

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti

Aktualizováno dne 31. srpna 2022

Tato příručka byla vypracována kanceláří Soudu a Soud nezavazuje.

Organizace nebo vydavatelé, kteří chtějí přeložit a/nebo reprodukovat tuto příručku či její část tiskem nebo elektronicky (web), se žádají, aby se pro bližší informace ohledně autorských práv obrátili na publishing@echr.coe.int.

Pokud si přejete vědět, na kterých překladech příruček k judikatuře se v současné době pracuje, viz [Probíhající překlady](#).

Tato příručka byla původně vypracována v angličtině. Je pravidelně aktualizována, naposledy dne 1. srpna 2021. Může být předmětem redakční revize.

[Příručka k přijatelnosti](#) a [příručky k judikatuře](#) jsou k dispozici ke stažení na adrese www.echr.coe.int (Case-law – Case-law analysis – Admissibility guides). Pro aktualizace publikací prosím sledujte účet Twitter Soudu na adrese https://twitter.com/ECHR_CEDH.

© Rada Evropy / Evropský soud pro lidská práva, 2021

Obsah

PŘEDMLUVA	6
ÚVOD	7
A. Individuální stížnost	9
1. Účel tohoto ustanovení	9
2. Kategorie předkladatelů	9
a. Fyzické osoby	9
b. Právnícké osoby	9
c. Jakákoli skupina jednotlivců	10
3. Postavení oběti	11
a. Pojem „oběť“	11
b. Přímá oběť	11
c. Nepřímá oběť	12
d. Potenciální oběti a actio popularis	14
e. Ztráta postavení oběti	15
f. Úmrtí stěžovatele	18
4. Zastoupení	18
B. Svobodný výkon práva individuální stížnosti	20
1. Zásady a příklady	20
2. Povinnosti žalovaného státu	22
a. Článek 39 jednacího řádu	22
b. Zjištění skutkového stavu	23
c. Šetření na místě	24
I. PROCESNÍ DŮVODY NEPŘIJATELNOSTI	24
A. Nevýčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy	24
1. Účel pravidla	25
2. Použití pravidla	25
a. Pružnost	25
b. Dodržení vnitrostátních pravidel a omezení	26
c. Existence několika prostředků nápravy	26
d. Námitka vznesená co do podstaty	27
e. Existence a vhodnost	27
f. Dostupnost a účinnost	28
3. Meze uplatnění pravidla	30
4. Rozdělení důkazního břemene	31
5. Procesní aspekty	33
6. Vytvoření nových prostředků nápravy	34
B. Nedodržení šestiměsíční lhůty	36
1. Účel pravidla	36
2. Počátek běhu šestiměsíční lhůty	37
a. Konečné rozhodnutí	37
b. Počátek běhu lhůty	38
i. Informace o rozhodnutí	38
ii. Doručení rozhodnutí	38
iii. Nedoručení rozhodnutí	38
iv. Nedostupnost prostředku nápravy	39
v. Trvající situace	39
3. Uplynutí šestiměsíční lhůty	39
4. Datum podání stížnosti	40
a. Vyplněný formulář stížnosti	40

b.	Datum odeslání.....	40
c.	Odeslání faxem	40
d.	Vymezení stížnostní námitky	41
e.	Následné námitky	41
5.	Zvláštní situace.....	42
a.	Uplatnění časových omezení na pokračující situace týkající se práva na život, domov a majetek	42
b.	Použitelnost časového omezení týkajícího se nedostatku účinného vyšetřování úmrtí a špatného zacházení.....	42
c.	Použití pravidla šestiměsíční lhůty, pokud jde o podmínky zbavení svobody	43
d.	Použití pravidla šestiměsíční lhůty ve věcech několika po sobě jdoucích období zbavení svobody podle článku 5 Úmluvy	44
C.	Anonymní stížnost	44
1.	Anonymní stížnost	44
2.	Neanonymní stížnost	45
D.	V podstatě stejná záležitost	45
1.	V podstatě totéž jako záležitost, kterou Soud již projednal.....	45
2.	V podstatě totéž jako záležitost předložená jiné mezinárodní vyšetřovací nebo smírčí instanci	46
a.	Posouzení podobnosti případů.....	47
b.	Pojem „jiná mezinárodní vyšetřovací nebo smírčí instance“	47
E.	Zneužití práva stížnosti	48
1.	Obecná definice	48
2.	Zavádějící informace	48
3.	Urážlivý jazyk.....	49
4.	Porušení povinnosti zachovat důvěrnost jednání o smírném urovnání.....	50
5.	Stížnosti, které jsou zjevně zlomyslné nebo postrádají skutečný účel.....	50
6.	Ostatní případy	51
7.	Přístup, jehož by se žalovaná vláda měla držet.....	51
II.	DŮVODY NEPŘIJATELNOSTI SPOJENÉ S PŘÍSLUŠNOSTÍ SOUDU	52
A.	Neslučitelnost <i>ratione personae</i>	52
1.	Zásady	52
2.	Jurisdikce.....	53
3.	Odpovědnost a přičitatelnost	55
4.	Otázky týkající se možné odpovědnosti smluvních států za porušení Úmluvy jednáním nebo opomenutím v souvislosti s jejich členstvím v mezinárodní organizaci	56
B.	Neslučitelnost <i>ratione loci</i>	58
1.	Zásady	58
2.	Zvláštní případy.....	59
C.	Neslučitelnost <i>ratione temporis</i>.....	59
1.	Obecné zásady	59
2.	Uplatňování těchto zásad	60
a.	Rozhodný den ve vztahu k ratifikaci Úmluvy nebo přijetí pravomoci orgánů Úmluvy.....	60
b.	Jednorázové skutečnosti, ke kterým došlo před vstupem nebo po vstupu Úmluvy v platnost či před vydáním nebo po vydání prohlášení	60
3.	Zvláštní situace.....	61
a.	Trvajících porušení	61
b.	„Trvajících“ procesní povinnost vyšetřovat zmizení, k němuž došlo před rozhodným datem.....	62
c.	Procesní povinnost vyšetřit smrt podle článku 2: řízení týkající se skutečností mimo časovou příslušnost Soudu	62
d.	Zohlednění předchozích skutečností	63
e.	Probíhající řízení nebo zadržení.....	63
f.	Právo na náhradu škody za nespravedlivé odsouzení	64
g.	Právo nebýt stíhán nebo potrestán dvakrát.....	64

D.	Neslučitelnost <i>ratione materiae</i>	64
III.	NEPŘIJATELNOST SPOJENÁ S ODŮVODNĚNOSTÍ STÍŽNOSTI	66
A.	Zjevná neopodstatněnost	66
1.	Obecný úvod	66
2.	„Čtvrtá instance“	67
3.	Naprostý nebo zjevný nedostatek porušení	69
a.	Nedostatek známek svévole či nespravedlivosti	69
b.	Žádné známky nepřiměřenosti mezi cíli a prostředky	69
c.	Další poměrně jednoduché věcné otázky	70
4.	Nepodložené námitky: nedostatek důkazů	70
5.	Zmatené nebo smyšlené námitky	71
B.	Nedostatek podstatné újmy	72
1.	Kontext nové podmínky	72
2.	Předmět	72
3.	Otázka, zda stěžovatel utrpěl podstatnou újmu	73
a.	Nedostatek podstatné finanční újmy	74
b.	Podstatná finanční újma	75
c.	Nedostatek podstatné nefinanční újmy	76
d.	Podstatná nefinanční újma	77
4.	Ochranná doložka: otázka, zda dodržování lidských práv vyžaduje projednání odůvodněnosti případu ..	79
	SEZNAM CITOVANÝCH PŘÍPADŮ	82

Předmluva

Tato praktická příručka je součástí řady příruček k Úmluvě vydaných Evropským soudem pro lidská práva (dále jen „Soud“, „Evropský soud“ nebo „soud ve Štrasburku“) s cílem informovat právníky, a to zejména ty právníky, kteří mohou být vyzváni k zastupování stěžovatelů před Soudem, pokud jde o podmínky přijatelnosti jednotlivých stížností. Tato příručka je navržena tak, aby poskytovala jasnější a podrobnější představu o podmínkách přijatelnosti s cílem, zaprvé, co nejvíce snížit počet stížností, které nemají vyhlídky na rozhodnutí o odůvodněnosti, a zadruhé zajištění toho, aby stížnosti, které vyžadují přezkoumání odůvodněnosti, prošly testem přijatelnosti.

Tato příručka tedy nepředstírá, že je vyčerpávající, a bude se soustředit na nejčastěji se vyskytující scénáře. Citovaná judikatura byla vybrána z hlavních, významných a/nebo nedávných rozsudků a rozhodnutí.*

Rozsudky Soudu neslouží pouze k rozhodování v případech, které mu byly předloženy, ale obecněji k objasnění, ochraně a rozvoji pravidel zavedených Úmluvou, čímž přispívají k tomu, že státy dodržují závazky, které přijaly jako smluvní strany Úmluvy (*Irsko proti Spojenému království*, č. 5310/71, rozsudek pléna ze dne 18. ledna 1978, § 154, řada A č. 25, a nověji též *Jerónovičs proti Lotyšsku*, č. 44868/10, rozsudek velkého senátu ze dne 5. července 2016, § 109).

Posláním systému zřízeného Úmluvou je tedy rozhodovat v otázkách veřejného pořádku v obecném zájmu, a tím zvyšovat standardy ochrany lidských práv a rozšiřovat judikaturu v oblasti lidských práv v celém společenství států Úmluvy (*Konstantin Markin proti Rusku*, č. 30078/06, rozsudek velkého senátu ze dne 22. března 2012, § 89, ESLP 2012). Soud skutečně zdůraznil úlohu Úmluvy jako „ústavního nástroje evropského veřejného pořádku“ v oblasti lidských práv (*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irsku*, č. 45036/98, rozsudek velkého senátu ze dne 30. června 2005, § 156, ESLP 2005-VI).

Tato příručka obsahuje odkazy na klíčová slova pro každý citovaný článek Úmluvy a jejích dodatkových protokolů. Právní otázky, jimiž se každý případ zabývá, jsou shrnuty v seznamu klíčových slov, který je vybrán z tezauru pojmů převzatých (ve většině případů) přímo z textu Úmluvy a jejích protokolů.

Databáze judikatury Soudu HUDOC umožňuje vyhledávání podle klíčových slov. Vyhledávání pomocí těchto klíčových slov umožňuje nalezení skupiny dokumentů s podobným právním obsahem (odůvodnění a závěry Soudu u každého případu jsou shrnuty prostřednictvím klíčových slov). Klíčová slova pro jednotlivé případy najdete kliknutím na značku „Case Details“ v databázi HUDOC. Další informace o databázi HUDOC a klíčových slovech naleznete v [uživatelské příručce k databázi HUDOC](#).

* Citovaná judikatura může být v jednom nebo obou úředních jazycích Soudu a Evropské komise pro lidská práva (v angličtině a francouzštině). Není-li uvedeno jinak, všechny odkazy jsou na rozsudek o odůvodněnosti vydaný senátem Soudu. Zkratka „(rozh.)“ znamená, že jde o rozhodnutí Soudu, a označení „[velký senát]“ znamená, že případ projednal velký senát Soudu. Rozsudky senátu, které nebyly při zveřejnění této aktualizace konečné, jsou označeny hvězdičkou (*).

Úvod

1. Systém ochrany základních práv a svobod zakotvený v Evropské úmluvě o lidských právech (dále jen „Úmluva“) je založen na zásadě subsidiarity. Důležitost této zásady byla znovu potvrzena přijetím [Protokolu č. 15](#) k Úmluvě a jeho vstupem v platnost. Tento protokol uvedl výslovný odkaz na tuto zásadu v preambuli Úmluvy². Úkol zajistit její uplatňování náleží v první řadě smluvním státům Úmluvy; Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“) by měl zasahovat, pouze pokud státy své povinnosti nesplnily.

Štrasburský dohled je prováděn hlavně na základě individuální stížnosti, kterou může k Soudu podat jednotlivec nebo právnická osoba, nacházející se v jurisdikci jednoho ze smluvních států Úmluvy. Okruh potenciálních stěžovatelů je tudíž široký: vedle osmi set milionů obyvatel rozšířené Evropy a občanů třetích zemí, kteří zde žijí nebo tudy projíždějí, jsou zde miliony sdružení, nadací, politických stran, společností a dalších právnických osob (přičemž tu ani nejsou zmiňovány osoby, které v důsledku extraterritoriálního jednání smluvních států Úmluvy provedených mimo jejich území spadají do jejich jurisdikce).

Soud je nyní po řadu let v důsledku různých faktorů zahlcen individuálními stížnostmi (ke dni 31. ledna 2021 probíhalo řízení o 64 100 stížnostech). Převážná většina těchto stížností je však odmítána bez projednání jejich odůvodněnosti, neboť nesplňují některou z podmínek přijatelnosti stanovených Úmluvou. Například v roce 2020 bylo z 39 190 stížností vyřízených Soudem 37 289 prohlášeno za nepřijatelné nebo vyškrtáno ze seznamu případů. Tato situace je frustrující ze dvou důvodů. Zaprvé, Soud musí odpovědět na každou stížnost, což mu brání věnovat se v rozumné lhůtě těm stížnostem, které projednání své odůvodněnosti vyžadují, aniž však má veřejnost z této situace jakýkoli užitek. Zadruhé, stížnosti desítek tisíc stěžovatelů jsou nutně odmítány, často po mnoha letech čekání.

2. Smluvní státy Úmluvy, Soud i jeho kancelář hledají způsoby, jak tento problém vyřešit a zajistit efektivní výkon spravedlnosti. Jedním z nejviditelnějších opatření bylo přijetí [Protokolu č. 14](#) k Úmluvě. Tento protokol umožňuje mimo jiné, aby jasné nepřijatelné stížnosti napříště namísto tříčlenných výborů řešil samosoudce za pomoci nesoudcovských zpravodajů. Protokol č. 14, který vstoupil v platnost dne 1. června 2010, též zavedl novou podmínku přijatelnosti týkající se stupně újmy, kterou stěžovatel utrpěl, přičemž cílem nové podmínky je odradit osoby, které neutrpěly závažnou újmu, od podání stížnosti.

Dne 19. února 2010 se zástupci čtyřiceti sedmi členských států Rady Evropy, které jsou všechny Úmluvou vázány, setkali ve švýcarském Interlaken, aby projednali budoucnost Soudu a zejména objem nevyřízených případů vzniklých v důsledku velkého počtu nepřijatelných stížností. Ve [slavnostním prohlášení](#) potvrdili ústřední úlohu Soudu v evropském systému ochrany základních práv a svobod a zavázali se zvýšit jeho efektivnost při zachování zásady individuální stížnosti.

Potřeba zajistit životaschopnost mechanismu Úmluvy v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu byla dále zdůrazněna v prohlášeních přijatých na navazujících konferencích v [Ízmiru](#), [Brightonu](#), [Bruselu](#) a [Kodani](#) konaných v letech 2011, 2012, 2015 a 2018. Konference v Brightonu vedla k přijetí [Protokolu č. 15](#) k Úmluvě, který kromě vložení odkazu na zásadu subsidiarity a zásady o prostoru pro uvážení do preambule Úmluvy zkracuje ze šesti na čtyři měsíce dobu, do kdy musí být stížnost podána u Soudu, po konečném vnitrostátním rozhodnutí³.

3. Myšlenka poskytnout potenciálním stěžovatelům souborné a objektivní informace o postupu projednávání stížností a podmínkách přijatelnosti je výslovně vyjádřena v bodě C-6 písm. a) a b) [prohlášení z Interlakenu](#). Na tuto praktickou příručku zabývající se podmínkami přijatelnosti

² Protokol č. 15 k Úmluvě vstoupil v platnost dne 1. srpna 2021.

³ Podle přechodných ustanovení protokolu (čl. 8 odst. 3) se změna týkající se čtyřměsíční lhůty použije až po období šesti měsíců poté, co protokol vstoupil v platnost, aby si mohli být potenciální stěžovatelé nové lhůty plně vědomi. Nová lhůta tedy bude platit od 1. února 2022

individuálních stížností je třeba nahlížet v témže kontextu. Jejím účelem je podat jasnější a podrobnější obrázek o podmínkách přijatelnosti s cílem předně co možná snížit počet stížností, které nemají naději na to, aby byly završeny rozhodnutím o odůvodněnosti, a dále zajistit, aby ty stížnosti, které vyžadují projednání odůvodněnosti, prošly testem přijatelnosti. V současné době je u většiny stížností, které tímto testem procházejí, současně projednávána jejich přijatelnost a odůvodněnost, což zjednodušuje a zrychluje řízení.

Tento dokument je určen především právníkům z praxe, zejména těm, kteří mohou zastupovat stěžovatele v řízení před Soudem.

Všechny formální podmínky stanovené v článku 34 (individuální stížnosti) a článku 35 (podmínky přijatelnosti) Úmluvy byly zkoumány ve světle judikatury Soudu. Některé pojmy, jako jsou šestiměsíční lhůta a v menší míře vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, jsou přirozeně lépe vymezeny než jiné, jako je pojem „zjevná neopodstatněnost“, který lze rozebírat téměř do nekonečna, či pojem příslušnosti Soudu *ratione materiae* nebo *ratione personae*. Kromě toho se některých článků stěžovatelé dovolávají častěji než jiných a některé státy neratifikovaly všechny dodatkové protokoly k Úmluvě, jiné učinily výhradu k rozsahu některých ustanovení. Tato příručka tedy nepředstírá, že je vyčerpávající, a bude se soustředit na nejčastěji se vyskytující scénáře. Ačkoli se zaměřuje na případy vznikající na základě jednotlivých stížností (předložené podle článku 34 Úmluvy), bude tato příručka odkazovat na některé rozsudky a některá rozhodnutí vydaná v mezistátních případech (předložených podle článku 33 Úmluvy⁴), pokud jsou pro jednotlivé stížnosti relevantní.

4. Příručka byla připravena oddělením právního poradce Soudu a výklad podmínek přijatelnosti z jeho strany není pro Soud závazný. Bude pravidelně aktualizována. Byla sepsána ve francouzštině a angličtině a bude přeložena do některých dalších jazyků, přičemž přednost bude dána oficiálním jazykům smluvních států, proti kterým je podáváno nejvíce stížností.

5. Po vymezení pojmů individuální stížnosti a postavení oběti se příručka bude zabývat procesními důvody nepřijatelnosti (část I), důvody týkajícími se příslušnosti Soudu (část II) a těmi, které se týkají odůvodněnosti stížnosti (část III)⁵.

⁴ Na mezistátní stížnosti podané podle článku 33 Úmluvy se nevztahují všechny podmínky přijatelnosti stanovené v článku 35 Úmluvy (viz *Slovinsko proti Chorvatsku*, [velký senát](roz), § 40 až 44). Mezistátní stížnosti vyžadují jiný přístup, pokud jde o přijatelnost

⁵ Přehledné schéma různých fází řízení, v nichž Soud posuzuje stížnost, naleznete na stránce „Case processing“ na webové stránce Soudu (www.echr.coe.int – The Court – How the Court works), zejména pak diagram „Life of an application“.

A. Individuální stížnost

Článek 34 – Individuální stížnosti

„Soud může přijímat stížnosti každé fyzické osoby, nevládní organizace nebo skupiny osob považujících se za oběti v důsledku porušení práv přiznaných Úmluvou a jejími protokoly jednou z Vysokých smluvních stran. Vysoké smluvní strany se zavazují, že nebudou nijak bránit účinnému výkonu tohoto práva.“

Klíčová slova databáze HUDOC

Stížnost (34) – Žalovaný smluvní stát (34) – Jednotlivec (34) – Nevládní organizace (34) – Skupina jednotlivců (34) – Oběť (34) – *Actio popularis* (34) – *Locus standi* (34)

1. Účel tohoto ustanovení

6. Článek 34, který zaručuje právo individuální stížnosti, poskytuje jednotlivcům skutečné právo zahájit právní řízení na mezinárodní úrovni. Je též jednou ze základních záruk efektivity systému Úmluvy – jednou z „klíčových součástí mechanismu“ na ochranu lidských práv (*Mamatkulov a Askarov proti Turecku* [velký senát], § 100 a 122; *Loizidou proti Turecku* (předběžné námitky), § 70).
7. Jakožto živý instrument musí být Úmluva vykládána ve světle současných podmínek. Ustálená judikatura k této otázce se uplatní také na procesní ustanovení, jakým je článek 34 (*tamtéž*, § 71).
8. Aby se stěžovatel mohl spolehnout na článek 34 Úmluvy, musí splnit dvě podmínky: musí patřit do jedné z kategorií předkladatelů uvedených v článku 34 a musí být schopen přednést případ, v němž je obětí porušení Úmluvy (*Vallianatos a ostatní proti Řecku* [velký senát], § 47).

2. Kategorie předkladatelů

a. Fyzické osoby

9. Kterýkoli jednotlivec může podle článku 1 Úmluvy požívat ochrany Úmluvy proti smluvnímu státu, jestliže k tvrzenému porušení jeho práv došlo v jurisdikci dotčeného státu (*Van der Tang proti Španělsku*, § 53), bez ohledu na svou národnost, místo bydliště, osobní stav, postavení nebo právní způsobilost. Pokud jde o matku zbavenou rodičovských práv, viz *Scozzari a Giunta proti Itálii* [velký senát], § 138; pokud jde o nezletilého, viz *A. proti Spojenému království*; pokud jde o osobu zbavenou způsobilosti k právním úkonům, jednající bez souhlasu svého opatrovníka, viz *Zehentner proti Rakousku*, § 39 a násl.
10. Stížnosti mohou podávat pouze živé osoby nebo mohou být podávány jejich jménem; zesnulá osoba stížnost podat nemůže (*Aizpurua Ortiz a ostatní proti Španělsku*, § 30; *Dvořáček a Dvořáková proti Slovensku*, § 41).

b. Právnícké osoby

11. Právnícká osoba, která tvrdí, že se stala obětí porušení práv stanovených Úmluvou a jejími protokoly ze strany členského státu, má u soudu postavení pouze tehdy, je-li „nevládní organizací“ ve smyslu článku 34 Úmluvy.
12. Termín „vládní organizace“, na rozdíl od „nevládních organizací“ ve smyslu článku 34, se vztahuje nejen na ústřední orgány státu, ale také na decentralizované orgány, které vykonávají „veřejné funkce“, bez ohledu na jejich autonomii vůči ústředním orgánům; obdobně to platí pro místní a regionální orgány (*Radio France a ostatní proti Francii* (rozh.), § 26), pro obec (*Ayuntamiento de Mula proti Španělsku* (rozh.), nebo pro část obce, která má účast na výkonu pravomoci veřejného orgánu (*Městská část Antilly [Municipal Section of Antilly] proti Francii* (rozh.)), z nichž žádný není oprávněn

podat stížnost na základě článku 34 (viz také *Döşmealti Belediyesi proti Turecku* (rozh.)). Stát, který není smluvní stranou Úmluvy, nelze kvalifikovat jako „nevládní organizaci“, a není proto oprávněn předložit případ k Soudu podle článku 34 (*Demokratická republika Kongo proti Belgii* (rozh.), § 13–21).

13. Kategorie „vládní organizace“ zahrnuje právnické osoby, které se účastní výkonu vládních pravomocí nebo provozují veřejnou službu pod vládní kontrolou (*JKP Vodovod Kraljevo proti Srbsku* (rozh.), § 23–28, týkající se vodárenské a kanalizační společnosti zřízené obcí; *Ihsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi proti Turecku* (rozh.), § 35–47, týkající se univerzity založené nadací). Soukromá povaha stěžovaného aktu není v tomto ohledu podstatná (§ 38).

14. Aby bylo možné určit, zda do dané kategorie spadá jakákoli jiná právnická osoba než územní orgán, je třeba vzít v úvahu její právní postavení a případně práva, která jí toto postavení dává, povahu činnosti, kterou vykonává, kontext ve kterém se provádí, a stupeň jeho nezávislosti na politických orgánech (*Radio France a ostatní proti Francii* (rozh.), § 26; *Kotov proti Rusku* [velký senát], § 93; *Slovinsko proti Chorvatsku* (rozh.) [velký senát], § 61). Ohledně veřejnoprávních subjektů, které nevykonávají žádné vládní pravomoci, nebo veřejnoprávních vysílacích společností viz *Svaté Kláštery [The Holy Monasteries] proti Řecku*, § 49; *Radio France a ostatní proti Francii* (rozh.), § 24–26; *Rakouský rozhlas [Österreichischer Rundfunk] proti Rakousku*, § 46–53; *Švýcarský rozhlas a televize Schweizerische Radio – und Fernsehgesellschaft et publisuisse SA proti Švýcarsku*, § 46–48. Ohledně státních společností, které mají dostatečnou institucionální a provozní nezávislost na státu, viz *Íránská přepravní společnost [Islamic Republic of Iran Shipping Lines] proti Turecku*, § 80–81; *Ukrajina-Tyumen proti Ukrajině*, § 25–28; *Unédic proti Francii*, § 48–59; a srov. *Zastava It Turs proti Srbsku* (rozh.); *Státní holdingová společnost Luganskvugillya proti Ukrajině* (rozh.); viz také *Transpetrol, a.s., proti Slovensku* (rozh.). Pokud jde o společnosti, Soud považuje společnost za „nevládní“ ve smyslu článku 34 tehdy, když se řídí v zásadě právem obchodních společností, nemá žádné vládní ani jiné pravomoci nad rámec pravomocí přiznávaných běžným soukromým právem při výkonu své činnosti a podléhá spíše jurisdikci obecných než správních soudů. Soud rovněž bere v úvahu skutečnost, zda stěžovatelská společnost vykonávala obchodní činnosti a neměla ani úlohu veřejné služby, ani nebyla monopolem v konkurenčním odvětví (*Slovinsko proti Chorvatsku* (rozh.) [velký senát], § 62–63 a odkazy tam uvedené).

15. Soud objasnil, že článek 33 Úmluvy (mezistátní stížnosti) neumožňuje stěžující vládě obhájit práva právnické osoby, která by nespádala do kategorie „nevládní organizace“, a proto by nebyla oprávněna podat individuální stížnost podle článku 34 (*Slovinsko proti Chorvatsku* (rozh.) [velký senát], § 60–70 a 76–79, týkající se banky ve vlastnictví stěžovatelského státu). S přihlédnutím ke specifické povaze Úmluvy jakožto smlouvy o lidských právech a s připomínkou, že i v mezistátních případech je právě jednotlivec tím, kdo je primárně „poškozen“ porušením Úmluvy, Soud potvrdil, že pouze jednotlivci, skupiny jednotlivců a právnické osoby, které vyhovují kvalifikaci „nevládní organizace“, mohou být nositeli práv podle Úmluvy, nikoli však smluvní stát nebo jakákoli právnická osoba, která státu patří (*tamtéž*, § 66).

c. Jakákoli skupina jednotlivců

16. Stížnost může podat i skupina jednotlivců. Místní orgány nebo kterékoli státní orgány však nemohou předložit stížnost prostřednictvím jednotlivců, kteří je tvoří anebo kteří jednají jeho jménem, na úkony stíhatelné ze strany státu, jehož jsou součástí a jehož jménem vykonávají veřejnou moc (*Demirbaş a ostatní proti Turecku* (rozh.)). Naopak skupinu poslanců z regionálního parlamentu lze považovat za „skupinu jednotlivců“ (místo vládní organizace), když si stěžují na pozastavení plenárního zasedání parlamentu autonomního společenství. V takovém případě se jich práva a svobody uplatňované žalobci týkají jednotlivě a nelze je přičíst parlamentu jako orgánu (*Forcadell i Lluís a ostatní proti Španělsku* (rozh.)).

3. Postavení oběti

17. Soud soustavně rozhoduje, že Úmluva nezaručuje právo na podání *actio popularis* a že úkolem Soudu normálně není přezkoumávat relevantní právo a praxi *in abstracto*, nýbrž určovat, zda způsob, jakým byly na stěžovatele aplikovány, vedl k porušení Úmluvy (například [Roman Zacharov proti Rusku](#) [velký senát], § 164).

a. Pojem „oběť“

18. Slovo „oběť“ v kontextu článku 34 Úmluvy označuje osobu nebo osoby přímo nebo nepřímo ovlivněné údajným porušením. Článek 34 se tedy netýká pouze přímé oběti nebo obětí údajného porušení, ale také jakýchkoli nepřímých obětí, kterým by porušení působilo škodu nebo které by měly oprávněný a osobní zájem na takovém jeho porušení ([Vallianatos a ostatní proti Řecku](#) [velký senát], § 47). Pojem „oběť“ je vykládán samostatně a bez ohledu na pravidla vnitrostátního práva, která se týkají například zájmu či způsoblosti zahájit právní řízení ([Gorraiz Lizarraga a ostatní proti Španělsku](#), § 35), i kdyby měl Soud zohlednit skutečnost, že stěžovatel byl účastníkem vnitrostátního řízení ([Aksu proti Turecku](#) [velký senát], § 52; [Micallef proti Maltě](#) [velký senát], § 48; [Bursa Barosu Başkanlığı a ostatní proti Turecku](#), § 109–117). Pro postavení oběti není předpokladem vznik újmy ([Brumărescu proti Rumunsku](#) [velký senát], § 50), přičemž může postačovat úkon, který má jen dočasné právní účinky ([Monnat proti Švýcarsku](#), § 33).

19. Výklad pojmu „oběť“ se vyvíjí ve světle podmínek současné společnosti a musí být uplatňován bez přílišného formalismu ([tamtéž](#), § 30–33; [Gorraiz Lizarraga a ostatní proti Španělsku](#), § 38; [Stukus a ostatní proti Polsku](#), § 35; [Ziętal proti Polsku](#), § 54–59). Soud rozhodl, že otázka postavení oběti může být spojena s odůvodněností stížnosti ([Siliadin proti Francii](#), § 63; [Hirsi Jamaa a ostatní proti Itálii](#) [velký senát], § 111). Soud může zkoumat otázku postavení oběti a *locus standi ex officio*, protože se týká záležitosti, která spadá do jurisdikce Soudu ([Buzadji proti Moldavsku](#) [velký senát], § 70; [Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku](#) [velký senát], § 93; [Unifaun Theatre Productions Limited a ostatní proti Maltě](#), § 63–66; [Jakovljević proti Srbsku](#) (rozh.), § 29).

20. Rozložení důkazního břemene je neodmyslitelně spojeno se specifičností skutečností, povahou vzneseného obvinění a dotčeným právem podle Úmluvy ([N. D. a N. T. proti Španělsku](#) [velký senát], § 83–88).

b. Přímá oběť

21. Aby mohl stěžovatel podat stížnost v souladu s článkem 34, musí být schopen prokázat, že se jej „přímo dotklo“ opatření, na něž si stěžuje ([Tănase proti Moldavsku](#) [velký senát], § 104; [Burden proti Spojenému království](#) [velký senát], § 33; [Lambert a ostatní proti Francii](#) [velký senát], § 89). Toto je pro uvedení ochranného mechanismu Úmluvy do pohybu nepostradatelné ([Hristozov a ostatní proti Bulharsku](#), § 73), ačkoli tato podmínka nemůže být v průběhu řízení uplatňována rigidním, mechanickým a nepružným způsobem ([Micallef proti Maltě](#) [velký senát], § 45; [Karner proti Rakousku](#), § 25; [Aksu proti Turecku](#) [velký senát], § 51). Osoba si například nemůže stěžovat na porušení svých práv v řízení, jehož nebyla stranou ([Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano proti Itálii](#) [velký senát], § 92). Ve věci [Margulev proti Rusku](#) však Soud považoval stěžovatele za přímou oběť řízení o hanobení, přestože byl do řízení přijat pouze jako třetí strana. Vzhledem k tomu, že vnitrostátní právo přiznávalo postavení třetí strany řízení, v němž „rozsudek může ovlivnit práva a povinnosti třetí strany vůči žalobci nebo žalovanému“, měl Soud za to, že vnitrostátní soudy mlčky připustily, že práva stěžovatele mohla být ovlivněna výsledkem řízení o hanobení (§ 36). Za určitých konkrétních okolností byly přímé oběti, které se vnitrostátního řízení neúčastnily, též přijímány jako stěžovatelé před Soudem ([Beizaras a Levickas proti Litvě](#), § 78–81). Postavení ve vnitrostátním řízení tedy není rozhodující, protože pojem „oběť“ je v systému Úmluvy vykládán autonomně (viz například [Kalfagiannis a Pospert proti Řecku](#) (rozh.), § 44–48, týkající se finančního správce provozovatele veřejnoprávního vysílání, jehož postavení oběti bylo přijato vnitrostátními soudy, ale nikoli Soudem).

22. Navíc v souladu s praxí Soudu a článkem 34 Úmluvy mohou stížnosti podávat pouze živi jednotlivci nebo mohou být stížnosti podávány jménem živých jednotlivců (*Centrum pro právní zdroje [Centre for Legal Resources] jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku* [velký senát], § 96). Ke zvláštnímu uvážení však může dojít v případě obětí údajného porušení článků 2, 3 a 8 ze strany vnitrostátních orgánů. Stížnosti podané jednotlivci nebo sdruženími jménem oběti (resp. obětí), přestože nebyla předložena žádná platná forma zmocnění, byly tedy prohlášeny za přijatelné (§ 103–114).⁶

c. Nepřímá oběť

23. Pokud údajná oběť porušení zemřela před podáním stížnosti, může být možné, aby osoba, která má příslušný právní zájem jakožto příbuzný, podala stížnost se stížnostními námitkami týkajícími se úmrtí nebo zmizení svého příbuzného (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 112). Důvodem je konkrétní situace upravená povahou údajného porušení a úvahami o účinném provádění jednoho z nejzákladnějších ustanovení v systému Úmluvy (*Fairfield proti Spojenému království* (rozh.)).

24. V takových případech Soud uznal, že blízcí rodinní příslušníci, jako jsou rodiče osoby, za jejíž smrt nebo zmizení lze přičíst odpovědnost státu, mohou sami tvrdit, že jsou nepřímými oběťmi údajného porušení článku 2, přičemž otázka, zda byli zákonnými dědici zesnulého, není podstatná (*Van Colle proti Spojenému království*, § 86; *Tsalikidis a ostatní proti Řecku*, § 64; *Kotilainen a ostatní proti Finsku*, § 51–52).

25. Nejbližší příbuzní mohou podat také další stížnostní námitky, například podle článků 3 a 5 Úmluvy, jménem zesnulých nebo zmizelých příbuzných, za předpokladu, že údajné porušení je úzce spojeno se smrtí nebo zmizením, což vyvolává otázky podle článku 2. Například viz *Khayrullina [Chajrullina] proti Rusku*, § 91–92 a § 100–107, pokud jde o postavení nejbližšího příbuzného umožňující podat stížnostní námitky podle čl. 5 odst. 1 a čl. 5 odst. 5. Stejnou logiku lze použít na stížnostní námitku podle článku 6, pokud osoba zemřela v průběhu trestního řízení proti ní a pokud k úmrtí došlo za okolností, kdy za porušení práva nese odpovědnost stát (*Magnickij [Magnitskiy] a ostatní proti Rusku*, § 278–279).

26. Ohledně manželských partnerů viz *McCann a ostatní proti Spojenému království*, *Salman proti Turecku* [velký senát]; ohledně nemanželských partnerů viz *Velikova proti Bulharsku* (rozh.); ohledně rodičů viz *Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku* [velký senát], *Giuliani a Gaggio proti Itálii* [velký senát]; ohledně sourozenců viz *Andronicou a Constantinou proti Kypru*; ohledně dětí viz *McKerr proti Spojenému království*; ohledně synovců viz *Yaşa proti Turecku*; a naopak, ohledně rozvedené partnerky, u níž nebylo uznáno dostačující pouto k jejímu zesnulému bývalému manželovi, viz *Trivkanović proti Chorvatsku*, § 49–50; ohledně strýce a prvního bratrance viz *Fabris a Parziale proti Itálii*, § 37–41 a rekapitulace judikatury. Pokud jde o pohřešované osoby, jejichž těla nebyla nalezena po loďní havárii, Soud uznal, že blízké osoby mohou podat stížnost podle článku 2, zejména pokud stát nenašel všechny oběti a dokonce neuspěl v identifikaci všech nalezených obětí (*Randelović a ostatní proti Černé Hoře*, § 85).

27. V případech, kdy údajné porušení Úmluvy nebylo úzce spojeno se smrtí nebo zmizením přímé oběti, byl přístup Soudu restriktivnější (*Karpylenko proti Ukrajině*, § 104, *A a B proti Chorvatsku*, § 88–91). Soud obecně odmítá přiznat postavení oběti jakékoli jiné osobě, ledaže by tato osoba byla výjimečně schopna prokázat svůj vlastní zájem (*Nassau Verzekering Maatschappij N.V. proti Nizozemsku* (rozh.), § 20). Viz například *Sanles Sanles proti Španělsku* (rozh.), který se týkal zákazu asistované sebevraždy při údajném porušení článků 2, 3, 5, 8, 9 a 14 a v němž Soud rozhodl, že práva uplatňovaná stěžovatelkou, která byla švagrovou a zákonnou dědičkou zesulé osoby, patřila do kategorie nepřevoditelných práv, a proto nemohla stěžovatelka tvrdit, že se stala obětí porušení jménem svého zesnulého švagra; dále viz věc týkající se článku 8, *Petithory Lanzmann proti Francii* (rozh.), § 16, kde Soud rozhodl, že osud gamet uložených jednotlivcem a jeho přání, aby byly použity po jeho smrti, se týkaly práva jednotlivce rozhodnout, jak a kdy si přál stát se rodičem a toto právo

⁶ Viz oddíl Zastoupení.

spadalo do kategorie nepřevoditelných práv; viz také *Biç a ostatní proti Turecku* (rozh.) (týkající se stížnostních námitek podle článků 5 a 6); *Fairfield proti Spojenému království* (rozh.) (stížnostní námítka podle článků 9 a 10); *Rõigas proti Estonsku*, § 127, a *Jakovljević proti Srbsku* (rozh.), § 29–30 (týkající se stížnostních námitek podle článku 8).

28. Pokud jde o stížnostní námítka na špatné zacházení se zemřelými příbuznými podle článku 3 Úmluvy, Soud uznal *locus standi* stěžovatelů v případech, kdy špatné zacházení úzce souviselo se smrtí nebo zmizením jejich příbuzných (*Karpylenko proti Ukrajině*, § 105; *Dzidzava proti Rusku*, § 46). Soud rovněž potvrdil, že může uznat postavení oběti u stěžovatelů, kteří si stěžují na špatné zacházení s jejich zesnulým příbuzným, pokud stěžovatelé projeví buď silný morální zájem, kromě pouhého majetkového zájmu na výsledku vnitrostátního řízení, nebo jiné závažné důvody, jako je důležitý obecný zájem, který vyžaduje, aby byl jejich případ přezkoumán (*Boacă a ostatní proti Rumunsku*, § 46; *Karpylenko proti Ukrajině*, § 106; viz také *Stepanian proti Rumunsku*, § 40–41; *Selami a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, § 58–65).

29. V případech, kdy bylo postavení oběti přiznáno blízkým příbuzným, což jim umožnilo podat stížnost, například podle článků 5, 6 nebo 8, Soud vzal v úvahu, zda projevili morální zájem nechat zprostit zesnulou oběť jakéhokoli zjištění viny (*Nölkenbockhoff proti Německu*, § 33; *Grădinar proti Moldavsku*, § 95 a 97–98; *Akbay a ostatní proti Německu*, § 73 a 80–82) nebo zájem chránit svou vlastní pověst nebo pověst své rodiny (*Brudnicka a ostatní proti Polsku*, § 27–31; *Armonienė proti Litvě*, § 29; *Polanco Torres a Movilla Polanco proti Španělsku*, § 31–33), nebo zda projevili materiální zájmy na základě přímého vlivu na jejich materiální práva (*Nölkenbockhoff proti Německu*, § 33; *Grădinar proti Moldavsku*, § 97; *Micallef proti Maltě* [velký senát], § 48; *Akbay a ostatní proti Německu*, § 74 a 83–85). Rovněž byla vzata v úvahu existence obecného zájmu, který si vyžádal projednání stížností (*Micallef proti Maltě* [velký senát], § 46 a 50; viz také *Biç a ostatní proti Turecku* (rozh.), § 22–23; *Akbay a ostatní proti Německu*, § 76 a 86–88).

30. Ukázalo se, že účast stěžovatele na vnitrostátním řízení je pouze jednou z několika podstatných podmínek (*Nölkenbockhoff proti Německu*, § 33; *Micallef proti Maltě* [velký senát], § 48–49; *Polanco Torres a Movilla Polanco proti Španělsku*, § 31; *Grădinar proti Moldavsku*, § 98–99; viz také *Kaburov proti Bulgarii* (rozh.), § 57–58, kde Soud shledal, že v případě týkajícím se převoditelnosti článku 3 Úmluvy nemohl být stěžovatel bez morálního zájmu na výsledku řízení ani z jiného závažného důvodu považován za oběť pouze proto, že mu vnitrostátní právo umožnilo zasáhnout do řízení o přečinu jakožto dědicovi zesnulého pana Kaburova; viz také *Nassau Verzekering Maatschappij N.V. proti Nizozemsku* (rozh.), kde byla žádost stěžovatelské společnosti o uznání postavení oběti z důvodu získání nároku podle Úmluvy díky listině o postoupení Soudem zamítnuto).

31. Soud obvykle výše uvedené podmínky zvážil kumulativně a posoudil, zda blízcí příbuzní měli dostatečné postavení k tomu, aby podali stížnost s ohledem na všechny okolnosti případu (*Akbay a ostatní proti Německu*, § 77 a 89).

32. Kromě toho, že mohou mít postavení „nepřímých obětí“, mohou být rodinní příslušníci také „přímými oběťmi“ zacházení, které je v rozporu s článkem 3 Úmluvy, kvůli utrpení vyplývajícím z vážného porušování lidských práv postihujícího jejich příbuzné (viz příslušné podmínky ve věci *Janowiec a ostatní proti Rusku* [velký senát], § 177–181, a *Selami a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, § 54–56).

33. Blízcí příbuzní mohou za určitých okolností tvrdit, že jsou nepřímými oběťmi porušení, které se přímo dotýká žijícího příbuzného. Matka může například požadovat postavení nepřímé oběti v souvislosti s údajnou diskriminací postihující její zdravotně postižené dítě, pokud kromě péče, kterou poskytla, zahájila vnitrostátní řízení jako opatrovnice své dcery, která neměla schopnost rozlišit porušení práva (*Belli a Arquier-Martinez proti Švýcarsku*, § 97).

34. Pokud jde o stížnosti týkající se společností (*Agrotexim a ostatní proti Řecku*, § 64–71), Soud dospěl k názoru, že si osoba nemůže stěžovat na porušení svých práv v řízení, jehož nebyla účastníkem, i když byla akcionářem a/nebo ředitelem společnosti, která účastníkem řízení byla (*Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano proti Itálii* [velký senát], § 92–93).

Pokud jde o případy přednesené akcionáři společnosti (zejména podle článku 1 Protokolu č. 1), Soud shledal klíčovým rozlišováním mezi stížnostními námitkami podanými akcionáři na opatření ovlivňující jejich práva jako akcionáře a námitkami na jednání ovlivňující společnost, jejichž akcie vlastní (*Agrotexim a ostatní proti Řecku*, § 65–66; *Albert a ostatní proti Maďarsku* [velký senát], § 122). V prvně jmenované skupině mohou být považováni za oběti ve smyslu článku 34 Úmluvy sami akcionáři (viz *Olczak proti Polsku* (rozh.), § 57–62; *Albert a ostatní proti Maďarsku* [velký senát], § 126–134 a odkazy tam uvedené; *Project-Trade d.o.o. proti Chorvatsku*, § 44–47; *Papachela a Amazon S.A. proti Řecku*, § 37–41). U poslední jmenované skupiny platí obecná zásada, že akcionáře společností nelze ve smyslu článku 34 Úmluvy považovat za oběti jednání a opatření ovlivňujících jejich společnost. Soud uznal, že tuto zásadu lze oprávněně kvalifikovat ve dvou druhých situacích – zaprvé tam, kde jsou společnost a její akcionáři navzájem tak úzce identifikováni, že by bylo nepřirozené mezi nimi rozlišovat (viz například *Ankarcrona proti Švédsku* (rozh.)), a zadruhé tam, kde je to odůvodněno „výjimečnými okolnostmi“ (*Albert a ostatní proti Maďarsku* [velký senát], § 124 a 135–145). V této souvislosti může být ignorování právní subjektivity společnosti odůvodněno pouze za „výjimečných okolností“, zejména tam, kde je jasně prokázáno, že daná společnost nemůže předložit věc Soudu vlastním jménem. Aby stěžovatelé ujistili Soud, že takové důvody dostatečně odůvodňují, proč se jakožto akcionáři zabývají záležitostmi, jež se dotýká dané společnosti, měli by uvést vážné a přesvědčivé důvody prokazující, že je prakticky nebo účinně nemožné, aby se daná společnost obracela na Soud prostřednictvím orgánů zřízených podle jejích stanov, a že by jim proto mělo být umožněno pokračovat ve stížnosti jménem společnosti (*tamtéž*, § 138–145 a odkazy tam uvedené; ohledně uplatňování těchto zásad viz § 159–165).

Pokud jde o postavení „oběti“ stěžovatelských společností a/nebo jejich manažerů v případech, kde nebylo vůči společnosti formálně vydáno povolení k tajnému dohledu, viz *Liblik a ostatní proti Estonsku*, § 111–112.

Pokud jde o postavení „oběti“ stěžovatelské společnosti v případech, kdy došlo k nevynucování soudních rozhodnutí ve prospěch předcházející společnosti, viz *Titan Total Group S.R.L. proti Moldavsku**, § 61–64.

35. Pokud jde o nevládní organizace, Soud nepřiznává postavení „oběti“ sdružením, jejichž zájmy nejsou v sázce, ačkoli by mohly být v sázce zájmy všech či některých jejich členů. Postavení „oběti“ navíc není přiznáváno nevládním organizacím, i když byla sdružení založena pouze za účelem obrany práv údajných obětí (*Nenčeva [Nencheva] a ostatní proti Bulharsku*, § 90 a § 93 a odkazy tam uvedené; viz také *Kalfagiannis a Pospert proti Řecku* (rozh.), § 49–51, týkající se federace odborů zastupujících zaměstnance médií; naproti tomu viz *AsDAC proti Moldavsku*, § 21–37, týkající se nevládní organizace zřízené pro kolektivní správu práv duševního vlastnictví jejích členů a postavení oběti ve vztahu ke stížnosti podle článku 1 Protokolu č. 1). Je však třeba poznamenat, že za určitých okolností se nevládní organizace (namísto stěžovatelů) mohou účastnit vnitrostátních řízení hájících zájmy stěžovatelů. To nezbavuje stěžovatele, kteří se vnitrostátního řízení neúčastnili, jejich postavení oběti (*Gorraiz Lizarraga a ostatní proti Španělsku*, § 37–39; viz také *Beizaras a Levickas proti Litvě*, § 78–81 a souhra postavení oběti podle článku 34 a vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy podle čl. 35 odst. 1).

d. Potenciální oběti a *actio popularis*

36. Článek 34 Úmluvy nepovoluje stížnostní námitky vycházející *in abstracto* z údajného porušení Úmluvy (*Centrum pro právní zdroje [Centre for Legal Resources] jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku* [velký senát], § 101 a odkazy tam uvedené). V určitých konkrétních situacích však Soud připustil, že stěžovatel může být potenciální obětí. Například tam, kde nebyl stěžovatel schopen prokázat, že na něj byly skutečně použity právní předpisy, na které si stěžoval, kvůli tajné povaze opatření vycházejících z těchto předpisů (*Klass a ostatní proti Německu*), nebo kde bylo nařízeno vyhoštění cizince, ale nebylo vymáháno, a kde by ho vykonané vyhoštění v přijímající zemi vystavilo zacházení, které je v rozporu s článkem 3 Úmluvy, nebo porušení jeho práv podle článku 8 Úmluvy (*Soering proti Spojenému království*), nebo kde by se na kategorii populace, ke které stěžovatel patří, pravděpodobně vztahovaly právní předpisy postihující homosexuální chování (*Dudgeon proti*

Spojenému království). Soud také rozhodl, že stěžovatel může tvrdit, že se stal obětí porušení Úmluvy, pokud se na něj vztahuje oblast působnosti právních předpisů umožňujících tajná sledovací opatření a pokud stěžovatel nemá k dispozici účinné prostředky nápravy proti takovému sledování (*Roman Zacharov [Zakharov] proti Rusku* [velký senát], § 173–79; *Centrum för rättvisa proti Švédsku* [velký senát], § 166–77, týkající se stížnostní námitky neziskové nadace na režim hromadného odposlechu).

37. Aby mohl stěžovatel v takové situaci tvrdit, že je obětí, musí předložit přiměřený a přesvědčivý důkaz o pravděpodobnosti, že dojde k porušení, které se týká jeho osobně; pouhé podezření nebo dohady jsou nedostačující (*Senator Lines GmbH proti patnácti členským státům Evropské unie* (rozh.) [velký senát]). Ohledně neexistence formálního příkazu k vyhoštění viz *Vijayanathan a Pusparajah proti Francii*, § 46; ohledně údajných důsledků parlamentní zprávy viz *Křesťanské sdružení svědků Jehovových ve Francii [Fédération chrétienne des témoins de Jéhovah de France] proti Francii* (rozh.); ohledně údajných důsledků soudního rozhodnutí týkajícího se třetí osoby v kómatu viz *Rossi a ostatní proti Itálii* (rozh.); ohledně důsledků antidopingových opatření pro sportovní svazy a jednotlivé profesionální sportovce viz *Národní federace asociací a svazů sportovců [National federation of Sportspersons' Associations and unions] (FNASS) a ostatní proti Francii*, § 91–103.

38. Stěžovatel nemůže tvrdit, že je obětí v případě, kdy je částečně zodpovědný za údajné porušení (*Paşa a Erkan Erol proti Turecku*).

39. Soud také zdůraznil, že Úmluva nepředpokládá zavedení *actio popularis* pro výklad práv, která obsahuje, ani neumožňuje jednotlivcům stěžovat si na ustanovení vnitrostátního práva jednoduše proto, že se domnívají, že může být v rozporu s Úmluvou, aniž by jím byli přímo ovlivněni (*Aksu proti Turecku* [velký senát], § 50; *Burden proti Spojenému království* [velký senát], § 33; *Dimitras a ostatní proti Řecku* (rozh.), § 28–32; *Cordella a ostatní proti Itálii*, § 100; *Kalfagiannis a Pospert proti Řecku* (rozh.), § 46). Například obyvatelé, kteří se neúčastnili vnitrostátního řízení směřujícího ke zrušení správních rozhodnutí, nebo sdružení, kterým vnitrostátní soudy nepřiznaly *locus standi*, nemohou tvrdit, že jsou obětmi údajného porušení práva na výkon soudních rozhodnutí podle čl. 6 odst. 1 (*Bursa Barosu Başkanlığı a ostatní proti Turecku*, § 114–116, týkající se případu životního prostředí; srov. s věcí *Beizaras a Levickas proti Litvě*, § 80). Pokud stěžovatel tvrdí, že došlo k porušení práva na respektování soukromého a rodinného života z důvodu zákonných omezení návštěv rodinných příslušníků nebo jiných osob, aby mohl být prohlášen za oběť údajného porušení, měl by přinejmenším prokázat: a) že má příbuzné nebo jiné osoby, s nimiž si skutečně přeje udržovat kontakt ve vazbě a pokouší se o to; a b) že využil svého práva na návštěvy tak často, jak bylo vnitrostátními právními předpisy povoleno (*Černenko [Chernenko] a ostatní proti Rusku* (rozh.), § 45). V kontextu článku 10 Úmluvy pouhá skutečnost, že žadatel již nemohl sledovat nebo poslouchat programy dříve vysílané veřejnoprávním vysílacím subjektem, který vláda ukončila, nepostačovala k uznání jeho postavení oběti, pokud jde o právo přijímat informace (*Kalfagiannis a Pospert proti Řecku* (rozh.), § 46–47).

40. Osobě je však ponechána možnost tvrdit, že zákon porušuje její práva v případě, že neexistuje individuální opatření k provedení, pokud je tato osoba povinna upravit své chování nebo hrozí, že bude stíhána nebo je členem třídy lidí, u nichž hrozí, že budou právními předpisy přímo ovlivněni (*tamtéž*, § 34; *Tănase proti Moldavsku* [velký senát], § 104; *Michaud proti Francii*, § 51–52; *Sejdić a Finci proti Bosně a Hercegovině* [velký senát], § 28).

e. Ztráta postavení oběti

41. V první řadě přísluší náprava jakéhokoli údajného porušení Úmluvy vnitrostátním orgánům. Otázka, zda se stěžovatel může prohlásit za oběť údajného porušení, je tedy relevantní ve všech fázích řízení před Soudem (*Scordino proti Itálii (č. 1)* [velký senát], § 179; *Rooman proti Belgii* [velký senát], § 128–133). V tomto ohledu musí být stěžovatel schopen odůvodnit své postavení oběti v průběhu celého řízení (*Burdov proti Rusku*, § 30; *Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano proti Itálii* [velký senát], § 80).

42. Otázka, zda se osoba stále může prohlašovat za oběť údajného porušení Úmluvy, v zásadě souvisí s tím, že Soud může zkoumat její situaci *ex post facto* (*tamtéž*, § 82).

43. Rozhodnutí nebo opatření příznivé pro stěžovatele v zásadě nepostačuje k tomu, aby jej zbavilo jeho postavení „oběti“ ve smyslu článku 34 Úmluvy, ledaže by vnitrostátní orgány uznaly, ať už výslovně nebo v podstatě, nutnost nápravy za porušení Úmluvy a poté nápravu i poskytly (*Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], § 180; *Gäffen proti Německu* [velký senát], § 115; *Nada proti Švýcarsku* [velký senát], § 128; *Bljudik [Bljudik] proti Rusku*, § 49–50; *Dimo Dimov a ostatní proti Bulharsku*, § 51–56; *Roth proti Německu*, § 75–81). Pouze když jsou splněny tyto podmínky, vylučuje subsidiární povaha ochranného mechanismu Úmluvy přezkoumání stížnosti (*Jensen a Rasmussen proti Dánsku* (rozh.); *Albayrak proti Turecku*, § 32; *Selahattin Demirtaş proti Turecku* (č. 2) [velký senát], § 217–223).

44. Stěžovatel by zůstal obětí, pokud by úřady výslovně nebo v podstatě neuznaly, že došlo k porušení práv stěžovatele (*tamtéž*, § 33; *Jensen proti Dánsku* (rozh.)), i kdyby stěžovatel již obdržel určité odškodnění (*Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano proti Itálii* [velký senát], § 88).

45. Kromě toho musí být poskytnutá náprava odpovídající a dostatečná. Závisí to na veškerých okolnostech daného případu, se zvláštním zřetelem k povaze projednávaného porušení Úmluvy (*Gäffen proti Německu* [velký senát], § 116; *Bivolaru proti Rumunsku* (č. 2), § 170).

46. Soud například shledal, že stěžovatelka, která v občanskoprávním řízení přijala smírné urovnání, již nemůže žádat o postavení oběti podle hmotné části článku 2, ale současně shledal, že si toto postavení zachovala podle procesní části článku v souvislosti s trestním řízením týkajícím se zabití jejího dítěte, které bylo v péči státní agentury (*Penati proti Itálii**, § 154–66).

47. V případech úmyslného špatného zacházení ze strany zástupců státu v rozporu s článkem 3 Soud opakovaně shledal, že k zajištění dostatečné nápravy jsou nutná dvě opatření. Zprv, státní orgány musí provést důkladné a účinné vyšetřování, které může vést k identifikaci a potrestání odpovědných osob. Zadruhé je případně požadováno přiznání odškodnění stěžovateli nebo přinejmenším možnost požadovat a získat náhradu škody, kterou stěžovatel utrpěl v důsledku špatného zacházení (*Gäffen proti Německu* [velký senát], § 116–118). V případech úmyslného špatného zacházení ze strany zástupců státu nelze porušení článku 3 napravit pouze přiznáním odškodnění oběti (*tamtéž*, § 119; *Šmorgunov [Shmorgunov] a ostatní proti Ukrajině*, § 397–401; *Barovov proti Rusku**, § 37 a 45, týkající se zejména odškodnění přiznaného v občanskoprávním řízení, které řešilo špatné zacházení, za nepřiměřenou délku trestního řízení stěžovatele). Tyto zásady se nevztahují pouze na případy špatného zacházení ze strany zástupců státu, ale také na případy špatného zacházení ze strany soukromých osob (*Beganović proti Chorvatsku*, § 56; *Škorjanec proti Chorvatsku*, § 47).

48. Pokud vnitrostátní soudy poskytnou přiměřenou a dostatečnou nápravu údajného porušení článku 3 (podmínky vazby) stěžovatelům, kteří již nejsou ve vazbě, tito stěžovatelé ztratí postavení oběti. Jde například o případ, kdy vnitrostátní orgány kompenzovaly špatné podmínky zadržení, v nichž byli stěžovatelé drženi, konkrétním a měřitelným snížením trestů vedoucím k jejich předčasnému propuštění (*Đirjan a Štefan proti Rumunsku* (rozh.), § 23–34).

Pokud však vnitrostátní soudy odškodní jednotlivce, kteří jsou stále zadržováni, odškodnění těmto osobám neumožní získat přímou a přiměřenou nápravu jejich práv podle článku 3, a to zastavení nebo zlepšení podmínek jejich zadržení (*J.M.B. a ostatní proti Francii*, § 167–169).

49. Pokud bylo na vnitrostátní úrovni výslovně uznáno porušení čl. 5 odst. 1, což stěžovateli dávalo možnost požadovat náhradu škody v samostatném řízení a získat přiměřenou částku odškodnění, dalo se od stěžovatele důvodně očekávat, že se obrátí na vnitrostátní soudy, aby získal náhradu, místo aby se obrátil na Soud a požádal o potvrzení protiprávnosti jeho vazby, která již byla uznána (*Al Husin proti Bosně a Hercegovině* (č. 2), § 89–90; ohledně uznání nezákonnosti zadržení v rámci disciplinárního řízení proti soudcům, kteří zadržení stěžovatelů povolili, a vyplacení odškodného přiznaného v samostatných občanskoprávních řízeních, viz *Dubovcev [Dubovtsev] a ostatní proti Ukrajině*, § 57–66). Pokud jde o čl. 5 odst. 5, stěžovatel by mohl přijít o postavení oběti, pokud vnitrostátní orgány udělí nápravu snížením trestu uloženého stěžovateli výslovným a měřitelným způsobem namísto přiznání finanční výhody stěžovateli (*Porchet proti Švýcarsku* (rozh.), § 14–26). Zmírnění trestu může být rovněž podstatné pro odebrání postavení oběti s ohledem na délku vyšetřovací vazby v rozporu s čl. 5 odst. 3 (*tamtéž*, § 20; *Ščensnovičius proti Litvě*, § 88–93; oproti tomu srov. *Malkov proti Estonsku*, § 40–41).

50. Osoba také nesmí tvrdit, že se stala obětí porušení jejího práva na spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy, které podle ní proběhlo v průběhu řízení, ve kterém byla zproštěna viny nebo které bylo zastaveno (*Sachnovskij [Sakhnovskiy] proti Rusku* [velký senát], § 77; *Oleksy proti Polsku* (rozh.); *Koç a Tambaş proti Turecku* (rozh.); *Bouglame proti Belgii* (rozh.)), s výjimkou stížnosti týkající se délky projednávaného řízení (*Osmanov a Husseinov proti Bulharsku* (rozh.)). Naproti tomu u stížnostních námitek podle článku 10 nemusí být zproštění obžaloby pro odstranění postavení oběti podstatné (*Döner a ostatní proti Turecku*, § 89).

Pokud je stěžovatel pravomocně odsouzen v řízení, které porušilo článek 6, a proto získá postavení oběti, pak je na státu, aby mu včas poskytl přiměřenou a dostatečnou nápravu v souvislosti s touto stížností. Soud by poté posoudil, zda tato následná řízení zbavila stěžovatele postavení oběti, protože mu byla poskytnuta dostatečná náprava (*Webster proti Spojenému království* (rozh.) a odkazy tam uvedené).

Uložení mírnějšího trestu vnitrostátním trestním soudem z důvodu nadměrné délky řízení může znamenat přiměřené uznání a dostatečnou nápravu průtahů v tomto řízení (čl. 6 odst. 1) za předpokladu, že je snížení výslovné a měřitelné (*Chiarello proti Německu*, § 54–59). Zmírnění trestu může být rovněž podstatné pro odebrání postavení oběti, pokud jde o délku trvání vyšetřovací vazby v rozporu s čl. 5 odst. 3 (*Ščensnovičius proti Litvě*, § 88–93; oproti tomu srov. *Malkov proti Estonsku*, § 40–41). Postavení oběti, pokud jde o právo na spravedlivý proces, nemůže být odebráno, pokud byl pro stěžovatele v jiném řízení vyneseno jiné rozhodnutí, týkající se jiné záležitosti, než jakou stěžovatel uvádí (*Sine Tsaggarakis A.E.E. proti Řecku*, § 27–31).

51. V některých dalších případech může to, zda jednotlivec zůstává obětí, také záviset na výši odškodnění přiznané vnitrostátními soudy nebo přinejmenším na možnosti požadovat a získat náhradu způsobené škody s ohledem na skutečnosti, na které si před Soudem stěžuje a na účinnost (včetně rychlosti) opravného prostředku, který odškodnění poskytuje (*Normann proti Dánsku* (rozh.); *Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], § 202; viz také *Jensen a Rasmussen proti Dánsku* (rozh.); *Kurić a ostatní proti Slovinsku* [velký senát], § 262; *J. B. a ostatní proti Maďarsku* (rozh.), § 59). Pokud jde o dostatečnost odškodnění přiznaného sdružení zastupujícímu několik jednotlivců, viz *Društvo za varstvo upnikov proti Slovinsku* (rozh.), § 48–64. Výslovné uznání porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces v přiměřené době v trestním řízení na vnitrostátní úrovni nemusí v případě neexistence odškodnění nebo snížení trestu postačovat k odebrání postavení oběti tohoto stěžovatele (*Tempel proti České republice*, § 77–83).

52. Stěžovatel, který byl nepříznivými podmínkami prostředí donucen opustit svůj domov a následně si za vlastní prostředky koupit jiný dům, nepřestává být obětí, pokud jde o údajné porušení jeho práva na respektování jeho soukromého života a jeho domova podle článku 8 Úmluvy (*Jevgenij Dmitrijev [Yevgeniy Dmitriyev] proti Rusku*, § 37–38).

53. Ohledně dalších specifických situací viz *Marshall a ostatní proti Maltě*, § 33–34, 46–47 (článek 6); *Arat proti Turecku*, § 47 (článek 6); *Constantinescu proti Rumunsku*, § 40–44 (články 6 a 10); *Guisset proti Francii*, § 66–70 (článek 6); *Chevol proti Francii*, § 30 a následující (článek 6); *Kerman proti Turecku*, § 106 (článek 6); *Moskovec [Moskovets] proti Rusku*, § 50 (článek 5); *Bivolaru proti Rumunsku* (č. 2), § 168–175 (článek 8); *X a Y proti Rumunsku*, § 109–114 (článek 8); *Kemal Çetin proti Turecku*, § 33 (článek 11); *Moon proti Francii*, § 29 a následující (článek 1 Protokolu č. 1); *D. J. a A.-K. R. proti Rumunsku* (rozh.), § 77 a následující (článek 2 Protokolu č. 4); a *Sergej Zolotuchin [Sergey Zolotukhin] proti Rusku* [velký senát], § 115 (článek 4 Protokolu č. 7); *Dalban proti Rumunsku* [velký senát], § 44 (článek 10); *Güneş proti Turecku* (rozh.) (článek 10); *Çölgeçen a ostatní proti Turecku*, § 39–40, (článek 2 Protokolu č. 1).

54. Skutečnost, že na právnickou osobu je během řízení podle Úmluvy vyhlášen konkurs, ji nemusí nutně připravit o postavení oběti (*Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku* [velký senát], § 94). Totéž platí pro společnost, která zanikla a jejíž jediní akcionáři vyjádřili svůj zájem na pokračování žádosti jejím jménem (*Euromak Metal Doo proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, § 32–33, týkající se daňového sporu podle článku 1 Protokolu č. 1; viz také *Švýcarská rozhlasová a*

televizní společnost [Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft and publisuisse SA] proti Švýcarsku, § 43, týkající se společnosti, která po podání žaloby k Soudu přestala působit a jejíž činnosti převzala jiná firma, která chtěla v řízení pokračovat).

55. Věc může být vyškrtuta ze seznamu stížností, jestliže stěžovatel ztratí postavení oběti / *locus standi*. K vyřešení sporu na vnitrostátní úrovni poté, co byla stížnost prohlášena za přijatelnou, viz *Ohlen proti Dánsku* (vyškrtnutí ze seznamu stížností); k dohodě o převodu práv, která jsou předmětem stížnosti projednávané Soudem, viz *Dimitrescu proti Rumunsku*, § 33–34.

56. Soud též zkoumá, zda by věc měla být vyškrtuta ze seznamu případů z některého důvodu uvedeného v článku 37 Úmluvy ve světle událostí, ke kterým došlo po podání stížnosti, bez ohledu na skutečnost, že stěžovatel může nadále tvrdit, že je v postavení „oběti“ (*Pisano proti Itálii* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 39, nebo dokonce bez ohledu na to, zda stěžovatel může nadále tvrdit, že je v postavení oběti. K vývoji po rozhodnutí vzdát se pravomoci ve prospěch velkého senátu viz *El Majjaoui a Stichting Toubia Moskee proti Nizozemsku* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 28–35; po prohlášení stížnosti za přijatelnou: viz *Ševanova [Shevanova] proti Lotyšsku* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 44 a násl.; po přijetí rozsudku senátem: viz *Sisojeva a ostatní proti Lotyšsku* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 96).

f. Úmrtí stěžovatele

57. V zásadě platí, že ve stížnosti podané před jeho smrtí původním stěžovatelem mohou pokračovat jeho dědici nebo blízcí rodinní příslušníci, kteří vyjádří přání pokračovat v řízení, za předpokladu, že mají na věci dostatečný/oprávněný zájem (*López Ribalda a ostatní proti Španělsku* [velký senát], § 71–73; *Malhous proti České republice* (rozh.) [velký senát]; *Tagijev [Tagiyev] a Husejnov [Huseynov] proti Ázerbájdžánu*, § 23–24 a odkazy tam uvedené; *Hristozov a ostatní proti Bulharsku*, § 71; *Ergezen proti Turecku*, § 30; *Pais Pires de Lima proti Portugalsku*, § 36–40; *Karastelev a ostatní proti Rusku*, § 51; *Mile Novaković proti Chorvatsku*, § 33–34).

58. Pokud však stěžovatel zemřel v průběhu řízení a buď se nikdo nepřihlásil s přáním dále pokračovat ve stížnosti, nebo osoby, které takové přání vyjádřily, nejsou dědici ani dostatečně blízkými příbuznými stěžovatele a nemohou prokázat, že mají další legitimní zájem na pokračování ve stížnosti, Soud stížnost vyškrtne ze seznamu (*Léger proti Francii* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 50; *Hirsi Jamaa a ostatní proti Itálii* [velký senát], § 57; *Burlya [Burlja] a ostatní proti Ukrajině*, § 70–75) s výjimkou velmi výjimečných případů, kdy Soud shledá, že dodržování lidských práv definovaných v Úmluvě a jejích protokolech vyžaduje pokračování ve vyšetřování případu (*Paposhvili proti Belgii* [velký senát], § 129–133; *Delecolle proti Francii*, § 39; *Karner proti Rakousku*, § 25 a násl.).

59. Viz například *Raimondo proti Itálii*, § 2, a *Stojkovic proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, § 25 (vdova a děti); *X proti Francii*, § 26 (rodiče); *Malhous proti České republice* (rozh.) [velký senát] (synovec a potenciální dědic); *Velikova proti Bulharsku* (rozh.), *Ivko proti Rusku*, § 64–70 a *Delecolle proti Francii*, § 39–44 (nemanželský parnter, resp. *de facto* partner); srov. s věcí *Thévenon proti Francii* (rozh.) (univerzální odkazovník nesouvisející se zesnulým); *Léger proti Francii* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 50–51 (neteř).

4. Zastoupení

60. Pokud se stěžovatelé rozhodnou nechat se zastupovat podle čl. 36 odst. 1 jednacího řádu Soudu, místo aby stížnost podali sami, článek 45 odst. 3 požaduje, aby předložili písemné zmocnění k jednání, řádně podepsané. Je nezbytné, aby zástupci prokázali, že obdrželi konkrétní a výslovné pokyny od údajné oběti ve smyslu článku 34, jejímž jménem míní jednat před Soudem (*Post proti Nizozemsku* (rozh.); *Centrum pro právní zdroje [Centre for Legal Resources] jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku* [velký senát], § 102 – viz také *Olijevskyy [Olijevskyy] proti Ukrajině* (rozh.), § 16–22 a *V. M. a ostatní proti Belgii* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 32–41, kde stěžovatelé neudržovali kontakt se svým zástupcem, a srov. *N. D. a N. T. proti Španělsku* [velký senát], § 69–79, a

odkazy tam uvedené, kde zástupce zůstal v kontaktu s oběma stěžovateli prostřednictvím telefonu a aplikace WhatsApp, a existovaly zvláštní okolnosti týkající se dodržování lidských práv, jak jsou definovány v Úmluvě a v jejích protokolech, které vyžadovaly, aby Soud pokračoval ve zkoumání stížnosti (čl. 37 odst. 1 *in fine*). Ohledně platnosti oprávnění jednat, viz [Aliev proti Gruzii](#), § 44–49; ohledně pravosti stížnosti viz [Velikova proti Bulharsku](#), § 48–52.

61. Zvláštní úvahy však mohou vyvstat v případě obětí údajného porušení článků 2, 3 a 8 Úmluvy ze strany vnitrostátních orgánů, s ohledem na zranitelnost obětí z důvodu jejich věku, pohlaví nebo zdravotního postižení, pokud jim tato zranitelnost znemožnila podat stížnost na dotýcnou věc k Soudu, přičemž se náležitě zohlednilo také spojení mezi osobou podávající stížnost a obětí. V takových případech byly stížnosti podané jednotlivci jménem oběti, přestože nebyla předložena žádná platná forma zmocnění, prohlášeny za přijatelné ([Centrum pro právní zdroje \[Centre for Legal Resources\] jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku](#) [velký senát], § 103; oproti tomu však srov. [Lambert a ostatní proti Francii](#) [velký senát], § 96–106). Viz například [İlhan proti Turecku](#) [velký senát], § 55, kde stížnosti podal stěžovatel jménem svého bratra, který byl obětí špatného zacházení; [Y. F. proti Turecku](#), § 29, kde si manžel stěžoval, že jeho manželka byla nucena podstoupit gynekologické vyšetření; [S. P., D. P. a A. T. proti Spojenému království](#), rozhodnutí Komise, kde stížnost podal právník jménem dětí, které zastupoval ve vnitrostátním řízení, ve kterém byl jmenován opatrovníkem *ad litem*; [V. D. a ostatní proti Rusku](#), § 80–84, kde stížnost podal opatrovník jednáající jménem nezletilých. Naproti tomu viz věc [Lambert a ostatní proti Francii](#) [velký senát], § 105, kde Soud rozhodl, že rodiče přímé oběti, která nebyla schopna vyjádřit své přání ohledně rozhodnutí o ukončení výživy a hydratace, čímž byla oběť držena uměle při životu, neměli způsobilost vznášet stížnosti podle článků 2, 3 a 8 Úmluvy jménem oběti nebo v jejím zastoupení; a také [Gard a ostatní proti Spojenému království](#) (roz.), § 63–70, která se lišila od [Lambert a ostatní](#), protože přímou obětí byl nezletilý, který nikdy nebyl schopen vyjádřit své názory nebo žít nezávislý život, a kde Soud projednal, zda rodiče přímé oběti byli oprávněni vznášet jeho jménem stížnosti podle článků 2 a 5, ale v tomto bodě nedospěl ke konečnému závěru, vzhledem k tomu, že tyto otázky vznesli stěžovatelé také i svým jménem.

62. Ve věci [Blyudik \[Bljudik\] proti Rusku](#) (§ 41–44), týkající se zákonnosti umístění mladistvých do uzavřené vzdělávací instituce Soud uvedl, že stěžovatel byl oprávněn se obrátit na Soud s cílem chránit zájem nezletilého podle článků 5 a 8, pokud jde o její umístění v ústavu: dcera byla nezletilá v době sporných událostí, jakož i v době podání stížnosti. Poté, co dosáhla dospělosti, dcera stěžovatele potvrdila svůj zájem o stížnost a vydala plnou moc právníkovi, který ji již jako stěžovatelku ve věci před Soudem do té doby zastupoval.

63. Soud zjistil, že ve výjimečných případech může vystupovat jako zástupce oběti sdružení i v případě, že neexistuje plná moc, a aniž by bylo vyloučeno, že oběť mohla zemřít před podáním stížnosti podle Úmluvy ([Centrum pro právní zdroje \[Centre for Legal Resources\] jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku](#) [velký senát], § 112). Soud shledal, že rozhodnout jinak by znamenalo zabránit tomu, aby byla závažná obvinění z porušení Úmluvy přezkoumávána na mezinárodní úrovni, s rizikem, že by žalovaný stát mohl uniknout odpovědnosti podle Úmluvy ([Sdružení pro obranu lidských práv v Rumunsku – Helsinský výbor \[Association for the Defence of Human Rights in Romania – Helsinki Committee\] jménem Ionela Garcei proti Rumunsku](#), § 42; [Kondrulin proti Rusku](#), § 31). Ve věci [Centrum pro právní zdroje \[Centre for Legal Resources\] jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku](#) [velký senát], která se týkala neposkytnutí adekvátní péče ze strany státu HIV pozitivnímu, duševně nemocnému pacientovi, Soud uznal legitimitu stěžovatelského sdružení zahájit řízení bez plné moci z následujících důvodů: kvůli zranitelnosti Valentina Câmpeanu, který trpěl vážným duševním postižením; kvůli závažnosti obvinění učiněných podle článků 2 a 3 Úmluvy; nepřítomnost dědiců nebo zákonných zástupců, kteří by za něj zahájili řízení podle Úmluvy; kvůli kontaktům, které měl stěžovatel s Valentinem Câmpeanu, a kvůli zapojení stěžovatele do vnitrostátního řízení po smrti oběti, během kterého nebylo zpochybněno, že je sdružení oprávněno jednat jménem oběti (§ 104–111).

64. Ve věci [L. R. proti Severní Makedonii](#) (zkoumané podle článku 3), měl stěžovatel zákonného zástupce, který by mohl poskytnout spojení s potřebným oprávněním zastupovat stěžovatele před Soudem. Opatrovník stěžovatele však byl obviněn z toho, že selhal ve své odpovědnosti chránit zájem

stěžovatele jak před vnitrostátními orgány, tak před Soudem. Nelze tedy očekávat, že osoba podezřelá z toho, že byla součástí údajného celkového zanedbání vůči stěžovateli v rozporu s jeho právy podle článku 3, podá stížnost z těchto důvodů k Soudu (§ 50). Na druhé straně sdružení zastupující stěžovatele navštívilo stěžovatele krátce poté, co byl jeho případ zveřejněn, kontaktovalo různé úřady ohledně jeho situace, bezodkladně podalo trestní oznámení státnímu zástupci a věc dále řešilo, až po nejvyšší orgány činné v trestním řízení. V důsledku toho Soud výjimečně uznal postavení sdružení jednat jménem stěžovatele (§ 51–53).

65. Ve věci *Association Innocence en Danger a Association Enfance et Partage proti Francii* (zkoumané podle článků 3 a 13 ve spojení s článkem 3) Soud uznal postavení dvou sdružení na ochranu dětí, aby jednaly jménem dítěte, které zemřelo jako důsledek špatného zacházení ze strany rodičů dítěte (§ 119–131). Existence známých dědiců nebo zákonných zástupců dítěte (jeho zneužívající odsouzení rodiče, tři bratři a sestra a teta) nebránila tomu, aby Soud vzhledem k výjimečným okolnostem případu přiznal postavení stěžovatele sdružení.

66. Oproti tomu ve věci *Bulharského helsinského výboru [Bulgarian Helsinki Committee] proti Bulharsku* (rozh.) Soud neuznal postavení oběti stěžovatelského sdružení jednajícího za zesnulé mladistvé, kteří zemřeli v domovech pro mentálně postižené děti, protože stěžovatel nikdy neměl žádný kontakt s nezletilými před jejich smrtí a sdružení postrádalo formální postavení ve vnitrostátním řízení (§ 59); viz také věc *Nencheva [Nenčeva] a ostatní proti Bulharsku*, § 93, kde Soud neuznal postavení oběti stěžovatelského sdružení jednajícího za přímé oběti, přičemž poznamenal, že se sdružení případem nezabývalo před vnitrostátními soudy a rovněž že skutečnosti, na které si stěžovalo, neměly žádný dopad na činnost sdružení, protože sdružení mohlo pokračovat v práci při plnění svých cílů.

67. Žádné ustanovení Úmluvy nedovoluje, aby vedlejší účastník třetí strany zastupoval před Soudem jinou osobu (*Lambert a ostatní proti Francii* [velký senát], § 110).

B. Svobodný výkon práva individuální stížnosti

Článek 34 Úmluvy – Individuální stížnosti

„... Vysoké smluvní strany se zavazují, že nebudou žádným způsobem bránit účinnému výkonu tohoto práva.“

Klíčová slova databáze HUDOC

Bránit výkonu práva stížnosti (34)

1. Zásady a příklady

68. Právo podat stížnost k Soudu má absolutní povahu a jeho výkonu nesmí být bráněno. Tato zásada v sobě zahrnuje svobodu komunikovat s orgány Úmluvy (ohledně korespondence ve vazbě viz *Peers proti Řecku*, § 84; *Kornakovs proti Lotyšsku*, § 157 a násl.). V této souvislosti viz též Evropská dohoda o osobách účastnících se řízení před Evropským soudem pro lidská práva z roku 1996 (CETS č. 161).

69. Vnitrostátní orgány se musí zdržet jakéhokoli nátlaku na stěžovatele, aby stáhl nebo změnil stížnostní námitky. Podle názoru Soudu může mít nátlak podobu přímého donucení a zřejmého zastrašování stěžovatele nebo potenciálního stěžovatele, jeho rodiny nebo právního zástupce, ale i nevhodného nepřímého jednání nebo kontaktů (*Mamatkulov a Askarov proti Turecku* [velký senát], § 102). Soud přezkoumává odrazující účinek takového postupu z hlediska výkonu práva individuální stížnosti (*Colibaba proti Moldavsku*, § 68). Nesplnění povinnosti žalované vlády vyhovět svým procesním závazkům podle článku 34 nemusí nutně vyžadovat, aby údajný zásah skutečně omezil výkon právě na podání individuální stížnosti nebo by měl na tento výkon znatelný dopad. Procesní

závazky podle článků 34 a 38 Úmluvy musí být vymáhány bez ohledu na konečný výsledek řízení a takovým způsobem, aby se zabránilo jakémukoli skutečnému nebo potenciálnímu odrazujícímu účinku na stěžovatele nebo jejich zástupce (*Mehmet Ali Ayhan a ostatní proti Turecku*, § 41).

70. Za určitých okolností může Soud z vlastního podnětu nastolit otázku, zda byl stěžovatel vystaven zastrašování, které představovalo překážku účinného výkonu jeho práva na podání individuální stížnosti (*Lopata proti Rusku*, § 147).

71. Musí být posouzena zranitelnost stěžovatele a nebezpečí, že jej orgány mohou ovlivnit (*Iambor proti Rumunsku* (č. 1), § 212). Stěžovatelé mohou být zvláště zranitelní, jestliže se nacházejí ve vazbě v přípravném řízení a jejich styk s rodinou a vnějším světem je omezen (*Cotleț proti Rumunsku*, § 71).

72. Zde je několik typických příkladů:

- výslech ze strany orgánů ohledně stížnosti: *Akdivar a ostatní proti Turecku*, § 105; *Tanrikulu proti Turecku* [velký senát], § 131;
- hrozba zahájením trestního řízení proti právnímu zástupci stěžovatele: *Kurt proti Turecku*, § 159–165; stížnost podaná vnitrostátními orgány proti obhájci, který stěžovatele zastupoval ve vnitrostátním řízení: *McShane proti Spojenému království*, § 151; disciplinární a jiná opatření vůči advokátům stěžovatele: *Chodorkovskij [Khodorkovskiy] a Lebedev proti Rusku*, § 929–933;
- policejní výslech právního zástupce stěžovatele a tlumočnicka týkající se žádosti o spravedlivé zadostiučinění: *Fedotova proti Rusku*, § 49–51; ohledně šetření nařízeného zástupcem vlády: *Ryabov [Rjabov] proti Rusku*, § 53–65;
- nemožnost právního zástupce stěžovatele setkat se s jeho lékařem: *Boicenco proti Moldavsku*, § 158–159;
- opatření omezující kontakty stěžovatele s jeho zástupcem: *Štukaturov [Shtukaturov] proti Rusku*, § 140, kde byl zákaz návštěv advokáta spolu se zákazem telefonních hovorů a korespondence shledán neslučitelným s povinnostmi žalovaného státu podle článku 34, a *Zacharkin [Zakharin] proti Rusku*, § 157–160, kde byly kontakty stěžovatele s jeho zástupcem před Soudem omezeny z důvodu, že dotýčný zástupce nebyl profesionálním advokátem a nepatřil do žádné advokátní komory;
- zadržování dopisů zaslaných zadrženým stěžovatelům jejich zákonnými zástupci s přiložením úředních formulářů k vyplnění za účelem podání a následné finalizace jejich stížnosti u Soudu: *Mehmet Ali Ayhan a ostatní proti Turecku*, § 39–45 a odkazy tam uvedené;
- nerespektování důvěrnosti rozhovorů stěžovatele s jeho právním zástupcem v návštěvní místnosti: *Oferta Plus SRL proti Moldavsku*, § 156;
- hrozby ze strany vězeňských orgánů: *Petra proti Rumunsku*, § 44;
- odmítnutí vězeňských orgánů zaslat stížnost Soudu z důvodu nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy: *Nurmagomedov proti Rusku*, § 61;
- nátlak na svědka v řízení před Soudem týkajícím se podmínek ve věznici: *Novinskij [Novinskiy] proti Rusku*, § 119 a násl.;
- odrazující poznámky ze strany vězeňských orgánů spojené s neodůvodněnými opomenutími a průtahy při předávání psacích potřeb vězni nezbytných k jeho korespondenci a dokumentů nutných k podložení stížnosti podané k Soudu: *Gagiu proti Rumunsku*, § 94 a násl.;
- odmítnutí orgánů poskytnout stěžovateli kopie dokumentů nutných pro podání jeho stížnosti k Soudu: *Najdjon [Naydyon] proti Ukrajině*, § 68; *Vasilij Ivaščenko [Vasilij Ivashchenko] proti Ukrajině*, § 107–110, a *Feilazoo proti Maltě*, § 123–124;
- ztráta nenahraditelných papírů týkajících se stížnosti vězně u Soudu způsobená vězeňskými úřady: *Buldakov proti Rusku*, § 48–50;
- zastrašování a nátlak vyvíjený na stěžovatele ze strany orgánů v souvislosti s jeho případem u Soudu: *Lopata proti Rusku*, § 154–160;

- neúčinné právní zastoupení prostřednictvím vnitrostátního systému právní pomoci u řízení před Soudem: *Feilazoo proti Maltě*, § 125–132.

73. Okolnosti konkrétního případu mohou zeslabit tvrzený zásah do práva individuální stížnosti (*Sisojeva a ostatní proti Lotyšsku* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 118 a násl.). Viz též *Holland proti Švédsku* (rozh.), kde Soud rozhodl, že zničení přepisu záznamu z jednání soudu v souladu se švédským právem před uplynutím šestiměsíční lhůty pro podání stížnosti k Soudu nebránilo stěžovateli v účinném výkonu práva stížnosti; *Farcaș proti Rumunsku* (rozh.), kde Soud rozhodl, že tvrzená neschopnost tělesně postiženého stěžovatele vyčerpat vnitrostátní prostředky nápravy, vzhledem k nedostatku zvláštních úprav umožňujících mu bezbariérový přístup k veřejným službám, mu nezabránila v účinném výkonu práva stížnosti; *Jepišin [Yepishin] proti Rusku*, § 73–77, kde Soud rozhodl, že odmítnutí vězeňské správy zaplatit poštovné za odeslání dopisů vězně Soudu nebránilo stěžovateli v účinném výkonu práva stížnosti; *Yam proti Spojenému království*, § 79–83, kde Soud rozhodl, že rozhodnutí vnitrostátních orgánů nezveřejnit materiál *in camera* v případě neexistence žádosti Soudu nebránilo stěžovateli v účinném výkonu práva stížnosti, protože došlo k smysluplnému nezávislému zkoumání tvrzeného základu pro pokračující potřebu důvěrnosti.

2. Povinnosti žalovaného státu

a. Článek 39 jednacího řádu Soudu

74. Podle článku 39 jednacího řádu Soudu může Soud nařídit předběžné opatření (*Mamatkulov a Askarov proti Turecku* [velký senát], § 99–129). Jestliže orgány smluvního státu neučiní všechny kroky, které mohou být rozumně provedeny k tomu, aby předběžnému opatření nařízenému Soudem bylo vyhověno, dojde k porušení článku 34 (*Paladi proti Moldavsku* [velký senát], § 87–92).

75. Vláda musí Soudu prokázat, že bylo dodrženo předběžné opatření, nebo ve výjimečném případě že existovala objektivní překážka, která bránila dodržování předpisů, a že vláda podnikla všechny přiměřené kroky k odstranění překážky a k informování Soudu o dané situaci (viz například *A. N. H. proti Finsku* (rozh.), § 27).

76. Některé příklady:

- nezajištění včasného setkání žadatele o azyl, který se nacházel v zajišťovacím zařízení pro cizince, s jeho právním zástupcem, přestože bylo v tomto směru nařízeno předběžné opatření podle článku 39 jednacího řádu: *D. B. proti Turecku*, § 67;
- předání zadržených osob iráckým orgánům v rozporu s předběžným opatřením: *Al-Saadoon a Mufdhi proti Spojenému království*, § 162–165;
- vyhoštění prvního stěžovatele v rozporu s předběžným opatřením: *Kamaliyevy [Kamaliyevy] proti Rusku*, § 75–79;
- neúmyslné, ale nikoli neodstranitelné nedodržení předběžných opatření uvedených v článku 8: *Hamidovic proti Itálii* (rozh.);
- nedodržení předběžného opatření vyžadujícího umístění vězně ve specializovaném zdravotnickém zařízení: *Macharadze a Sicharulidze proti Gruzii*, § 100–105;
- nedodržení předběžných opatření uvedených Soudem kvůli skutečnému riziku mučení v případě vydání: *Mannai proti Itálii*, § 54–57; *Labsi proti Slovensku*, § 149–151;
- tajné předání osoby ohrožené špatným zacházením v Uzbekistánu, u níž bylo v platnosti předběžné opatření: *Abdulchakov proti Rusku*, § 226–231;
- násilné předání osoby do Tádžikistánu se skutečným rizikem špatného zacházení a obcházení předběžných opatření: *Savridin Džurajev [Savridin Dzhurayev] proti Rusku*, § 218–219; viz také neschopnost ruských úřadů chránit tádžické státní příslušníky v jejich vazbě před násilnou repatriací do Tádžikistánu v rozporu s předběžným opatřením: *Nizomchon Džurajev [Nizomkhon Dzhurayev] proti Rusku*, § 157–159;

- příprava vyhoštění způsobem, který záměrně vytvořil situaci, kdy by stěžovatel měl velké potíže s podáním žádosti o předběžné opatření u Soudu: *M. A. proti Francii*, § 70;
- nedodržení předběžných opatření, jimiž Soud orgánům uložil, aby se zdržely vracení žadatelů o mezinárodní ochranu do Běloruska z kontrolního místa na polsko-běloruské hranici: *D. A. a ostatní proti Polsku**, § 96–101.

77. Je na Soudu, aby ověřil, zda bylo předběžné opatření dodrženo, a je na státu, aby Soud informoval, že má k dispozici materiály, o kterých se domnívá, že by Soud mohl přesvědčit o tom, že má být předběžné opatření zrušeno (*Paladi proti Moldavsku* [velký senát], § 90–92; *Olaechea Cahuas proti Španělsku*, § 70; *Groni proti Albánii*, § 181 a násl.).

Samotná skutečnost, že stěžovatel požádal o uplatnění článku 39 jednacího řádu, nestačí k tomu, aby stát zastavil výkon rozhodnutí o vydání (*Al-Moayad proti Německu* (rozh.), § 122 a násl.; viz též povinnost dotčeného státu spolupracovat v dobré víře se Soudem).

Ačkoli u stížností podle článku 34 neexistuje požadavek na vyčerpání a Soud je jediným orgánem, který ověřuje dodržování předběžných opatření, může Soud shledat stížnost podle článku 34 jako předčasnou, pokud úzce souvisí se stížností na neschopnost úřadů chránit právo na život a tato druhá stížnost je stále zpracovávána u vnitrostátních soudů (*Ahmet Tunç a ostatní proti Turecku* (rozh.), § 141–145).

b. Zjištění skutkového stavu

78. Zatímco Soud je odpovědný za zjištění skutkového stavu, je na účastnících řízení, aby byli aktivně nápomocni tím, že mu poskytnou veškeré relevantní informace. Jejich postup může být zohledněn při zajišťování důkazů (*Irsko proti Spojenému království*, § 161).

79. Soud rozhodl, že řízení u určitých typů stížností se ve všech případech nehodí k důslednému uplatňování zásady, podle níž osoba, která něco tvrdí, musí toto tvrzení prokázat a že je mimořádně důležité pro účinné fungování systému individuálních stížností zavedeného podle článku 34 Úmluvy, aby smluvní státy poskytly veškeré nezbytné prostředky umožňující řádné a účinné posuzování stížností (*Bazorkina proti Rusku*, § 170; *Tahsin Acar proti Turecku* [velký senát], § 253). Tento závazek vyžaduje, aby smluvní státy poskytly soudu veškeré nezbytné prostředky, ať už provádí vyšetřování zjišťování skutečností nebo plní své obecné povinnosti týkající se posuzování stížností. Neschopnost vlády předložit informace, které má v rukou, bez uspokojivého vysvětlení, může vést nejen k vyvození závěrů o odůvodněnosti tvrzení stěžovatele, ale může se také negativně odrazit na úrovni souladu žalovaného státu s jeho závazky podle článku 38 Úmluvy (*tamtéž*, § 254; *Imakajeva [Imakayeva] proti Rusku*, § 200; *Janowiec a ostatní proti Rusku* [velký senát], § 202).

80. Povinnost předložit důkazní materiály požadované Soudem je pro žalovanou vládu závazná od okamžiku, kdy byla taková žádost formulována, ať už při prvním podání stížnosti vládě nebo v jakékoli další fázi řízení (*tamtéž*, § 203; *Enukidze a Girgvliani proti Gruzii*, § 295; *Bekirski proti Bulharsku*, § 111–113). Je zásadním požadavkem, aby byl požadovaný materiál předložen kompletní, pokud tak Soud nařídil, a aby veškeré chybějící prvky byly řádně zdokumentovány (*Janowiec a ostatní proti Rusku* [velký senát], § 203). Kromě toho musí být jakýkoli požadovaný materiál předložen rychle a v každém případě ve lhůtě stanovené Soudem, neboť jakákoli podstatná a nevysvětlená prodleva může Soud vést k závěru, že vysvětlení žalovaného státu nejsou přesvědčivá (*tamtéž*).

81. Soud v minulosti zjistil, že žalovaná vláda nedodržela požadavky článku 38 v případech, kdy neposkytla žádné vysvětlení pro odmítnutí předložit požadované dokumenty (viz například *Maslova a Nalbandov proti Rusku*, § 128–129) nebo předložila neúplnou nebo zkreslenou kopii, přičemž odmítla předložit Soudu ke kontrole původní dokument (viz například *Trubnikov proti Rusku*, § 50–57).

82. Pokud vláda uvede důvěrnost nebo bezpečnostní hlediska jako důvod pro nepředložení požadovaného materiálu, musí se Soud ujistit, že existují rozumné a pádné důvody pro to, aby dotyčné dokumenty byly považovány za tajné nebo důvěrné (*Janowiec a ostatní proti Rusku* [velký senát], § 205). Ohledně neposkytnutí utajované zprávy Soudu: *tamtéž*, § 207 a násl.; *Nolan a K. proti Rusku*, §

56 a násl. Ohledně nepředložení dokumentů s odůvodněním, že představují „státní tajemství“, navzdory praktickým opatřením navrhovaným Soudem k předkládání nedůvěrných výpisů, viz *Gruzie proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodněnost), § 345–346.

Ohledně vztahu mezi články 34 a 38 viz *Bazorkina proti Rusku*, § 170 a násl. a 175. Zatímco článek 34 má zajistit, aby právo na individuální stížnost skutečně fungovalo, a je tak určitým druhem *legis generalis*, článek 38 specificky vyžaduje, aby státy se Soudem spolupracovaly.

c. Šetření na místě

83. Od žalovaného státu se též očekává, že bude pomáhat při šetření na místě (článek 38), neboť je na něm, aby poskytl „nezbytné prostředky“ pro účinné projednání stížnosti (*Çakici proti Turecku* [velký senát], § 76). Bránění v realizaci šetření na místě představuje porušení článku 38 (*Šamajev [Shamayev] a ostatní proti Gruzii a Rusku*, § 504).

I. Procesní důvody nepřijatelnosti

A. Nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy

Čl. 35 odst. 1 Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„Soud může posuzovat věc až po vyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy podle všeobecně uznávaných pravidel mezinárodního práva...“

Klíčová slova databáze HUDOC

Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy (35-1) – Osvobození od vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy (35-1) – Účinné vnitrostátní prostředky nápravy (35-1)

84. Jak samotné znění článku 35 uvádí, tento požadavek je založen na obecně uznávaných pravidlech mezinárodního práva. Povinnost vyčerpat vnitrostátní prostředky nápravy je součástí obyčejového mezinárodního práva a jako taková je uznávána judikaturou Mezinárodního soudního dvora (např. věci *Interhandel* (Švýcarsko proti Spojeným státům), rozsudek ze dne 21. března 1959). Stejně pravidlo se nachází i v jiných mezinárodních smlouvách o lidských právech: Mezinárodním paktu o občanských a politických právech (článek 41 odst. 1 písm. c)) a opčním protokolu k tomuto paktu (článek 2 a čl. 5 odst. 2 písm. b)); Americké úmluvě o lidských právech (článek 46); Africké chartě lidských práv a práv národů (článek 50 a čl. 56 odst. 5). Jak Evropský soud pro lidská práva uvedl ve věci *De Wilde, Ooms a Versyp proti Belgii*, stát se může vzdát výhody vyplývající z pravidla vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, jak dokládá dlouhodobě ustálená mezinárodní praxe v tomto ohledu (§ 55).

85. Soud je určen k tomu, aby hrál podpůrnou úlohu vůči vnitrostátním systémům ochrany lidských práv, a je žádoucí, aby vnitrostátní soudy měly nejprve možnost rozhodnout o otázkách slučitelnosti vnitrostátního práva s Úmluvou (*A, B a C proti Irsku* [velký senát], § 142). Jestliže je však následně podána stížnost do Štrasburku, Soud musí mít možnost seznámit se s názory těchto soudů, které jsou v přímém a trvalém kontaktu se životem ve svých zemích (*Burden proti Spojenému království* [velký senát], § 42).

86. Článek 35 odst. 1 se týká pouze vnitrostátních prostředků nápravy; nevyžaduje vyčerpání prostředků nápravy v rámci mezinárodních organizací. Naopak, pokud stěžovatel předloží případ jinému postupu mezinárodního vyšetřování nebo urovnání, může být stížnost zamítnuta podle čl. 35 odst. 2 písm. b) Úmluvy (viz bod „V podstatě stejná záležitost“ níže). Zásada subsidiarity však může zahrnovat požadavek na vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, v jejichž kontextu se žádá o rozhodnutí o předběžné otázce Soudním dvorem Evropské unie (*Laurus Invest Hungary KFT a ostatní proti Maďarsku* (rozh.), § 42, kde rozhodnutí o předběžné otázce Soudního dvora Evropské unie

poskytlo vnitrostátním soudům vodítka ohledně podmínek, které se mají použít v projednávané věci týkající se údajného porušení článku 1 Protokolu č. 1). Je na Soudu, aby rozhodl, zda má určitý orgán vnitrostátní či mezinárodní povahu, a to s ohledem na všechny relevantní faktory, zejména právní povahu, zřizovací instrument, jeho pravomoci, místo (pokud nějaké má) v existujícím právním systému a způsob jeho financování (*Jeličić proti Bosně a Hercegovině* (rozh.); *Peraldi proti Francii* (rozh.)) (viz bod I.E.).

1. Účel pravidla

87. Důvodem pro existenci pravidla vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy je umožnit vnitrostátním orgánům, především soudům, aby předešly tvrzenému porušení Úmluvy nebo je napravily (viz shrnutí zásad ve věci *Gherghina proti Rumunsku* (rozh.) [velký senát], § 84–89; *Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 221 a násl.; *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 69–77 a další odkazy tam uvedené). Pravidlo je založeno na předpokladu, obsaženém v článku 13, že vnitrostátní právní systém poskytne účinný prostředek nápravy porušení práv zaručených Úmluvou. Jedná se o důležitý aspekt subsidiární povahy systému Úmluvy (*Selmouni proti Francii* [velký senát], § 74; *Kudła proti Polsku* [velký senát], § 152; *Andrášik a ostatní proti Slovensku* (rozh.)). Toto pravidlo se použije nezávisle na tom, zda ustanovení Úmluvy byla začleněna do vnitrostátního právního systému (*Eberhard a M. proti Slovinsku*). Pravidlo vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy je jednou z nezbytných součástí fungování mechanismu ochrany založeného Úmluvou a jde o základní zásadu (*Demopoulos a ostatní proti Turecku* (rozh.) [velký senát], § 69 a 97, *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 69–77 a další odkazy tam uvedené, zejména na věc *Akdivar a ostatní proti Turecku*).

Určení, zda vnitrostátní řízení představuje účinný prostředek nápravy ve smyslu čl. 35 odst. 1, který musí stěžovatel vyčerpat, a který by proto měl být vzat v úvahu pro šestiměsíční lhůtu, závisí na řadě faktorů, zejména na stížnosti stěžovatele, na rozsahu povinností státu podle tohoto konkrétního ustanovení Úmluvy, na dostupných prostředcích nápravy v žalovaném státě a na konkrétních okolnostech případu (*Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], § 134; viz také *Kozacioğlu proti Turecku* [velký senát], § 40 a *D. H. a ostatní proti České republice* [velký senát], § 116).

2. Použití pravidla

a. Pružnost

88. Vyčerpání prostředků nápravy lze považovat za zlaté pravidlo spíše než za zásadu vytesanou do kamene. Komise a Soud často zdůrazňovaly, že vzhledem ke kontextu ochrany lidských práv je třeba je uplatňovat s určitou pružností a bez zbytečného formalismu (*Ringeisen proti Rakousku*, § 89; *Lehtinen proti Finsku* (rozh.); *Gherghina proti Rumunsku* (rozh.) [velký senát], § 87). Soud například připouští, že posledního stupně vnitrostátních prostředků nápravy lze dosáhnout po podání stížnosti, ale před stanovením její přijatelnosti (*Molla Sali proti Řecku* [velký senát], § 90).

Pravidlo vyčerpání prostředků nápravy nemá absolutní povahu ani je nelze uplatňovat automaticky (*Kozacioğlu proti Turecku* [velký senát], § 40). Soud například rozhodl, že by bylo příliš formalistické žádat na stěžovatelích, aby využili prostředek nápravy, jehož vyčerpání po nich nevyžadovala ani nejvyšší vnitrostátní soudní instance (*D. H. a ostatní proti České republice* [velký senát], § 116–118). Soud v jedné věci zohlednil velmi krátké lhůty určené pro vyjádření stěžovatelům, když zdůraznil „spěch“, v jakém museli svá vyjádření předložit (*Financial Times Ltd a ostatní proti Spojenému království*, § 43–44). Využití dostupných prostředků nápravy, které vyžaduje vnitrostátní procesní právo, a splnění všech náležitostí stanovených vnitrostátním právem nabývá na důležitosti tam, kde je v sázce jasnost právního posouzení a právní jistota (*Saghinadze a ostatní proti Gruzii*, § 83–84).

89. Ačkoli by v zásadě bylo myslitelné uznávat spory veřejného zájmu nevládní organizací – výslovně stanovené vnitrostátním právem jako prostředek k ochraně zájmů větší skupiny lidí – jako formu

vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, spory ve veřejném zájmu nemohou osvobodit jednotlivého stěžovatele od nutnosti zahájit vlastní vnitrostátní řízení, pokud tento soudní spor přesně neodpovídal jeho individuální situaci a konkrétním stížnostem (*Kósa proti Maďarsku* (rozh.), § 55–63, týkající se údajné diskriminace romských dětí). Ve věci *Beizaras a Levickas proti Litvě*, § 78–81, Soud rozhodl, že nevládní organizace, přestože nebyla stěžovatelem u Soudu ve Štrasburku, mohla vystupovat jako zástupce zájmů stěžovatelů ve vnitrostátním trestním řízení, protože nevládní organizace byla zřízena tak, aby se osoby, které utrpěly diskriminaci, mohly bránit, a to i u soudu. Soud také vzal v úvahu, že zastupování zájmů stěžovatelů ze strany nevládní organizace u státních zástupců a vnitrostátních soudů (dvou instancí) nebylo nikdy žádným způsobem zpochybněno ani zkoumáno (viz také *Gorraiz Lizarraga a ostatní proti Španělsku*, § 37–39).

b. Dodržení vnitrostátních pravidel a omezení

90. Stěžovatelé však musí dodržet pravidla a postupy stanovené vnitrostátním právem, a pokud tak neučiní, jejich stížnost bude pravděpodobně odmítnuta pro nesplnění podmínky stanovené článkem 35 (*Ben Salah Adraqui a Dhaime proti Španělsku* (rozh.); *Merger a Cros proti Francii* (rozh.); *MPP Golub proti Ukrajině* (rozh.); *Agbovi proti Německu* (rozh.); *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 72 a 80). Článek 35 odst. 1 není dodržen, jestliže je prostředek nápravy odmítnut pro procesní pochybení stěžovatele (*Gäffgen proti Německu* [velký senát], § 143). Pokud vláda tvrdí, že stěžovatel nedodržel vnitrostátní pravidla (např. pravidla o vyčerpání běžných prostředků nápravy před ústavní nápravou), musí Soud ověřit, zda tato pravidla byla již existujícími závaznými právními požadavky vyplývajícími ze zákona nebo dobře zavedené judikatury (*Brincat a ostatní proti Maltě*, § 69; *Pop-Ilić a ostatní proti Srbsku*, § 42).

91. Jestliže však odvolací soud prozkoumá odůvodněnost nároku, i když jej považuje za nepřijatelný, čl. 35 odst. 1 bude dodržen (*Voggenreiter proti Německu*). Soud také považuje dostupný prostředek nápravy za vyčerpaný v případě, že ústavní soud prohlásí stížnost za nepřijatelnou, pokud stěžovatel dostatečně věcně vznesl stížnost na údajné porušení práv z Úmluvy (*Magyar Kétfarkú Kutya Párt proti Maďarsku* [velký senát], § 53 a 56–57 a odkazy tam uvedené). Stejný případ platí, jestliže stěžovatelé, kteří nerespektovali formu předepsanou vnitrostátním právem, ale příslušné orgány věc samou projednaly (*Vladimir Romanov proti Rusku*, § 52). Totéž se uplatní i u nároků formulovaných jen ve zkratce, která je stěží v souladu se zákonnými požadavky, avšak soud jednal o odůvodněnosti případu, byť jen ve stručnosti (*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) proti Švýcarsku (č. 2)* [velký senát], § 43–45).

c. Existence několika prostředků nápravy

92. Jestliže má stěžovatel k dispozici více potenciálně účinných prostředků nápravy, je povinen vyčerpat pouze jeden z nich (*Moreira Barbosa proti Portugalsku* (rozh.); *Jeličić proti Bosně a Hercegovině* (rozh.); *Karakó proti Maďarsku*, § 14; *Aquilina proti Maltě* [velký senát], § 39). Jestliže byl totiž vyzkoušen jeden prostředek nápravy, není požadováno využití dalšího se stejným účelem (*Riad a Idiab proti Belgii*, § 84; *Kozacioğlu proti Turecku* [velký senát], § 40 a násl.; *Micallef proti Maltě* [velký senát], § 58; *Lagutin a ostatní proti Rusku*, § 75; *Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku* [velký senát], § 177). Je na stěžovateli, aby zvolil prostředek nápravy, který je v jeho případě nejvhodnější (*Fabris a Parziale proti Itálii*, kde stěžovatel nemohl podat občanskoprávní žalobu z důvodu zastavení trestního řízení po sedmi letech, ke kterému se připojil jako občanská strana, § 49–59; *O’Keeffe proti Irsku* [velký senát], § 110–111; *Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku* [velký senát], § 176, týkající se volby stěžovatele vstoupit do trestního řízení jako občanská strana a nepodat samostatnou občanskoprávní žalobu). Ve shrnutí, jestliže vnitrostátní právo nabízí souběžně několik prostředků nápravy v různých právních odvětvích, stěžovatel, který se pokusil dosáhnout nápravy tvrzeného porušení Úmluvy prostřednictvím jednoho z těchto prostředků nápravy, nemusí nutně využít další, které vedou v zásadě ke stejnému cíli (*Jasinskis proti Lotyšsku*, § 50 a 53–54).

d. Námitka vznesená co do podstaty

93. Není třeba, aby se stěžovatel v rámci vnitrostátního řízení explicitně dovolával práva zaručeného Úmluvou za předpokladu, že svoji námitku uplatnil „alespoň co do podstaty“ (*Castells proti Španělsku*, § 32; *Ahmet Sadik proti Řecku*, § 33; *Fressoz a Roire proti Francii* [velký senát], § 38; *Azinas proti Kypru* [velký senát], § 40–41; *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 72, 79 a 81–82; *Platini proti Švýcarsku* (rozh.), § 51; *Kemal Çetin proti Turecku*, § 28–30). Znamená to, že pokud stěžovatel ve vnitrostátním řízení neuvedl ustanovení Úmluvy, byl povinen uplatnit argumenty za stejným nebo podobným účelem na základě vnitrostátního práva, aby vnitrostátním soudům poskytl možnost na prvním místě napravit tvrzené porušení (*Gäffgen proti Německu* [velký senát], § 142, 144 a 146; *Radomilja a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], § 117; *Karapanagiotou a ostatní proti Řecku*, § 29; *Marić proti Chorvatsku*, § 53; *Portu Juanenea a Sarasola Yarzabal proti Španělsku*, § 62–63; *Rodina proti Lotyšsku*, § 81–83; a ve vztahu k námitce, která nebyla vznesena, dokonce ani implicitně, před poslední instancí, *Sdružení svědků Jehovových [Association Les témoins de Jéhovah] proti Francii* (rozh.); *Nicklinson a Lamb proti Spojenému království* (rozh.), § 89–94; *Peacock proti Spojenému království* (rozh.), § 32–41). Nestačí, že stěžovatel uplatnil prostředek nápravy, který by mohl zrušit napadené opatření z jiných důvodů, které nejsou spojeny s námitkou proti porušení práva Úmluvy. Na vnitrostátní úrovni by musela být vyslána právě námitka proti porušení práva Úmluvy, aby došlo k vyčerpání „účinných prostředků nápravy“ (*Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 75; *Nicklinson a Lamb proti Spojenému království* (rozh.), § 90). Stěžovatel není tohoto požadavku zproštěn, i kdyby vnitrostátní soudy byly schopny, nebo dokonce povinny, přezkoumat případ z vlastního podnětu podle Úmluvy (*Van Oosterwijck proti Belgii*, § 39; *Gazijev [Gaziyev] proti Ázerbájdžánu* (rozh.)).

Ve shrnutí, pouhá skutečnost, že stěžovatel předložil svůj případ příslušnému soudu, sama o sobě nepředstavuje soulad s požadavky čl. 35 odst. 1, neboť ani v těch jurisdikcích, kde jsou vnitrostátní soudy schopné, nebo dokonce povinné přezkoumat případ bez návrhu, nejsou stěžovatelé zproštěni povinnosti vznést před tyto soudy stížnost následně podanou u Soudu. K řádnému vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy tedy nestačí, aby bylo porušení Úmluvy „evidentní“ ze skutkových okolností případu nebo z tvrzení stěžovatele. Stěžovatel si na porušení ve skutečnosti musel (výslovně nebo věcně) stěžovat způsobem, který nepopírá pochybnosti o tom, že stejná stížnost, která byla následně předložena Soudu, byla skutečně vznesena na vnitrostátní úrovni (*Farzalijev [Farzaliyev] proti Ázerbájdžánu*, § 55; *Peacock proti Spojenému království* (rozh.), § 38).

Pokud si stěžovatel například stěžuje na nedostatek účinného vyšetřování trestných činů podle procesních ustanovení článku 2 nebo 3 Úmluvy, stačí, aby to bylo v souladu s čl. 35 odst. 1 Úmluvy, a to i pokud jde o právní argumenty, které nejsou výslovně vzneseny na vnitrostátní úrovni, pokud stěžovatel napadl účinnost tohoto vyšetřování u příslušného vnitrostátního soudu a podrobným popisem průběhu a délky vyšetřování a následného soudního řízení odkázal na relevantní skutkové okolnosti, aby tento soud posoudil účinnost šetření (*Hanan proti Německu* [velký senát], § 149–151).

e. Existence a vhodnost

94. Stěžovatelé jsou povinni vyčerpat pouze ty prostředky nápravy, které jsou v rozhodné době dostupné jak teoreticky, tak prakticky a které mohou podat sami, tedy takové, které jsou dostupné, způsobilé poskytnout nápravu ve vztahu k jejich námitkám a které mají rozumné vyhlídky na úspěch (*Sejdovic proti Itálii* [velký senát], § 46; *Paksas proti Litvě* [velký senát], § 75; viz také zvážení subsidiární zásady Soudu ve věci *S. A. S. proti Francii* [velký senát], § 61, týkající se rozumných vyhlídek na úspěch odvolání v právních otázkách na základě článku 9 Úmluvy).

95. Není třeba využít mimořádné prostředky nápravy nebo takové, u nichž záleží na uvážení, například žádost soudu, aby přezkoumal své vlastní rozhodnutí (*Çinar proti Turecku* (rozh.); *Prystavskaja proti Ukrajině* (rozh.)); nebo žádost o obnovu řízení, kromě zvláštních okolností, například když vnitrostátní právo stanoví, že taková žádost ve skutečnosti představuje účinný prostředek nápravy (*K. S. a K. S. AG proti Švýcarsku*, rozhodnutí Komise; *Shibendra Dev proti Švédsku* (rozh.), § 41–43, 45 a

48), nebo tam, kde zrušení pravomocného rozsudku je jediným prostředkem, jehož prostřednictvím může žalovaný stát situaci napravit v rámci svého vlastního právního systému (*Kiiskinen a Kovalainen proti Finsku* (rozh.); *Nikula proti Finsku* (rozh.); *Dinčev [Dinchev] proti Bulharsku* (rozh.), § 27–29). Stejně tak není účinným prostředkem nápravy hierarchická stížnost (*Horvat proti Chorvatsku*, § 47; *Hartman proti České republice*, § 66); ani prostředek nápravy, který není přímo dostupný stěžovateli, nýbrž závisí na uvážení jiné osoby (*Tănase proti Moldavsku* [velký senát], § 122). Stížnost na ministerstvo je hierarchickou stížností a není považována za účinný prostředek nápravy (*Poljach [Polyakh] a ostatní proti Ukrajině*, § 135; *Milovanović proti Srbsku*, § 104). K účinnosti prostředku nápravy, který v zásadě není nutné vyčerpat (stížnost k ombudsmanovi), viz odůvodnění v rozsudku *Egmez proti Kypru*, § 66–73. Konečně, vnitrostátní prostředek nápravy, jehož podání není jednoznačně časově omezeno, a vyvolává tudíž nejistotu, nemůže být považován za účinný (*Williams proti Spojenému království* (rozh.) a odkazy tam uvedené; *Nicholas proti Kypru*, § 38–39).

96. To, zda čl. 35 odst. 1 Úmluvy vyžaduje individuální podání stížnosti u ústavního soudu, bude do značné míry záviset na konkrétních rysech právního systému žalovaného státu a rozsahu jurisdikce jeho ústavního soudu (*Uzun proti Turecku* (rozh.), § 42–71 a odkazy tam uvedené). Ve státě, kde je tato jurisdikce omezena na přezkoumání ústavnosti zákonných ustanovení a jejich slučitelnosti s ustanoveními nadřazené právní moci, bude tedy od stěžovatelů požadováno, aby využili podání stížnosti u ústavního soudu, pouze pokud napadnou ustanovení stanovy nebo nařízení, které je samo o sobě v rozporu s Úmluvou (*Griřankova a Griřankovs proti Lotyšsku* (rozh.); *Liepājnietis proti Lotyšsku* (rozh.)). Toto však nebude účinný prostředek nápravy, pokud si stěžovatel stěžuje pouze na chybné uplatňování nebo výklad stanov nebo nařízení, které samy o sobě nejsou protiústavní (*Smirnov proti Rusku* (rozh.); *Szott-Medyńska a ostatní proti Polsku* (rozh.); *Petrova proti Lotyšsku*, § 69–70), nebo pokud stížnost stěžovatele vyplývá z ustanovení samotné ústavy (*Sándor Varga a ostatní proti Maďarsku**, § 29–34). Soud také bral v úvahu, zda se individuální stížnost k ústavnímu soudu v průběhu času vyvíjela tak, aby byla považována za vhodnou k nápravě určité stížnosti (*Ridić a ostatní proti Srbsku*, § 68–74, kde šlo o nevymáhání rozsudků vynesených v souvislosti se společnostmi ve společenském/státním vlastnictví) a zda by takový prostředek nápravy, který je v zásadě účinný, byl účinný i v praxi, vzhledem k délce takového řízení (*Story a ostatní proti Maltě*, § 82–85, pokud jde o stížnosti na podmínky zadržení podle článku 3 Úmluvy; viz v souvislosti s odmítnutím manželských návštěv ve vězení, *Lesław Wójcik proti Polsku**, § 88–93, kde Soud zdůraznil, že za účinný lze považovat pouze takový prostředek nápravy, který může včas zajistit nápravu situace). Soud například považoval ústavní stížnost za účinný prostředek nápravy, když ústavní soud v nedávných případech přezkoumal účinnost vyšetřování podle článků 2 a 3, přičemž základem pro posouzení byla judikatura Soudu (*Kušić a ostatní proti Chorvatsku* (rozh.), § 104–105). Soud dále výraz „prostředek nápravy“ vykládá extenzivně, a proto by měla být vyčerpána nápravná opatření, která nejsou prostředky nápravy v užším smyslu (*Dos Santos Calado a ostatní proti Portugalsku*, § 91, týkající se námitky podané u výboru složeného ze tří soudců ústavního soudu proti předmětnému souhrnnému rozhodnutí).

97. Jestliže se stěžovatel pokusil využít prostředek nápravy Soudem považovaný za nevhodný, doba, kterou si jeho vyřízení vyžádá, nepřerušuje lhůtu šesti měsíců, což může vést k odmítnutí stížnosti pro opožděnost (*Rezgui proti Francii* (rozh.), *Prystavka proti Ukrajině* (rozh.)).

f. Dostupnost a účinnost

98. Existence prostředků nápravy musí být dostatečně jistá nejenom teoreticky, ale i prakticky. Při rozhodování o tom, zda určitý prostředek nápravy splňuje kritéria dostupnosti a účinnosti, je třeba zohlednit konkrétní okolnosti jednotlivého případu (viz níže, bod 4). Vnitrostátní judikatura musí být dostatečně jednotná v rámci vnitrostátního právního řádu. Soud rozhodl, že opravný prostředek k vyšší soudní instanci ztrácí svoji „účinnost“ v důsledku rozporů v judikatuře vnitrostátních soudů, dokud tyto rozpory trvají (*Ferreira Alves proti Portugalsku* (č. 6), § 27–29).

99. Soud například rozhodl, že pokud si stěžovatel stěžuje na podmínky zadržení poté, co zadržení již skončilo, je dostupný a dostatečný kompenzační prostředek nápravy, tj. takový, který nabízí rozumné vyhlídky na úspěch, tím prostředkem nápravy, který musí být použit pro účely čl. 35 odst. 1

Úmluvy (*Lienhardt proti Francii* (rozh.); *Rhazali a ostatní proti Francii* (rozh.); *Ignats proti Lotyšsku* (rozh.); *J. M. B. a ostatní proti Francii*, § 163). Pokud byl však stěžovatel v době podání stížnosti stále zadržen, musí být prostředek nápravy schopen zabránit údajně stále trvající situaci, aby byl účinný (*Torreggiani a ostatní proti Itálii*, § 50; *Neškov a ostatní proti Bulharsku*, § 181 a 192–193; *Vasilescu proti Belgii*, § 70 a 128). Před podáním stížnosti u Soudu týkající se podmínek zadržení je obvykle po stěžovatelích nejprve požadováno, aby řádně využili dostupný a účinný preventivní prostředek nápravy, a poté případně příslušný kompenzační prostředek nápravy. Soud však připustil, že mohou nastat případy, kdy by použití jinak účinného preventivního prostředku nápravy bylo marné s ohledem na krátkost pobytu stěžovatele v neadekvátních podmínkách zadržení, a tudíž jedinou schůdnou možností by byl kompenzační prostředek nápravy, který poskytuje možnost získat nápravu za umístění v takových podmínkách v minulosti. Předmětná délka trvání zadržení může záviset na mnoha faktorech souvisejících se způsobem fungování tuzemského systému prostředků nápravy (*Ulemek proti Chorvatsku*, § 84–88). Soud v této souvislosti zkoumal různé prostředky nápravy: viz například *Petrescu proti Portugalsku*, § 81–84, *J. M. B. a ostatní proti Francii*, § 212–221, a *Shmelev a ostatní proti Rusku* (rozh.), § 123–131.⁷

100. Pokud se stěžovatel snaží zabránit jeho vyhoštění ze smluvního státu kvůli údajnému riziku porušení článků 2 nebo 3 ve třetím státě, prostředek nápravy bude účinný pouze tehdy, bude-li mít odkladný účinek (ohledně článku 3 a článku 4 Protokolu č. 4 viz *M. K. a ostatní proti Polsku*, § 142–148 a odkazy tam uvedené). A naopak, má-li prostředek nápravy odkladný účinek, bude po žadateli obvykle požadováno vyčerpání tohoto prostředku nápravy. V případě, že je soudní přezkum k dispozici a že podání žádosti o soudní přezkum bude překážkou vyhoštění, musí být soudní přezkum považován za účinný prostředek nápravy, který budou v zásadě muset stěžovatelé vyčerpat před podáním stížnosti u Soudu nebo zažádáním o předběžná opatření podle článku 39 jednacího řádu Soudu o odložení vyhoštění (*NA proti Spojenému království*, § 90; *A. M. proti Francii*, § 64 a 79).

101. V kontextu článku 5 Úmluvy se preventivní a kompenzační prostředky nápravy vzájemně doplňují. Prostředek nápravy, který neposkytuje možnost propuštění, nelze považovat za účinný prostředek nápravy, dokud odnětí svobody probíhá. Pokud si však stěžovatel stěžuje, že byl zadržen v rozporu s vnitrostátním právem, a pokud zadržení skončilo, nárok na odškodnění, který může vést k uznání údajného porušení a přiznání odškodnění, je v zásadě nápravným prostředkem, který je třeba uplatnit, pokud byla jeho účinnost v praxi přesvědčivě prokázána (*Selahattin Demirtaş proti Turecku* (č. 2) [velký senát], § 205–214, kde nárok na odškodnění nebyl považován za účinný prostředek nápravy, jelikož neexistovalo předchozí uznání trestními soudy nebo ústavním soudem, že vyšetřovací vazba stěžovatele byla nezákonná; viz také *Dubovcev [Dubovtsev] a ostatní proti Ukrajině*, § 67–71, kde nárok na odškodnění u občanskoprávních soudů nebyl považován za účinný prostředek nápravy, který by mohl adekvátně řešit konkrétní stížnostní námitky předložené podle článku 5).

102. Soud rozhodl, že účinný prostředek nápravy musí fungovat bez zbytečného odkladu (*Story a ostatní proti Maltě*, § 80). Pokud jde o případy s podstatnou délkou řízení, je nejúčinnějším řešením nápravný prostředek určený k urychlení řízení, aby se zabránilo jejich nadměrnému prodlužování. Smluvní státy se však také mohou rozhodnout zavést pouze kompenzační prostředky nápravy, aniž by takový prostředek nápravy byl považován za neúčinný (*Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], § 183 a násl.; *Marshall a ostatní proti Maltě*, § 82). Aby byla zajištěna shoda se zásadou přiměřené doby, neměl by prostředek nápravy ovlivňující délku řízení v zásadě a při absenci výjimečných okolností trvat více než dva a půl roku ve dvou jurisdikcích, včetně fáze provádění (*tamtéž*, § 88).

103. Pokud jde o nevymáhání rozsudků, Soud ve věci *Solonskij [Solonskiy] a Petrova proti Rusku* (rozh.) shledal, že možnost podat zástupný nárok na odpovědnost vůči orgánům, které stěžovatelům nezaplatily dluhy za rozhodnutí, představovala účinný prostředek nápravy, protože měl rozumné vyhlídky na úspěch v případech stěžovatelů (§ 34–40).

104. Pokud jde o presumpci nevinu (čl. 6 odst. 2), lze nápravný prostředek podle občanského práva v zásadě považovat za účinný proti údajnému porušení. V několika případech Soud shledal, že prostředky

⁷ Viz *Pokyny k právům vězňů*.

nápravy podle občanského práva, které nabízejí možnost získat peněžní odškodnění, spolu s různými dalšími postupy pro uznání nebo ukončení porušování presumpce nevin, jsou účinné ve smyslu Úmluvy (viz *Januškevičienė proti Litvě*, § 58–62 a odkazy tam uvedené, kde mohla stěžovatelka žádat občanskoprávní nárok na získání peněžité náhrady za porušení její cti a důstojnosti).

105. V souvislosti s trvajícím nevymáháním vazebních/kontaktních práv podle článku 8 nelze očekávat, že by stěžovatel podal samostatnou stížnost k ústavnímu soudu nebo tomuto Soudu na nevymáhání každého jednotlivého předběžného opatření, jichž může být v hlavním řízení velký počet. Soud proto při posuzování vnitrostátního řízení uplatňuje globální přístup a má na zřeteli celkové skutečnosti, které mohou být důležité pro kontext a odůvodněnost původního řízení (*Milovanović proti Srbsku*, § 106).

106. V rámci řízení pro pomluvu považoval Soud nápravný prostředek, který neumožňoval uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy, za neúčinný pro účely případů ochrany soukromí podle článku 8 (*Lewit proti Rakousku*, § 66–67). V případě údajného porušení práva na ochranu pověsti Soud shledal, že řízení o odškodnění u občanskoprávních soudů (zajištění úplných procesních záruk pro obě strany a umožnění vhodného vyvažování různých sporných zájmů) představuje vhodný prostředek nápravy na rozdíl od urychleného postupu nápravy, založeného na výkladu poskytnutém ústavním soudem žalovaného státu (*Gülen proti Turecku* (rozh.), § 58–69; na rozdíl od naléhavé žádosti o zablokování přístupu k internetové publikaci, viz *Savcı Çengel proti Turecku* (rozh.), § 27–43).

107. Zda lze vznesení otázky skrytého sledování v trestním řízení považovat za účinný prostředek nápravy ve věci stížnosti podle článku 8, závisí na okolnostech případu. Přestože trestní soudy mohly zvažovat otázky spravedlnosti připouštění důkazů v trestním řízení, Soud shledal, že nebyly schopny poskytnout účinný prostředek nápravy, pokud jim nepříslušelo zabývat se podstatou stížnosti podle článku 8, že zasahování nebylo „v souladu se zákonem“ nebo nebylo „nezbytné v demokratické společnosti“, ani neposkytovalo přiměřenou úlevu v souvislosti s danou stížností (*Hambardzumjan [Hambardzumyan] proti Arménii*, § 40–44 a odkazy tam uvedené; *Zubkov a ostatní proti Rusku*, § 88).

108. Soud musí realisticky zohlednit nejenom prostředky nápravy formálně dostupné ve vnitrostátním právním řádu, ale též obecný právní a politický kontext, v němž tyto prostředky působí, jakož i osobní situaci stěžovatele (*Akdivar a ostatní proti Turecku*, § 68–69; *Chašijev a Akajeve [Khashiyev a Akayeva] proti Rusku*, § 116–117; *Čiragov [Chiragov] a ostatní proti Arménii* [velký senát], § 119; *Sargsjan [Sargsyan] proti Ázerbájdžánu* [velký senát], § 117–119). Musí přezkoumat, zda vzhledem ke všem okolnostem daného případu stěžovatel učinil vše, co od něho bylo možno rozumně očekávat pro vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy (*D. H. a ostatní proti České republice* [velký senát], § 116–122). Stěžovatel například nevyčerpal vnitrostátní prostředky nápravy, pokud nevyužil prostředek nápravy – který nebylo možné považovat za zjevně zbytečný – navržený vnitrostátním soudem, který ho vedl k dalším konkrétním krokům, které je třeba učinit (*P. proti Ukrajině* (rozh.), § 52–55). V případě, že byl výkon rozsudku nařizujícího naléhavé přemístění opožděn a bylo ho dosaženo po požadované lhůtě, lze žalobu o náhradu škody proti smluvnímu státu za účelem zpochybnění zdoluhavého nevykonávání rozsudku považovat za účinný prostředek nápravy, i když byl vymáhán až poté, co byla stížnost podána u Soudu (*Bouhamla proti Francii* (rozh.), § 35–44).

109. Je třeba podotknout, že faktické i právní hranice samy o sobě nebrání vyčerpání prostředků nápravy; v zásadě platí, že stěžovatelé, kteří žijí mimo jurisdikci smluvního státu, nejsou zproštěni povinnosti vyčerpat prostředky nápravy v tomto státě, a to bez ohledu na potíže a pochopitelnou osobní neochotu (*Demopoulos a ostatní proti Turecku* (rozh.) [velký senát], § 98 a 101, ohledně stěžovatelů, kteří se dobrovolně nepodrobili jurisdikci žalovaného státu).

3. Meze uplatnění pravidla

110. Podle „obecně uznávaných zásad mezinárodního práva“ mohou existovat určité zvláštní okolnosti, které stěžovatele zprošťují povinnosti vyčerpat vnitrostátní prostředky nápravy (*Sejdovic proti Itálii* [velký senát], § 55) (a viz bod 4 níže).

Pravidlo se též nepoužije, jestliže byla doložena stálá správní praxe spočívající v opakování jednání neslučitelného s Úmluvou a jeho úřední tolerance ze strany státních orgánů, v důsledku níž se zahájení řízení stane zbytečným nebo neúčinným (*Aksoy proti Turecku*, § 52; *Gruzie proti Rusku (I)* [velký senát], § 125–159; *Ukrajina proti Rusku (ohledně Krymu)* (rozh.) [velký senát], § 260–263, 363–368; *Gruzie proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodněnost), § 98–99 a 220–221). Avšak pouze pokud jsou oba základní prvky údajné „správní praxe“ („opakování aktů“ a „oficiální tolerance“) dostatečně podloženy důkazy *prima facie*, pravidlo vyčerpání podle čl. 35 odst. 1 Úmluvy se neuplatní (*Ukrajina proti Rusku (ohledně Krymu)* (rozh.) [velký senát], § 366).

V případech, kdy by bylo v praxi nepřiměřené po stěžovateli požadovat, aby využil určitý prostředek nápravy, který by pro něj představoval nepřiměřenou překážku v účinném výkonu práva individuální stížnosti ve smyslu článku 34 Úmluvy, Soud ho této povinnosti zproští (*Veriter proti Francii*, § 27; *Gaglione a ostatní proti Itálii*, § 22; *M. S. proti Chorvatsku (č. 2)*, § 123–125).

Uložení pokuty v závislosti na výsledku řízení o opravném prostředku, kde není namítáno zneužití procesních práv, vylučuje takový prostředek z okruhu těch, které je třeba vyčerpat (*Prencipe proti Monaku*, § 95–97).

V situacích vyvolávajících oprávněné pochybnosti o nestrannosti soudce podle článku 6 Úmluvy nemusí být nutné, aby stěžovatel usiloval o diskvalifikaci soudce, ale místo toho může být soudce z případu odstraněn, pokud to vyžaduje vnitrostátní právo (*Škrlj proti Chorvatsku*, § 43–45 a odkazy tam uvedené). Není-li k dispozici žádný další prostředek nápravy, protože stěžovatel tvrdí, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu nedostatečné nestrannosti soudního orgánu poslední instance vnitrostátního právního systému, může zásada subsidiarity vyžadovat zvláštní péči ze strany žadatelů při plnění jejich povinnosti vyčerpat vnitrostátní prostředky nápravy (například požadovat odvolání dotyčného soudce). Tyto úvahy samozřejmě platí pouze tehdy, pokud stěžovatel znal nebo mohl znát složení příslušného soudu (*Chorvatská golfová federace [Croatian Golf Federation] proti Chorvatsku*, § 110–120 a odkazy tam uvedené).

Požadavek vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, včetně možnosti obnovení řízení, se zpravidla nevztahuje na nároky na spravedlivé zadostiučinění předložené podle článku 41 Úmluvy (*Jalloh proti Německu* [velký senát], § 129; *S. L. a J. L. proti Chorvatsku* (spravedlivé zadostiučinění), § 15).

4. Rozdělení důkazního břemene

111. Pokud vláda namítá nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, je na vládě, aby dokázala, že stěžovatel nevyčerpal konkrétní prostředek nápravy, který byl účinný a dostupný (*Molla Sali proti Řecku* [velký senát], § 89; *Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 225; *Dalia proti Francii*, § 38; *McFarlane proti Irsku* [velký senát], § 107; *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 77). Dostupnost takového prostředku musí být dostatečně jistá jak v právu, tak v praxi (*Vernillo proti Francii*). Prostředek nápravy tudíž musí mít jasný základ ve vnitrostátním právu (*Scavuzzo-Hager a ostatní proti Švýcarsku* (rozh.); *Norbert Sikorski proti Polsku*, § 117; *Sürmeli proti Německu* [velký senát], § 110–112). Prostředek nápravy musí být způsobilý zajistit nápravu ve vztahu ke stěžovatelským námitkám a skýtat rozumné vyhlídky na úspěch (*Scoppola proti Itálii (č. 2)* [velký senát], § 71; *Magyar Keresztény Mennonita Egyház a ostatní proti Maďarsku*, § 50; *Karácsony a ostatní proti Maďarsku* [velký senát], § 75–82; *Selahattin Demirtaş proti Turecku (č. 2)* [velký senát], § 205). Například v oblasti nezákonného použití síly státními zástupci není žaloba vedoucí pouze k přiznání náhrady škody účinným prostředkem nápravy, pokud jde o stížnosti založené na hmotněprávním nebo procesním aspektu článků 2 a 3 Úmluvy (*Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 227 a 234; *Jørgensen a ostatní proti Dánsku* (rozh.), § 52–53; naproti tomu viz případy lékařské nedbalosti, kde Soud uznal nebo požadoval, aby stěžovatelé použili k získání nápravy občanskoprávní nebo správní prostředky nápravy: *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], § 137–138; *V. P. proti Estonsku* (rozh.), § 52–61; *Dumpe proti Lotyšsku* (rozh.), § 55–76; naproti tomu viz také případy týkající se údajné neschopnosti státu zajistit ochranu majetku v souvislosti s nebezpečnými průmyslovými činnostmi, například případ týkající se výbuchu ropné rafinerie, který měl za následek poškození

majetku: *Kurşun proti Turecku*, § 118–132). Vývoj a dostupnost údajně existujícího prostředku nápravy, včetně jeho rozsahu a použití, musí být jasně vysvětleny a potvrzeny nebo doplněny praxí nebo judikaturou (*Mikolajová proti Slovensku*, § 34). Platí to i v kontextu právního systému inspirovaného common law s psanou ústavou implicitně zaručující právo, jehož se stěžovatel dovolává (*McFarlane proti Irsku* [velký senát], § 117, ohledně prostředku nápravy, který byl teoreticky dostupný už dvacet pět let, ale nikdy nebyl použit).

Argumenty vlády mají samozřejmě větší váhu, jsou-li podpořeny příklady vnitrostátní judikatury (*Andrášik a ostatní proti Slovensku* (rozh.); *Di Sante proti Itálii* (rozh.); *Giummarra a ostatní proti Francii* (rozh.); *Paulino Tomás proti Portugalsku* (rozh.); *Johtti Sapmelacat Ry a ostatní proti Finsku* (rozh.); *Parrillo proti Itálii* [velký senát], § 87–105; *P. proti Ukrajině* (rozh.), § 53). Přestože by vláda normálně měla být schopna ilustrovat praktickou účinnost prostředku nápravy na příkladech domácí judikatury, Soud připouští, že to může být obtížnější v menších jurisdikcích, kde může být počet případů konkrétního druhu menší než ve větších jurisdikcích (*Aden Ahmed proti Maltě*, § 63; *M. N. a ostatní proti San Marinu*, § 81).

Uvedená rozhodnutí měla být v zásadě doručena před podáním stížnosti (*Norbert Sikorski proti Polsku*, § 115, *Dimitar Janakiev [Yanakiev] proti Bulharsku* (č. 2), § 53 a 61), a měla by být pro projednávání případ podstatná (*Sachnovskij [Sakhnovskiy] proti Rusku* [velký senát], § 43–44); viz však zásady (uvedené níže) týkající se vytvoření nového prostředku nápravy v průběhu řízení před Soudem.

112. Jestliže vláda tvrdí, že se stěžovatel mohl přímo dovolávat Úmluvy před vnitrostátními soudy, je třeba, aby stupeň právní jistoty spojené s takovým prostředkem nápravy podpořila konkrétními příklady (*Slavgorodski proti Estonsku* (rozh.)). Totéž platí pro údajný prostředek nápravy přímo založený na určitých obecných ustanoveních vnitrostátní ústavy (*Kornakovs proti Lotyšsku*, § 84).

113. Soud je takovým argumentům více nakloněn, jestliže byl do vnitrostátní právní úpravy zaveden zvláštní prostředek nápravy pro nepřiměřenou délku soudního řízení (*Brusco proti Itálii* (rozh.); *Slaviček proti Chorvatsku* (rozh.)). Viz též *Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], § 136–148. Srov. s *Merit proti Ukrajině*, § 65.

114. Jakmile vláda unesla důkazní břemeno v tom směru, že stěžovateli byl dostupný vhodný a účinný prostředek nápravy, je na stěžovateli, aby prokázal, že:

- prostředek nápravy opravdu využil (*Grässer proti Německu* (rozh.)); nebo
- prostředek nápravy byl vzhledem k okolnostem konkrétního případu z nějakého důvodu nevhodný či neúčinný (*Selmouni proti Francii* [velký senát], § 76; *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 77; *Gherghina proti Rumunsku* (rozh.) [velký senát], § 89; *Joannou proti Turecku*, § 86–87 a § 94–106) – například v případě nepřiměřených průtahů ve vyšetřování (*Radio France a ostatní proti Francii* (rozh.), § 34), nebo prostředek nápravy, který je běžně dostupný, jako například dovolání, byl ve světle judikatury v podobných věcech v daném případě neúčinný (*Scordino proti Itálii* (rozh.); *Pressos Compania Naviera S. A. a ostatní proti Belgii*, § 26–27), i když dotčená rozhodnutí pocházela z nedávné doby (*Gas a Dubois proti Francii* (rozh.)). To platí také tehdy, když se stěžovatel na příslušný soud nemohl obrátit přímo (*Tănase proti Moldavsku* [velký senát], § 122). Za určitých okolností u většího množství stěžovatelů v obdobné situaci mohou být ti z nich, kteří se neobrátili na soud, na který odkazuje vláda, zproštěni této povinnosti, protože vnitrostátní prostředek nápravy, jehož využili jiní, se ukázal jako prakticky neúčinný a byl by býval i v jejich případě (*Vasilkoski a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, § 45–46; *Laska a Lika proti Albánii*, § 45–48). To se však uplatní pouze ve velmi specifických případech (srov. *Saghinadze a ostatní proti Gruzii*, § 81–83); nebo že
- existovaly zvláštní okolnosti zprošťující stěžovatele dané povinnosti (*Akdivar a ostatní proti Turecku*, § 68–75; *Sejdovic proti Itálii* [velký senát], § 55; *Veriter proti Francii*, § 60).

115. Jednou z takových okolností může být naprostá nečinnost vnitrostátních orgánů při řešení závažných obvinění z nesprávného postupu nebo vzniku újmy způsobené státními činiteli, například

když nevedou vyšetřování nebo neposkytují součinnost. Za takových okolností lze říci, že důkazní břemeno je znovu přeneseno na žalovanou vládu, která tak musí prokázat, jak bylo reagováno na rozsah a závažnost problémů, které jsou předmětem stížnosti (*Demopoulos a ostatní proti Turecku* (rozh.) [velký senát], § 70).

116. Pouhé pochybnosti stěžovatele o účinnosti určitého prostředku nápravy jej nezavazují povinnosti tento prostředek vyzkoušet (*Epözdemir proti Turecku* (rozh.); *Milošević proti Nizozemsku* (rozh.); *Pellegriti proti Itálii* (rozh.); *MPP Golub proti Ukrajině* (rozh.); *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 74 a 84; *Zihni proti Turecku* (rozh.), § 23 a 29–30, ohledně obav stěžovatele, pokud jde o nestrannost soudců ústavního soudu). Je naopak v zájmu stěžovatele, aby se na příslušný soud obrátil a umožnil mu rozvinout existující práva prostřednictvím jeho výkladové pravomoci (*Ciupercescu proti Rumunsku*, § 169). V právním systému, který poskytuje ústavní ochranu základních práv, je poškozený jednotlivec povinen vyzkoušet rozsah této ochrany a umožnit vnitrostátním soudům rozvinout tato práva cestou soudního výkladu (*A, B a C proti Irsku* [velký senát], § 142; *Vučković a ostatní proti Srbsku* (předběžná námitka) [velký senát], § 84). Tam, kde navrhovaný prostředek nápravy nemá rozumné vyhlídky na úspěch, například ve světle ustálené vnitrostátní judikatury, skutečnost, že stěžovatel takový prostředek nevyužil, však není překážkou přijatelnosti stížnosti (*Pressos Compania Naviera S. A. a ostatní proti Belgii*, § 27; *Carson a ostatní proti Spojenému království* [velký senát], § 58).

5. Procesní aspekty

117. Požadavek, aby stěžovatel vyčerpal vnitrostátní prostředky nápravy, se v zásadě vztahuje ke dni podání stížnosti k Soudu (*Baumann proti Francii*, § 47), z čehož existují výjimky, které mohou být odůvodněny zvláštními okolnostmi případu (viz bod 6 níže). To se v zásadě vztahuje na žádost o předběžná opatření podle článku 39 jednacího řádu Soudu, kterou lze podat Soudu před podáním formální stížnosti (*A. M. proti Francii*, § 65 a 68). Soud nicméně připouští, aby bylo poslední fáze čerpání prostředků nápravy dosaženo krátce po podání stížnosti, avšak předtím, než rozhodne o otázce přijatelnosti (*Molla Sali proti Řecku* [velký senát], § 90; *Karoussiotis proti Portugalsku*, § 57; *Cestaro proti Itálii*, § 147–148, kde stěžovatel podal u Soudu svou žádost týkající se článku 3 Úmluvy, aniž by čekal na rozsudek kasačního soudu, který byl uložen rok a osm měsíců poté; *A. M. proti Francii*, § 66 a 80, kde jediné fáze, ve které bylo možné zajistit opatření s odkladným účinkem – žádost o azyl – bylo dosaženo až po podání stížnosti u Soudu; *Selahattin Demirtaş proti Turecku* (č. 2) [velký senát], § 193–194).

118. Jestliže má vláda v úmyslu namítnout nevyčerpání prostředků nápravy, musí tak učinit v rozsahu, v jakém to povaha námitky a okolnosti umožňují, ve svém stanovisku předloženém před rozhodnutím Soudu o přijatelnosti, přičemž za zvláštních okolností může být této povinnosti zproštěna (*López Ribalda a ostatní proti Španělsku* [velký senát], § 83; *Mooren proti Německu* [velký senát], § 57–59 a odkazy tam uvedené; *Svinarenko a Slydanev proti Rusku* [velký senát], § 79–83; *Blochin [Blokhin] proti Rusku* [velký senát], § 96–98; viz také článek 55 jednacího řádu Soudu). V této fázi, kdy byla stížnost podána žalované vládě a vláda nevznesla otázku nevyčerpání, ji Soud nemůže zkoumat z vlastního podnětu. Vláda musí vznést výslovnou námitku nepřijatelnosti z důvodu nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy (*Navalnyj [Navalnyy] proti Rusku* [velký senát], § 60–61, kde žalovaná vláda při řešení odůvodněnosti stížnosti námitku pouze mimochodem uvedla, že stěžovatel nezpochybnil sporná opatření ve vnitrostátním řízení; *Liblik a ostatní proti Estonsku*, § 114, kde vláda nastínila další prostředky nápravy, které mají stěžovatelé k dispozici, ale nevznesla námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy). Ve věci *Strezovski a ostatní proti Severní Makedonii* Soud zjistil, že vládě nebylo zabráněno vznést námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, ačkoli svou námitku poprvé vznesla ve svých dodatečných vyjádřeních, s ohledem na zvláštní okolnosti případu (přijetí právního názoru Nejvyššího soudu v návaznosti na počáteční vyjádření vlády ohledně přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti, § 33 a 35; naproti tomu viz *Khlaifia a ostatní proti Itálii* [velký senát], § 52, a *Feilazoo proti Maltě*, § 62). Soud může znovu přezkoumat rozhodnutí o prohlášení stížnosti za přijatelnou, a to i ve fázi hodnocení odůvodněnosti a s výhradou článku 55 jednacího řádu

Soudu (*O'Keeffe proti Irsku* [velký senát], § 108; *Muršić proti Chorvatsku* [velký senát], § 69; *Merabišvili [Merabishvili] proti Gruzii* [velký senát], § 214).

119. Spojení otázky nevyčerpání prostředků nápravy s odůvodněností stížnosti není neobvyklé, zejména v případech týkajících se procesních povinností nebo záruk (*Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku* [velký senát], § 103), například u stížností, které se vztahují:

- k procesním zárukám vyplývajícím z článku 2 (*Dink proti Turecku*, § 56–58; *Oruk proti Turecku*, § 35; *Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku* [velký senát], § 103–104; *Vovk a Bogdanov proti Rusku*, § 58);
- k procesním zárukám vyplývajícím z článku 3 (*Husayn (Abu Zubaydah) proti Polsku*, § 337; *Al Nashiri proti Polsku*, § 343);
- k článku 5 (*Margaretić proti Chorvatsku*, § 83);
- k článku 6 (*Scoppola proti Itálii (č. 2)* [velký senát], § 126);
- k článku 8 (*A, B a C proti Irsku* [velký senát], § 155; *Konstantinidis proti Řecku*, § 31);
- k článku 13 (*Sürmeli proti Německu* [velký senát], § 78; *M. S. S. proti Belgii a Řecku* [velký senát], § 336; *J. M. B. a ostatní proti Francii*, § 176);
- k článku 1 Protokolu č. 1 (*S. L. a J. L. proti Chorvatsku*, § 53; *Joannou proti Turecku*, § 63).

6. Vytvoření nových prostředků nápravy

120. Posouzení, zda vnitrostátní prostředky nápravy byly vyčerpány, obvykle závisí na stavu řízení ke dni podání stížnosti k Soudu. Toto pravidlo však podléhá výjimkám v návaznosti na zavedení nového prostředku nápravy (*Içyer proti Turecku* (rozh.), § 72 a násl.). Soud se od tohoto pravidla odchýlil zejména v případech týkajících se délky řízení (*Predil Anstalt proti Itálii* (rozh.); *Bottaro proti Itálii* (rozh.); *Andrášik a ostatní proti Slovensku* (rozh.); *Nogolica proti Chorvatsku* (rozh.); *Brusco proti Itálii* (rozh.); *Korenjak proti Slovinsku* (rozh.), § 66–71; *Techniki Olympiaki A. E. proti Řecku* (rozh.)) nebo týkajících se nového kompenzačního prostředku ve vztahu k zásahům do majetkových práv (*Charzyński proti Polsku* (rozh.); *Michalak proti Polsku* (rozh.); *Demopoulos a ostatní proti Turecku* (rozh.) [velký senát]; *Beširi [Beshiri] a ostatní proti Albánii* (rozh.), § 177 a 216–218); nebo u nevykonání vnitrostátních rozsudků (*Nagovicyn a Nalgijev proti Rusku* (rozh.), § 36–40; *Balan proti Moldavsku* (rozh.)); nebo u přeplněnosti věznic (*Łatak proti Polsku* (rozh.); *Stella a ostatní proti Itálii* (rozh.), § 42–45); nebo u nevhodných podmínek zadržení (*Šmelev [Shmelev] a ostatní proti Rusku* (rozh.), § 123–131).

Soud zohledňuje účinnost a dostupnost nově vytvořených prostředků nápravy (*Demopoulos a ostatní proti Turecku* (rozh.) [velký senát], § 88). K případu, kdy byl nový prostředek nápravy neúčinný, viz *Parizov proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, § 41–47. K případu později účinného prostředku nápravy u ústavního soudu viz *Cvetković proti Srbsku*, § 41.

Pokud jde o datum, od kterého je spravedlivé po stěžovateli požadovat, aby vyčerpal prostředek náhrady nově začleněný do soudního systému státu po změně judikatury, Soud rozhodl, že by nebylo spravedlivé požadovat vyčerpání takového nového prostředku nápravy, aniž by měli jednotlivci přiměřený čas na seznámení se se soudním rozhodnutím (*Broca a Texier-Micault proti Francii*, § 20). Rozsah „přiměřeného času“ závisí na okolnostech každého případu, ale obecně Soud shledal, že je to přibližně šest měsíců (*tamtéž*; *Depauw proti Belgii* (rozh.); *Yavuz Selim Güler proti Turecku*, § 26). Například ve věci *Leandro Da Silva proti Lucembursku*, § 50, byla tato lhůta osm měsíců od přijetí dotyčného vnitrostátního rozhodnutí a tři a půl měsíce od jeho zveřejnění. Viz také *McFarlane proti Irsku* [velký senát], § 117; pokud jde o nový prostředek nápravy zavedený po pilotním rozsudku viz *Fachretdinov a ostatní proti Rusku* (rozh.), § 36–44; ohledně odchylky od vnitrostátní judikatury viz *Scordino proti Itálii (č. 1)* [velký senát], § 147.

K charakteristice vnitrostátních prostředků nápravy, které jsou účinné ve věcech týkajících se nepřiměřené délky řízení, se Soud vyjádřil v rozsudcích *Scordino proti Itálii (č. 1)* [velký senát] a

Cocchiarella proti Itálii [velký senát] (viz též *Vassilios Athanasiou a ostatní proti Řecku*, § 54–56). Je pravidlem, že prostředek nápravy nepřiměřené délky řízení, který nemá preventivní ani kompenzační účinek, není třeba vyčerpat (*Puchstein proti Rakousku*, § 31). Prostředek nápravy v oblasti nepřiměřené délky řízení musí zejména fungovat bez zbytečných průtahů a poskytovat odpovídající úroveň nápravy (*Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], § 195 a 204–207).

121. V případech, kdy Soud zjistil strukturální či obecné nedostatky ve vnitrostátním právu nebo praxi, může být stát požádán, aby situaci prošetřil a v případě potřeby přijal účinná opatření k předejití tomu, aby byly Soudu předkládány nové stížnosti podobné povahy (*Lukenda proti Slovinsku*, § 98). Soud může rozhodnout, že stát má buď změnit stávající okruh prostředků nápravy, nebo zavést nové prostředky, aby zajistil skutečně účinnou nápravu porušení práv zaručených Úmluvou (viz např. pilotní rozsudky ve věci *Xenides-Arestis proti Turecku*, § 40; a *Burdov proti Rusku* (č. 2), § 42, 129 a násl. a 140). Zvláštní pozornost by měla být věnována potřebě zajistit existenci účinných vnitrostátních prostředků nápravy (viz pilotní rozsudek ve věci *Vassilios Athanasiou a ostatní proti Řecku*, § 41).

V případech, kdy dotčený stát zavedl nový právní prostředek nápravy, Soud prověří, zda je takový prostředek účinný (například viz *Robert Lesjak proti Slovinsku*, § 34–55; *Demopoulos a ostatní proti Turecku* (rozh.) [velký senát], § 87; *Xynos proti Řecku*, § 37 a 40–51; *Preda a ostatní proti Rumunsku*, § 118–133). Soud tak učiní zkoumáním okolností každého případu; jeho zjištění, zda je nový legislativní rámec účinný, musí vycházet z jeho praktického uplatnění (*Nogolica proti Chorvatsku* (rozh.); *Rutkowski a ostatní proti Polsku*, § 176–186). Avšak ani skutečnost, že se dosud neobjevila žádná soudní nebo správní praxe, pokud jde o uplatňování rámce, ani riziko, že řízení může trvat značnou dobu, nemohou samy o sobě učinit nový prostředek nápravy neúčinným (*Nagovicyn a Nalgiyev [Nagovitsyn a Nalgiyev] proti Rusku* (rozh.), § 30).

122. Pokud Soud shledá, že nový prostředek nápravy je účinný, znamená to, že jiní stěžovatelé v podobných případech musí tento nový prostředek využít za předpokladu, že jim v tom nebrání uplynutí lhůty. Soud takové stížnosti prohlásil za nepřijatelné ve smyslu čl. 35 odst. 1 i tehdy, když byly podány před vytvořením nového prostředku nápravy (*Grzinčič proti Slovinsku*, § 102–110; *İçyer proti Turecku* (rozh.), § 74 a násl.; *Stella a ostatní proti Itálii* (rozh.), § 65–68; *Preda a ostatní proti Rumunsku*, § 134–142; *Muratović proti Srbsku* (rozh.), § 17–20; *Beširi [Beshiri] a ostatní proti Albánii* (rozh.), § 177 a 216–218).

Týká se to vnitrostátních prostředků nápravy, které se staly dostupnými po podání stížnosti. Při posuzování toho, zda existovaly výjimečné okolnosti vyžadující, aby stěžovatelé nový prostředek nápravy vyčerpali, Soud bere v úvahu zejména povahu nové vnitrostátní právní úpravy a kontext, v němž byla přijata (*Fachretdinov a ostatní proti Rusku* (rozh.), § 30). V tomto případě Soud rozhodl, že účinný vnitrostátní prostředek nápravy, zavedený v návaznosti na pilotní rozsudek, ve kterém nařídil zavedení takového prostředku nápravy, musí stěžovatelé vyčerpat k tomu, aby se mohli obrátit na Soud.

Soud rovněž vzal v úvahu skutečnost, že se stát potýkal s mimořádně obtížnou a složitou situací zahrnující otázky, které peněžité a morální povinnosti bylo možné splnit, přičemž poukázal na široký prostor pro uvážení úřadů v situacích, které zahrnují rozsáhlý, ale kontroverzní legislativní systém s významným ekonomickým dopadem pro zemi jako celek (*Beširi [Beshiri] a ostatní proti Albánii* (rozh.), § 194, s ohledem na nový prostředek nápravy zabývající se dlouhodobým nevymáháním konečných rozhodnutí o přiznání odškodnění za majetek vyvlastněný za komunistického režimu, zavedený v reakci na pilotní rozsudek).

Soud poukázal na to, že je připraven změnit svůj přístup, pokud jde o potenciální účinnost prostředku nápravy zavedeného po pilotním rozsudku, pokud by praxe vnitrostátních orgánů v dlouhodobém horizontu ukázala, že nová legislativa není uplatňována způsobem, který je v souladu s pilotním rozsudkem a normami Úmluvy obecně (*Muratović proti Srbsku* (rozh.), § 17–20; *Beširi [Beshiri] a ostatní proti Albánii* (rozh.), § 222).

Soud též upřesnil podmínky použití čl. 35 odst. 1 Úmluvy v závislosti na okamžiku podání stížnosti (*Fachretdinov a ostatní proti Rusku* (rozh.), § 31–33; *Nagovicyn a Nalgijev [Nagovitsyn a Nalgiyev] proti Rusku* (rozh.), § 29 a násl. a 40–41).

B. Nedodržení šestiměsíční lhůty

Čl. 35 odst. 1 Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„Soud může posuzovat věc ... ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy bylo přijato konečné vnitrostátní rozhodnutí.“

Klíčová slova databáze HUDOC

Čtyřměsíční lhůta (35-1) – Konečné vnitrostátní rozhodnutí (35-1) – Pokračující situace (35-1)

1. Účel pravidla

123. Primárním účelem pravidla šestiměsíční lhůty je zachovat právní jistotu zajištěním toho, aby případy námitek porušení Úmluvy byly projednány v přiměřené době, a zabránit tomu, aby byly orgány a jiné dotčené osoby dlouhodobě vystaveny stavu nejistoty (*Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 258; *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], § 129). Toto pravidlo též poskytuje potenciálnímu stěžovateli dostatek času na zvážení, zda skutečně stížnost podat, a pokud ano, aby rozhodl, které konkrétní námitky a argumenty uplatní, a usnadňuje zjištění skutkového stavu věci, neboť plynutí času ohrožuje náležité projednání nastolených otázek (*Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalsku* [velký senát], § 99–101; *Sabri Güneş proti Turecku* [velký senát], § 39).

124. Pravidlo vymezuje časové hranice kontroly prováděné Soudem a jak jednotlivcům, tak státním orgánům stanoví dobu, po jejímž uplynutí již taková kontrola není možná (*Radomilja a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], § 138). Odráží přání vysokých smluvních stran zabránit neustálému zpochybňování minulých rozsudků a představuje legitimní snahu o zachování pořádku, stability a míru (*Idalov proti Rusku* [velký senát], § 128; *Sabri Güneş proti Turecku* [velký senát], § 40; *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], § 129).

125. Pravidlo šestiměsíční lhůty je pravidlem veřejného pořádku a Soud má pravomoc jej uplatňovat z vlastního podnětu, i pokud by vláda tuto námitku nevznesla (*Sabri Güneş proti Turecku* [velký senát], § 29; *Svinarenko a Slydanev proti Rusku* [velký senát], § 85; *Blochin [Blokhin] proti Rusku* [velký senát], § 102; *Merabišvili proti Gruzii* [velký senát], § 247; *Radomilja a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], § 138).

126. Pravidlo šestiměsíční lhůty však od stěžovatele nevyžaduje, aby námitku k Soudu podal předtím, než v jeho věci bude s konečnou platností rozhodnuto na vnitrostátní úrovni (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 157; *Lekić proti Slovinsku* [velký senát], § 65; *Chapman proti Belgii* (rozh.), § 34). K rekapitulaci příslušných zásad viz *Svinarenko a Slydanev proti Rusku* [velký senát], § 86.

127. Protokol č. 15 k Úmluvě (vstoupil v platnost dne 1. srpna 2021) změnil čl. 35 odst. 1, a zkrátil tím období ze šesti měsíců na čtyři⁸⁷. Podle přechodných ustanovení protokolu (čl. 8 odst. 3) se tato změna použije až po období šesti měsíců po vstupu protokolu v platnost (od 1. února 2022), aby měli potenciální stěžovatelé možnost stát se plně vědomi nové lhůty. Nová lhůta navíc nebude mít zpětný účinek, protože se nebude vztahovat na stížnosti, u nichž bylo konečné rozhodnutí ve smyslu čl. 35 odst. 1 Úmluvy přijato přede dnem vstupu nového pravidla v platnost (viz [důvodová zpráva k Protokolu č. 15](#), § 22).

⁸⁷ Článek 4 Protokolu č. 15: V čl. 35 odst. 1 Úmluvy se slova „ve lhůtě šesti měsíců“ nahrazují slovy „ve lhůtě čtyř měsíců“.

2. Počátek běhu šestiměsíční lhůty

a. Konečné rozhodnutí

128. Šestiměsíční lhůta běží od přijetí konečného rozhodnutí v procesu vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy (*Paul a Audrey Edwards proti Spojenému království* (rozh.); *Lekić proti Slovinsku* [velký senát], § 65). Stěžovatel musí obvykle použít vnitrostátní prostředky nápravy, které jsou pravděpodobně účinné a dostatečné (*Moreira Barbosa proti Portugalsku* (rozh.); *O’Keeffe proti Irsku* [velký senát], § 110–113; viz také *Călin a ostatní proti Rumunsku*, § 59–60 a 62–69 ohledně dočasně účinného prostředku nápravy). Pokud existuje pouze jedno konečné rozhodnutí, existuje pouze jeden soubor řízení pro účely šestiměsíční lhůty, a to i tehdy, když je případ zkoumán dvakrát před různými úrovněmi jurisdikce (*Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku* [velký senát], § 93). Pokud stěžovatel využije zjevně existujícího prostředku nápravy a teprve následně se dozví o okolnostech, které činí prostředek nápravy neúčinným, může být pro účely čl. 35 odst. 1 vhodné zahájit šestiměsíční období ode dne, kdy se o těchto okolnostech stěžovatel poprvé dozvěděl nebo se měl dozvědět (*Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 260).

129. Soud nebude zvažovat uplatnění prostředků nápravy, které nesplňují požadavky podle čl. 35 odst. 1, pro účely stanovení data „konečného rozhodnutí“ nebo výpočtu počátečního okamžiku pro uplatnění pravidla šestiměsíční lhůty (*Jeronovičs proti Lotyšsku* [velký senát], § 75; *Alekseyev a ostatní proti Rusku*, § 10–16). Brány v úvahu jsou pouze ty prostředky, které jsou obvyklé a účinné, protože stěžovatel nemůže rozšířit Úmluvou pevně stanovenou lhůtu tím, že podává nevhodné nebo neopodstatněné stížnosti k orgánům a institucím, které nemají pravomoc nebo nejsou příslušné poskytnout účinnou nápravu námitky vznesené podle Úmluvy (*Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], § 132; *Fernie proti Spojenému království* (rozh.)). Ve věci *Červenka proti České republice*, kde stěžovatel čekal na rozhodnutí Ústavního soudu, přestože měl pochybnosti o účinnosti prostředku nápravy, Soud uvedl, že by stěžovateli nemělo být vyčítáno, že se tento prostředek nápravy pokusil vyčerpat (§ 90 a 113–121). Stejně tak ve věci *Poljach [Polyakh] a ostatní proti Ukrajině* Soud rozhodl, že přestože délka řízení v případech stěžovatelů nebyla „přiměřená“ v rozporu s čl. 6 odst. 1, Soud neshledal, že by si stěžovatelé měli být vědomi toho, že předmětný prostředek nápravy je neúčinný (z důvodu nadměrného zpoždění), a že by tím pádem začalo běžet šestiměsíční období v kterémkoli bodě před vynesením konečného rozsudku (§ 213–216).

130. Rozhodnutí, zda vnitrostátní řízení představuje účinný prostředek nápravy, který stěžovatel musí vyčerpat, a který by proto měl být brán v úvahu pro účely šestiměsíční lhůty, závisí na řadě faktorů, zejména na stížnosti stěžovatele, na rozsahu závazků smluvního státu podle konkrétního ustanovení Úmluvy, na dostupných prostředcích nápravy v žalovaném státě a na konkrétních okolnostech případu. Toto rozhodnutí se bude například lišit v případech týkajících se nezákonného použití síly státními činiteli ve srovnání s případy, které se týkají lékařské nedbalosti (*Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], § 134–137). K případu týkajícímu se opatření skrytého sledování viz *Hambardzumjan [Hambardzumyan] proti Arménii*, § 52–53.

131. Nemohou být brány v úvahu prostředky, jejichž použití závisí na volném uvážení veřejných představitelů, a které tak nejsou stěžovateli přímo dostupné. Podobně prostředky, u nichž nejsou přesně stanoveny lhůty, vytvářejí nejistotu a činí pravidlo šestiměsíční lhůty stanovené v čl. 35 odst. 1 nefunkčním (*Williams proti Spojenému království* (rozh.); *Abramjan [Abramyan] a ostatní proti Rusku* (rozh.), § 97–102 a 104; *Kašlan proti Rusku* (rozh.), § 23 a 26–30). Ve výjimečném případě však Soud shledal důvodným, aby stěžovatel čekal na konečné rozhodnutí o diskreční nápravě. Soud tedy neměl za to, že se stěžovatelka úmyslně pokoušela odložit lhůtu použitím nevhodných postupů, které jí nemohly poskytnout účinnou nápravu (*Petrović proti Srbsku*, § 57–61).

132. Článek 35 odst. 1 zpravidla nevyžaduje, aby stěžovatelé podávali žádost o obnovu řízení nebo využili jiné mimořádné prostředky nápravy, a neumožňuje prodloužit šestiměsíční lhůtu z důvodu využití takových prostředků (*Berdzenišvili [Berdzenishvili] proti Rusku* (rozh.); *Tucka proti Spojenému království (č. 1)* (rozh.); *Haász a Szabó proti Maďarsku*, § 36–37). Pokud je však mimořádný prostředek

nápravy jediným soudním prostředkem nápravy, který je stěžovateli dostupný, šestiměsíční lhůta může být počítána ode dne rozhodnutí vydaného na základě tohoto prostředku (*Ahtinen proti Finsku* (rozh.); *Tomaszewscy proti Polsku*, § 117–119).

Stížnost, kterou stěžovatel podal ve lhůtě šesti měsíců ode dne rozhodnutí o zamítnutí jeho žádosti o obnovu řízení, je nepřijatelná, protože takové rozhodnutí není „konečné rozhodnutí“ (*Sapeyan [Sapeyan] proti Arménii*, § 23).

Ve věcech, kdy je řízení obnoveno nebo konečné rozhodnutí přezkoumáno, bude ohledně původního řízení nebo konečného rozhodnutí běh šestiměsíční lhůty přerušen pouze ve vztahu k těm námitkám podle Úmluvy, které byly základem pro takový přezkum nebo obnovu a byly předmětem zkoumání před mimořádným odvolacím orgánem (*tamtéž*, § 24). I když žádost o mimořádný přezkum nemohla vést k obnovení původního řízení, ale vnitrostátním soudům byla poskytnuta příležitost zabývat se jádrem otázek lidských práv, které stěžovatel následně předložil Soudu a zabýval se jimi, běh šestiměsíční lhůty byl považován za započatý znovu od začátku (*Schmidt proti Lotyšsku*, § 70–71).

b. Počátek běhu lhůty

133. Pravidlo šestiměsíční lhůty je autonomní a musí být vykládáno a uplatňováno na skutkové okolnosti každého jednotlivého případu, aby bylo zajištěno účinné uplatňování práva individuální stížnosti. I když je zohlednění vnitrostátního práva a praxe důležitým aspektem, není rozhodující pro určení okamžiku, odkdy šestiměsíční lhůta začíná běžet (*Sabri Güneş proti Turecku* [velký senát], § 52 a 55). Soud se například domníval, že by bylo příliš formalistickým výkladem šestiměsíční lhůty požadovat po stěžovateli se dvěma souvisejícími námitkami, aby podal dvě stížnosti v různých termínech, aby zohlednil některá procesní pravidla vnitrostátního práva (*Sociedad Anónima del Ucieza proti Španělsku*, § 43–45).

i. Informace o rozhodnutí

134. Šestiměsíční lhůta začíná plynout ode dne, kdy stěžovatel nebo jeho právní zástupce získal dostatečné informace o konečném vnitrostátním rozhodnutí (*Koç a Tosun proti Turecku* (rozh.)).

135. Stát, který namítá nedodržení šestiměsíční lhůty, je povinen prokázat, k jakému dni se stěžovatel o konečném rozhodnutí vnitrostátních orgánů dozvěděl (*Şahmo proti Turecku* (rozh.); *Belozorov proti Rusku a Ukrajině*, § 93–97).

ii. Doručení rozhodnutí

136. Doručení rozhodnutí stěžovateli: Je-li vnitrostátní rozhodnutí stěžovateli doručováno z úřední povinnosti, je předmět a účel čl. 35 odst. 1 Úmluvy naplněn nejlépe tehdy, když je šestiměsíční lhůta počítána ode dne doručení kopie rozhodnutí (*Worm proti Rakousku*, § 33), bez ohledu na to, zda bylo toto rozhodnutí dříve doručeno ústně (*Akif Hasanov proti Ázerbájdžánu*, § 27).

137. Doručení rozhodnutí právnímu zástupci: Šestiměsíční lhůta běží ode dne, kdy se právní zástupce stěžovatele dozvěděl o rozhodnutí, kterým bylo dovršeno vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, bez ohledu na skutečnost, že se o něm stěžovatel dozvěděl později (*Çelik proti Turecku* (rozh.)).

iii. Nedoručení rozhodnutí

138. V případě, že vnitrostátní právo nestanoví povinnost rozhodnutí doručit, počátek lhůty zpravidla běží od data vyhotovení rozhodnutí, tedy okamžiku, kdy se účastníci řízení mohli seznámit s jeho obsahem (*Papachelas proti Řecku* [velký senát], § 30). Stěžovatel nebo právní zástupce musí projevit náležitou péči při získávání kopie rozhodnutí uloženého v soudní kanceláři (*Ölmez proti Turecku* (rozh.)). Není-li rozhodnutí doručeno, ačkoli vnitrostátní právo stanoví lhůtu tří dnů pro rozhodnutí o takových odvoláních, stěžovatel nemůže zůstat nečinný neomezeně dlouho. Stěžovatel má v takovém případě individuální povinnost podniknout základní kroky a vyhledat informace o výsledku odvolání u příslušných orgánů (*Akif Hasanov proti Ázerbájdžánu*, § 28–33).

iv. Nedostupnost prostředku nápravy

139. Je důležité mít na paměti, že požadavky v čl. 35 odst. 1 týkající se vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a šestiměsíční lhůty spolu úzce souvisí (*Jerónovičs proti Lotyšsku* [velký senát], § 75; *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], § 130). V případech, kde je od začátku zřejmé, že stěžovatel nemá k dispozici žádný účinný prostředek nápravy, běží šestiměsíční lhůta ode dne, kdy došlo k úkonu, proti kterému stěžovatel podává stížnost, nebo ode dne, kdy byl stěžovatel takovým úkonem přímo dotčen nebo se o rozhodnutí či o jeho nežádoucích účincích dozvěděl (*Dennis a ostatní proti Spojenému království* (rozh.); *Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 157; *Ajdarov [Aydarov] a ostatní proti Bulharsku* (rozh.), § 90).

140. Pokud stěžovatel využívá zdánlivě existující prostředek nápravy a pouze následně se dozví o okolnostech, na jejichž základě ztrácí tento prostředek účinnost, může být vhodné považovat za počátek běhu šestiměsíční lhůty den, kdy se stěžovatel poprvé o těchto okolnostech dozvěděl nebo mohl dozvědět (*tamtéž*, § 157–158; *Jerónovičs proti Lotyšsku* [velký senát], § 75; *Zubkov a ostatní proti Rusku*, § 105–109; *Adžigitova [Adzhigitova] a ostatní proti Rusku**, § 209–213).

v. Trvající situace

141. Pojem „trvající situace“ odkazuje na stav věcí vyplývající z pokračujícího jednání státu nebo jeho jménem, které stěžovatele poškozuje. Trvající situace může být také přímým dopadem právních předpisů, které mají vliv na soukromý život žadatele (*S. A. S. proti Francii* [velký senát], § 110; *Parrillo proti Itálii* [velký senát], § 109–114). Skutečnost, že nějaká událost má významné důsledky trvajících v čase, neznamená, že se jedná o „trvající situaci“ (*Iordache proti Rumunsku*, § 49; *Čălin a ostatní proti Rumunsku*, § 58–60).

142. V situaci, kdy se opakují stejné události, vytvořila podle názoru Soudu absence jakýchkoli výrazných rozdílů v podmínkách, jimž byl stěžovatel běžně vystaven, „trvající situaci“, která přenesla celé období, jehož se stížnost týká, do kompetence Soudu (*Fetisov a ostatní proti Rusku*, § 75 a odkazy tam uvedené, ohledně podmínek převodu z vězení k soudu; *Svinarenko a Slydanev proti Rusku* [velký senát], § 86–87, ohledně použití kovové klece k držení obžalovaných během trestního řízení; *Čaldajev [Chaldajev] proti Rusku*, § 54–57, ohledně podmínek návštěv ve vězení; *Šlykov [Shlykov] a ostatní proti Rusku*, § 60–65, ohledně systematického nasazování pout doživotním vězňům pokaždé, když opustili celu).

143. V případě, že tvrzené porušení představuje trvající situaci, proti které neexistuje vnitrostátní prostředek nápravy, běží šestiměsíční lhůta od okamžiku ukončení trvající situace (*Sabri Güneş proti Turecku* [velký senát], § 54; *Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 159; *Ülke proti Turecku* (rozh.)). Dokud situace trvá, pravidlo šestiměsíční lhůty se neuplatní (*Iordache proti Rumunsku*, § 50; *Oliari a ostatní proti Itálii*, § 96–97; *Sándor Varga a ostatní proti Maďarsku**, § 36–39).

144. Trvající situace přesto nemusí odložit použití pravidla šestiměsíční lhůty na neurčito. Soud uložil povinnost pečlivosti a iniciativy stěžovatelům, kteří si chtějí stěžovat na trvajících nedodržování některých povinností ze strany státu, jako je např. pokračující případy zmizení, právo na majetek nebo domov a nevymáhání peněžitých dluhů státní společnosti (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 159–172; *Sargsjan [Sargsyan] proti Ázerbájdžánu* (rozh.) [velký senát], § 124–148; *Sokolov a ostatní proti Srbsku* (rozh.), § 31–36; viz také bod 5.a níže).

3. Uplynutí šestiměsíční lhůty

145. Lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni, kdy bylo konečné rozhodnutí veřejně vyhlášeno nebo kdy s ním byl stěžovatel či jeho právní zástupce seznámen, a uplyne po šesti kalendářních měsících bez ohledu na skutečnou délku těchto kalendářních měsíců (*Otto proti Německu* (rozh.); *Ataykaya proti Turecku*, § 40).

146. Dodržení šestiměsíční lhůty se řídí použitím specifických kritérií Úmluvy, nikoli vnitrostátními právními předpisy každého žalovaného státu (*BENet Praha, spol. s r.o., proti České republice* (rozh.);

Poslu a ostatní proti Turecku, § 10). Uplatňování vlastních kritérií Soudem při výpočtu lhůt nezávisle na vnitrostátních pravidlech vede k zajištění právní jistoty, řádného výkonu spravedlnosti, a tedy k praktickému a účinnému fungování mechanismu Úmluvy (*Sabri Güneş proti Turecku* [velký senát], § 56).

147. Skutečnost, že poslední den šestiměsíční lhůty připadá na sobotu, neděli nebo státní svátek a že v takové situaci se podle vnitrostátního práva lhůty prodlužují na následující pracovní den, nemá vliv na určení *dies ad quem* (*tamtéž*, § 43 a 61).

148. Soud má možnost určit datum uplynutí šestiměsíční lhůty, které se může lišit od data uvedeného žalovaným státem (*İpek proti Turecku* (rozh.)).

4. Datum podání stížnosti

a. Vyplněný formulář stížnosti

149. Podle [článku 47](#) jednacího řádu Soudu, ve znění účinném od 1. ledna 2014, je datum podání stížnosti ve smyslu čl. 35 odst. 1 Úmluvy datem, kdy je formulář žádosti splňující požadavky tohoto článku poslán Soudu. Stížnost musí obsahovat všechny informace požadované v příslušných částech formuláře stížnosti a musí k ní být přiloženy kopie příslušných podpůrných dokumentů. Rozhodnutí ve věci *Malyš [Malysh] a Ivanin proti Ukrajině* ukazuje, jak pozměněný článek 47 funguje v praxi. Nestanoví-li článek 47 jinak, běh šestiměsíční lhůty přeruší pouze vyplněný formulář stížnosti ([Praktické pokyny k zahájení řízení](#), odst. 1).

Pokud se stěžovatel rozhodne nechat svou stížnost podat zástupcem, musí být vyplněn oddíl pověření ve formuláři stížnosti. Stěžovatel i zástupce musí oddíl pověření podepsat (viz čl. 47 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Soudu). Samostatná plná moc není v této fázi přijatelná, protože Soud vyžaduje, aby všechny podstatné informace byly obsaženy v jím vydaném formuláři stížnosti. Pokud je tvrzeno, že z důvodu nepřekonatelných praktických obtíží není možné získat podpis stěžovatele v oddílu pověření formuláře stížnosti, mělo by to být vysvětleno Soudu společně s jakýmkoli odůvodňujícími prvky. Požadavek na rychlé vyplnění formuláře stížnosti v šestiměsíční lhůtě nebude přijat jako adekvátní vysvětlení ([Praktické pokyny k zahájení řízení](#), odst. 9).

Podle čl. 47 odst. 5 bodu 1 jednacího řádu může nedodržení požadavků stanovených v odstavcích 1 až 3 tohoto pravidla za určitých podmínek vést k tomu, že stížnost nebude Soudem přezkoumána (*Radomilja a ostatní* [velký senát], § 112).

b. Datum odeslání

150. Datum podání stížnosti je datum na poštovním razítku ze dne, kdy stěžovatel zaslal Soudu řádně vyplněný formulář stížnosti (čl. 47 odst. 6 písm. a) jednacího řádu Soudu; viz také *Abdulrahman proti Nizozemsku* (rozh.); *Brežec proti Chorvatsku*, § 29; *Vasiliauskas proti Litvě* [velký senát], § 115–117; *J. L. proti Itálii**, § 73–74).

151. Pouze zvláštní okolnosti – například nemožnost zjistit, kdy byla stížnost podána – by mohly odůvodnit odlišný přístup: například lze jako datum podání brát datum z formuláře stížnosti nebo, pokud neexistuje, datum přijetí formuláře soudní kanceláří (*Bulinwar OOD a Hrusanov proti Bulharsku*, § 30–32).

152. Stěžovatelé nemohou nést odpovědnost za žádná zpoždění, která mohou ovlivnit doručení jejich korespondence se Soudem (*Ančugov [Anchugov] a Gladkov proti Rusku*, § 70).

c. Odeslání faxem

153. Stížnosti odeslané faxem nepřerušují běh šestiměsíční lhůty. Stěžovatelé musí podepsaný originál ve stejné šestiměsíční lhůtě rovněž odeslat poštou ([Praktické pokyny k zahájení řízení](#), odst. 3).

d. Vymezení stížnostní námitky

154. Stížnostní námitka je vymezena skutečnostmi tvrzenými ve stížnosti, nikoliv pouhými právními důvody nebo argumenty, o něž se stěžovatel opírá (*Scoppola proti Itálii* (č. 2) [velký senát], § 54); *Radomilja a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], § 110–126). Na základě zásady *jura novit curia* není Soud vázán právními důvody, na které se stěžovatel odkazuje podle Úmluvy a jejích protokolů, a má pravomoc rozhodnout o právním charakteru skutkových okolností stížnosti přezkoumáním podle článků nebo ustanovení Úmluvy, které se liší od článků nebo ustanovení Úmluvy lišících se od těch, o něž se stěžovatel opírá (*Navalnyj [Navalnyy] proti Rusku* [velký senát], § 62–66, kde Soud shledal, že skutkové podstaty stížnostních námitek podle článku 18 byly přítomny ve všech počátečních žádostech, přestože se stěžovatel o toto ustanovení opíral pouze ve dvou z nich, a proto zamítl námitku vlády, že části těchto stížnostních námitek byly podány mimo příslušný čas, to znamená v průběhu řízení velkého senátu). K podání stížnostních námitek a přerušení běhu šestiměsíční lhůty je zapotřebí uvedení faktického základu stížnosti a povahy údajného porušení Úmluvy. Stěžovatelé musí uvést své námitky a poskytnout dostatek informací, které by měly stačit k tomu, aby Soud mohl určit povahu a rozsah stížnosti. Nejednoznačné fráze nebo izolovaná slova nestačí k uznání, že byla vznesena konkrétní námitka (*Ilias a Ahmed proti Maďarsku* [velký senát], § 82–85 a odkazy tam uvedené).

V této souvislosti čl. 47 odst. 1 písm. e) a f) jednacího řádu Soudu stanoví, že všechny stížnosti musí mimo jiné obsahovat stručné a čitelné prohlášení o skutečnostech a o údajném porušení Úmluvy a příslušné argumenty. Podle čl. 47 odst. 1 písm. f) a odst. 2 písm. a) jednacího řádu Soudu nelze při určování povahy a rozsahu podaných stížnostních námitek očekávat, že by Soud vzal v úvahu jiný dokument než stručné a čitelné prohlášení údajného porušení Úmluvy tak, jak je popsal stěžovatel (*Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd a ostatní proti Gruzii*, § 244–246).

e. Následné námitky

155. Pokud jde o námitky, které nejsou zahrnuty v původní stížnosti, běh šestiměsíční lhůty se nepřerušuje až do dne, kdy je námitka poprvé předložena Soudu (*Allan proti Spojenému království* (rozh.)).

156. Stěžovatel může objasnit nebo upřesnit původně předložené skutečnosti, ale pokud takové dodatečné úpravy povedou ke vzniku nových a odlišných námitek, musí tyto námitky splňovat požadavky na přijatelnost, včetně pravidla šestiměsíční lhůty (*Radomilja a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], § 122 a 128–139). Námitky vznesené po uplynutí šestiměsíční lhůty lze projednávat pouze v případě, že se ve skutečnosti nejedná o samostatné námitky, ale pouze o další aspekty nebo další argumenty na podporu původních námitek, které byly vzneseny ve lhůtě (*Merabishvili [Merabishvili] proti Gruzii* [velký senát], § 250; *Řeckokatolická farnost Sâmbata Bihor [Sâmbata Bihor Greco-Catholic Parish] proti Rumunsku* (rozh.)).

157. Pouhá skutečnost, že se stěžovatel ve své stížnosti odvolává na ustanovení článku 6, nestačí pro včasné podání všech následných námitek vznesených na základě tohoto ustanovení, nemohou-li se opřít o původně uvedený skutkový základ námitky a povahu tvrzeného porušení (*Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalsku* [velký senát], § 102–106; *Allan proti Spojenému království* (rozh.); *Adam a ostatní proti Německu* (rozh.)). Podobně by námitka podle článku 14 měla poskytnout alespoň údaj o osobě nebo skupině osob, ve srovnání s nimiž stěžovatel tvrdí, že s ním bylo zacházeno odlišně, jakož i o důvodu rozlišování, které bylo údajně uplatněno. Soud nemůže uznat, že pouhá skutečnost, že námitka podle článku 14 Úmluvy byla zahrnuta do formuláře stížnosti, je dostatečná k tomu, aby představovala podání všech následných námitek vznesených podle tohoto ustanovení (*Fabián proti Maďarsku* [velký senát], § 96).

158. Poskytnutí dokumentů o vnitrostátním řízení nestačí k tomu, aby bylo možno považovat později podané námitky opírající se o dané řízení za včasné. K tomu, aby byla předložena námitka a tím přerušen běh šestiměsíční lhůty, je třeba alespoň stručně upřesnit povahu tvrzeného porušení Úmluvy (*Božinovski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii* (rozh.)).

5. Zvláštní situace

a. Uplatnění časových omezení na pokračující situace týkající se práva na život, domov a majetek

159. Ačkoli neexistuje přesný časový okamžik, kdy by šestiměsíční lhůta začala běžet, Soud uložil povinnost pečlivosti a iniciativy stěžovatelům, kteří si chtějí stěžovat na pokračující absenci vyšetřování zmizení v situacích ohrožujících život. Vzhledem k nejistotě a nejasnostem typickým pro takové situace mohou být příbuzní zmizelé osoby oprávněně nuceni čekat delší dobu, než vnitrostátní orgány ukončí řízení, i když jsou tato řízení sporadická a zatížená problémy (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 162–163). Stěžovatelé nicméně nemohou čekat neomezeně dlouho, než podají stížnost do Štrasburku. Musí projevit určitou péči a iniciativu a uplatnit své námitky bez zbytečného prodlení (*tamtéž*, § 161–166). Úvahy o nepřiměřeném zdržení ze strany stěžovatelů obecně nevzniknou, pokud dojde k nějakému smysluplnému kontaktu mezi příbuznými a úřady, ve kterých jsou vzneseny námitky či podány žádosti o informace, nebo dojde k určitým náznakům či reálné možnosti pokroku ve vyšetřovacích opatřeních (*tamtéž*, § 165; viz také *Picajeva [Pitsayeva] a ostatní proti Rusku*, § 386–393; *Sulygov a ostatní proti Rusku*, § 375–380; *Sagajeva [Sagayeva] a ostatní proti Rusku*, § 58–62; *Došujeva a Jusupov [Doshuyeva a Yusupov] proti Rusku* (rozh.), § 41–47). V případě, že uplynulo více než deset let, by stěžovatelé obecně museli přesvědčivě prokázat, že došlo k určitému pokračujícímu a konkrétnímu pokroku, který by odůvodnil další zpoždění při podání stížnosti ve Štrasburku (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 166; viz také *Açış proti Turecku*, § 41–42; *Er a ostatní proti Turecku*, § 59–60 a *Trivkanović proti Chorvatsku*, § 54–58).

160. Podobně tam, kde je v sázce údajné pokračující porušování práva na vlastnictví nebo na domov v souvislosti s dlouhodobým konfliktem, může nastat čas, kdy by stěžovatel měl svůj případ předložit u Soudu, jelikož další pasivita by vzhledem k neměnné situaci již nebyla opodstatněná. Jakmile si stěžovatel uvědomí nebo by si měl uvědomit, že neexistuje žádná reálná naděje na obnovení přístupu k jeho majetku a domovu v dohledné budoucnosti, může nevysvětlené nebo nadměrné zpoždění při podávání stížnosti vést k zamítnutí stížnosti jako nepodané včas. Ve složité situaci po konfliktu musí být časové rámce velkorysé, aby se situace mohla urovnat a aby stěžovatelé měli možnost shromáždit veškeré informace o dosahování řešení na vnitrostátní úrovni (*Sargsjan [Sargsyan] proti Ázerbájdžánu* (rozh.) [velký senát], § 140–141, kde šlo o dobu přibližně tří let po ratifikaci Úmluvy; *Čiragov [Chiragov] a ostatní proti Arménii* (rozh.) [velký senát], § 141–142, kde šlo o dobu čtyř let a téměř čtyř měsíců po ratifikaci; naproti tomu srov. *Samadov proti Arménii* (rozh.), § 9–18, kde šlo o dobu delší než šest let po ratifikaci).

161. Zásada povinnosti pečlivosti byla uplatněna také v kontextu nevymáhání peněžitých dluhů státní společnosti (*Sokolov a ostatní proti Srbsku* (rozh.), § 31–33).

b. Použitelnost časového omezení týkajícího se nedostatku účinného vyšetřování úmrtí a špatného zacházení

162. Při stanovení rozsahu povinnosti pečlivosti vůči stěžovatelům, kteří si chtějí stěžovat na neexistenci účinného vyšetřování úmrtí nebo špatného zacházení (články 2 a 3 Úmluvy), se Soud do značné míry řídil judikaturou týkající se zmizení jednotlivců v kontextu mezinárodního konfliktu nebo výjimečného stavu v zemi (*Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 267). I v těchto případech Soud zvažoval, zda došlo ke smysluplnému kontaktu s úřady nebo k určitému náznaku či reálné možnosti pokroku ve vyšetřovacích opatřeních (*Şakir Kaçmaz proti Turecku*, § 72–75; *Vatandaş proti Turecku*, § 26–27). Soud rovněž posoudil rozsah a složitost vnitrostátního vyšetřování při posuzování, zda se stěžovatel oprávněně mohl domnívat, že by bylo účinné (*Melničuk [Melnichuk] a ostatní proti Rumunsku*, § 87–89). Ohledně určení data, do kterého si stěžovatel musel uvědomit neúčinnost vnitrostátních prostředků nápravy vzhledem k tomu, že úřady na jeho námitku nereagovaly, viz *Mehmet Ali Eser proti Turecku*, § 30–31).

163. Povinnost pečlivosti obsahuje dva odlišné, ale úzce provázané aspekty: stěžovatelé se musí neprodleně obrátit na vnitrostátní orgány ohledně pokroku ve vyšetřování a musí neprodleně podat svou stížnost k Soudu, jakmile se dozvědí nebo měli dozvědět, že je vyšetřování neúčinné. Nečinnost stěžovatelů na vnitrostátní úrovni není jako taková podstatná pro posouzení splnění požadavku šestiměsíční lhůty. Pokud by však Soud dospěl k závěru, že předtím, než stěžovatelé vznesli námitku u příslušných vnitrostátních orgánů, byli si již vědomi nebo si měli být vědomi neexistence účinného vyšetřování trestného činu, je zřejmé, že následné stížnosti podané k Soudu nebyly *a fortiori* podány včas (*Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 256–257, 262–264 a 272). Ve věci *Sakvarelidze proti Gruzii* Soud zjistil, že stěžovatel, který se pravidelně dotazoval na pokrok ve vyšetřování, počínaje raným stádiem řízení, a podnikl kroky k urychlení postupu vyšetřování v naději na účinnější výsledek, splnil svou povinnost náležitě pečlivosti (§ 41–46 a odkazy tam uvedené).

164. Otázku dodržování povinnosti náležité pečlivosti je třeba posoudit s ohledem na okolnosti případu. Zpoždění stěžovatele při vznesení námitky u vnitrostátních orgánů není rozhodující, pokud si úřady měly být vědomy toho, že jednotlivec mohl být vystaven špatnému zacházení, protože vyšetřovací povinnost úřadů vzniká i bez výslovné námitky (*Velev proti Bulharsku*, § 40 a 59–60). Pokud se stěžovatel ocitl ve zvláště zranitelné situaci, nemá takové zpoždění vliv ani na přijatelnost stížnosti. Soud například uznal zranitelnost stěžovatele a pocit bezmoci jako přijatelné vysvětlení zpoždění při vznesení námitky na vnitrostátní úrovni (*Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 265 a 273–275).

Problém identifikace přesného okamžiku, kdy si stěžovatel uvědomil nebo měl uvědomit, že vyšetřování není účinné, je obtížné přesně určit. Soud tedy zamítl stížnosti jako nepodané včas, pokud bylo prodlení ze strany stěžovatelů nadměrné nebo nevysvětlené (*Melničuk [Melnichuk] a ostatní proti Rumunsku*, § 82–83 a odkazy tam citované; viz také *Chadžimuradov [Khadzhimuradov] a ostatní proti Rusku*, § 73–74).

165. V některých případech se mohou informace údajně vrhající nové světlo na okolnosti smrti dostat na veřejnost v pozdější fázi. V závislosti na situaci pak může být obnovena procesní povinnost vyšetřování a může poskytnout nový výchozí bod pro účely výpočtu šestiměsíční lhůty (*Chadžimuradov [Khadzhimuradov] a ostatní proti Rusku*, § 67 a 75–77). Pokud jsou různé fáze vyšetřování považovány za odlišné, stěžovatel nemusí dodržovat pravidlo šestiměsíční lhůty týkající se námitek vycházejících z nedostatků v počátečním vyšetřování (*Tsalikidis a ostatní proti Řecku*, § 52, kde mezi dvěma fázemi předběžného vyšetřování trestného činu uplynulo více než pět let).

Soud použil pojem „trvající situace“ pro účely pravidla šestiměsíční lhůty v případě, který se týkal toho, že orgány nevymohly trestní sankci po udělení a následném zrušení amnestie (*E. G. proti Moldavsku*, § 32–35, ve vztahu k trestu pachatele sexuálního trestného činu).

c. Použití pravidla šestiměsíční lhůty, pokud jde o podmínky zbavení svobody

166. Zbavení svobody stěžovatele by mělo být považováno za „trvající situaci“, pokud byl stěžovatel zadržován ve stejném typu vazebního zařízení za podstatně podobných podmínek. Krátká období nepřítomnosti v zařízení (pokud by byl stěžovatel vyveden ze zařízení kvůli pohovorům nebo jiným procesním úkonům) by neměla vliv na průběžnou povahu zbavení svobody. Propuštění nebo převedení stěžovatele na jiný typ vazebního režimu v zařízení i mimo něj by však znamenalo ukončení „trvající situace“. Námitka vůči podmínkám zbavení svobody musí být podána do šesti měsíců od konce situace, proti které byla námitka vznesena, nebo v případě vyčerpání účinného vnitrostátního prostředku nápravy (*Ananjev [Ananyev] a ostatní proti Rusku*, § 75–78 a odkazy tam uvedené, a také viz příklad zadržení ve dvou vězeních ve věci *Petrescu proti Portugalsku*, § 93). Pokud mezi obdobími zadržení svobody došlo k přerušení na více než tři měsíce, Soud je nepovažuje za „trvající situaci“ (*Šišanov [Shishanov] proti Moldavsku*, § 68–69). Podobně vícero po sobě jdoucích zatýkání s následným stíháním, odsouzením a trestem odnětí svobody, která následovala přímo po trestných činech spáchaných stěžovatelem, nepředstavují „trvající situaci“, i když si stěžovatel užíval období svobody pouze několik minut (*Gough proti Spojenému království*, § 133–134).

Ve věci *Ulemek proti Chorvatsku* nejvyšší soud ve státě přezkoumal odůvodněnost stížnostních námitek stěžovatele vůči neadekvátním podmínkám zadržení po celou dobu jeho pobytu ve dvou různých věznicích a jeho stížnosti u Soudu nebyly zamítnuty z důvodu nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy ani nedodržení šestiměsíční lhůty (§ 117–118).

d. Použití pravidla šestiměsíční lhůty ve věcech několika po sobě jdoucích období zbavení svobody podle článku 5 Úmluvy

167. Několikrát navazující období zbavení svobody se považují pro účely čl. 5 odst. 3 za celek, a šestiměsíční lhůta tudíž začne běžet od konce posledního období zbavení svobody (*Solmaz proti Turecku*, § 36).

Obdobně lze nepřerušené trvání vyšetřovací vazby označit za trvající situaci pro účely šestiměsíční lhůty, pokud jde o námitku stěžovatele podle čl. 5 odst. 1 proti neexistenci soudního příkazu upravujícího určitá období a vzhledem k tomu, že zbavení svobody bylo součástí stejného strukturálního problému (*Popovych [Popovych] proti Ukrajině*, § 28–34, a § 35–42 ve vztahu k námitce podle čl. 5 odst. 4).

168. Pokud je vyšetřovací vazba obviněného rozdělena do několika po sobě následujících období, neměla by být tato období posuzována jako celek, ale samostatně. Jakmile je tedy stěžovatel na svobodě, je povinen vznést jakoukoli případnou námitku týkající se vyšetřovací vazby do šesti měsíců ode dne skutečného propuštění. Pokud však tato období tvoří součást stejného souboru trestních řízení proti stěžovateli, může Soud při posuzování celkové přiměřenosti vazby pro účely čl. 5 odst. 3 vzít v úvahu skutečnost, že stěžovatel dříve strávil nějaký čas ve vazbě čekaje na soud (*Idalov proti Rusku* [velký senát], § 129–130).

C. Anonymní stížnost

Čl. 35 odst. 2 písm. a) Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„1. Soud nebude posuzovat žádnou individuální stížnost předloženou podle článku 34, která je a) anonymní;“⁹

Klíčová slova databáze HUDOC

Anonymní stížnost (35-2-a)

169. Stěžovatel musí být ve formuláři stížnosti řádně identifikován (čl. 47 odst. 1 písm. a) jednacího řádu Soudu). Soud může rozhodnout, že totožnost stěžovatele by neměla být zveřejněna (čl. 47 odst. 4); v takovém případě bude stěžovatel označen svými iniciálami nebo pouhým písmenem.

170. Soud je sám příslušný rozhodnout, zda je žádost anonymní ve smyslu čl. 35 odst. 2 písm. a) (*Sindicatul Păstorul cel Bun proti Rumunsku* [velký senát], § 69). Pokud má žalovaná vláda pochybnosti o pravosti stížnosti, musí o tom Soud včas informovat (*tamtéž*).

1. Anonymní stížnost

171. Stížnost k Soudu je považována za anonymní, jestliže ze spisu nevyplývá nic, podle čeho by bylo možno určit osobu stěžovatele (*„Blondje“ proti Nizozemsku* (rozh.)). Žádný z předložených formulářů

⁹ Anonymní stížnost ve smyslu čl. 35 odst. 2 písm. a) Úmluvy je třeba odlišovat od otázky neuvedení totožnosti stěžovatele cestou výjimky z obvyklého pravidla veřejného přístupu k informacím v řízení před Soudem a od otázky důvěrnosti řízení před Soudem (viz článek 33 a čl. 47 odst. 4 *jednacího řádu Soudu* a praktické pokyny k němu přiložené).

nebo dokumentů neobsahoval zmínku o jménu, ale pouze odkazy a pseudonymy, a plná moc byla podepsána „X“: totožnost stěžovatele tedy nebyla uvedena.

172. Za anonymní byla považována stížnost podaná sdružením ve prospěch blíže neurčených osob, kde sdružení samo netvrdilo, že bylo v postavení oběti, ale poukazovalo na porušení práva na respektování soukromého života blíže neurčených jednotlivců, kteří se tak stali stěžovateli a o nichž sdružení uvedlo, že je zastupuje (*Federace francouzských lékařských odborů a Národní federace sester [Federation of French Medical Trade Unions and National Federation of Nurses] proti Francii*, rozhodnutí Komise).

2. Neanonymní stížnost

173. Článek 35 odst. 2 písm. a) Úmluvy se nepoužije, pokud stěžovatelé předložili faktické a právní informace, které Soudu umožňují je identifikovat a prokázat jejich vazby na předmětné skutečnosti a vznesenou námitku (*Sindicatul Păstorul cel Bun proti Rumunsku* [velký senát], § 71).

174. Stížnost podaná pod smyšlenými jmény: V případě, že jednotlivci použili pseudonymy a vysvětlili Soudu, že v souvislosti s ozbrojeným konfliktem nemohou odhalit svá skutečná jména, aby ochránili své rodinné příslušníky a přátele, a to vzhledem k tomu, že „za takovou taktikou zakrývající skutečnou totožnost z pochopitelných důvodů stáli skuteční lidé, které bylo možno identifikovat podle dostatečného počtu jiných znaků, než jsou jejich jména ...“, a že „existovala dostatečně úzká vazba mezi stěžovateli a dotčenými událostmi“, Soud stížnost nepovažoval za anonymní (*Šamajev [Shamayev] a ostatní proti Gruzii a Rusku* (rozh.)); viz také rozsudek ve věci *Šamajev [Shamayev] a ostatní*, § 275.

175. Stížnosti podané církevním subjektem nebo sdružením s náboženským a filozofickým zaměřením, u něhož není uvedena totožnost členů, nebyly odmítnuty jako anonymní (články 9, 10 a 11 Úmluvy): viz *Omkananda a Divine Light Zentrum proti Švýcarsku*, rozhodnutí Komise.

D. V podstatě stejná záležitost

Čl. 35 odst. 2 písm. b) Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„2. Soud nebude posuzovat žádnou individuální stížnost předloženou podle článku 34, která je

...

b) v podstatě stejná jako stížnost již předtím Soudem projednávaná anebo již předložená jiné mezinárodní vyšetřovací nebo smírní instanci a pokud neobsahuje žádné nové důležité informace...”

Klíčová slova databáze HUDOC

Věc již projednána Soudem (35-2-b) – Věc již předložena jinému mezinárodnímu postupu (35-2-b) – Nové podstatné informace (35-2-b)

176. Stížnost bude zamítnuta podle čl. 35 odst. 2 písm. b) Úmluvy, pokud je v podstatě stejná jako záležitost, která již byla projednána Soudem nebo jiným postupem mezinárodního vyšetřování nebo urovnání a neobsahuje žádné nové podstatné informace.

1. V podstatě totéž jako záležitost, kterou Soud již projednal

177. Účelem první části čl. 35 odst. 2 písm. b) je zajistit konečnost rozhodnutí Soudu a zabránit stěžovatelům v tom, aby se prostřednictvím podání nové stížnosti domáhali odvolání proti předchozím rozsudkům nebo rozhodnutím Soudu (*Harkins proti Spojenému království* (rozh.) [velký senát], § 51; *Kafkaris proti Kypru* (rozh.), § 67; *Lowe proti Spojenému království* (rozh.)). Kromě toho, že slouží

zájmům konečnosti a právní jistoty, čl. 35 odst. 2 písm. b) také vymezuje hranice jurisdikce Soudu. I když určitá pravidla přijatelnosti musí být uplatňována s určitou mírou flexibility a bez nadměrného formalismu, Soud zaujal přísnější přístup při uplatňování těch podmínek přijatelnosti, jejichž cílem a účelem je sloužit zájmům právní jistoty a vymezit meze příslušnosti Soudu (*Harkins proti Spojenému království* (rozh.) [velký senát], § 52–54).

178. Stížnost nebo stížností námitka je prohlášena za nepřijatelnou, pokud „je v podstatě totožná jako záležitost, kterou již Soud projednal ... a neobsahuje žádné nové podstatné informace“. To zahrnuje případy, kdy Soud vyškrtl předchozí stížnost ze svého seznamu případů na základě postupu smírného urovnání (*Kezer a ostatní proti Turecku* (rozh.)). Pokud však předchozí stížnost nikdy nebyla předmětem formálního rozhodnutí, Soudu není bráněno v projednání aktuální stížnosti (*Sürmeli proti Německu* (rozh.)).

179. Soud zkoumá, zda se obě stížnosti, které mu stěžovatelé podali, v podstatě týkají stejných osob, stejných skutečností a stejných námitk (Vojnović proti Chorvatsku (rozh.), § 28; Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) proti Švýcarsku (č. 2) [velký senát], § 63; Amarandei a ostatní proti Rumunsku, § 106–111). Aby bylo možné určit, zda je stížnost nebo stížnostní námitka v zásadě stejná ve smyslu čl. 35 odst. 2 písm. b) Úmluvy, je stížnostní námitka vždy vymezena skutečnostmi, které jsou v ní tvrzeny (*Radomilja a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], § 120).

180. Mezistátní stížnost nezbavuje jednotlivé stížnosti možnosti vznášet nebo uplatňovat vlastní nároky (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 118; Šiošvili [Shiošvili] a ostatní proti Rusku, § 46–47).

181. Stížnost bude obecně v rozporu s tímto článkem, pokud má stejný faktický základ jako některá předchozí stížnost. Nestačí, aby stěžovatel tvrdil, že přináší nové podstatné informace v případě, že se pouze snaží podpořit své předchozí námitky novými právními argumenty (*I. J. L. proti Spojenému království* (rozh.); *Mann proti Spojenému království a Portugalsku* (rozh.)) nebo poskytuje doplňující informace o vnitrostátním právu, které nemohou změnit důvody pro zamítnutí jeho předchozí stížnosti (*X. proti Spojenému království*, rozhodnutí Komise ze dne 10. července 1981). Aby Soud mohl posoudit stížnost, která se týká stejných skutečností jako předchozí stížnost, musí stěžovatel skutečně podat novou stížnost nebo předložit nové informace, které Soud dříve nezvažil (*Kafkaris proti Kypru* (rozh.), § 68). Těmito novými podstatnými informacemi musí být nové *faktické* informace. Vývoj v judikatuře Soudu nepředstavuje „nové podstatné informace“ pro účely čl. 35 odst. 2 písm. b) (*Harkins proti Spojenému království* (rozh.) [velký senát], § 50 a 55–56).

182. Orgány Úmluvy zjistily, že stížnost nebo stížnostní námitka nebyla v podstatě stejná jako předchozí stížnost ve věcech *Nobili Massuero proti Itálii* (rozh.); *Riener proti Bulharsku*, § 103; *Chappex proti Švýcarsku*, rozhodnutí Komise; *Yurttas proti Turecku*, § 36–37; *Sadak proti Turecku*, § 32–33; *Amarandei a ostatní proti Rumunsku*, § 106–112; *Tsalikidis a ostatní proti Řecku*, § 56–58. Naopak zjistily, že stížnost nebo námitka v podstatě stejné byly ve věcech *Moldovan a ostatní proti Rumunsku* (rozh.); *Hokkanen proti Finsku*, rozhodnutí Komise; *Adesina proti Francii*, rozhodnutí Komise; *Bernardet proti Francii*, rozhodnutí Komise; *Gennari proti Itálii* (rozh.); *Manuel proti Portugalsku* (rozh.).

2. V podstatě totéž jako záležitost předložená jiné mezinárodní vyšetřovací nebo smířčí instanci

183. Účelem druhé části čl. 35 odst. 2 písm. b) je zabránit situaci, kdy by několik mezinárodních orgánů současně řešilo stížnosti, které jsou v podstatě stejné. Situace tohoto typu by byla neslučitelná s duchem a literou Úmluvy, která se snaží vyhnout se pluralitě mezinárodních řízení týkajících se totožných případů (*OAo Neftjanaja Kompanija Jukos proti Rusku*, § 520; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası proti Turecku*, § 37; *Selahattin Demirtaş proti Turecku* (č. 2) [velký senát], § 180). Z tohoto důvodu je nezbytné, aby Soud tuto záležitost zkoumal z vlastního podnětu (*POA a ostatní proti Spojenému království* (rozh.), § 27).

184. Při rozhodování o tom, zda je jurisdikce Soudu na základě tohoto ustanovení Úmluvy vyloučena, by Soud musel rozhodnout, zda je věc, kterou projednává, v podstatě totožná s věcí, která již byla předložena souběžnému řízení, a pokud ano, zda souběžné řízení lze považovat za „jinou mezinárodní vyšetřovací nebo smírčí instanci“ ve smyslu čl. 35 odst. 2 písm. b) Úmluvy (*OAO Neftjanaja Kompanija Jukos proti Rusku*, § 520; *Gürdeniz proti Turecku* (rozh.), § 39–40; *Doğan a Çakmak proti Turecku* (rozh.), § 20).

a. Posouzení podobnosti případů

185. Posouzení podobnosti případů obvykle zahrnuje srovnání stran v příslušných řízeních, příslušných zákonných ustanoveních, na něž se odvolávají, rozsah jejich nároků a druhy požadované nápravy (*OAO Neftjanaja Kompanija Jukos proti Rusku*, § 521; *Řecká federace odborů bankovních zaměstnanců [Greek Federation of Bank Employee Unions] proti Řecku* (rozh.), § 39).

186. Soud tedy, stejně jako je tomu v případě první části čl. 35 odst. 2 písm. b) výše, ověřuje, zda se stížnosti podané u různých mezinárodních institucí týkají v podstatě stejných osob, skutečností a námitek (*Patera proti České republice* (rozh.); *Karoussiotis proti Portugalsku*, § 63; *Gürdeniz proti Turecku* (rozh.), § 41–45; *Pauger proti Rakousku*, rozhodnutí Komise).

187. Pokud například stěžovatelé před dvěma různými orgány nejsou totožní, nelze „stížnost“ u Soudu považovat za „v podstatě totožnou jako záležitost, která ... byla předložena jiné mezinárodní vyšetřovací nebo smírčí instanci“ (*Folgerø a ostatní proti Norsku* (rozh.)). Soud tedy dospěl k závěru, že mu nic nebránilo podanou stížnost projednat, když bylo jiné mezinárodní řízení zahájeno nevládní organizací (*Celniku proti Řecku*, § 39–41; *Illiu a ostatní proti Belgii* (rozh.)) nebo konfederací odborů, ke které byla přidružena (*Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası proti Turecku*, § 38), a nikoli samotnými stěžovateli. Ve věci *Kavala proti Turecku* zvláštní zpravodajové OSN a místopředseda pracovní skupiny pro svévolné zadržování (WGAD) zaslali Turecku dopis obsahující „naléhavé odvolání“ v rámci zvláštního řízení zavedeného Úřadem vysokého komisaře OSN pro lidská práva, což by mohlo vést k zahájení řízení. Jelikož však WGAD takové řízení nezahájil a protože stěžovatel ani jeho blízcí příbuzní nepodali žádné odvolání k orgánům OSN, „stížnost“ nebyla „v podstatě totožná“ (§ 92–94).

188. Soud však nedávno znovu potvrdil, že stížnost podaná k Soudu, která byla prakticky totožná se stížností podanou dříve jinému mezinárodnímu orgánu (Mezinárodní organizace práce), ale je podána jednotlivými stěžovateli, kteří nebyli a nemohli být účastníky této předchozí stížnosti, jelikož postup byl kolektivní povahy a jeho postavení bylo omezeno na odbory a organizace zaměstnavatelů, byla v podstatě stejná jako stížnost předložená mezinárodnímu orgánu. Důvodem je, že na tyto jednotlivé stěžovatele je třeba pohlížet jako na osoby úzce spojené s řízením a námitkami před tímto orgánem na základě jejich postavení úředníků dotýčné odborové organizace. Umožnit jim pokračovat v jednání před Soudem by se tedy rovnalo obcházení čl. 35 odst. 2 písm. b) Úmluvy (*POA a ostatní proti Spojenému království* (rozh.), § 30–32).

b. Pojem „jiná mezinárodní vyšetřovací nebo smírčí instance“

189. Při posuzování podle čl. 35 odst. 2 písm. b) musí Soud určit, zda předmětná souběžná řízení představují jinou mezinárodní instanci pro účely této podmínky přijatelnosti (*POA a ostatní proti Spojenému království*, § 28).

190. Projednání Soudu se v tomto ohledu neomezuje pouze na formální ověření, ale v případě potřeby by se rozšířilo i na zjištění, zda povaha dozorčího orgánu, jeho postup a účinek jeho rozhodnutí jsou takové, že by vylučovaly jurisdikci Soudu podle čl. 35 odst. 2 písm. b) (*OAO Neftjanaja Kompanija Jukos [OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos] proti Rusku*, § 522; *De Pace proti Itálii*, § 25–28; *Karoussiotis proti Portugalsku*, § 62 a 65–76; *Řecká federace odborů bankovních zaměstnanců [Greek Federation of Bank Employee Unions] proti Řecku* (rozh.), § 33–38; *Doğan a Çakmak proti Turecku* (rozh.), § 21; *Peraldi proti Francii* (rozh.)). Soud vyvinul kritéria, která musí mezinárodní orgán splňovat, aby mohl být považován za „jinou mezinárodní vyšetřovací nebo smírčí instanci“ ve smyslu tohoto ustanovení. Požadavek soudního nebo kvasisoudního řízení podobného mechanismu Úmluvy znamená, že

projednávání musí být jasně definováno v rozsahu a omezeno na určitá práva založená na právním nástroji, kterým je příslušný orgán oprávněn určit odpovědnost státu a poskytnout právní nápravu, která je schopna údajné porušení ukončit. Rovněž musí poskytovat institucionální a procesní záruky, jako je nezávislost, nestrannost a sporné řízení (*Selahattin Demirtaş proti Turecku* (č. 2) [velký senát], § 182–186).

E. Zneužití práva stížnosti

Čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„3. Soud prohlásí za nepřijatelnou každou individuální stížnost předloženou podle článku 34, pokud se domnívá, že:

a) stížnost je ... zneužívající právo na stížnost; ...“

Klíčová slova databáze HUDOC

Zneužití práva stížnosti (35-3-a)

1. Obecná definice

191. Pojem „zneužití“ ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) je třeba chápat v běžném smyslu podle obecné právní teorie – tedy jako škodlivý výkon práva k jiným účelům, než pro které byl určen. Proto jakékoli jednání stěžovatele, které je zjevně v rozporu s účelem práva individuální stížnosti zakotveného Úmluvou a brání řádnému fungování Soudu nebo řádnému postupu v řízení před ním, představuje zneužití práva stížnosti (*Ždanov [Zhdanov] a ostatní proti Rusku*, § 79–81 a odkazy tam uvedené; *Miroļubovs a ostatní proti Lotyšsku*, § 62 a 65; *S. A. S. proti Francii* [velký senát], § 66; *Bivolaru proti Rumunsku*, § 78–82).

192. Soud zdůraznil, že odmítnutí stížnosti z důvodu zneužití práva stížnosti je výjimečným opatřením (*Miroļubovs a ostatní proti Lotyšsku*, § 62). Věci, v nichž Soud shledal zneužití práva stížnosti, lze uspořádat do pěti typických kategorií: zavádějící informace; urážlivý jazyk; porušení povinnosti zachovat důvěrnost jednání o smírném urovnání; stížnosti zjevně zlomyslné nebo postrádající skutečný účel; všechny ostatní případy, jejichž vyčerpávající výčet nelze pořídit (*S. A. S. proti Francii* [velký senát], § 67).

2. Zavádějící informace

193. Stížnost představuje zneužití práva stížnosti, je-li vědomě založena na nepravdivých skutečnostech s cílem uvést Soud v omyl (*Varbanov proti Bulharsku*, § 36; *Gogitidze a ostatní proti Gruzii*, § 76). Nejzávažnější a nejzjevnější příklady takových zneužití jsou v prvé řadě stížnosti podané pod falešnou totožností (*Drijfhout proti Nizozemsku* (rozh.), § 27–29), a dále pozměňování dokumentů zaslaných Soudu (*Jian proti Rumunsku* (rozh.); *Bagheri a Maliki proti Nizozemsku* (rozh.); *Poznanski a ostatní proti Německu* (rozh.); *Gogitidze a ostatní proti Gruzii*, § 77–78). Ve věci týkající se zadržení při čekání na vyhoštění Soud zjistil, že došlo ke zneužití práva na podání stížnosti, když stěžovatel uvedl v omyl ohledně své státní příslušnosti jak vnitrostátní orgány, tak i Soud (viz *Bencheref proti Švédsku* (rozh.), § 39). Soud rovněž považoval za zneužití práva na stížnost, když stěžovatelé použili vágní a nedefinované výrazy, aby okolnosti případu vypadaly podobně jako v jiném případě, v němž Soud shledal porušení (*Kongresna Narodna Stranka a ostatní proti Bosně a Hercegovině* (rozh.), § 13 a 15–19).

194. Tento typ zneužití může být též spáchán opomenutím, jestliže stěžovatel od začátku neinformuje Soud o faktorech, které jsou zásadní pro posouzení věci (*Kerečasvili [Kerechashvili] proti Gruzii* (rozh.); *Martins Alves proti Portugalsku* (rozh.), § 12–15; *Gross proti Švýcarsku* [velký senát], § 35–36;

Gevorgjan [Gevorgyan] a ostatní proti Arménii (rozh.), § 31–37; *Safarjan [Safaryan] proti Arménii* (rozh.), § 24–30; naproti tomu viz *Al-Nashif proti Bulharsku*, § 89; *G.I.E.M. S.R.L. a ostatní proti Itálii* [velký senát], § 174; *S. L. a J. L. proti Chorvatsku*, § 49; *Zličić proti Srbsku*, § 55–56). Aby však Soud shledal opomenutí, které by znamenalo zneužití práva na individuální stížnost, zavádějící informace by se měly týkat samotného jádra věci (*Bestry proti Polsku*, § 44; *Mitrović proti Srbsku*, § 33–34; *Šaljavski [Shalyavski] a ostatní proti Bulharsku*, § 45). Podle případu *Belošević proti Chorvatsku* (rozh.), kdykoli stěžovatel v rozporu s čl. 44C odst. 1 jednacího řádu Soudu opomene sdělit podstatné informace, v závislosti na konkrétních okolnostech případu může Soud vyvodit takové závěry, které uzná za vhodné, včetně vyškrtnutí stížnosti ze seznamu podle kteréhokoli z tří pododstavců čl. 37 odst. 1 Úmluvy (§ 48–49 a § 51–54).

195. Stejně tak pokud se během řízení před Soudem objeví nové či důležité skutečnosti a pokud navzdory výslovné povinnosti uložené stěžovateli jednacím řádem Soudu o nich stěžovatel Soud neinformuje, a brání mu tak v rozhodování o věci s plnou znalostí skutečností, může být jeho stížnost odmítnuta pro zneužití práva stížností (*Hadrabová a ostatní proti České republice* (rozh.); *Predescu proti Rumunsku*, § 25–27; *Gross proti Švýcarsku* [velký senát], § 28–37; *Dimo Dimov a ostatní proti Bulharsku*, § 42–47).

196. Kromě toho je stěžovatel zcela odpovědný za chování svého právního zástupce nebo jakékoli jiné osoby, která jej zastupuje před Soudem. Jakákoli opomenutí ze strany zástupce jsou v zásadě přičitatelná samotnému stěžovateli a mohou vést k zamítnutí stížnosti z důvodu zneužití práva na podání stížnosti (*Bekauri proti Gruzii* (předběžné námítky), § 22–25; *Migliore a ostatní proti Itálii* (rozh.); *Martins Alves proti Portugalsku* (rozh.), § 11–13 a 16–17; *Gross proti Švýcarsku* [velký senát], § 33).

197. Úmysl oklamat Soud musí být vždy určen s dostatečnou jistotou (*Melnik proti Ukrajině*, § 58–60; *Nold proti Německu*, § 87; *Miszczyński proti Polsku* (rozh.); *Gross proti Švýcarsku* [velký senát], § 28; *S. L. a J. L. proti Chorvatsku*, § 48–49; *Bagdonavicius a ostatní proti Rusku*, § 64–65). Strany mohou předložit argumenty, které Soud zamítne, aniž by taková sporná tvrzení byla považována za zneužití práva na individuální stížnost (*Hoti proti Chorvatsku*), § 92.

198. I v případě, že rozsudek Soudu o odůvodněnosti již nabyl právní moci a následně se ukázalo, že stěžovatel zatajil skutečnost, která by byla pro posouzení stížnosti podstatná, může Soud svůj rozsudek znovu projednat prostřednictvím postupu obnovy řízení (podle článku 80 jednacího řádu Soudu) a zamítnout stížnost z důvodu zneužití práva na podání stížnosti (*Gardean a S.C. Grup 95 SA proti Rumunsku* (obnova řízení), § 12–22; *Vidu a ostatní proti Rumunsku* (obnova řízení), § 17–30; *Petroiu proti Rumunsku* (obnova řízení), § 16–30; *N. A. proti Finsku* (obnova řízení), § 8–17). Obnova řízení je možná pouze v případě, že žalovaná vláda nemohla vědět o předmětné skutečnosti v době, kdy Soud zkoumal případ, a pokud podá žádost o obnovu řízení do šesti měsíců od získání informací o skutečnosti, v souladu s článkem 80 odst. 1 jednacího řádu (*Grossi a ostatní proti Itálii* (obnova řízení), § 17–24; *Vidu a ostatní proti Rumunsku* (obnova řízení), § 20–23; *Petroiu proti Rumunsku* (obnova řízení), § 19 a 27–28).

3. Urážlivý jazyk

199. O zneužití práva stížnosti půjde tam, kde stěžovatel v korespondenci se Soudem používá obzvlášť nepříjemný, urážlivý, výhrůžný nebo provokativní jazyk, ať už vůči dotčené vládě, jejímu zmocněnci, orgánům žalovaného státu, samotnému Soudu, jeho soudcům, jeho kanceláři nebo jejím členům (*Řehák proti České republice* (rozh.); *Duringer a ostatní proti Francii* (rozh.); *Stamoulakatos proti Spojenému království*, rozhodnutí Komise). Totéž platí, pokud stěžovatel zveřejňuje urážlivá prohlášení o Soudu a jeho soudcích mimo kontext projednávané věci a pokračuje v tom i po varování (*Ždanov [Zhdanov] a ostatní proti Rusku*, § 82–86).

200. Nestačí, aby jazyk stěžovatele byl pouze ostrý, polemický nebo sarkastický, musí přesáhnout „meze normální, občanské a legitimní kritiky“, aby byl považován za hanlivý (*Di Salvo proti Itálii* (rozh.)),

Apinis proti Lotyšsku (rozh.); opačný příklad viz *Aleksanjan [Aleksanyan] proti Rusku*, § 116–118; *X a ostatní proti Bulharsku* [velký senát], § 146; *Chačaturov [Khachaturov] proti Arménii**, § 69–75). Pokud v průběhu řízení po formálním varování Soudu stěžovatel přestane používat urážlivé poznámky, výslovně je odvolá nebo, ještě lépe, nabídne omluvu, nebude jeho stížnost odmítnuta pro zneužití práva stížnosti (*Černicyn [Chernitsyn] proti Rusku*, § 25–28).

4. Porušení povinnosti zachovat důvěrnost jednání o smírném urovnání

201. Úmyslné porušení povinnosti důvěrnosti jednání o smírném urovnání, uložené účastníkům řízení čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu, ze strany stěžovatele může být považováno za zneužití práva stížnosti a v jeho důsledku může být stížnost odmítnuta (*Hadrabová a ostatní proti České republice* (rozh.); *Popov proti Moldavsku* (č. 1), § 48; *Miroľubovs a ostatní proti Lotyšsku*, § 66).

202. K určení, že stěžovatel porušil povinnost důvěrnosti, je třeba nejprve vymezit hranice této povinnosti. Povinnost důvěrnosti musí být vždy vykládána ve světle jejího obecného účelu, jímž je usnadnění smírného urovnání ochranou účastníků a Soudu před možným nátlakem. Proto ačkoli sdělení obsahu dokumentů týkajících se smírného urovnání třetí osobě může být teoreticky považováno za zneužití práva stížnosti ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy, neexistuje absolutní a bezpodmínečný zákaz tyto dokumenty ukazovat nebo informovat o nich třetí osobu. Takový široký a přísný výklad by mohl ohrozit ochranu oprávněných zájmů stěžovatele, např. v situaci, kdy jednorázově hledá radu ve věci, ve které je oprávněn hájit své zájmy před Soudem osobně. Navíc by bylo příliš obtížné, ne-li nemožné, aby Soud sledoval dodržování takového zákazu. Článek 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu účastníkům zakazují zveřejňovat dotčené informace, například prostřednictvím médií, v korespondenci, která může být dostupná velkému počtu lidí, nebo jakýmkoli jiným způsobem (*Miroľubovs a ostatní proti Lotyšsku*, § 68; viz také *Mätäsaru proti Moldavsku* (rozh.), § 36–39, kde manželka stěžovatele sdělila médiím návrh Soudu na smírné urovnání). Takový druh jednání, který dosáhne určitého stupně závažnosti, pak zakládá zneužití práva stížnosti.

203. Aby mohlo být zveřejnění důvěrných informací považováno za zneužití práva stížnosti, musí být úmyslné. Přímá odpovědnost stěžovatele za zveřejnění musí být vždy stanovena s dostatečnou jistotou, pouhé podezření nestačí (*tamtéž*, § 66 *in fine*). Konkrétní příklady uplatňování této zásady: případ odmítnutí stížnosti ve věci *Hadrabová a ostatní proti České republice* (rozh.), v níž stěžovatelé ve své korespondenci s Ministerstvem spravedlnosti své země výslovně citovali návrhy na smírné urovnání předložené kanceláří Soudu, což vedlo k odmítnutí jejich stížnosti pro zneužití práva stížnosti; k případu, kdy stížnost byla prohlášena za přijatelnou, viz *Miroľubovs a ostatní proti Lotyšsku*, kde nebylo s jistotou určeno, že všichni tři stěžovatelé byli odpovědní za zveřejnění důvěrných informací, což vedlo Soud k zamítnutí předběžné námitky vlády.

204. Je třeba rozlišovat mezi prohlášeními učiněnými v rámci přísně důvěrných řízení o smírném urovnání na jedné straně a jednostrannými prohlášeními žalované vlády ve veřejných a sporných řízeních před Soudem na straně druhé, přestože výsledek těchto postupů může být podobný. Zveřejnění podmínek jednostranného prohlášení nepředstavuje zneužití práva individuální stížnosti (*Escherchanov [Escherkhanov] a ostatní proti Rusku*, § 26–29).

205. Pokud jde o nerespektování pravidla důvěrnosti po vynesení hlavního rozsudku, ale předtím, než Soud rozhodl o spravedlivém zadostiučinění, viz *Žáková proti České republice* (spravedlivé zadostiučinění), § 18–25, kde Soud ve světle konkrétních okolností případu shledal, že je vhodné v projednávání případu pokračovat.

5. Stížnosti, které jsou zjevně zlomyslné nebo postrádají skutečný účel

206. Stěžovatel zneužívá právo stížnosti, jestliže opakovaně podává Soudu zlomyslné a zjevně neopodstatněné stížnosti, které jsou podobné té, jež byla podána v minulosti a byla prohlášena za nepřijatelnou (*M. proti Spojenému království a Philis proti Řecku*, oboje rozhodnutí Komise). Úkolem Soudu nemůže být vypořádávat se s řadou nepodložených a kverulantních námitek nebo s jinak zjevně

znevažujícím jednáním stěžovatelů nebo jejich zmocněných zástupců, které vytváří pro Soud bezvýznamnou práci, neslučitelnou s jeho skutečnými funkcemi podle Úmluvy (*Bekauri proti Gruzii* (předběžné námitky), § 21; viz také *Migliore a ostatní proti Itálii* (rozh.) a *Simitzi-Papachristou a ostatní proti Řecku* (rozh.)).

207. Soud může také dojít k závěru, že došlo ke zneužití práva stížnosti, pokud stížnost zjevně nemá žádný skutečný účel, týká se drobné finanční částky nebo, obecně řečeno, nemá žádný vliv na objektivní oprávněné zájmy stěžovatele (*tamtéž*, *Bock proti Německu* (rozh.) naproti tomu viz *S. A. S. proti Francii* [velký senát], § 62 a 68). Od okamžiku vstupu Protokolu č. 14 v platnost dne 1. června 2010 jsou stížnosti tohoto druhu spíše řešeny na základě čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy (nedostatek podstatné újmy).

6. Ostatní případy

208. Někdy jsou rozsudky a rozhodnutí Soudu i stížnosti dosud nerozhodnuté využívány v rámci politické diskuse ve smluvních státech. Podání stížnosti vedené snahou po zviditelnění nebo k propagandistickým účelům není samo o sobě zneužitím práva stížnosti (*McFeeley a ostatní proti Spojenému království*, rozhodnutí Komise, a také *Chadžialijev [Khadzhaliyev] a ostatní proti Rusku*, § 66–67). Ke zneužití však může dojít, pokud stěžovatel vedený politickými zájmy poskytuje rozhovory pro tisk nebo televizi, ve kterých vyjadřuje nezodpovědný a lehkovážný postoj k řízení před Soudem (*Gruzínská strana práce [Georgian Labour Party] proti Gruzii*). Šíření nepravdivých informací do tisku způsobem, který mohl být důsledkem chyby v dobré víře, nebylo shledáno jako zneužití práva na podání stížnosti (*Podeschi v. San Marino*, § 88, kde stěžovatel nebo jeho zástupci mylně veřejně tvrdili, že Soud již prohlásil stížnost za přijatelnou).

209. Soud zjistil, že došlo ke zneužití práva na podání individuální stížnosti, když se stěžovatel u Soudu dovolával článku 8 na základě důkazů získaných v rozporu s právy Úmluvy jiných osob. Stěžovatel ve snaze dokázat, že není otcem dítěte, získal vzorky DNA násilím, bez souhlasu, a v důsledku toho byl usvědčen z útoku na fyzickou integritu své bývalé manželky (*Koch proti Polsku* (rozh.), § 31–34).

7. Přístup, jehož by se žalovaná vláda měla držet

210. Pokud se žalovaná vláda domnívá, že stěžovatel zneužil práva stížnosti, musí o tom Soud informovat a sdělit mu relevantní informace, které má k dispozici, aby z nich Soud mohl vyvodit odpovídající závěry. Soud samotný, nikoli žalovaná vláda, odpovídá za dohled nad dodržováním procesních povinností uložených stěžovateli Úmluvou a jednáním řádem Soudu. Výhrůžky vlády a státních orgánů, že bude zahájeno trestní nebo kárné řízení proti stěžovateli pro údajné porušení jeho procesních povinností před Soudem, by mohly vést k problému v rámci článku 34 *in fine* Úmluvy, který zakazuje jakýkoli zásah do účinného výkonu práva individuální stížnosti (*Mirojubovs a ostatní proti Lotyšsku*, § 70).

211. I když vláda netvrdí, že chování stěžovatelů představovalo zneužití práva individuální stížnosti, otázku možného zneužití může položit Soud *proprio motu* (*Gevorgjan [Gevorgyan] a ostatní proti Arménii* (rozh.), § 32; *Dimo Dimov a ostatní proti Bulharsku*, § 41).

II. Důvody nepřijatelnosti spojené s příslušností Soudu

Čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„3. Soud prohlásí za nepřijatelnou každou individuální stížnost předloženou podle článku 34, pokud se domnívá, že:

a) je neslučitelná s ustanoveními Úmluvy nebo jejích Protokolů, ...“

Článek 32 Úmluvy – Pravomoc Soudu

„1. Pravomoc Soudu se vztahuje na všechny otázky týkající se výkladu a provádění této Úmluvy a jejích Protokolů, které mu budou předloženy podle článků 33, 34, 46 a 47.

2. V případě sporu o pravomoc Soudu rozhodne Soud.“

Klíčová slova databáze HUDOC

Ratione personae (35-3-a) – *Ratione loci* (35-3-a) – *Ratione temporis* (35-3-a) – Trvající situace (35-3-a) – *Ratione materiae* (35-3-a)

A. Neslučitelnost *ratione personae*

1. Zásady

212. Slučitelnost *ratione personae* vyžaduje, aby se údajného porušení Úmluvy dopustil smluvní stát nebo mu toto porušení bylo nějakým způsobem přičitatelné.

213. I tam, kde žalovaný Stát nevznesl žádné námitky ohledně příslušnosti Soudu *ratione personae*, Soud tuto otázku posuzuje z úřední povinnosti (*Sejdić a Finci proti Bosně a Hercegovině* [velký senát], § 27; *Mutu a Pechstein proti Švýcarsku*, § 63).

214. Základní práva chráněná mezinárodními smlouvami o lidských právech by měla být zajištěna jednotlivcům žijícím na území dotčené smluvní strany, a to bez ohledu na její následné rozpuštění nebo nástupnictví (*Bijelić proti Černé Hoře a Srbsku*, § 69).

215. Stát může být volán k odpovědnosti za dluhy státní společnosti, i když je společnost samostatnou právní osobou, za předpokladu, že nepožívá dostatečné institucionální a provozní nezávislosti na státě, aby to stát zbavilo jeho odpovědnosti podle Úmluvy (*Ališić a ostatní proti Bosně a Hercegovině, Chorvatsku, Srbsku, Slovinsku a Bývalé jugoslávské republice Makedonii* [velký senát], § 114–115; *Kuželelev [Kuzhelev] a ostatní proti Rusku*, § 93–100, 117; *Mykhajlenkovi [Mykhaylenky] a ostatní proti Ukrajině*, § 43–45). Tento princip vyvinutý ve vztahu k dluhům se vztahuje i na ostatní jednání a opomenutí těchto společností, jako např. použití patentovaného vynálezu (*Tokel proti Turecku*, § 58–62). Jednání a opomenutí nadace soukromého práva mohou být rovněž schopny vyžadovat plnění odpovědnosti žalovaného státu podle Úmluvy (*Mutu a Pechstein proti Švýcarsku*, § 65–67, týkající se rozhodčího soudu pro sport). Podobně měl Soud pravomoc *ratione personae* posuzovat stížnosti související s jednáními a opomenutími arbitrární komory Římské obchodní komory (subjekt veřejného práva), jak potvrdily italské vnitrostátní soudy (*Beg S.p.a. proti Itálii**, § 63–66).

216. Stížnost lze prohlásit za neslučitelnou *ratione personae* s Úmluvou z těchto důvodů:

- stěžovatel postrádá postavení ve smyslu článku 34 Úmluvy (viz například *Městská část Antilly [Municipal Section of Antilly] proti Francii* (rozh.); *Döşemealtı Belediyesi proti Turecku* (rozh.); *Moretti a Benedetti proti Itálii*, § 32–35; *Bulharský helsinský výbor [Bulgarian Helsinki Committee] proti Bulharsku* (rozh.); *V.D. a ostatní proti Rusku*, § 72–76; *İhsan Doğramacı*

Bilkent Üniversitesi proti Turecku (rozh.), § 34–47; *Demokratická republika Kongo proti Belgii* (rozh.), § 13–21);

- stěžovatel není schopen prokázat, že je obětí tvrzeného porušení Úmluvy (*Kátaí proti Maďarsku* (rozh.), § 25–26; *Trivkanović proti Chorvatsku*, § 49–51; viz úvod, bod A.3 „postavení obětí“);
- stížnost směřuje proti jednotlivci (*X. proti Spojenému království*, rozhodnutí Komise ze dne 10. prosince 1976; *Durini proti Itálii*, rozhodnutí Komise);
- stížnost je podána přímo proti mezinárodní organizaci, která nepřistoupila k Úmluvě (*Stephens proti Kypru, Turecku a Organizaci spojených národů* (rozh.), poslední odstavec);
- námitka zahrnuje protokol Úmluvy, který žalovaný stát dosud neratifikoval (*Horsham proti Spojenému království*, rozhodnutí Komise; *De Saedeleer proti Belgii*, § 68).

2. Jurisdikce¹⁰

217. Zjištění nedostatku příslušnosti *ratione loci* není překážkou tomu, aby Soud zkoumal, zda stěžovatelé spadají pod jurisdikci jednoho nebo více smluvních států ve smyslu článku 1 Úmluvy (*Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku*, § 90). Proto námitky, že stěžovatelé nespádají pod jurisdikci žalovaného státu, budou zpravidla vznášeny na poli neslučitelnosti *ratione personae* s Úmluvou (viz vyjádření žalovaných vlád ve věci *Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům* (rozh.) [velký senát], § 35; *Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 300; *Weber a Saravia proti Německu* (rozh.); viz také *Mozer proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 79, kde ruská vláda vznesla námitku *ratione personae* a *ratione loci*; viz *M. A. a ostatní proti Litvě*, § 67). „Jurisdikce“ podle článku 1 Úmluvy je prahovým kritériem. Výkon jurisdikce je nezbytnou podmínkou toho, aby smluvní stát mohl nést odpovědnost za jednání nebo opomenutí, která mu lze přičíst a která vedou k tvrzení o porušení práv a svobod stanovených v Úmluvě (*Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 311; *Al-Skeini proti Spojenému království* [velký senát], § 130).

218. Jurisdikční příslušnost státu podle článku 1 je primárně územní (*Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům* (rozh.) [velký senát], § 61 a 67; *Catan a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 104). Předpokládá se, že jurisdikce je normálně vykonávána na celém území státu (*N. D. a N. T. proti Španělsku* [velký senát], § 102–103, 105 a násl.; *Assanidze proti Gruzii* [velký senát], § 139; *Sargsjan [Sargsyan] proti Ázerbájdžánu* [velký senát], § 129, 139 a 150). Jurisdikci lze vykonávat také na hranici (viz například odmítnutí hraničních úředníků přijímat žádosti o azyl a přijímat uchazeče na území státu ve věci *M. A. a ostatní proti Litvě*, § 69–70; *M. K. a ostatní proti Polsku*, § 126–132). Pojem „jurisdikce“ je třeba chápat tak, aby odrážel význam tohoto pojmu v mezinárodním veřejném právu, podle kterého existence plotu umístěného v určité vzdálenosti od hranice neopravňuje stát jednostranně vyloučit, změnit nebo omezit svou územní jurisdikci, která začíná na čáře tvořící hranici. Soud uznal, že státy tvořící vnější hranici schengenského prostoru mají značné potíže při zvládnutí rostoucího přílivu migrantů a žadatelů o azyl, ale nevyvodil žádné závěry týkající se jurisdikce dotčených států (*N. D. a N. T. proti Španělsku* [velký senát], § 104–111, kde stát uplatnil výjimku z územní jurisdikce v kontextu nelegálního přistěhovalectví, § 107–108).

219. Státy mohou být považovány za odpovědné za činy provedené jejich orgány mimo jejich vlastní území nebo za dopady takových činů (*Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku*, § 91; *Soering proti Spojenému království*, § 86 a 91; *Loizidou proti Turecku* (předběžné námitky), § 62). K tomu však dochází pouze výjimečně (*Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům* (rozh.) [velký senát], § 71; *Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 314), zejména tam, kde smluvní stát má skutečnou kontrolu nad oblastí nebo na ni má přinejmenším rozhodující vliv (*tamtéž*, § 314–316 a 392; *Catan a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 106–107; *Al-Skeini proti Spojenému království* [velký senát], § 138–140; *Medveděv [Medvedev] a další proti Francii* [velký senát], § 63–64; *Gruzie proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodnění), § 161–175, týkající se okupační fáze po ukončení nepřátelských

¹⁰ Viz Pokyny k článku 1 Úmluvy.

akcí). Ohledně pojmu „skutečné kontroly“ nad oblastí a skutečné kontroly prostřednictvím ozbrojených sil státu viz *Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 314–316; viz také *Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům* [velký senát] (rozh.), § 67 a násl. a 74–82; *Kypr proti Turecku* [velký senát], § 75–81; *Loizidou proti Turecku* (odůvodněnost), § 52–57; *Hassan proti Spojenému království* [velký senát], § 75; *Ukrajina proti Rusku (ohledně Krymu)* (rozh.) [velký senát], § 315–335; *Gruzie proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodněnost), § 126 a 165. Ohledně pojmu skutečné kontroly vykonávané nikoli přímo, ale prostřednictvím podřízené místní správy, která díky podpoře tohoto státu přežívá, viz *Catan a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 116–122; *Čiragov [Chiragov] a ostatní proti Arménii* [velký senát], § 169–186; *Gruzie proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodněnost), § 166–174. Příklad skutečné kontroly nad oblastí v kontextu údajného „připojení“ území jednoho smluvního státu jiným smluvním státem viz *Ukrajina proti Rusku (ohledně Krymu)* (rozh.) [velký senát], § 338–349.

220. Státu lze přičíst odpovědnost za porušení Úmluvou zaručených práv ve vztahu k osobám nacházejícím se na území jiného státu, které jsou ale v moci nebo pod kontrolou zástupců prvně zmiňovaného státu, ať už působících legálně či nikoli na území státu druhého (*Issa a ostatní proti Turecku*, § 71; *Sánchez Ramírez proti Francii*, rozhodnutí Komise; *Öcalan proti Turecku* [velký senát], § 91; *Veronica Ciobanu proti Moldavsku*, § 25–26; ohledně vojenských operací v zahraničí viz *Al-Skeini proti Spojenému království* [velký senát], § 149; *Hassan proti Spojenému království* [velký senát], § 76–80; *Jaloud proti Nizozemsku* [velký senát], § 140–152).

Pokud jde o činy spáchané jednotkami mnohonárodních sil schválených OSN a jejich přičitatelnost odpovědnosti státu, jestliže mezinárodní organizace nemá nad tímto jednáním žádnou účinnou kontrolu ani konečnou autoritu, viz *Al-Jedda proti Spojenému království* [velký senát], § 84–86. Pokud jde o činy odehrávající se v nárazníkové zóně OSN viz *Isaak a ostatní proti Turecku* (rozh.). Pokud jde o aktivní fázi nepřátelských akcí (bombardování a dělostřelecké ostřelování) v kontextu mezinárodního ozbrojeného konfliktu mezi dvěma smluvními státy, viz *Gruzie proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodněnost), § 125–144.

221. Na územích, která jsou právně v jurisdikci smluvního státu, ale nepodléhají skutečné kontrole a skutečné pravomoci tohoto státu, mohou být stížnosti považovány za neslučitelné s ustanoveními Úmluvy (*An a ostatní proti Kypru*, rozhodnutí Komise), je však třeba vzít v úvahu pozitivní závazky státu podle Úmluvy (*Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 312–313 a 333 a násl.; viz také *Stephens proti Kypru, Turecku a OSN* (rozh.); *Azemi proti Srbsku* (rozh.); *Ivanţoc a ostatní proti Moldavsku a Rusku*, § 105–106; *Catan a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 109–110; *Mozer proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 99–100). Ohledně sporných zón na mezinárodně uznávaném území smluvního státu, nad nimiž žádný jiný stát nemá skutečnou kontrolu, viz *Sargsjan [Sargsyan] proti Ázerbájdžánu* [velký senát], § 139–151. Ohledně věznice plně ovládané smluvním státem, ale jejíž přívod elektřiny a vody byl odstaven obecním úřadem subjektu *de facto* mimo jeho kontrolu, viz *Pocasovschi a Mihaila proti Moldavsku a Rusku*, § 43–46. Stát nesměl požadovat výjimku ze zásad jurisdikce, když na svém území postavil tři ploty, aby zabránil neoprávněnému vstupu cizinců, a tvrdil, že do jeho jurisdikce spadá jednotlivec až po průchodu přes všechny tři ploty: Soud rozhodl, že stát měl nad svým územím blízko hranice přesto skutečnou pravomoc (*N. D. a N. T. proti Španělsku* [velký senát], § 104–111).

222. Ze zásady, podle které se v důsledku své fyzické přítomnosti na území jedné ze smluvních stran jednotlivec nachází v jurisdikci tohoto státu, existují výjimky, například když na území státu má sídlo mezinárodní organizace, proti které stěžovatel směřuje své námitky. Pouhá skutečnost, že mezinárodní trestní tribunál má sídlo a zázemí v Nizozemsku, není dostatečným důvodem k tomu, aby tomuto státu bylo přičítáno údajné jednání nebo opomenutí tribunálu v souvislosti s odsouzením stěžovatele (*Galić proti Nizozemsku* (rozh.); *Blagojević proti Nizozemsku* (rozh.); *Djokaba Lambi Longa proti Nizozemsku* (rozh.)). Jako příklad stížnosti proti státu jakožto státu sídla mezinárodní organizace viz *Lopez Cifuentes proti Španělsku* (rozh.), § 25–26; *Klausecker proti Německu* (rozh.), § 80–81. Jako příklad přijetí mezinárodní občanské správy na území žalovaného státu viz *Berić a ostatní proti Bosně a Hercegovině* (rozh.), § 30.

223. Pouhá účast státu v řízení, které proti němu bylo zahájeno v jiném státě, není sama o sobě považována za výkon extrateritoriální jurisdikce (*McElhinney proti Irsku a Spojenému království* (rozh.) [velký senát]; *Treska proti Albánii a Itálii* (rozh.); *Manoilescu a Dobrescu proti Rumunsku a Rusku* (rozh.), § 99–111). Jakmile však nějaká osoba podá občanskoprávní žalobu u soudů nebo tribunálů státu, bezesporu existuje „jurisdikční spojení“ mezi touto osobou a státem, a to navzdory extrateritoriální povaze událostí, které údajně byly na počátku daného jednání (*Markovic a ostatní proti Itálii* [velký senát], § 49–55, ohledně článku 6 Úmluvy; podobně viz též *Arlewin proti Švédsku*, § 65–74, týkající se jurisdikce smluvního státu ve věci řízení o hanobení zahájeného v souvislosti s televizním programem vysílaným z cizí země; naproti tomu viz *M. N. a ostatní proti Belgii* (rozh.) [velký senát], § 121–125, týkající se řízení zahájených v Belgii za účelem získání povolení ke vstupu do této země za účelem žádosti o azyl a zamezení zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy). Obdobně, pokud vyšetřovací nebo soudní orgány smluvního státu zahájí vlastní vyšetřování trestných činů nebo řízení týkající se smrti – i když k takové smrti došlo mimo jurisdikci tohoto státu – stačí pro účely článku 1 Úmluvy zahájení tohoto vyšetřování nebo tohoto řízení k vytvoření „jurisdikčního spojení“ mezi tímto státem a příbuznými oběti, kteří později podají stížnost podle procesní části článku 2 k Soudu (*Güzelyurtlu a ostatní proti Kypru a Turecku* [velký senát], § 188–189 a 191; *Alijeva a Alijev [Aliyeva a Aliyev] proti Ázerbájdžánu*, § 57; naproti tomu viz *Hanan proti Německu* [velký senát], § 134–135, týkající se úmrtí, ke kterým došlo v souvislosti s extrateritoriální vojenskou operací mimo území smluvní strany Úmluvy). Pokud v dotyčném smluvním státě neprobíhá vyšetřování nebo řízení, může „zvláštní situace“ v daném případě vytvořit „jurisdikční spojení“ ve vztahu k procesní povinnosti podle článku 2 vyšetřovat úmrtí, ke kterému došlo v jiné jurisdikci nebo které nutně nespadlo do jurisdikce dotyčného státu (*Güzelyurtlu a ostatní proti Kypru a Turecku* [velký senát], § 190 a 192–196, kde podezřelí z vraždy uprchli do části kyperského území, které bylo pod skutečnou kontrolou Turecka, a tím bránili Kypru ve vlastním vyšetřování trestných činů týkajících se těchto podezřelých; *Gruzie proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodněnost), § 331–332, pokud jde o údajné válečné zločiny spáchané během aktivní fáze nepřátelských akcí, které byla Ruská federace povinna vyšetřovat podle mezinárodního humanitárního práva a vnitrostátního práva; *Hanan proti Německu* [velký senát], § 136–142, kde Německu zůstala výlučná jurisdikce nad německými vojáky s ohledem na závažné zločiny, které bylo Německo povinno vyšetřovat podle mezinárodního a domácího práva). Soud použil přístup „zvláštní situace“ a našel „jurisdikční spojení“ také ve vztahu k procesní povinnosti pokračovat ve výkonu trestu odnětí svobody zahájeného v jiném smluvním státě (*Makučjan a Minasjan [Makuchyan a Minasyan] proti Ázerbájdžánu a Maďarsku*, § 49–51, týkající se vraždy spáchané v Maďarsku ázerbájdžánským důstojníkem odsouzeným a později převezeným do jeho domovské země).

224. Soud rovněž stanovil zásady upravující extrateritoriální odpovědnost za zatčení a zadržování ve třetím státě v rámci postupu vydávání zahájeného žalovaným státem (*Stephens proti Maltě (č. 1)*, § 52; *Vasiliciuc proti Moldavsku*, § 22–25).

225. Mezi další uznávané případy extrateritoriálního výkonu jurisdikce státem patří případy zahrnující činnosti jeho diplomatických nebo konzulárních zástupců v zahraničí (*M. proti Dánsku*, rozhodnutí Komise; naproti tomu viz *M. N. a ostatní proti Belgii* (rozh.) [velký senát], § 106 a 117–119) a případy zahrnující činnosti na palubě letadel a lodí registrovaných v dotyčném státě nebo plujících pod vlajkou dotyčného státu (*Hirsi Jamaa a ostatní proti Itálii* [velký senát], § 70–75 a 79–81; *Medveděv [Medvedyev] a další proti Francii* [velký senát], § 65; *Bakanova proti Litvě*, § 63). Z účasti soudců smluvního státu vyslaných k soudům jiného státu však nevyplývá žádné jurisdikční spojení (*Brandão Freitas Lobato proti Portugalsku* (rozh.), § 94–98).

3. Odpovědnost a přičitatelnost

226. Slučitelnost *ratione personae* s Úmluvou navíc vyžaduje, aby údajné porušení bylo přičitatelné smluvnímu státu (*Gentilhomme, Schaff-Benhadi a Zerouki proti Francii*, § 20; *M. A. a ostatní proti Litvě*, § 70). Nedávné případy však zvažovaly otázky přičitatelnosti a odpovědnosti, aniž by výslovně odkazovaly na slučitelnost *ratione personae* (*Assanidze proti Gruzii* [velký senát], § 144 a násl.; *Hussein proti Albánii a dalších 20 smluvních států* (rozh.); *Isaak a ostatní proti Turecku* (rozh.); *Stephens proti*

Maltě (č. 1), § 45; *Jaloud proti Nizozemsku* [velký senát], § 154–155). Ve věci *Georgia proti Rusku (II)* [velký senát] (odůvodněnost), § 162, Soud poznamenal, že otázka, zda skutečnosti, na které se stížnost vztahuje, spadají do jurisdikce žalovaného státu a zda je lze přičíst tomuto státu a vyžadovat jeho odpovědnost, jsou samostatné záležitosti, přičemž přičitatelnost a odpovědnost státu je třeba určit na základě přezkumu odůvodněnosti.

227. Odpovědnost smluvních států za jednání soukromých osob, tradičně posuzovaná v rámci slučitelnosti *ratione personae*, může též záviset na obsahu jednotlivých práv zaručených Úmluvou a na rozsahu pozitivních povinností, které jsou s těmito právy spojeny (viz např. *Söderman proti Švédsku* [velký senát], § 78; *Aksu proti Turecku* [velký senát], § 59; *Siliadin proti Francii*, § 77–81; *Beganović proti Chorvatsku*, § 69–71). Odpovědnost státu podle Úmluvy může vzniknout tím, že státní orgány schválí nebo mlčky uznají jednání soukromých osob, které porušuje Úmluvou zaručená práva jiných osob v rámci jeho jurisdikce (*Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 318; naproti tomu viz *Makučjan a Minasjan [Makuchyan a Minasyan] proti Ázerbájdžánu a Maďarsku*, § 111–120, týkající se zločinů spáchaných v zahraničí úředníkem v soukromém postavení, bez jasného a jednoznačného „uznání“ a „přijetí“ státem), nebo dokonce v případě, že jsou tato jednání prováděna zahraničními úředníky na území státu (*El-Masri proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii* [velký senát], § 206; *Al Nashiri proti Polsku*, § 452; *Nasr a Ghali proti Itálii*, § 241; *Al Nashiri proti Rumunsku*, § 594 a 600–602).

228. Odpovědnost států za soudní rozhodnutí týkající se sporů mezi soukromými osobami lze vyžadovat na základě existence zásahu do práva Úmluvy (*Židov [Zhidov] proti Rusku*, § 71 a 95, týkající se soudních příkazů k demolici nezákonně postavených budov na základě žádostí soukromých společností provozujících plynovody a ropovody, kde Soud dospěl k závěru, že tyto příkazy představují zásah orgánů do práva stěžovatelů na pokojné užívání jejich majetku, a odmítl proto předběžnou námitku vlády vůči neslučitelnosti *ratione personae*).

4. Otázky týkající se možné odpovědnosti smluvních států za porušení Úmluvy jednáním nebo opomenutím v souvislosti s jejich členstvím v mezinárodní organizaci

229. Úmluva nemůže být vykládána způsobem, který zkoumání Soudu podrobí jednání a opomenutí smluvních stran, jež vycházejí z rezolucí Rady bezpečnosti OSN a došlo k nim před zahájením nebo v průběhu misí OSN pro zajištění mezinárodního míru a bezpečnosti. Šlo by tak o zásah do plnění klíčového poslání OSN (*Behrami proti Francii a Saramati proti Francii, Německu a Norsku* (rozh.) [velký senát], § 146–152; naproti tomu viz *Al-Jedda proti Spojenému království* [velký senát], § 74–85, týkající se činů národních jednotek v rámci mnohonárodních sil, nad nimiž Rada bezpečnosti OSN neměla žádnou pravomoc a kontrolu a které lze přičíst smluvnímu státu). Soud však zaujímá odlišný přístup, pokud jde o vnitrostátní akty provádějící rezoluce Rady bezpečnosti OSN, které nelze přímo přičítat OSN, a mohou proto vyžadovat odpovědnost státu (*Nada proti Švýcarsku* [velký senát], § 120–122; *Al-Dulimi a společnost Montana Management Inc. proti Švýcarsku* [velký senát], § 93–96).

230. V důsledku toho Soud ve vztahu k rozhodnutím mezinárodních soudů rozhodl, že není příslušný *ratione personae* řešit stížnosti týkající se vlastního řízení před Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, jenž byl zřízen rezolucí Rady bezpečnosti OSN (*Galić proti Nizozemsku* (rozh.); *Blagojević proti Nizozemsku* (rozh.)). Pro příklad propuštění veřejných úředníků rozhodnutím Vysokého představitele pro Bosnu a Hercegovinu, jehož pravomoci vyplývají z rezolucí Rady bezpečnosti OSN, viz *Berić a ostatní proti Bosně a Hercegovině* (rozh.), § 26 a násl.

231. Smluvnímu státu nelze přičíst údajné porušení Úmluvy, jde-li o rozhodnutí nebo opatření přijaté orgánem mezinárodní organizace, jejímž členem stát je, jestliže nebylo zjištěno, nebo dokonce ani tvrzeno, že ochrana základních práv obecně poskytovaná dotčenou mezinárodní organizací není „rovnocenná“ ochraně zajištěné Úmluvou, a pokud se dotýčný stát přímo nebo nepřímo nepodílel na napadaném jednání (*Gasparini proti Itálii a Belgii* (rozh.); *Klausecker proti Německu* (rozh.), § 97).

232. Soud tak není příslušný *ratione personae* řešit námitky namířené proti jednotlivým rozhodnutím vydaným příslušným orgánem mezinárodní organizace v rámci pracovněprávního sporu, který spadá do vnitřního právního řádu této organizace nadané právní subjektivitou oddělenou od subjektivity jejích členských států, jestliže tyto státy přímo ani nepřímo do sporu nezasáhly a žádné jejich jednání nebo opomenutí nezaložilo jejich odpovědnost podle Úmluvy (*Boivin proti 34 členským státům Rady Evropy* (rozh.) – individuální pracovní spor s organizací Eurocontrol; *Lopez Cifuentes proti Španělsku* (rozh.) – kárné řízení v rámci Mezinárodní rady pro olivy, § 28–29; *Beygo proti 46 členským státům Rady Evropy* (rozh.) – kárné řízení v rámci Rady Evropy). Jako příklad údajného porušování Úmluvy, které vyplývalo z propuštění úředníka Evropské komise a řízení před soudy EU, viz *Connolly proti 15 členským státům Evropské unie* (rozh.); *Andreasen proti Spojenému království a 26 dalším členským státům Evropské unie* (rozh.), § 71–72.

Je užitečné porovnat tato zjištění s tím, jak Soud posoudil tvrzení o strukturálních nedostacích ve vnitřním mechanismu mezinárodní organizace, na kterou dotčené státy převedly část svých svrchovaných pravomocí, v případě, kde bylo namítáno, že ochrana základních práv v této organizaci nebyla „rovnocenná“ ochraně zajištěné Úmluvou (*Gasparini proti Itálii a Belgii* (rozh.); *Klausecker proti Německu* (rozh.), § 98–107).

233. Soud uplatňuje odlišný přístup ve věcech týkajících se přímých či nepřímých zásahů do předmětného sporu ze strany žalovaného státu, jehož mezinárodní odpovědnost tudíž vzniká: viz *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irsku* [velký senát], § 153; *Michaud proti Francii*, § 102–104; *Nada proti Švýcarsku* [velký senát], § 120–122; *Al-Dulimi a společnost Montana Management Inc. proti Švýcarsku* [velký senát], § 93–96; naproti tomu viz *Behrami proti Francii a Saramati proti Francii, Německu a Norsku* (rozh.) [velký senát], § 151. Viz také následující příklady:

- rozhodnutí o zamítnutí registrace stěžovatele jako voliče na základě smlouvy vypracované v rámci Evropské unie (*Matthews proti Spojenému království* [velký senát]);
- uplatnění francouzského zákona, který provádí směrnici EU, vůči stěžovateli (*Cantoni proti Francii*);
- odepření přístupu k německým soudům z důvodu jurisdikčních imunit udělených mezinárodními organizacím (*Beer a Regan proti Německu* [velký senát]; *Waite a Kennedy proti Německu* [velký senát]; *Klausecker proti Německu* (rozh.), § 45);
- zajištění majetku na území žalovaného státu jeho orgány na rozkaz ministra v souladu s právními závazky státu vyplývajícími z práva EU (*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irsku* [velký senát] – nařízení EU, které bylo vydáno na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN – viz § 153–154);
- návrh vnitrostátního soudu Soudnímu dvůr Evropské unie (*Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. proti Nizozemsku* (rozh.));
- rozhodnutí švýcarských orgánů vrátit uchazeče o azyl do Itálie podle nařízení Dublin II, kterým se stanoví kritéria a mechanismy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané v jednom z členských států státním příslušníkem třetí země, použitelné na Švýcarsko na základě dohody o přidružení s EU (*Tarakhel proti Švýcarsku* [velký senát], § 88–91).

234. Co se týče Evropské unie, stížnosti vůči jejím jednotlivým členským státům ohledně použití evropského práva z jejich strany nemusí být nutně nepřijatelné z tohoto důvodu (*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irsku* [velký senát], § 137; *Matthews proti Spojenému království* [velký senát], § 26–35).

235. Stížnosti podané přímo proti orgánům Evropského společenství, jež není smluvní stranou Úmluvy, mohou být na základě starší judikatury považovány za nepřijatelné *ratione personae* (*Confédération française démocratique du travail proti Evropskému společenství*, rozhodnutí Komise; *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irsku* [velký senát], § 152 a odkazy tam

uvedené; *Coöperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. proti Nizozemsku* (rozh.)).

Tento postoj byl rovněž přijat ohledně Evropského patentového úřadu (*Lenzing AG proti Německu*, rozhodnutí Komise) a dalším mezinárodním organizacím, jako je OSN (*Stephens proti Kypru, Turecku a OSN* (rozh.)).

236. Pokud jde o otázku, zda odpovědnost Státu může být dovozována z jeho ústavy, která je přílohou k mezinárodní smlouvě, viz *Sejdić a Finci proti Bosně a Hercegovině* [velký senát], § 30.

B. Neslučitelnost *ratione loci*¹¹

1. Zásady

237. Slučitelnost *ratione loci* vyžaduje, aby k údajnému porušení Úmluvy došlo v jurisdikci žalovaného státu nebo na území, které je pod jeho účinnou kontrolou (*Kypr proti Turecku* [velký senát], § 75–81; *Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku*, § 84–90).

238. Pokud se stížnost zakládá na událostech, které se odehrávaly mimo území smluvního státu, a neexistuje žádná souvislost mezi těmito událostmi a jakýmkoli orgánem v jurisdikci smluvního státu, bude stížnost odmítnuta jako neslučitelná *ratione loci* s Úmluvou.

239. V případě, že se stížnost týká jednání, které se odehrálo mimo území smluvního státu, může vláda vznést předběžnou námitku, že stížnost je neslučitelná *ratione loci* s ustanoveními Úmluvy (*Loizidou proti Turecku* (předběžné námitky), § 55; *Rancev [Rantsev] proti Kypru a Rusku*, § 203; *Mozer proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 79 a 111; *Güzelyurtlu a ostatní proti Kypru a Turecku*, § 170–174; *Hanan proti Německu* [velký senát], § 104–113). Taková námitka bude přezkoumána podle článku 1 Úmluvy¹² (k rozsahu pojmu „jurisdikce“ podle tohoto článku viz například *N.D. a N.T. proti Španělsku* [velký senát], § 102–103; *Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům* (rozh.) [velký senát], § 75; *Güzelyurtlu a ostatní proti Kypru a Turecku*, § 178–197; *Hanan proti Německu* [velký senát], § 132–142; viz také bod II.A.2 výše). I když vláda nevznesne námitku, Soud může věc přezkoumat z vlastního podnětu (*Vasiliciuc proti Moldavsku*, § 22; *Stephens proti Maltě* (č. 1), § 45).

240. Někdy žalovaná vláda vznáší námitku, že stížnost je nepřijatelná pro neslučitelnost *ratione loci* s ustanoveními Úmluvy z toho důvodu, že v průběhu řízení měl stěžovatel trvalé bydliště v jiném smluvním státě, ale zahájil řízení na území žalovaného státu, protože jeho právní předpisy byly příznivější. Takové stížnosti bude Soud rovněž zkoumat z hlediska článku 1 (*Haas proti Švýcarsku* (rozh.)).

241. Je však zřejmé, že stát bude odpovědný za jednání svých diplomatických a konzulárních zástupců v zahraničí a že žádná otázka neslučitelnosti *ratione loci* nemůže vzniknout ve vztahu k diplomatickým misím (*X. proti Německu*, rozhodnutí Komise ze dne 25. září 1965; *Al-Skeini proti Spojenému království* [velký senát], § 134; *M. proti Dánsku*, rozhodnutí Komise, § 1 a odkazy tam uvedené; naproti tomu viz *M. N. a ostatní proti Belgii* (rozh.) [velký senát], § 106 a 117–119) nebo k jednání na palubách letadel a lodí zapsaných nebo létajících či plujících pod vlajkou toho státu (*Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům* (rozh.) [velký senát], § 73; *Hirsi Jamaa a ostatní proti Itálii* [velký senát], § 77 a 81; *Bakanova proti Litvě*, § 63).

242. Konečně zjištění nedostatku příslušnosti *ratione loci* nebrání Soudu zkoumat, zda stěžovatelé spadají pod jurisdikci jednoho nebo více smluvních států pro účely článku 1 Úmluvy (*Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku*, § 90).

Proto by námitky, že stěžovatelé nejsou v jurisdikci žalovaného státu, zpravidla měly být vzneseny jako námitky neslučitelnosti stížnosti s Úmluvou *ratione personae* (viz vyjádření žalovaných vlád ve věci

¹¹ Viz oddíl Jurisdikce.

¹² Viz Pokyny k článku 1 Úmluvy.

Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům (rozh.) [velký senát], § 35; *Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 300; *Weber a Saravia proti Německu* (rozh.)).

2. Zvláštní případy

243. Neučiní-li smluvní stát stran stížností, které se týkají závislých území, prohlášení podle článku 56 o rozšíření používání Úmluvy na tato území, bude stížnost neslučitelná *ratione loci* (*Gillow proti Spojenému království*, § 60–62; *Bui Van Thanh a ostatní proti Spojenému království*, rozhodnutí Komise; *Yonghong proti Portugalsku* (rozh.); *Chagos Islanders proti Spojenému království* (rozh.), § 60–76). Totéž platí i pro protokoly k Úmluvě (*Quark Fishing Limited proti Spojenému království* (rozh.)).

V případě, že smluvní stát učinil takové prohlášení podle článku 56, otázka neslučitelnosti nevznikne (*Tyrer proti Spojenému království*, § 23).

244. Pokud se závislé území osamostatní, prohlášení automaticky zaniká. Následné stížnosti proti mateřskému státu budou prohlášeny za neslučitelné *ratione personae* (*Církev X [Church of X] proti Spojenému království*, rozhodnutí Komise).

245. Když se závislé území stane součástí vlastního území smluvního státu, Úmluva se automaticky vztahuje na toto bývalé závislé území (*Hingitq 53 a ostatní proti Dánsku* (rozh.)).

C. Neslučitelnost *ratione temporis*

1. Obecné zásady

246. V souladu s obecnými zásadami mezinárodního práva (zásada zákazu zpětné působnosti smluv) Úmluva nezavazuje smluvní stranu ve vztahu k jakémukoliv jednání nebo skutečnosti, ke kterým došlo, nebo k situaci, která skončila, před datem nabytí platnosti Úmluvy vůči této smluvní straně (*Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 70; *Šilih proti Slovinsku* [velký senát], § 140; *Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 130).

247. Příslušnost *ratione temporis* se vztahuje pouze na období po ratifikaci Úmluvy nebo protokolů ze strany žalovaného státu. Úmluva ovšem neukládá smluvním státům zvláštní povinnost, aby poskytly odškodnění za křivdy nebo škody způsobené před tímto datem (*Kopecký proti Slovensku* [velký senát], § 38).

248. Ode dne ratifikace musí být všechna tvrzená jednání a opomenutí státu v souladu s Úmluvou nebo jejími protokoly a následné skutečnosti spadají do příslušnosti Soudu *ratione temporis*, i když jsou pouhým pokračováním již existujícího stavu (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão a ostatní proti Portugalsku*, § 43). Soud však může přihlídnout ke skutečnostem, ke kterým došlo přede dnem ratifikace v té míře, v jaké je lze považovat za skutečnosti, které založily stav trvající po tomto dni nebo mohou být relevantní pro pochopení skutečností, k nimž došlo po tomto dni (*Hutten-Czapska proti Polsku* [velký senát], § 147–153; *Kurić a ostatní proti Slovinsku* [velký senát], § 240–241).

249. Soud musí zkoumat svoji příslušnost *ratione temporis* z úřední povinnosti a v každé fázi řízení, protože se jedná o záležitost, která se týká pravomoci Soudu spíše než otázky přijatelnosti v úzkém slova smyslu (*Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 67; *Petrović proti Srbsku*, § 66; *Hoti proti Chorvatsku*, § 84 – srov. ta *Agrotexim a ostatní proti Řecku*, § 58).

2. Uplatňování těchto zásad

a. Rozhodný den ve vztahu k ratifikaci Úmluvy nebo přijetí pravomoci orgánů Úmluvy

250. Rozhodným dnem pro účely stanovení časové příslušnosti Soudu je v zásadě den vstupu Úmluvy a protokolů v platnost vůči dotčené straně (viz např. *Šilih proti Slovinsku* [velký senát], § 164).

251. Úmluva z roku 1950 však vázala pravomoc Komise přezkoumávat individuální stížnosti (článek 25) a pravomoc Soudu (článek 46) na prohlášení učiněná za tímto účelem smluvními státy. Tato prohlášení mohla obsahovat omezení, zejména časová. U zemí, které taková prohlášení učinily po ratifikaci Úmluvy, Komise a Soud přijaly časová omezení své pravomoci na skutečnosti, ke kterým došlo v tomto časovém období od vstupu Úmluvy v platnost do takového prohlášení (*X. proti Itálii*, rozhodnutí Komise; *Stamoulakatos proti Řecku* (č. 1), § 32; viz také *Chong a ostatní proti Spojenému království* (rozh.), § 84–90, kde Soud objasnil, že „rozhodným dnem“ bylo datum, kdy Spojené království uznalo právo na individuální stížnost – 1966 –, a nikoli datum, kdy Úmluva vstoupila pro tento stát v platnost – 1953).

252. Tam, kde nebyla v prohlášení vlády stanovena žádná podobná časová omezení (viz prohlášení Francie ze dne 2. října 1981), přiznaly orgány Úmluvy retrospektivní účinek přijetí své pravomoci (*X. proti Francii*, rozhodnutí Komise).

Časová omezení obsažená v těchto prohlášeních zůstávají nadále platná pro určení pravomoci Soudu přijímat individuální stížnosti v rámci stávajícího článku 34 Úmluvy na základě článku 6 *Protokolu č. 11* (*Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 72). Soud, s ohledem na předchozí systém jako celek, shledal, že je příslušný od prvního prohlášení, kterým se uznává právo individuální stížnosti ke Komisi, bez ohledu na dobu, která uplynula mezi prohlášením a uznáním pravomoci Soudu (*Cançoçak proti Turecku*, § 26; *Yorgiyadis proti Turecku*, § 24; *Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 133).

b. Jednorázové skutečnosti, ke kterým došlo před vstupem nebo po vstupu Úmluvy v platnost či před vydáním nebo po vydání prohlášení

253. Časová příslušnost Soudu se stanoví s ohledem na skutečnosti, které zakládají údajný zásah. Je proto nezbytné určit v každém konkrétním případě přesný čas údajného zásahu. Soud přitom musí vzít v úvahu jak skutečnosti, na které poukazuje stěžovatel, tak rozsah práva chráněného Úmluvou, které bylo údajně porušeno (*Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 82; *Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 131; *Nešić proti Černé Hoře*, § 36–38).

254. Při použití tohoto testu na různá soudní rozhodnutí vydaná před rozhodným dnem a po něm Soud přihlíží ke konečnému rozsudku, který byl sám způsobilý porušit práva stěžovatele (rozsudek nejvyššího soudu o ukončení nájmu stěžovatele ve věci *Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 85; nebo rozsudek odvolacího soudu ve věci *Mrkić proti Chorvatsku* (rozh.)), navzdory existenci dalších prostředků nápravy, jejichž důsledkem bylo pouze prodloužení trvání zásahu (pozdější rozhodnutí ústavního soudu potvrzující rozsudek nejvyššího soudu ve věci *Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 85; nebo obě rozhodnutí nejvyššího soudu a ústavního soudu ve věci *Mrkić proti Chorvatsku* (rozh.)).

Následné selhání prostředků nápravy takového zásahu nezaloží ve vztahu k němu časovou příslušnost Soudu (*Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 77–79). Soud potvrdil, že vnitrostátní soudy nejsou povinny použít Úmluvu zpětně na zásahy, které nastaly před rozhodným datem (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 130).

255. Příklady takových situací zahrnují:

- zásahy, k nimž došlo před rozhodným dnem, a konečná soudní rozhodnutí vydaná po tomto dni (*Meltex Ltd proti Arménii* (rozh.));
- zásahy, ke kterým došlo po rozhodném dni (*Lepojić proti Srbsku*, § 45; *Filipović proti Srbsku*, § 33);

- použití důkazů získaných v důsledku špatného zacházení, k němuž došlo před rozhodným dnem, v soudním rozhodnutí vydaném po tomto dni (*Harutjunjan [Harutyunyan] proti Arménii*, § 50);
- žalobu na zrušení vlastnického práva k majetku, která byla podána před rozhodným dnem, avšak řízení o ní skončilo po něm (*Turgut a ostatní proti Turecku*, § 73);
- den konečného zrušení vlastnického práva k majetku (*Fener Rum Patrikliği (Ekumenický patriarchát) [Ecumenical Patriarchy] proti Turecku* (rozh.)).

256. Viz také:

- odsouzení stěžovatele v nepřítomnosti řeckými soudy před prohlášením učiněným Řeckem podle článku 25 navzdory nakonec neúspěšným odvoláním proti rozsudku podaným po tomto dni (*Stamoulakatos proti Řecku (č. 1)*, § 33);
- implicitní rozhodnutí ústřední volební komise, vydané přede dnem ratifikace, o odmítnutí žádosti stěžovatele o podpis pod peticí bez vyznačení razítka v pase, když následně zahájené řízení proběhlo po tomto dni (*Kadiķis proti Lotyšsku* (rozh.));
- propuštění stěžovatele ze zaměstnání a občanskoprávní žaloba, kterou podal před dnem ratifikace, avšak o ní následně rozhodl ústavní soud po tomto dni (*Jovanović proti Chorvatsku* (rozh.));
- příkaz ministra o převedení řízení společnosti stěžovatelů na orgán jmenovaný ministrem hospodářství, čímž byli zbaveni práva na přístup k soudu vzhledem k tomu, že rozsudek nejvyššího soudu, kterým bylo zamítnuto odvolání stěžovatelů, byl vydán po rozhodném dni (*Kefalas a ostatní proti Řecku*, § 45);
- odsouzení stěžovatele po dni prohlášení ve smyslu článku 46 za jeho projevy přednesené před novináři před tímto dnem (*Zana proti Turecku*, § 42);
- prohlídka prostor společnosti stěžovatele a zabavení dokumentů, ačkoli následující soudní řízení bylo vedeno po ratifikaci (*Veeber proti Estonsku (č. 1)*, § 55; viz také *Kikots a Kikota proti Lotyšsku* (rozh.)).

257. Vznese-li však stěžovatel samostatnou námitku ohledně slučitelnosti následného řízení s některým ustanovením Úmluvy, Soud může rozhodnout, že je příslušný *ratione temporis* ve vztahu k příslušným prostředkům nápravy (dovolání k nejvyššímu soudu proti rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž byla ukončena výroba a distribuce novin, viz *Kerimov proti Ázerbájdžánu* (rozh.); k nezákonnému rozdělení bankovních aktiv došlo před rozhodným dnem a žaloba na delikt byla podána po tomto dni ve věci *Kotov proti Rusku* [velký senát], § 68–69).

258. Test a kritéria stanovené ve věci *Blečić proti Chorvatsku* [velký senát] jsou obecné povahy; zvláštní povahu některých práv, jako jsou ta zaručená články 2 a 3 Úmluvy, je nutno vzít při použití těchto kritérií v úvahu (*Šilih proti Slovinsku* [velký senát], § 147).

3. Zvláštní situace

a. Trvající porušení

259. Orgány Úmluvy přijaly rozšíření své příslušnosti *ratione temporis* na situace trvajících porušení, ke kterým došlo před vstupem Úmluvy v platnost, ale která přetrvávají i po tomto dni (*De Becker proti Belgii*, rozhodnutí Komise).

260. Soud postupoval tímto způsobem v několika případech týkajících se vlastnického práva:

- trvajících protiprávních využívání pozemku stěžovatelů námořnictvem bez poskytnutí náhrady (*Papamichalopoulos a ostatní proti Řecku*, § 40);
- odepření přístupu k majetku stěžovatele v Severním Kypru (*Loizidou proti Turecku* (odůvodněnost)), § 46–47);

- nezaplacení konečné náhrady za znárodněný majetek (*Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão a ostatní proti Portugalsku*, § 43);
- trvalý nemožnost získat zpět držbu svého majetku a vybírat odpovídající nájemné z pronájmu svého domu, jež pramení z právních předpisů, které byly v platnosti před ratifikací Protokolu č. 1 Polskem a po ní (*Hutten-Czapska proti Polsku* [velký senát], § 152–153);
- trvalý nevymáhání vnitrostátního rozhodnutí ve prospěch stěžovatele vůči státu (*Krstić proti Srbsku*, § 63–69).

261. Omezení: Pouhé zbavení jednotlivce obydlí nebo jiného majetku je v zásadě „jednorázovým úkonem“, který nezakládá trvalý situaci „zbavení“ jeho práv (*Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 86 a odkazy tam uvedené). Ohledně zvláštního případu zbavení majetku za bývalého režimu po roce 1945 viz odkazy citované ve věci *Preussische Treuhand GmbH & Co. KG a.A. proti Polsku* (rozh.), § 55–62.

262. Trvalý charakter porušení může být také zjištěn ve vztahu k jakémukoli jinému ustanovení Úmluvy (např. k článku 2 a testu smrti, k němuž byl stěžovatel odsouzen před rozhodným dnem, viz *Ilașcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku* [velký senát], § 406–408; ohledně článku 8 a neregulace pobytu osob, které byly před rozhodným dnem „vymazány“ z registru stálých obyvatel, viz *Kurić a ostatní proti Slovinsku* [velký senát], § 240–241; ohledně článku 8 a nemožnosti upravit status pobytu stěžovatele viz také *Hoti proti Chorvatsku*, § 84).

b. „Trvalý“ procesní povinnost vyšetřovat zmizení, k němuž došlo před rozhodným datem

263. Zmizení není „jednorázový“ úkon nebo událost. Soud se naopak domnívá, že zmizení je odlišný jev, charakterizovaný trvalým stavem nejistoty a chybějící odpovědnosti, ve kterém panuje nedostatek informací, nebo nastává dokonce úmyslné zatajování a zamlžování toho, k čemu došlo. Kromě toho následné selhání při objasňování místa, kde se nacházejí pozůstatky, a osudu pohřešované osoby zakládá trvalý situaci. Procesní povinnost vyšetřovat tudíž bude potenciálně trvat tak dlouho, dokud zůstane osud osoby neznámý; trvalá neschopnost vést potřebné vyšetřování bude považována za trvalý porušení, i když může zmizelá osoba být považována za zemřelou (*Varnava a ostatní proti Turecku* [velký senát], § 148–149). Pro použití pravidel judikatury *Varnava* viz *Palić proti Bosně a Hercegovině*, § 46.

c. Procesní povinnost vyšetřit smrt podle článku 2: řízení týkající se skutečností mimo časovou příslušnost Soudu

264. Soud činí rozdíl mezi povinností vyšetřit podezřelou smrt nebo zabití a povinností vyšetřit podezřelý zmizení.

Domnívá se proto, že pozitivní povinnost provést účinné vyšetření podle článku 2 Úmluvy představuje oddělitelnou povinnost, způsobitou stát vázat, i když smrt nastala před rozhodným dnem (*Šilih proti Slovinsku* [velký senát], § 159 – ve věci se jedná o smrt, která nastala před rozhodným dnem, zatímco k nedostatkům nebo opomenutím v průběhu vyšetřování došlo po tomto dni). Jeho časová příslušnost přezkoumávat dodržování takových povinností je uplatňována v určitých mezích, které Soud stanovil s ohledem na zásadu právní jistoty (*tamtéž*, § 161–163). Zaprvé, pouze procesní úkony nebo opomenutí, ke kterým došlo po rozhodném dni, mohou spadat do časové příslušnosti Soudu (*tamtéž*, § 162). Zadruhé, Soud zdůrazňuje, že pro vznik procesních povinností musí existovat skutečná souvislost mezi smrtí a vstupem Úmluvy v platnost pro dotčený žalovaný stát. Aby mohla taková souvislost existovat, musí být splněna dvě kritéria: zaprvé, časová prodleva mezi smrtí a vstupem Úmluvy v platnost musela být přiměřeně krátká (nepřesahující deset let) a zadruhé se musí prokázat, že značná část procesních kroků – včetně nejen účinného vyšetřování smrti dotčené osoby, ale také zahájení příslušného řízení za účelem určení příčiny smrti a odpovědných osob – byla nebo měla být provedena po ratifikaci Úmluvy dotčným státem (*Janowiec a ostatní proti Rusku* [velký senát], § 145–148; *Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 205–206). Pro následné použití testu „skutečné souvislosti“ viz

například *Şandru a ostatní proti Rumunsku*, § 57; *Çakir a ostatní proti Kypru* (rozh.); *Jelić proti Chorvatsku*, § 55–58; *Melničuk [Melnichuk] a ostatní proti Rumunsku*, § 72–75; *Randelović a ostatní proti Černé Hoře*, § 92–94; *Chong a ostatní proti Spojenému království* (rozh.), § 84–90; *Jurica proti Chorvatsku*, § 67–72 (použití testu na procesní požadavky podle článku 8 v případě lékařské nedbalosti).

265. Ve věci *Tuna proti Turecku*, týkající se úmrtí v důsledku mučení, Soud poprvé použil zásady stanovené v rozsudku *Šilih* tak, že zkoumal procesní námitky stěžovatelů podle článků 2 a 3 současně. Soud zopakoval zásadu „oddělitelnosti“ procesních povinností, zejména dvě kritéria použitelná při určování příslušnosti *ratione temporis* tam, kde ke skutečnostem týkajícím se věcného aspektu článků 2 a 3 došlo, jako v tomto případě, mimo období jeho příslušnosti, zatímco ke skutečnostem týkajícím se procesních aspektů, to znamená k následnému řízení, došlo alespoň částečně v tomto období.

Ohledně následného použití na procesní námitky podle článku 3 viz například *Jacenko [Yatsenko] proti Ukrajině* a *Mocanu a ostatní proti Rumunsku* [velký senát], § 207–211.

266. Soud by však nevyloučil, že za určitých mimořádných okolností, které nesplňují standard „skutečné souvislosti“, může být souvislost založena také na potřebě zajistit, aby záruky a základní hodnoty Úmluvy byly chráněny skutečným a účinným způsobem (*Šilih proti Slovinsku* [velký senát], § 163). Tento test „hodnot Úmluvy“, který funguje jako výjimka z obecného pravidla, což umožňuje další rozšíření jurisdikce soudu do minulosti, lze použít pouze v případě, že spouštěcí událost má větší rozměr, takže za následek popření samotných základů Úmluvy (například v případech závažných zločinů podle mezinárodního práva), ale pouze k událostem, ke kterým došlo po přijetí Úmluvy dne 4. listopadu 1950. Smluvní strana proto nemůže být podle Úmluvy odpovědná za nevyšetřování ani těch nejzávažnějších zločinů podle mezinárodního práva, pokud časově předcházely Úmluvě (*Janowiec a ostatní proti Rusku* [velký senát], § 149–151, případ týkající se vyšetřování masakrů v Katyni v roce 1940, které tudíž nespádaly do jurisdikce soudu *ratione temporis*; *Chong a ostatní proti Spojenému království* (rozh.), § 91 týkající se zabití dvaceti čtyř neozbrojených civilistů britskými vojáky v Malajsii v roce 1948).

d. Zohlednění předchozích skutečností

267. Soud zastává názor, že „může přihlížet ke skutečnostem, k nimž došlo před ratifikací, v té míře, v jaké by mohly být považovány za skutečnosti, které vytvořily situaci, jež trvá po tomto dni nebo může být relevantní pro pochopení skutečností, ke kterým došlo po tomto dni“ (*Broniowski proti Polsku* (rozh.) [velký senát], § 74; *Hoti proti Chorvatsku*, § 85).

e. Probíhající řízení nebo zadržení

268. Zvláštní situace vzniká u námitky týkající se délky soudního řízení (čl. 6 odst. 1 Úmluvy) zahájeného před ratifikací Úmluvy, ale trvajícího po ní. I když je jeho příslušnost omezena na období, které následuje po rozhodném dni, Soud často bere pro lepší pochopení v úvahu stav řízení k tomuto dni (například ve věci *Humen proti Polsku* [velký senát], § 58–59; *Foti a ostatní proti Itálii*, § 53).

Totéž platí pro případy týkající se vyšetřovací vazby podle čl. 5 odst. 3 (*Kljachin [Klyakhin] proti Rusku*, § 58–59) nebo podmínek zadržení podle článku 3 (*Kalašnikov [Kalashnikov] proti Rusku*, § 36).

269. U spravedlivosti řízení může Soud zkoumat, zda nedostatky během soudní fáze řízení mohou být vyrovnány procesními zárukami během vyšetřování provedeného před rozhodným dnem (*Barberà, Messegue a Jabardo proti Španělsku*, § 61 a 84). Při tom Soud ve Štrasburku posuzuje řízení jako celek (viz také *Kerojärvi proti Finsku*, § 41).

270. Procesní stížnostní námitka podle čl. 5 odst. 5 nespádá do časové příslušnosti Soudu, jestliže k odnětí svobody došlo před tím, než Úmluva vstoupila v platnost (*Korizno proti Lotyšsku* (rozh.)).

f. Právo na náhradu škody za nespravedlivé odsouzení

271. Soud rozhodl, že je příslušný projednat námitku založenou na článku 3 Protokolu č. 7, jestliže byla osoba odsouzena před rozhodným dnem, ale rozsudek byl zrušen po tomto dni (*Matveyev [Matveyev] proti Rusku*, § 38).

g. Právo nebýt stíhán nebo potrestán dvakrát

272. Soud prohlásil, že je časově příslušný k přezkoumání stížnosti podle článku 4 Protokolu č. 7, kde byla osoba souzena nebo potrestána v druhém řízení po rozhodném dni, přestože první řízení bylo uzavřeno před tímto dnem. Právo nebýt stíhán nebo potrestán dvakrát nelze vyloučit v případě řízení vedených před ratifikací, pokud byla dotyčná osoba po ratifikaci Úmluvy odsouzena za stejný trestný čin (*Marguš proti Chorvatsku* [velký senát], § 93–98).

D. Neslučitelnost *ratione materiae*

273. Slučitelnost stížnosti nebo stížnostní námitky s Úmluvou *ratione materiae* je odvozena od pravomoci Soudu. Vzhledem k tomu, že otázka použitelnosti je otázkou příslušnosti Soudu *ratione materiae*, měla by být příslušná analýza obecně provedena ve stadiu otázky přijatelnosti, pokud neexistuje konkrétní důvod, proč tuto otázku spojit s odůvodněností (viz zásady uvedené ve věci *Denisov proti Ukrajině* [velký senát], § 93 a například viz *Studio Monitori a ostatní proti Gruzii*, § 32).

274. K tomu, aby byla námitka slučitelná s Úmluvou *ratione materiae*, musí být stěžovatelem dovolávané právo chráněno Úmluvou a protokoly k ní, které vstoupily v platnost. Stížnosti jsou například nepřijatelné, týkají-li se práva na vydání řidičského průkazu (*X. proti Německu*, rozhodnutí Komise ze dne 7. března 1977), práva na sebeurčení (*X. proti Nizozemsku*, rozhodnutí Komise), práva cizích státních příslušníků na vstup a pobyt na území smluvního státu (*Peñafield Salgado proti Španělsku* (rozh.) nebo údajného univerzálního individuálního práva na ochranu konkrétního kulturního dědictví (*Ahunbay a ostatní proti Turecku* (rozh.), § 21–26), neboť tato práva nejsou jako taková zařazena mezi práva a svobody zaručené Úmluvou.

275. Rovněž není zaručeno „právo na státní příslušnost“ podobné právu v článku 15 Všeobecné deklarace lidských práv nebo právo na získání nebo zachování určité státní příslušnosti (*Petropavlovskis proti Lotyšsku*, § 73–74). Soud však nevyločil možnost, že svévolné odmítnutí státní příslušnosti by za určitých okolností mohlo vyvolat problém podle článku 8 Úmluvy kvůli dopadu takového odmítnutí na soukromý život jednotlivce (*Slivenko a ostatní proti Lotyšsku* (rozh.) [velký senát], § 77; *Genovese proti Maltě*, § 30). Stejně zásady musí platit i pro odebrání již získaného občanství, protože by to mohlo vést k podobnému – ne-li většímu – zásahu do práva jednotlivce na respektování rodinného a soukromého života (*Ramadan proti Maltě*, § 84–85; *K2 proti Spojenému království* (rozh.), § 49–50; *Ghoumid a ostatní proti Francii*, § 41–44). Stejně tak Soud rozhodl, že Úmluva ani její protokoly nezaručují žádné právo vzdát se občanství; nemůže však vyloučit, že svévolné odmítnutí žádosti o zřeknutí se občanství by za určitých velmi výjimečných okolností mohlo vyvolat problém podle článku 8 Úmluvy, pokud má takové odmítnutí dopad na soukromý život jednotlivce (*Riener proti Bulharsku*, § 153–154).

276. I když Soud není příslušný k posouzení údajných porušení práv chráněných jinými mezinárodními instrumenty, při definování významu podmínek a pojmů v textu Úmluvy může a musí vzít v úvahu i prvky mezinárodního práva vymezené v jiných dokumentech než v Úmluvě (viz např. *N. D. a N. T. proti Španělsku* [velký senát], § 172, 174–183 a odkazy tam uvedené; *Demir a Baykara proti Turecku* [velký senát], § 85; *Hassan proti Spojenému království* [velký senát], § 99 a násl.; *Blochin [Blokhin] proti Rusku* [velký senát], § 203).

277. Podle případu *Blečić proti Chorvatsku* [velký senát], § 67, jakákoli otázka ovlivňující jurisdikci Soudu je stanovena samotnou Úmluvou, zejména článkem 32 (*Slivenko a ostatní proti Lotyšsku* (rozh.) [velký senát], § 56 a násl.), a nikoli tvrzeními stran v konkrétním případě a pouhá absence námitky neslučitelnosti nemůže tuto jurisdikci rozšířit. Následkem toho je Soud povinen zkoumat, zda je

příslušný *ratione materiae* v každém stadiu řízení bez ohledu na to, zda právo vlády vznést takovou námitku zaniklo, či nikoli (*Tănase proti Moldavsku* [velký senát], § 131). Soud se proto může touto otázkou zabývat z vlastního podnětu (*Studio Monitori a ostatní proti Gruzii*, § 32).

278. Za neslučitelné *ratione materiae* s Úmluvou jsou prohlašovány stížnosti, jež se týkají ustanovení Úmluvy, vůči kterým žalovaný stát učinil výhradu (*Benavent Díaz proti Španělsku* (rozh.), § 53; *Kozlova a Smirnova proti Lotyšsku* (rozh.)), za předpokladu, že daný problém spadá do rozsahu výhrady (*Göktan proti Francii*, § 51) a že je výhrada Soudem uznána jako platná pro účely článku 57 Úmluvy (*Grande Stevens a ostatní proti Itálii*, § 206 a násl.). Ohledně výkladového prohlášení, jež bylo považováno za neplatné, viz *Belilos proti Švýcarsku*. Ohledně výhrady k předchozím závazkům vyplývajících z mezinárodní smlouvy viz *Slivenko a ostatní proti Lotyšsku* (rozh.) [velký senát], § 60–61.

279. Mimoto Soud není příslušný *ratione materiae* zkoumat, zda smluvní strana splnila povinnosti, k nimž ji Soud svým rozsudkem zavázal. Stížnostní námitky k nevykonání rozsudku Soudu nebo k neprovedení nápravy porušení, které již Soud zjistil, nespádají do jeho příslušnosti *ratione materiae* (*Bočan [Bochan] proti Ukrajině (č. 2)* [velký senát], § 34 (s odkazem na *Egmez proti Kypru* (rozh.)) a 35). Soud nemůže projednávat námitky tohoto druhu, aniž by zasáhl do pravomocí Výboru ministrů Rady Evropy, jenž dohlíží nad výkonem rozsudků na základě čl. 46 odst. 2 Úmluvy. Úloha Výboru ministrů v této oblasti však neznamená, že opatření přijatá žalovaným státem k nápravě porušení zjištěného Soudem nemohou vyvolat novou otázku, která nebyla rozsouzena, a jako taková by mohla být předmětem nové stížnosti, která může být Soudem řešena (*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) proti Švýcarsku (č. 2)* [velký senát], § 62). Jinými slovy, Soud se může zabývat námitkou, že obnova řízení na vnitrostátní úrovni v rámci výkonu některého z jeho rozsudků vyvolala nové porušení Úmluvy (*tamtéž*; *Lyons a ostatní proti Spojenému království* (rozh.)). Soud může být příslušný projednat stížnostní námitku k odmítnutí vnitrostátního soudu znovu zahájit občanskoprávní nebo trestní řízení v návaznosti na dřívější zjištění porušení článku 6 Soudem, pokud se námitka týká „nového problému“, který první rozsudek nerozhodl, například údajné nespravedlnosti následného řízení před dotyčným vnitrostátním soudem (*Bočan [Bochan] proti Ukrajině (č. 2)* [velký senát], § 35–39, v občanskoprávním kontextu, *Moreira Ferreira proti Portugalsku (č. 2)* [velký senát], § 52–58, v trestním kontextu). Podobně může mít Soud příslušnost přezkoumat údajnou nedostatečnou účinnost nového vyšetřování po předchozím rozsudku, který konstatoval porušení procesní části článku 3 (*V. D. proti Chorvatsku (č. 2)*, § 46–54).

280. Je třeba poznamenat, že drtivá většina rozhodnutí, kterými jsou stížnosti prohlašovány za nepřijatelné z důvodu neslučitelnosti *ratione materiae*, se vztahuje na rozsah působnosti článků Úmluvy nebo jejích protokolů, zejména článku 2 Úmluvy (právo na život), článku 3 Úmluvy (zákaz mučení), článku 4 Úmluvy (zákaz otroctví a nucených prací), článku 5 Úmluvy (právo na svobodu a bezpečnost), článku 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení), článku 7 (žádný trest bez zákona), článku 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života; viz například *Denisov proti Ukrajině* [velký senát], § 134), článku 9 (svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání), článku 10 (svoboda projevu), článku 11 (svoboda shromažďování a sdružování) a článku 1 Protokolu č. 1 (ochrana majetku) a dalších článků. Rozsah použití těchto článků je projednáván v příslušných judikatorních pokynech (dostupných na webových stránkách Soudu: www.echr.coe.int → Case-law → Case-law analysis):

- Pokyny k článku 2 Úmluvy;
- Pokyny k článku 4 Úmluvy;
- Pokyny k článku 5 Úmluvy;
- Pokyny k článku 6 (občanskoprávní část) Úmluvy;
- Pokyny k článku 6 (trestní část) Úmluvy;
- Pokyny k článku 7 Úmluvy;
- Pokyny k článku 8 Úmluvy;
- Pokyny k článku 9 Úmluvy;
- Pokyny k článku 10 Úmluvy;

- Pokyny k článku 11 Úmluvy;
- Pokyny k článku 12 Úmluvy;
- Pokyny k článku 13 Úmluvy;
- Pokyny k článku 14 Evropské úmluvy o lidských právech a k článku 1 Protokolu č. 12 Úmluvy;
- Pokyny k článku 1 Protokolu č. 1;
- Pokyny k článku 2 Protokolu č. 1;
- Pokyny k článku 3 Protokolu č. 1;
- Pokyny k článku 3 Protokolu č. 4;
- Pokyny k článku 4 Protokolu č. 4;
- Pokyny k článku 1 Protokolu č. 7;
- Pokyny k článku 4 Protokolu č. 7.

III. Nepřijatelnost spojená s odůvodněností stížnosti

A. Zjevná neopodstatněnost

Čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„3. Soud prohlásí za nepřijatelnou každou individuální stížnost předloženou podle článku 34, pokud se domnívá, že:

a) stížnost je ... zjevně neopodstatněná ...;“

Klíčová slova databáze HUDOC

Zjevně neopodstatněná (35-3-a)

1. Obecný úvod

281. I v případě, kdy je stížnost slučitelná s Úmluvou a všechny formální podmínky přijatelnosti jsou splněny, může ji Soud prohlásit za nepřijatelnou z důvodů, které souvisejí s posouzením odůvodněnosti. Zdaleka nejčastějším důvodem pro odmítnutí stížnosti je to, že je shledána zjevně neopodstatněnou. Je pravda, že použití termínu „zjevně“ v čl. 35 odst. 3 písm. a) může být zavádějící: pokud by bylo vzato doslova, mohlo by být chápáno tak, že stížnost bude z tohoto důvodu prohlášena za nepřijatelnou, jen je-li průměrnému čtenáři okamžitě zřejmé, že je stížnost smyšlená a nepodložená. Jak ale vyplývá z ustálené a hojné judikatury orgánů Úmluvy (tedy Soudu, a před 1. listopadem 1998 také Evropské komise pro lidská práva), tento výraz je třeba chápat širěji ve smyslu konečného výsledku věci. Ve skutečnosti bude každá stížnost považována za „zjevně neopodstatněnou“, jestliže předběžné posouzení její odůvodněnosti nenavádí k porušení práv zaručených Úmluvou s tím, že může být prohlášena za nepřijatelnou již na počátku, aniž by se přikročilo k formálnímu přezkumu odůvodněnosti (což by obvykle vyústilo v rozsudek).

282. Skutečnost, že Soud někdy potřebuje vyzvat účastníky řízení, aby předložili svá stanoviska, a dlouze a podrobně odůvodnit své rozhodnutí, aby dospěl k závěru, že stížnost je zjevně neopodstatněná, nijak nemění „zjevnost“ neopodstatněného charakteru stížnosti (*Mentzen proti Lotyšsku* (roz.)).

283. Naprostá většina zjevně neopodstatněných stížností je prohlašována za nepřijatelné *de plano* samosoudcem nebo výborem tří soudců (články 27 a 28 Úmluvy). Některé stížnosti tohoto typu jsou však posuzovány senátem nebo dokonce – ve výjimečných případech – velkým senátem (*Gratzinger a*

Gratzingerová [Gratzingerova] proti České republice (rozh.) [velký senát], § 78–86, týkající se čl. 6 odst. 1; *Demopoulos a ostatní proti Turecku* (rozh.) [velký senát], § 130–138, týkající se článku 8; *Hanan proti Německu* [velký senát], § 152, týkající se údajného nedostatku nezávislosti vyšetřování prováděného v Německu).

284. Pojem „zjevně neopodstatněná“ se může vztahovat na stížnost jako celek nebo na určitou námitku v širším kontextu věci. Proto může být v některých případech část stížnosti odmítnuta jako „stížnost dovolávající se přezkumu ve čtvrté instanci“, zatímco ve zbytku je prohlášena za přijatelnou, a může dokonce vést ke konstatování porušení Úmluvy. Proto je přesnější hovořit o „zjevně neopodstatněných námitkách“.

285. Abychom pochopili význam a dosah pojmu „zjevná neopodstatněnost“, je důležité připomenout, že jednou ze základních zásad, na nichž stojí celý systém Úmluvy, je zásada subsidiarity. V konkrétním kontextu Evropského soudu pro lidská práva to znamená, že úkol zajistit plnění a vymáhání práv zakotvených v Úmluvě v prvé řadě připadá orgánům smluvních států spíše než Soudu. Soud může zasáhnout pouze tam, kde vnitrostátní orgány selžou při plnění této povinnosti (*Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], § 140). Proto je nejlepší, jsou-li skutkové okolnosti případu prošetřeny a vzniklé otázky v maximální možné míře prozkoumány na vnitrostátní úrovni tak, aby vnitrostátní orgány, které jsou k tomu z důvodu svého přímého a trvalého kontaktu se společností svých zemí v nejlepším postavení, napravily případná porušení Úmluvy (*Dubská a Krejzová proti České republice* [velký senát], § 175).

286. Zjevně neopodstatněné námitky mohou být rozděleny do čtyř kategorií: námitky dovolávající se „přezkumu ve čtvrté instanci“, námitky, z nichž jasně nebo zjevně vyplývá, že nedošlo k porušení, nepodložené námitky a konečně námitky zmatené nebo smyšlené.

2. „Čtvrtá instance“¹³

287. Zvláštní kategorii námitek podávaných k Soudu představují námitky, které se běžně označují jako „stížnosti čtvrté instance“. Tento pojem, který není uveden v textu Úmluvy a byl zaveden prostřednictvím judikatury orgánů Úmluvy (*Kemmache proti Francii* (č. 3), § 44)), je poněkud paradoxní, jelikož klade důraz na to, čím Soud není: ve vztahu k soudům smluvních států Úmluvy není soudem odvolacím, kasačním ani revizním a nemůže znovu přezkoumat věc stejným způsobem jako vnitrostátní nejvyšší soud. Stížnosti čtvrté instance tedy pramení z toho, že stěžovatel nepochopil úlohu Soudu a povahu soudního systému zřízeného Úmluvou.

288. Přes své charakteristické rysy zůstává Úmluva mezinárodní smlouvou, která podléhá stejným pravidlům jako ostatní mezistátní smlouvy, zejména pravidlům stanoveným Vídeňskou úmluvou o smluvním právu (*Demir a Baykara proti Turecku* [velký senát], § 65). Soud tedy nemůže překročit hranice obecných pravomocí, které mu smluvní státy na základě své svrchované vůle svěřily. Tato omezení jsou vymezena v článku 19 Úmluvy, který stanoví:

„K zajištění plnění závazků přijatých Vysokými smluvními stranami v této Úmluvě a jejích protokolech se zřizuje Evropský soud pro lidská práva...“

289. Pravomoci Soudu jsou tudíž omezeny na kontrolu dodržování závazků smluvních států v oblasti ochrany lidských práv, k nimž se zavázaly při podepsání Úmluvy (a protokolů k ní). Navíc vzhledem k tomu, že Soud nemá pravomoc zasahovat přímo do právních řádů smluvních států, musí Soud respektovat autonomii těchto právních systémů. To znamená, že jeho úkolem není zabývat se nesprávným skutkovým nebo právním posouzením, jehož se měl údajně dopustit vnitrostátní soud; toto zkoumá pouze v případě a v rozsahu, v němž by toto nesprávné posouzení mohlo porušit práva a svobody chráněné Úmluvou. Nemůže sám posuzovat skutečnosti, jež vedly vnitrostátní soud k tomu, že přijal určité rozhodnutí, a ne jiné. V opačném případě by Soud působil jako soud třetí nebo čtvrté instance, který by nerespektoval daná omezení své činnosti (*García Ruiz proti Španělsku* [velký senát], § 28; *De Tommaso proti Itálii* [velký senát], § 170).

¹³ Další informace najdete v judikatorních pokynech k občanskoprávním a trestním aspektům článku 6 Úmluvy.

290. Ve světle těchto úvah nemůže Soud v zásadě zpochybňovat zjištění a závěry vnitrostátních soudů, co se týče:

- prokázání skutkového stavu věci;
- výkladu a použití vnitrostátního práva;
- přípustnosti a hodnocení důkazů během řízení;
- věcné spravedlivosti výsledku občanskoprávního sporu;
- viny či nevin obžalovaného v trestním řízení.

291. Soud může výjimečně zpochybnit taková zjištění a závěry, pokud jsou natolik zjevně svévolné, že to odporuje spravedlnosti a zdravému rozumu a vede to samo o sobě k porušení Úmluvy (*De Tommaso proti Itálii* [velký senát], § 170; *Kononov proti Lotyšsku* [velký senát], § 189).

292. Stížnosti čtvrté instance mohou být podány na základě jakéhokoli věcného ustanovení Úmluvy a bez ohledu na právní oblasti, kterých se týká řízení na vnitrostátní úrovni. Doktrína čtvrté instance se uplatní například ve věcech:

- týkajících se zadržení (*Thimothawes proti Belgii*, § 71);
- občanskoprávních (*García Ruiz proti Španělsku* [velký senát], § 28; *Hasan Tunç a ostatní proti Turecku*, § 54–56);
- trestních (*Perlala proti Řecku*, § 25; *Khan proti Spojenému království*, § 34);
- týkajících se preventivních opatření *praeter delictum* (*De Tommaso proti Itálii* [velký senát], § 156–173);
- daňových (*Dukmedjian proti Francii*, § 71–75; *Segame SA proti Francii*, § 61–65);
- týkajících se sociálních problémů (*Marion proti Francii*, § 22; *Spycher proti Švýcarsku* (rozh.), § 27–32);
- správních (*Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano proti Itálii* [velký senát], § 196–199);
- týkajících se odpovědnosti státu (*Schipani a ostatní proti Itálii*, § 59–61);
- disciplinárních (*Pentagiotis proti Řecku* (rozh.));
- týkajících se volebních práv (*Adamsons proti Lotyšsku*, § 118);
- týkající se vstupu, pobytu a vyhoštění cizích státních příslušníků (*Sisojeva a ostatní proti Lotyšsku* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 89; *Ilias a Ahmed proti Maďarsku* [velký senát], § 147 a 150);
- týkajících se shromažďování (*Mušegh Saghateljan [Mushegh Saghatelyan] proti Arménii*, § 241);
- týkajících se článku 1 Protokolu č. 1 (*Anheuser-Busch Inc. proti Portugalsku* [velký senát], § 83–86).

293. Většina stížností čtvrté instance se však týká čl. 6 odst. 1 Úmluvy, tedy práva na „spravedlivé řízení“ v občanskoprávních a trestních věcech. Je třeba mít na zřeteli – neboť je to velmi častým zdrojem nedorozumění ze strany stěžovatelů –, že „spravedlivost“ podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy není „věcnou“ spravedlivostí, což je pojem, který je zčásti právní, zčásti etický a může být uplatněn pouze nalézacím soudem. Článek 6 odst. 1 Úmluvy zaručuje pouze spravedlivost „procesní“. To se projevuje v praxi kontradiktorním řízením, v němž jsou obě strany vyslechnuty a před soudem mají rovné postavení (*Star Cate – Epilekta Gevmata a ostatní proti Řecku* (rozh.)).

294. Proto opírá-li se stížnost čtvrté instance o čl. 6 odst. 1 Úmluvy, Soud ji odmítne, pokud stěžovateli bylo umožněno kontradiktorní řízení; měl možnost v různých fázích tohoto řízení předložit soudu argumenty a důkazy, které považoval ve své věci za relevantní; měl příležitost účinně zpochybnit argumenty a důkazy předložené protistranou; všechny jeho argumenty, které byly objektivně relevantní pro vyřešení sporu, byly soudem řádně vyslechnuty a přezkoumány; napadené rozhodnutí bylo po skutkové a právní stránce důkladně odůvodněno; řízení jako celek tedy bylo spravedlivé (*García Ruiz proti Španělsku* [velký senát]; *De Tommaso proti Itálii* [velký senát], § 172).

3. Naprostý nebo zjevný nedostatek porušení

295. Námitka stěžovatele bude rovněž prohlášena za zjevně neopodstatněnou, ačkoli splňuje všechny formální podmínky přijatelnosti, je slučitelná s Úmluvou a nejde v ní o stížnost čtvrté instance, ale není z ní porušení práv zaručených Úmluvou patrné. V takovém případě bude postup Soudu spočívat v přezkoumání odůvodněnosti námitky s tím, že v ní není žádný náznak porušení, a v prohlášení námitky za nepřijatelnou bez dalšího zkoumání. Lze rozlišit tři typy námitek vyžadujících takový přístup.

a. Nedostatek známek svévole či nespravedlivosti

296. V souladu se zásadou subsidiarity je v první řadě na vnitrostátních orgánech, aby zajistily dodržování základních práv zakotvených v Úmluvě. V zásadě tedy platí, že prokázání skutkového stavu případu a výklad vnitrostátního práva jsou věci výhradně vnitrostátních soudů a jiných orgánů, jejichž výsledky a závěry v tomto ohledu jsou pro Soud závazné. V souladu se zásadou efektivní práva obsaženou v celém systému Úmluvy však Soud může a měl by se ujistit, že rozhodovací řízení, jehož výsledkem je úkon namítaný stěžovatelem, bylo spravedlivé a nebylo svévolné (předmětné řízení může být jak správní, tak soudní, nebo obojí, v závislosti na jednotlivých případech).

297. V důsledku toho může Soud prohlásit za zjevně neopodstatněnou námitku, která byla věcně posouzena příslušnými vnitrostátními soudy v rámci řízení splňujícího *a priori* následující podmínky (chybí-li důkazy svědčící o opaku):

- řízení probíhalo před orgány oprávněnými k tomuto účelu ustanoveními vnitrostátních právních předpisů;
- řízení probíhalo v souladu s procesními požadavky vnitrostátního práva;
- účastník měl možnost předložit své argumenty a důkazy, které byly řádně vyslechnuty daným orgánem;
- příslušné orgány prozkoumaly a vzaly v úvahu všechny skutkové a právní aspekty, které byly objektivně relevantní pro spravedlivé rozhodnutí ve věci;
- řízení vyústilo v dostatečně odůvodněné rozhodnutí.

b. Žádné známky nepřiměřenosti mezi cíli a prostředky

298. Není-li určité právo zaručené Úmluvou absolutní a podléhá omezením, jež jsou buď explicitní (výslovně zakotvená v Úmluvě), nebo implicitní (definovaná judikaturou Soudu), bývá Soud často vyzván k posouzení, zda byl zásah do práv stěžovatele přiměřený.

299. Mezi ustanoveními, která určují povolená omezení výslovně, existuje zvláštní podskupina těchto čtyř článků: článek 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života), článek 9 (svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání), článek 10 (svoboda projevu) a článek 11 (svoboda shromažďování a sdružování). Všechny tyto články mají stejnou strukturu: první odstavec určuje základní právo, zatímco druhý odstavec vymezuje podmínky, za kterých může stát výkon tohoto práva omezit. Znění druhého odstavce není ve všech případech naprosto totožné, avšak struktura je stejná. Například ohledně práva na respektování soukromého a rodinného života čl. 8 odst. 2 stanoví:

„Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

Článek 2 Protokolu č. 4 (svoboda pohybu) také patří do této kategorie, neboť jeho třetí odstavce sleduje stejný model.

300. Je-li Soud vyzván, aby přezkoumal zásah veřejných orgánů do výkonu jednoho z výše uvedených práv, vždy analyzuje problematiku ve třech etapách. Pokud jde opravdu o „zásah“ ze strany státu (což je samostatná otázka, která musí být vyřešena jako první, neboť odpověď není vždy zřejmá), Soud hledá odpověď na tři následující otázky:

- Byl zásah uskutečněn v souladu se „zákonem“, který byl dostatečně dostupný a předvídatelný?
- Pokud ano, sledoval alespoň jeden z „legitimních cílů“, které jsou vyjmenovány vyčerpávajícím způsobem (a jejichž seznam se mírně liší podle jednotlivých článků)?
- Pokud ano, byl zásah „nezbytný v demokratické společnosti“ pro dosažení tohoto cíle? Jinými slovy, existoval vztah přiměřenosti mezi tímto cílem a danými omezeními?

301. Jen je-li odpověď na každou z těchto tří otázek kladná, je zásah považován za slučitelný s Úmluvou, zatímco jediná záporná odpověď povede k závěru, že došlo k porušení. Při zkoumání třetí otázky musí Soud vzít v úvahu prostor pro uvážení státu, jehož rozsah se značně liší v závislosti na okolnostech případu, povaze chráněných práv a povaze zásahu (*Paradiso a Campanelli proti Itálii* [velký senát], § 179–182; *Mouvement raëlien suisse proti Švýcarsku* [velký senát], § 59–61).

302. Stejná zásada platí nejen pro výše uvedené články, ale také pro většinu dalších ustanovení Úmluvy, jakož i pro implicitní omezení, která nejsou vyjádřena v předmětném článku. Například právo na přístup k Soudu podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy není absolutní, ale může být předmětem omezení; tato jsou povolena s ohledem na to, že právo na přístup k soudu ze své podstaty vyžaduje regulaci ze strany státu. V tomto ohledu smluvní státy požívají určitého prostoru pro uvážení, i když konečné rozhodnutí o dodržení požadavků Úmluvy přísluší Soudu. Musí ověřit, že použitá omezení neomezuji nebo nezužují přístup jednotlivce k Soudu takovým způsobem nebo natolik, že je zasažena samotná podstata práva. Kromě toho, omezení práva na přístup k Soudu nebude v souladu s čl. 6 odst. 1, pokud nesleduje legitimní cíl a neexistuje-li přiměřený vztah mezi použitými prostředky a cílem, kterého má být dosaženo (*Cudak proti Litvě* [velký senát], § 55; *Al-Dulimi a Montana Management Inc. proti Švýcarsku* [velký senát], § 129).

303. Je-li po předběžném prozkoumání stížnosti Soud přesvědčen, že výše uvedené podmínky byly splněny a že s ohledem na všechny relevantní okolnosti případu není ze stížnosti patrný nedostatek přiměřenosti mezi cíli sledovanými zásahem státu a použitými prostředky, bude taková námitka prohlášena za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost. Důvody pro rozhodnutí o nepřijatelnosti v tomto případě budou shodné s těmi nebo podobné těm, které by Soud uvedl v rozsudku o odůvodnění se závěrem, že nedošlo k porušení Úmluvy (*Mentzen proti Lotyšsku* (rozh.)).

c. Další poměrně jednoduché věcné otázky

304. Kromě výše popsanych situací Soud prohlásí námitku za zjevně neopodstatněnou, je-li přesvědčen, že v ní z důvodů týkajících se odůvodnění stížnosti neexistuje náznak porušení daného ustanovení Úmluvy. Stává se tak zejména za těchto dvou okolností:

- existuje-li ustálená a bohatá judikatura Soudu ve stejných nebo obdobných případech, na základě níž lze dovodit, že v předkládané věci nedošlo k porušení Úmluvy (*Galev a ostatní proti Bulharsku* (rozh.));
- ačkoli neexistují žádné předchozí rozsudky zabývající se přímo a konkrétně touto otázkou, může Soud na základě stávající judikatury dospět k závěru, že neexistuje náznak porušení Úmluvy (*Hartung proti Francii* (rozh.)).

305. V obou zmíněných situacích může být Soud nucen přezkoumat skutkový stav a všechny další relevantní skutkové okolnosti rozsáhle a podrobně (*Collins a Akaziebie proti Švédsku* (rozh.)).

4. Nepodložené námitky: nedostatek důkazů

306. Řízení před Soudem má kontradiktorní charakter. Je tedy úkolem účastníků, tedy stěžovatele a žalované vlády, aby doložili své skutkové argumenty (předložením potřebných důkazů Soudu) i své právní argumenty (vysvětlením, proč podle jejich názoru bylo či nebylo porušeno dovolávané ustanovení Úmluvy).

307. Příslušné části článku 47 jednacího řádu Soudu, který upravuje obsah individuální stížnosti, stanovují následující:

„1. Stížnost podle článku 34 Úmluvy se předkládá na formuláři vydaném kanceláří, nerozhodne-li předseda příslušné sekce jinak. Stížnost musí obsahovat všechny informace požadované v příslušných částech formuláře stížnosti a uvést

...

(d) stručné vylíčení skutkového stavu;

(e) stručný popis jednoho nebo více porušení Úmluvy a odpovídající argumenty;

...

2. a) Všechny informace zmíněné v odst. 1 písm. d) až f) výše, které jsou uvedeny v příslušné části formuláře stížnosti, by měly být dostatečné k tomu, aby Soud mohl určit povahu a rozsah stížnosti, aniž by se musel obracet na jakýkoli jiný dokument.

...

3.1 Stížnost musí podepsat stěžovatel nebo zástupce stěžovatele a musí se k ní připojit

(a) kopie dokumentů týkajících se stěžovaných rozhodnutí nebo opatření, soudních nebo jiných;

(b) kopie dokumentů a rozhodnutí prokazujících, že stěžovatel splnil požadavek vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a lhůtu uvedenou v čl. 35 odst. 1 Úmluvy;

...

5.1 Nedodržení požadavků stanovených v odstavcích 1 až 3 tohoto pravidla bude mít za následek, že stížnost nebude Soudem projednána, pokud současně

a) žadatel neposkytl přiměřené vysvětlení, proč požadavky nedodržel;

...

c) Soud nenařídí jinak z vlastního podnětu nebo na žádost stěžovatele.

...“

308. Kromě toho podle čl. 44C odst. 1 jednacího řádu Soudu:

„Pokud účastník nepředloží důkazy nebo neposkytne informace vyžádané Soudem nebo neoznámí relevantní informace z vlastního podnětu nebo se z jiného důvodu účinně neúčastní řízení, Soud může z takového přístupu vyvodit příslušné závěry tak, jak uzná za vhodné.“

309. Nejsou-li výše uvedené podmínky splněny, prohlásí Soud stížnost za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost. Stává se tak zejména za těchto dvou okolností:

- stěžovatel pouze uvádí jedno nebo více ustanovení Úmluvy, aniž vysvětluje, jakým způsobem byla jeho práva porušena, ledaže je to zřejmé ze skutkových okolností věci (*Trofimčuk [Trofimchuk] proti Ukrajině* (rozh.); *Baillard proti Francii* (rozh.));
- stěžovatel opomene nebo odmítne předložit listinné důkazy na podporu svých tvrzení (zejména rozhodnutí soudů nebo jiných vnitrostátních orgánů), ledaže pro to existují výjimečné okolnosti nezávislé na jeho vůli, které mu v tom brání (například pokud vězeňská správa odmítá předat Soudu dokumenty ze spisu vězně), nebo ledaže sám Soud rozhodne jinak.

5. Zmatené nebo smyšlené námitky

310. Soud zamítne jako zjevně neopodstatněné námitky, které jsou tak zmatené, že z nich nelze objektivně pochopit smysl skutečností namítaných stěžovatelem a stížnostních námitek, které Soudu předkládá. Totéž platí i pro smyšlené námitky, tedy takové, které se týkají objektivně nemožných skutečností, které jsou zjevně vymyšlené nebo jsou v naprostém rozporu se zdravým rozumem. V

takových případech bude skutečnost, že zde není žádný náznak porušení Úmluvy, zřejmá i běžnému pozorovateli, i tomu bez právního vzdělání.

B. Nedostatek podstatné újmy

Čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy – Podmínky přijatelnosti

„3. Soud prohlásí za nepřijatelnou každou individuální stížnost předloženou podle článku 34, pokud se domnívá, že:

...

b) stěžovatel neutrpěl podstatnou újmu, ledaže dodržování lidských práv zaručených v Úmluvě a v jejích protokolech vyžaduje přezkoumání odůvodněnosti stížnosti.“

Klíčová slova databáze HUDOC

Žádná podstatná újma (35-3-b) – Trvající zkoumání není odůvodněné (35-3-b) – Věc řádně posouzená vnitrostátním soudem (35-3-b)

1. Kontext nové podmínky

311. Nová podmínka přijatelnosti byla přidána k podmínkám stanoveným v článku 35 vstupem Protokolu č. 14 v platnost dne 1. června 2010. Podle článku 20 tohoto protokolu se nové ustanovení vztahuje na všechny stížnosti předložené Soudu vyjma těch, které již byly prohlášeny za přijatelné. V souladu s tím byla ve věci *Vistiņš a Perepjolkins proti Lotyšsku* [velký senát], § 66, zamítnuta předběžná námitka vznesená vládou ohledně nedostatku podstatné újmy, protože stížnost byla prohlášena za přijatelnou již v roce 2006, před vstupem Protokolu č. 14 v platnost.

Zavedení této podmínky bylo považováno za vhodné vzhledem k neustále se zvyšujícímu zatížení Soudu. Soudu je poskytnut další nástroj, který by mu měl pomoci zaměřit se na případy, v nichž je potřebné posouzení odůvodněnosti. Jinými slovy, umožňuje Soudu zamítnout případy považované za „méně významné“ podle zásady, podle níž by se soudci takovými případy neměli zabývat („*de minimis non curat praetor*“).

312. I když pojem „de minimis“ nebyl formálně součástí Evropské úmluvy pro lidská práva až do 1. června 2010, přesto byl zmíněn v několika odlišných stanoviscích členů Komise (viz zprávy Komise ve věcech *Eyoum-Priso proti Francii*; *H.F. K-F proti Německu*; *Lechesne proti Francii*) a soudců Soudu (viz například *Dudgeon proti Spojenému království*; *O'Halloran a Francis proti Spojenému království* [velký senát]; *Micallef proti Maltě* [velký senát]) a také ve stanoviscích vlády předložených Soudu (viz například *Koumoutsea a ostatní proti Řecku* (rozh.)).

313. Protokol č. 15 k Úmluvě, který vstoupil v platnost dne 1. srpna 2021, změnil čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy, aby tím zrušil podmínku, že případ byl řádně projednán vnitrostátním soudem¹⁴. Tento dodatek měl zajistit větší účinnost maxima „*de minimis non curat praetor*“ (viz *důvodová zpráva k Protokolu č. 15*, § 23). Je použitelný ode dne vstupu protokolu v platnost. Tato změna se vztahuje také na stížnosti, u nichž rozhodování o přijatelnosti ke dni vstupu protokolu v platnost probíhalo.

2. Předmět

314. Článek 35 odst. 3 písm. b) se skládá ze dvou rozdílných částí. Nejprve uvádí podmínku přijatelnosti jako takovou: Soud prohlásí za nepřijatelnou každou individuální stížnost, v níž stěžovatel

¹⁴ Článek 5 Protokolu č. 15: „V čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy se zrušují slova „a za předpokladu, že z tohoto důvodu nemůže být odmítnut žádný případ, který nebyl řádně posouzen vnitrostátním soudem“.

neutrpěl podstatnou újmu. Následuje ochranná doložka: Soud nesmí prohlásit za nepřijatelnou takovou stížnost, v níž dodržování lidských práv vyžaduje přezkoumání odůvodněnosti stížnosti. Jsou-li splněny obě podmínky kritéria nepřijatelnosti, prohlásí Soud stížnost za nepřijatelnou podle čl. 35 odst. 3 písm. b) a odst. 4 Úmluvy.

315. Před vstupem Protokolu č. 15 v platnost nemohl být podle této nové podmínky odmítnut žádný případ, pokud nebyl řádně posouzen vnitrostátním soudem (viz např. *Varadinov proti Bulharsku*, § 25; naproti tomu srov. *Čelik proti Nizozemsku* (rozh.)). Poté, co vstoupil v platnost Protokol č. 15, kterým se mění Úmluva, byla tato druhá ochranná doložka odstraněna.

316. Ve věci *Šefer [Shefer] proti Rusku* (rozh.) Soud poznamenal, že ačkoli mezi různými prvky čl. 35 odst. 3 písm. b) neexistuje formální hierarchie, je otázka „podstatné újmy“ jádrem nové podmínky. Ve většině případů se proto uplatňuje hierarchický přístup, kdy se každý prvek nové podmínky řeší postupně (*Kiril Zlatkov Nikolov proti Francii*; *C. P. proti Spojenému království* (rozh.); *Borg a Vella proti Maltě* (rozh.)). Soud však také v některých případech považoval za zbytečné určovat, zda je první prvek této podmínky přijatelnosti splněn (*Finger proti Bulharsku*; *Daniel Faulkner proti Spojenému království*; *Turturica a Casian proti Moldavsku a Rusku*; *Varadinov proti Bulharsku*, § 25).

317. Pouze Soud je příslušný vyložit novou podmínku přijatelnosti a rozhodnout o jejím uplatnění. Během prvních dvou let po vstupu v platnost je použití této podmínky vyhrazeno senátům a velkému senátu (čl. 20 odst. 2 Protokolu č. 14). Od 1. června 2012 tuto podmínku používají všechny soudní formace Soudu.

318. Soud může novou podmínku přijatelnosti vznést z vlastního podnětu (například ve věcech *Vasjanovič [Vasyanovich] proti Rusku* (rozh.); *Ionescu proti Rumunsku* (rozh.); *Magomedov a ostatní proti Rusku*, § 49) nebo jako odpověď na námitku vznesenou vládou (*Gaglione a ostatní proti Itálii*). V některých případech Soud zkoumá novou podmínku před ostatními požadavky na přijatelnost (*Korolev proti Rusku* (rozh.); *Rinck proti Francii* (rozh.); *Gaftoniuc proti Rumunsku* (rozh.); *Burov proti Moldavsku* (rozh.); *Šefer [Shefer] proti Rusku* (rozh.)). V jiných případech přejde k řešení nové podmínky teprve poté, co vyloučí ostatní (*Ionescu proti Rumunsku* (rozh.); *Holub proti České republice* (rozh.)).

319. Uplatnění podmínky nedostatku podstatné újmy není omezeno na žádné konkrétní právo chráněné Úmluvou. Soud však shledal za obtížné představit si situaci, v níž by stížnostní námitka podle článku 3, která by nebyla nepřijatelná z jiných důvodů a která by spadala do rozsahu působnosti článku 3 (což znamená, že test minimální úrovně závažnosti by byl splněn), mohla být prohlášena za nepřijatelnou proto, že stěžovatel neutrpěl podstatnou újmu (*Y proti Lotyšsku*, § 44). Podobně Soud odmítl použití nové podmínky ve vztahu ke stížnostní námitce podle článku 2 a zdůraznil, že právo na život je jedním z nejzákladnějších ustanovení Úmluvy (*Makučjan a Minasjan [Makuchyan a Minasyan] proti Ázerbájdžánu a Maďarsku*, § 72–73). Pokud jde o stížnosti podle článku 5, Soud dosud odmítal použití podmínky přijatelnosti „nedostatek podstatné újmy“ s ohledem na prominentní místo, které má právo na svobodu v demokratické společnosti (*Zelčs proti Lotyšsku*, § 44 a odkazy tam uvedené). Soud rovněž uvedl, že v případech týkajících se svobody myšlení, svědomí a náboženského vyznání (článek 9) nebo svobody projevu (článek 10) by použití podmínky nedostatku podstatné újmy mělo náležitě zohledňovat důležitost těchto svobod a podléhat pečlivé kontrole ze strany Soudu (ohledně článku 9 viz *Stavropoulos a ostatní proti Řecku*, § 29–30). V kontextu článku 10 by taková kontrola měla zahrnovat takové prvky, jako je příspěvek do diskuse obecného zájmu, a to, zda případ zahrnuje tisk nebo jiné sdělovací prostředky (*Margulev proti Rusku*, § 41–42; *Sylka proti Polsku* (rozh.), § 28; *Panioglu proti Rumunsku*, § 72–76). Pokud jde o případy týkající se svobody shromažďování a svobody sdružování (článek 11), měl by Soud náležitě zohlednit význam těchto svobod pro demokratickou společnost a provést pečlivou kontrolu (*Obote proti Rusku*, § 31; *Jordanovi [Yordanovi] proti Bulharsku*, § 49–52).

3. Otázka, zda stěžovatel utrpěl podstatnou újmu

320. Hlavním prvkem obsaženým v této podmínce je otázka, zda žadatel utrpěl „podstatnou újmu“. Pojem „podstatná újma“ spočívá v myšlence, že porušení práva, jakkoli skutečně z čistě právního

hlediska, by mělo dosáhnout minimální úrovně závažnosti, která by vyžadovala zvážení u mezinárodního soudu. Porušení, která jsou čistě technická a bezvýznamná mimo formalistický rámec, si evropský dohled nezaslouží (*Šefer [Shefer] proti Rusku* (rozh.)). Hodnocení této minimální úrovně je relativní a závisí na všech okolnostech případu. Závažnost porušení by měla být posouzena s přihlédnutím jak k subjektivnímu vnímání stěžovatele, tak k tomu, co je v konkrétním případě objektivně v sázce (*Korolev proti Rusku* (rozh.)).

Subjektivní vnímání stěžovatele však nemůže samo o sobě stačit k závěru, že utrpěl podstatnou újmu. Subjektivní vnímání musí být opodstatněno objektivními důvody (*Ladygin proti Rusku* (rozh.)). Porušení Úmluvy se může týkat důležitých zásadních otázek, a tím způsobit podstatnou újmu bez ohledu na majetkový zájem (*Korolev proti Rusku* (rozh.); *Biržietis proti Litvě*; *Karelin proti Rusku*). Ve věci *Giuran proti Rumunsku*, § 17–25, Soud shledal, že stěžovatel podstatnou újmu utrpěl, protože se řízení týkalo otázky pro něj zásadní, konkrétně jeho práva na respektování jeho majetku a jeho domova. A to navzdory skutečnosti, že vnitrostátní řízení, které bylo předmětem stížnosti, bylo zaměřeno na navrácení odcizeného zboží v hodnotě 350 EUR z vlastního bytu stěžovatele. Obdobně v případě *Konstantin Stefanov proti Bulharsku*, § 46–47, Soud vzal v úvahu skutečnost, že se pokuta týkala otázky zásadní pro stěžovatele, konkrétně respektování jeho postavení advokáta při výkonu jeho profesní činnosti.

321. Kromě toho může Soud při hodnocení subjektivní závažnosti problému pro stěžovatele vzít v úvahu jednání stěžovatele, například jeho pasivitu v soudním řízení během určité doby, která prokázala, že v tomto případě pro ni nemohlo být řízení významné (*Šefer [Shefer] proti Rusku* (rozh.)). Ve věci *Giusti proti Itálii*, § 22–36, Soud zavedl určité nové prvky, které je třeba vzít v úvahu při určování minimální prahové hodnoty závažnosti za účelem odůvodnění přezkoumání mezinárodním soudem, a to povahu údajně porušeného práva, závažnost tvrzeného porušení a/nebo potenciální důsledky porušení pro osobní situaci stěžovatele. Při hodnocení těchto důsledků bude Soud zkoumat zejména to, co je v sázce, nebo výsledek vnitrostátního řízení.

a. Nedostatek podstatné finanční újmy

322. V řadě případů je dosažená úroveň závažnosti posuzována s ohledem na finanční dopad sporné záležitosti a důležitost případu pro stěžovatele. Finanční dopad není posuzován pouze ve světle nemajetkových škod tvrzených stěžovatelem. Ve věci *Kiousi proti Řecku* (rozh.) Soud rozhodl, že požadovaná výše nemajetkové škody, tj. 1 000 EUR, není podstatná pro výpočet toho, o co se stěžovateli ve skutečnosti jedná. Důvodem bylo, že nemajetkové škody si často sami stěžovatelé vypočítávají na základě svých vlastních spekulací o hodnotě soudního sporu.

323. Pokud jde o nepodstatný finanční dopad, Soud dosud shledal nedostatek „podstatné újmy“ v následujících případech, kdy se dotýčná částka rovnala nebo byla nižší než zhruba 500 EUR:

- ve věci týkající se řízení, v němž byla sporná částka 90 EUR (*Ionescu proti Rumunsku* (rozh.));
- v případě, kdy úřady nezaplatily stěžovateli částku nižší než odpovídající jednomu euru (*Korolev proti Rusku* (rozh.));
- v případě, kdy úřady nezaplatily stěžovateli částku zhruba rovnající se 12 EUR (*Vasilchenko [Vasilchenko] proti Rusku*, § 49);
- v případě týkající se pokuty za dopravní přestupek ve výši 150 EUR a připsání jednoho trestného bodu do řidičského průkazu stěžovatele (*Rinck proti Francii* (rozh.));
- opožděná platba 25 EUR (*Gaftoniuc proti Rumunsku* (rozh.));
- neuhrazení 125 EUR (*Ștefănescu proti Rumunsku* (rozh.));
- nezaplacení 12 EUR stěžovateli státními orgány (*Fedotov proti Moldavsku* (rozh.));
- nezaplacení stěžovateli státními orgány 107 EUR plus náklady a výdaje ve výši 121 EUR, celkem 228 EUR (*Burov proti Moldavsku* (rozh.));
- v případě týkající se pokuty ve výši 135 EUR, nákladů 22 EUR a jednoho trestného bodu na řidičském průkazu stěžovatele (*Fernandez proti Francii* (rozh.));

- v případě, kdy Soud zjistil, že výše předmětné majtkové škody byla 504 EUR (*Kiousi proti Řecku* (rozh.));
- v případě, kdy byla posouzena původní pohledávka stěžovatele vůči jeho obhájci ve výši 99 EUR, kromě toho, že mu byla přiznána částka 1 515 EUR za délku řízení přezkumu odůvodněnosti (*Havelka proti České republice* (rozh.));
- v případě nedoplatků na platu v částce odpovídající přibližně 200 EUR (*Gurujan [Guruyan] proti Arménii* (rozh.));
- v případě týkajícím se výdajů ve výši 227 EUR (*Šumbera proti České republice* (rozh.));
- v případě týkajícím se výkonu rozsudku za 34 EUR (*Šefer [Shefer] proti Rusku* (rozh.));
- v případě týkajícím se nemajtkové újmy ve výši 445 EUR za přerušení dodávky elektřiny (*Bazelyuk [Bazelyuk] proti Ukrajině* (rozh.));
- v případě týkajícím se správních pokut ve výši 50 EUR (*Boelens a ostatní proti Belgii* (rozh.));
- v případě, kde nároky související s odměnou byly mezi 98 EUR a 137 EUR, plus úroky z prodlení (*Hudecová a ostatní proti Slovensku* (rozh.));
- nevymáhání rozhodnutí o relativně malých odměnách, mezi 29 a 62 EUR (*Štefan [Shtefan] a ostatní proti Ukrajině; Ščukin [Shchukin] a ostatní proti Ukrajině*);
- v případě týkajícím se správních pokut ve výši 35 a 31 EUR (*Şimşek, Andiç a Boğatekin proti Turecku* (rozh.), § 26–29).

324. Ve věci *Havelka proti České republice* (rozh.) vzal Soud v úvahu skutečnost, že ačkoli přiznání 1 515 EUR nelze striktně vzato považovat za zajištění adekvátní a dostatečné nápravy podle judikatury Soudu, tato částka se nelišila od přiměřeného spravedlivého zadostiučinění do takové míry, aby způsobila stěžovateli podstatnou újmu.

325. Ve věci *Magomedov a ostatní proti Rusku* bylo stěžovatelům uděleno navýšení různých příspěvků a další výhody jakožto účastníkům nouzových operací v místě černobylské jaderné elektrárny. Jelikož se vnitrostátní orgány v zákonných lhůtách neodvolaly, rozsudky nabyly právní moci. Orgánům však bylo povoleno podat pozdní odvolání a rozsudky byly později zrušeny. Stěžovatelé si stěžovali podle článku 6 a článku 1 Protokolu č. 1. U některých stěžovatelů bylo prvostupňové rozhodnutí zrušeno dříve, než mohlo být vykonáno. Soud odmítl tvrzení vlády, že tito stěžovatelé neutrpěli podstatnou újmu (§ 47–48). Stížnosti od těch, kteří obdrželi platby podle původního rozsudku, však byly podle této podmínky považovány za nepřijatelné. Soud poznamenal, že tito stěžovatelé nebyli povinni vrátit peníze, které obdrželi; že Úmluva nezaručuje nárok na důchod nebo sociální dávku určité výše; že dotyčné částky nepředstavovaly hlavní zdroj příjmů stěžovatelů; že samotné jejich právo na příspěvky a dávky nebylo zpochybněno, protože byla pouze opravena metoda výpočtu dlužných částek; a že zpoždění způsobené pozdním odvoláním vlády bylo pro stěžovatele výhodné, protože v mezidobí nadále pobírali dávky vypočítané podle původních rozsudků (§ 50–52).

326. A konečně, Soud si je vědom toho, že dopad peněžité ztráty nesmí být měřen abstraktně; i malá finanční újma může být významná s ohledem na konkrétní stav osoby a ekonomickou situaci země nebo regionu, ve kterém žije. Soud tedy posuzuje účinek finanční ztráty s přihlédnutím k situaci jednotlivce. Ve věci *Fernandez proti Francii* (rozh.) skutečnost, že stěžovatelka byla soudkyní u odvolacího soudu v Marseille, byla podstatná pro zjištění soudu, že pokuta ve výši 135 EUR pro ni nebyla významnou částkou.

b. Podstatná finanční újma

327. Naopak v případě, že se Soud domnívá, že stěžovatel utrpěl podstatnou finanční újmu, může být tato podmínka odmítnuta. Tak tomu bylo v následujících příkladech případů:

- při výkonu rozhodnutí o přiznání odškodnění za délku řízení byla zjištěna prodleva od devíti do čtyřiceti devíti měsíců, kdy se příslušné částky pohybovaly od 200 do 13 749,99 EUR (*Gaglione a ostatní proti Itálii*);

- v případě prodlevy při vyplácení odškodnění za vyvlastněný majetek, kde částky dosahovaly desítek tisíc eur (*Sancho Cruz a další případy „agrární reformy“ proti Portugalsku*, § 32–35);
- v případě sporu ohledně zaměstnaneckých práv s nárokem na přibližně 1 800 EUR (*Živić proti Srbsku*);
- v případě týkajícím se délky občanského soudního řízení v délce patnácti let a pěti měsíců a neexistence prostředků nápravy, přičemž nárokována je „významná částka“ (*Giusti proti Itálii*, § 22–36);
- v případě týkajícím se délky občanského soudního řízení, kde se dotýčná částka týkala příspěvků na invaliditu, které nebyly zanedbatelné (*De Ieso proti Itálii*);
- v případě, kdy byla stěžovatelka povinna zaplatit soudní poplatky, které o 20 procent překračovaly její měsíční příjem (*Piętka proti Polsku*, § 33–41);
- v případě, kdy byli stěžovatelé povinni opakovaně platit stálý poplatek, ačkoli nejvyšší jednotlivá zaplacená měsíční splátka nepřesáhla 30 EUR, nelze říci, že by celková částka, kterou by museli zaplatit, byla v celkovém kontextu nevýznamná s ohledem na životní úroveň v žalovaném státě (*Strezovski a ostatní proti Severní Makedonii*, § 47–49).

c. Nedostatek podstatné nefinanční újmy

328. Soud se však při použití podmínky nedostatku podstatné újmy nezabývá výlučně případy nevýznamných finančních částek. Skutečný výsledek případu na vnitrostátní úrovni může mít i jiné než finanční důsledky. Ve věcech *Holub proti České republice* (rozh.), *Bratři Zátkové, A.S., proti České republice* (rozh.), *Matoušek proti České republice* (rozh.), *Čavajda proti České republice* (rozh.) a *Hanzl a Špadrna proti České republice* (rozh.) Soud při rozhodování vycházel ze skutečnosti, že nesdělené postřehy ostatních stran neobsahovaly nic nového nebo podstatného pro daný případ a rozhodnutí Ústavního soudu z nich v každém z případů nevycházelo. Ve věci *Liga Portuguesa de Futebol Profissional proti Portugalsku* (rozh.) se Soud řídil stejným odůvodněním, které uvedl ve věci *Holub proti České republice* (rozh.). Předmětnou újmou byla skutečnost, že stěžovateli nebylo zasláno stanovisko státního zástupce, a nikoli částka 19 milionů EUR, kterou mohla být společnost donucena zaplatit. Soud shledal, že stěžovatelská společnost nebyla nedoručením sdělení dotyčného stanoviska dotčena.

329. Obdobně ve věci *Jančev proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii* (rozh.) se stížnostní námitka týkala neoznámení rozhodnutí soudu prvního stupně na veřejnosti. Soud dospěl k závěru, že stěžovatel neutrpěl žádnou podstatnou újmu, protože nebyl poškozenou stranou. Soud také vzal v úvahu, že povinnost zbourat zeď a odstranit cihly, která byla důsledkem protiprávního jednání stěžovatele, pro něj nepředstavovala významnou finanční zátěž. Dalším případem, ve kterém se stěžovatel přímo nedovolával žádné finanční částky, byl případ *Savu proti Rumunsku* (rozh.). V tom případě si stěžovatel stěžoval na nevykonání některých rozsudků v jeho prospěch, včetně povinnosti vydat osvědčení.

330. Ve věci *Gagliano Giorgi proti Itálii* se Soud poprvé zabýval námitkou týkající se délky trestního řízení. Při pohledu na skutečnost, že stěžovateli byl v důsledku délky řízení snížen trest, Soud dospěl k závěru, že toto snížení stěžovatele odškodnilo, nebo zejména zmenšilo jakoukoli újmu, kterou by v důsledku dlouhého řízení utrpěl. Soud proto rozhodl, že neutrpěl žádnou podstatnou újmu. Ve věci *Galović proti Chorvatsku* (rozh.) Soud zjistil, že stěžovatelka ve skutečnosti těžila z nadměrné délky občanskoprávního řízení, protože zůstala ve své nemovitosti o šest let a dva měsíce déle. Dva další nizozemské případy se také zabývaly délkou trestního řízení a neexistencí účinného prostředku nápravy, konkrétně věci *Čelik proti Nizozemsku* (rozh.) a *Van der Putten proti Nizozemsku* (rozh.). Námitky stěžovatelů se týkaly pouze délky řízení u nejvyššího soudu v důsledku doby, kterou odvolací soud potřeboval k doplnění spisu. V obou případech však stěžovatelé podali odvolání na právní otázky k nejvyššímu soudu, aniž by uvedli jakýkoli odvolací důvod. Soud shledal, že nebyla podána stížnostní námitka proti rozsudku odvolacího soudu ani proti jakémukoli aspektu předchozího trestního řízení, a v obou případech měl za to, že stěžovatelé neutrpěli podstatnou újmu.

331. Ve věci *Kiril Zlatkov Nikolov proti Francii* Soud shledal, že neexistoval žádný náznak významného dopadu na výkon práva stěžovatele na to, aby nebyl diskriminován, a na jeho právo na spravedlivý proces v rámci trestního řízení vedeného proti němu, nebo dokonce v širším smyslu na jeho osobní situaci. Soud tedy dospěl k závěru, že diskriminace tvrzená stěžovatelem při uplatňování jeho práva na spravedlivý proces mu v žádném případě nezpůsobuje „podstatnou újmu“.

332. Ve věci *Zwinkels proti Nizozemsku* (rozh.) se jediný zásah do práva na respektování domova podle článku 8 týkal neoprávněného vstupu inspektorů práce do garáže a na základě toho Soud zamítl stížnostní námitku, protože „neměla větší než minimální dopad“ na právo stěžovatele na bydlení či soukromý život. Obdobně ve věci *Borg a Vella proti Maltě* (rozh.), § 41 – skutečnost, že relativně malý pozemek stěžovatelů byl po určitou dobu vyvlastněn, pro ně podle všeho neměla žádný významný důsledek.

333. Ve věci *C. P. proti Spojenému království* (rozh.) stěžovatel tvrdil, že jeho dočasné vyloučení ze školy na tři měsíce porušilo jeho právo na vzdělání. Soud uvedl, že „ve většině případů bude tříměsíční vyloučení ze školy pro dítě představovat podstatnou újmu“. V tomto případě však existovalo několik faktorů, které snižovaly význam jakékoli přetrvávající „újmy“, kterou stěžovatel utrpěl. Jakákoli újma, kterou stěžovatel ohledně svého práva na vzdělání věcně utrpěl, byla tedy spekulativní.

334. Ve věci *Vasjanovič [Vasyanovich] proti Rusku* (rozh.) Soud dospěl k závěru, že nejpodstatnějším prvkem stěžovatelova nároku byla jeho neschopnost vyměnit žetony za pivo a že tato stížnostní námitka byla úspěšná. Zbývající část stěžovatelova nároku a odvolání týkající se sázek, které prohrál, a nároku na nemajetkovou újmu, byly do značné míry spekulativní. Ve věci *Grozdanic a Gršković-Grozdanic proti Chorvatsku*, § 127–132, Soud poznamenal, že námitka vůči přístupu k soudu podaná stěžovatelem podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy se týkala odmítnutí vyslechnout odvolání v právních otázkách, které postrádaly jakoukoli naději na úspěch (z hlediska odůvodněnosti), a proto dospěl k závěru, že stěžovatel neutrpěl podstatnou újmu.

335. Soud použil podmínku nedostatku podstatné újmy v případě svobody projevu poprvé ve věci *Sylka proti Polsku* (rozh.), § 35. Případ se týkal nešťastné verbální konfrontace mezi stěžovatelem a policistou bez širších důsledků nebo podtónů veřejného zájmu, které by mohly vzbuzovat skutečné obavy podle článku 10 (na rozdíl od věci *Eon proti Francii*).

d. Podstatná nefinanční újma

336. Pokud jde o případy, kdy Soud novou podmínku odmítl, ve věci *3A.CZ s.r.o. proti České republice*, § 34, Soud shledal, že nesdělené postřehy mohly obsahovat některé nové informace, jichž si stěžující společnost nebyla vědoma. Na rozdíl od řady případů, jako byla věc *Holub proti České republice* (rozh.), Soud zde nemohl dospět k závěru, že společnost neutrpěla podstatnou újmu. Stejné odůvodnění bylo použito ve věcech *BENet Praha, spol. s r.o., proti České republice*, § 135, a *Joos proti Švýcarsku*, § 20.

337. Ve věci *Lučaninova [Luchaninova] proti Ukrajině*, § 46–50, Soud shledal, že výsledek řízení, o kterém stěžovatelka tvrdila, že byl nezákonný a vedený nekalým způsobem, měl zvláště negativní dopad na její profesní život. Usvědčení stěžovatelky totiž vyústilo v její propuštění z práce. Stěžovatelka tedy utrpěla podstatnou újmu. Ve věci *Diacenco proti Rumunsku*, § 46, bylo zásadní otázkou pro stěžovatele jeho právo na presumpci nevinu podle čl. 6 odst. 2.

338. Dalším příkladem týkajícím se článku 6 je věc *Selmani a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, § 28–30 a 40–41, která se týkala nedostatku ústního jednání v řízení před ústavním soudem. Vláda tvrdila, že ústní jednání by nepřispělo ke zjištění nových nebo odlišných skutečností a že podstatné skutečnosti týkající se odstranění stěžovatelů z galerie Parlamentu byly mezi stranami nesporné a mohly být stanoveny na základě písemných důkazů podaných na podporu ústavní stížnosti stěžovatelů. Soud měl za to, že námitka vlády byla samotným jádrem stížnosti, a proto ji přezkoumala ve fázi otázky odůvodněnosti. Soud poznamenal, že případ stěžovatelů byl zkoumán pouze u ústavního soudu, který jednal jako soud první a jediné instance. Rovněž dospěl k závěru, že ačkoli odstranění stěžovatelů z galerie Parlamentu jako takové nebylo mezi stranami zpochybněno, rozhodnutí ústavního soudu vycházelo ze skutečností, které stěžovatelé zpochybnili a které byly pro výsledek

případu podstatné. Tyto problémy nebyly ani technické, ani čistě právní. Stěžovatelé proto měli právo na ústní jednání před ústavním soudem. Soud tedy námitku vlády zamítl.

339. Ve věci *Schmidt proti Lotyšsku*, § 72–75, stěžovatelka odešla od svého manžela, s nímž žila v Lotyšsku, a přestěhovala se do bývalého bydliště manželů v Německu. Aniž by to stěžovatelka věděla, její manžel následně zahájil rozvodové řízení v Lotyšsku. Manžel rozvodovému soudu oznámil, že její aktuální adresu nezná. Po počátečním neúspěšném pokusu doručit rozvodové dokumenty stěžovateli na lotyšskou adresu páru rozvodový soud zveřejnil dvě oznámení v lotyšském úředním věstníku. Stěžovatelka, která si nebyla řízení vědoma, se jednání neúčastnila a rozvod byl schválen za její nepřítomnosti. Že její manželství bylo rozvázáno a její manžel se znovu oženil, se dozvěděla teprve tehdy, když přišla na pohřeb svého domnělého manžela. Stěžovatelka si stěžovala, že rozvodové řízení bylo v rozporu s článkem 6. Soud rozhodl, že neexistují důvody pro závěr, že stěžovatelka neutrpěla žádnou podstatnou újmu, a mimo jiné poznamenal, že důležitost věci pro stěžovatelku a dopady věci na její soukromý a rodinný život nelze podceňovat.

340. Soud při několika příležitostech zdůraznil důležitost osobní svobody v demokratické společnosti a dosud nepoužil podmínku nedostatku podstatné újmy na žádný případ týkající se článku 5. Ve věci *Čamans a Timofejeva proti Lotyšsku*, § 80–81, vláda uvedla, že údajná omezení práv stěžovatelů na to, aby nebyli zbaveni svobody, trvala jen několik hodin. Soud dospěl k závěru, že stěžovatelé utrpěli újmu, kterou nelze považovat za nepodstatnou. Dalším příkladem důležitosti osobní svobody ve spojení s článkem 6 je věc *Hebat Aslan a Firas Aslan proti Turecku*. V takovém případě měl předmět a výsledek odvolání pro stěžovatele zásadní význam, jelikož se domáhali soudního rozhodnutí o zákonnosti jejich odnětí svobody a zejména o ukončení tohoto odnětí svobody, pokud by bylo shledáno nezákonným. S ohledem na důležitost práva na svobodu v demokratické společnosti Soud nemohl dospět k závěru, že stěžovatelům nevznikla „podstatná újma“ při výkonu jejich práva přiměřeně se účastnit řízení o přezkumu jejich odvolání.

341. Ve věci *Van Velden proti Nizozemsku*, § 33–39, si stěžovatel stěžoval podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Vláda tvrdila, že stěžovatel neutrpěl žádnou podstatnou újmu, protože mu z trestu odnětí svobody byla odečtena celá doba vyšetřovací vazby. Soud však shledal, že bylo rysem trestního řízení mnoha smluvních stran stanovit dobu zadržení před konečným usvědčením a odsouzením proti případnému trestu; tudíž kdyby Soud obecně rozhodl, že jakákoli újma vyplývající z vyšetřovací vazby je pro účely Úmluvy *ipso facto* zanedbatelná, značná část potenciálních stížností podle článku 5 by tím byla vyňata z rozsahu jeho kontroly. Námitka vlády podle podmínky nedostatku podstatné újmy byla tedy zamítnuta. Další případ týkající se článku 5, ve kterém byla námitka vlády podle této podmínky zamítnuta, byla věc *Bannikov proti Lotyšsku*, § 54–60. V tomto případě byla doba vyšetřovací vazby jeden rok, jedenáct měsíců a osmnáct dní.

342. V zajímavých případech zahrnujících stížnostní námitky podle článků 8, 9, 10 a 11 byly námitky vlády na základě nedostatku podstatné újmy rovněž zamítnuty. Ve věci *Biržietis proti Litvě*, § 34–37, zakazovaly vnitřní předpisy věznice stěžovateli růst vousů a stěžovatel tvrdil, že mu tento zákaz způsobil duševní utrpení. Soud měl za to, že případ vyvolává otázky týkající se omezení osobní volby vězňů, pokud jde o jejich požadovaný vzhled, což byla pravděpodobně důležitá principiální záležitost. Ve věci *Brazzi proti Itálii*, § 24–29, která se týkala domovní prohlídky bez jakýchkoli finančních důsledků, vzal Soud v úvahu subjektivní důležitost věci pro stěžovatele (jeho právo na pokojné užívání jeho majetku a jeho domova) a také to, co bylo objektivně v sázce, tj. existence účinného soudního dohledu nad domovními prohlídkami podle vnitrostátního práva. Ve věci *Cordella a ostatní proti Itálii*, § 135–139, která se týkala údajné nedostatečné reakce státu na znečištění ovzduší ocelárnou, na úkor zdraví okolního obyvatelstva, vzal Soud v úvahu povahu stížnostních námitok vznesených stěžovateli (podle článku 8) a existenci vědecké studie prokazující znečišťující účinky emisí z ocelárny na životní prostředí a na zdraví osob žijících v postižených oblastech. Ve věci *F. O. proti Chorvatsku**, § 69, kde šlo o obtěžování dítěte ve škole učitelem, což u dítěte vyvolalo emoční potíže, Soud zdůraznil, že zde nemůže být žádný prostor pro uplatnění podmínky nedostatku újmy. Ve věci *Vartic proti Rumunsku (č. 2)*, § 37–41, si stěžovatel stěžoval, že tím, že mu vězeňské úřady odmítly poskytnout vegetariánskou stravu vyžadovanou jeho buddhistickým přesvědčením, porušily jeho právo projevovat náboženství

podle článku 9. Soud dospěl k závěru, že předmětem stížnosti byla důležitá zásada (viz také *Stavropoulos a ostatní proti Řecku*, § 29–30, týkající se rodného listu odhalujícího volbu rodičů nepokřtít své dítě ve vztahu k právu nevyjadřovat své přesvědčení). Ve věci *Eon proti Francii*, § 34, byla stížnostní námitka podle článku 10 zaměřená na to, zda by urážení hlavy státu mělo zůstat trestným činem. Soud zamítl námitku vlády a dospěl k závěru, že tato otázka je pro stěžovatele subjektivně důležitá a objektivně jde o věc veřejného zájmu. Jiná věc podle článku 10, *Jankovskis proti Litvě*, § 59–63, se týkala práva vězně na informace. Stěžovateli byl odepřen přístup na webovou stránku obsahující informace o učebních a studijních programech. Tyto informace byly přímo podstatné pro zájem žadatele o získání vzdělání, což bylo zase podstatné pro jeho rehabilitaci a následné opětovné začlenění do společnosti. S ohledem na důsledky tohoto zásahu pro stěžovatele Soud zamítl námitku vlády, že stěžovatel neutrpěl podstatnou újmu. Ve věci *Panioglu proti Rumunsku*, § 75–76, Soud rovněž zamítl námitku vlády a měl za to, že údajné porušení článku 10 (řízení ohledně kodexu chování proti soudci kvůli zveřejnění obvinění zpochybňujících morální a profesní bezúhonnost předsedy kasačního soudu) se týkalo „důležitých zásadních otázek“, s ohledem na subjektivní dojem stěžovatelky, že to ovlivnilo její kariérní vyhlídky a penalizovalo ji za účast v debatě obecného zájmu o reformě a fungování soudního systému. Ve věci *Berladir a ostatní proti Rusku*, § 34, Soud nepovažoval za vhodné zamítnout stížnostní námitky podle článků 10 a 11 s odkazem na čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy vzhledem k tomu, že se pravděpodobně týkaly zásadních věcí. Ve věci *Akarsubaşı a Alçiçek proti Turecku*, § 16–20, dostali stěžovatelé, kteří byli členy odborů, pokutu za připevnění transparentu „Pracoviště stávkuje“ k plotu před střední školou v den národní mobilizace. Stěžovali si podle článku 11 Úmluvy. Soud zamítl námitku vlády, že stěžovatelé neutrpěli podstatnou újmu. Zdůraznil zásadní význam práva na pokojné shromažďování a poznamenal, že údajné porušení pravděpodobně bude mít značný dopad na uplatňování tohoto práva stěžovatelů, protože pokuty by je mohly odradit od účasti na jiných shromážděních v rámci jejich odborové činnosti. Soud také odkázal na zásadní význam svobody pokojného shromažďování při zamítnutí námitky vlády podle čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy ve věci *Öğrü a ostatní proti Turecku*, § 53–54 (týkající se aktivistů za lidská práva). Pokud jde o svobodu sdružování, viz *Jordanovi [Yordanovi] proti Bulharsku*, § 49–52 (ohledně trestního řízení za pokus o založení politické strany).

343. Dvěma příklady, kdy Soud zamítl námitky vlád zahrnující stížnosti podle článku 1 Protokolu č. 1, jsou věci *Siemaszko a Olszyński proti Polsku* a *Statileo proti Chorvatsku*. První případ se týkal zadržených, kteří si stěžovali na povinnost umístit peněžní částky určené k vytvoření spořicího fondu, který jim bude předán při jejich propuštění, na spořicí účet s tak nízkou úrokovou sazbou, že jejich hodnota klesla. Druhý případ se týkal právních předpisů o bydlení v Chorvatsku. Stěžovatel si stěžoval, že není schopen svůj byt užívat, prodat, pronajmout ho osobě, kterou si zvolil, ani účtovat tržní nájemné za jeho pronájem.

4. Ochranná doložka: otázka, zda dodržování lidských práv vyžaduje projednání odůvodněnosti případu

344. Jakmile Soud v souladu s nastíněným přístupem zjistí, že nebyla způsobena žádná podstatná újma, pokračuje ve zkoumání, zda by ho ochranná doložka obsažená v čl. 35 odst. 3 písm. b) přesto nezavazovala k posouzení odůvodněnosti stížnostní námitky.

345. Druhou částí podmínky je ochranná doložka (viz *důvodová zpráva* k Protokolu č. 14, § 81) zaručující, že stížnost nebude prohlášena za nepřijatelnou, pokud dodržování lidských práv tak, jak jsou definována v Úmluvě nebo jejích protokolech, vyžaduje přezkoumání odůvodněnosti případu. Takové otázky obecného charakteru by vyvstávaly například tam, kde je potřeba vyjasnit povinnosti států vyplývající z Úmluvy nebo přimět žalovaný stát, aby vyřešil strukturální nedostatek postihující další osoby ve stejné pozici, jako je stěžovatel (*Saveljev [Savelyev] proti Rusku* (rozh.), § 33; *Jočeva a Ganeva proti Bulharsku**, § 83). Soud vzal v úvahu skutečnost, že případ byl postoupen velkému senátu, protože měl za to, že vznáší závažné otázky ovlivňující výklad Úmluvy, takže bylo třeba zvážit, že dodržování lidských práv by v každém případě vyžadovalo přezkoumání odůvodněnosti případu (*Vavříčka a ostatní proti České republice* [velký senát], § 163).

Znění této části se zakládá na druhé větě čl. 37 odst. 1 Úmluvy, kde plní podobnou funkci v rámci rozhodnutí o vyškrtnutí stížnosti ze seznamu případů Soudu. Stejně znění je použito v čl. 39 odst. 1 jako základ pro schválení smírného urovnání mezi účastníky řízení.

346. Orgány Úmluvy důsledně vykládají toto ustanovení tak, že je nutné pokračovat ve zkoumání věci nehledě na její vyřešení účastníky řízení nebo existenci jakýchkoli jiných důvodů pro vyškrtnutí stížnosti ze seznamu případů. I když jsou tedy splněna další kritéria pro zamítnutí stížnosti podle čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy, dodržování lidských práv by mohlo vyžadovat, aby Soud přezkoumal odůvodněnost případu (*Maravić Markeš proti Chorvatsku*, § 50–55). Ve věci *Daniel Faulkner proti Spojenému království*, § 27, Soud necítil potřebu určit, zda by bylo možné tvrdit, jestli stěžovatel utrpěl „podstatnou újmu“, protože jeho stížnostní námitka nastolila novou principiální otázku podle článku 5, tedy otázku, která si žádá zvážení Soudem.

347. Právě tento přístup byl použit ve věci *Finger proti Bulharsku*, § 67–77, kde Soud považoval za zbytečné určit, zda stěžovatel utrpěl podstatnou újmu, protože dodržování lidských práv vyžaduje přezkoumání odůvodněnosti případu (týkající se potenciálního systémového problému s nepřiměřenou délkou civilního řízení a údajným nedostatkem účinného prostředku nápravy).

348. Ve věci *Živić proti Srbsku*, § 36–42, Soud rovněž shledal, že i za předpokladu, že stěžovatel neutrpěl podstatnou újmu, případ vyvolává otázky obecného zájmu, které je třeba přezkoumat. Důvodem byla nejednotná judikatura okresního soudu v Bělehradě, pokud jde o právo na spravedlivou mzdu a stejnou odměnu za stejnou práci, tj. stejné zvýšení platu přiznané určité kategorii policistů.

349. Obdobně ve věci *Nicoleta Gheorghe proti Rumunsku* Soud odmítl novou podmínku navzdory nevýznamnému finančnímu vyrovnání, které bylo v sázce (17 EUR), protože pro vnitrostátní jurisdikci bylo zapotřebí zásadního rozhodnutí v dané věci (případ se týkal otázky presumpce nevinny a rovnosti zbraní v trestním řízení a byl prvním rozsudkem po změně vnitrostátního práva). Ve věci *Juhas Đurić proti Srbsku* (obnova řízení) si stěžovatel v rámci předběžného vyšetřování trestného činu stěžoval na zaplacení poplatků obhájci jmenovanému policií. Soud dospěl k závěru, že problémy, které jsou předmětem stížnosti, nelze považovat za triviální, a tedy za něco, co si nezaslouží přezkoumání odůvodněnosti případu, protože se tyto problémy týkají fungování systému trestního soudnictví. Námitka vlády na základě nové podmínky přijatelnosti byla proto zamítnuta, protože dodržování lidských práv vyžadovalo přezkoumání odůvodněnosti. Ve věci *Strezovski a ostatní proti Severní Makedonii* Soud zamítl námitku vlády, protože případ mimo jiné vyvolal otázky obecného významu (ve stejné pozici jako stěžovatelé bylo 12 000 domácností) a na projednání před Soudem čekalo více než 120 podobných případů (§ 49).

350. Jak je uvedeno v bodě 39 *důvodové zprávy* k Protokolu č. 14, použití požadavku přijatelnosti by mělo zajistit zamezení odmítnutí případů, které bez ohledu na svou triviální povahu vyvolávají závažné otázky ovlivňující uplatňování nebo výklad Úmluvy nebo důležité otázky týkající se vnitrostátního práva (*Maravić Markeš proti Chorvatsku*, § 51).

351. Soud již rozhodl, že dodržování lidských práv nevyžaduje, aby pokračoval ve zkoumání stížnosti, pokud se například změnil příslušný právní předpis a podobné záležitosti byly vyřešeny dříve v jiných případech (*Léger proti Francii* (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], § 51; *Rinck proti Francii* (rozh.); *Fedotova proti Rusku*), ani v případech, kdy byl příslušný právní předpis zrušen a stížnostní námitka před Soudem má pouze historický význam (*Ionescu proti Rumunsku* (rozh.)). Obdobně dodržování lidských práv nevyžaduje, aby Soud posuzoval stížnost, pokud se Soud a Výbor ministrů tímto problémem již zabývaly jako systémovým problémem, například v případě nevynucování vnitrostátních rozsudků v Ruské federaci (*Vasilchenko proti Rusku*) nebo Rumunsku (*Gaftoniuc proti Rumunsku* (rozh.); *Savu proti Rumunsku* (rozh.)) nebo též v Moldavsku (*Burov proti Moldavsku* (rozh.)) nebo Arménii (*Gurujan proti Arménii* (rozh.)). Kromě toho tam, kde se problém týká délky řízení v Řecku (*Kiousi proti Řecku* (rozh.)) nebo v České republice (*Havelka proti České republice* (rozh.)), měl Soud již mnoho příležitostí k řešení této otázky v předchozích rozsudcích. Totéž platí i pro veřejné vyhlášení rozsudků (*Jančev proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii* (rozh.)) nebo pokud má Soud možnost

získat znalosti o podaných vyjádřeních nebo důkazech předložených druhou stranou a vyjádřit se k nim (*Bazeljuk [Bazelyuk] proti Ukrajině* (rozh.)).

Seznam citovaných případů

Judikatura citovaná v této příručce odkazuje na rozsudky nebo rozhodnutí vydaná Soudem a na rozhodnutí nebo zprávy Evropské komise pro lidská práva („Komise“).

Není-li uvedeno jinak, všechny odkazy jsou na rozsudek o odůvodněnosti vydaný senátem Soudu. Zkratka „(roz.)“ znamená, že jde o rozhodnutí Soudu, a označení „[velký senát]“ znamená, že případ projednal velký senát Soudu.

Rozsudky senátu, které nebyly při zveřejnění této aktualizace konečné ve smyslu článku 44 Úmluvy, jsou v níže uvedeném seznamu označeny hvězdičkou (*). Článek 44 odst. 2 Úmluvy stanoví: „Rozsudek senátu se stane konečným, a) jakmile strany prohlásí, že nebudou žádat o postoupení případu velkému senátu; nebo b) po uplynutí tříměsíční lhůty ode dne vynesení rozsudku, jestliže nebylo požádáno o postoupení případu velkému senátu; nebo c) jakmile kolegium soudců velkého senátu zamítne žádost podle článku 43.“ V případech, kdy velký senát přijme žádost o postoupení, stane se konečným následný rozsudek velkého senátu, nikoli rozsudek senátu.

Hypertextové odkazy na případy citované v elektronické verzi příručky směřují do databáze HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>), která poskytuje přístup k judikatuře Soudu (rozsudky a rozhodnutí velkého senátu, senátu a výboru, sdělené případy, poradní stanoviska a právní shrnutí z informační zprávy o judikatuře), k judikatuře Komise (rozhodnutí a zprávy) a k usnesením Výboru ministrů.

Soud vydává své rozsudky a rozhodnutí v angličtině a/nebo francouzštině, což jsou jeho dva úřední jazyky. Databáze HUDOC také obsahuje překlady mnoha důležitých případů do více než třiceti neoficiálních jazyků a odkazy na zhruba sto on-line sbírek judikatury vytvořených třetími stranami.

—A—

[3A.CZ s.r.o. proti České republice](#), č. 21835/06, rozsudek ze dne 10. února 2011

[A, B a C proti Irsku](#) [velký senát], č. 25579/05, ESLP 2010

[A a B proti Chorvatsku](#), č. 7144/15, rozsudek ze dne 20. června 2019

[A. proti Spojenému království](#), 23. září 1998, Zprávy o rozsudcích a rozhodnutích 1998-VI

[A. M. proti Francii](#), č. 12148/18, rozsudek ze dne 29. dubna 2019

[A. N. H. proti Finsku](#) č. 70773/11, rozhodnutí ze dne 12. února 2013

[Abdulchakov proti Rusku](#), č. 14743/11, rozsudek ze dne 2. října 2012

[Abdulrahman proti Nizozemsku](#), č. 66994/12, rozhodnutí ze dne 5. února 2013

[Abramjan \[Abramyan\] a ostatní proti Rusku](#), č. 38951/13 a 59611/13, rozhodnutí ze dne 12. května 2015

[Açış proti Turecku](#), č. 7050/05, rozsudek ze dne 1. února 2011

[Adam a ostatní proti Německu](#), č. 290/03, rozhodnutí ze dne 1. září 2005

[Ādamsons proti Lotyšsku](#), č. 3669/03, rozsudek ze dne 24. června 2008

[Aden Ahmed proti Maltě](#), č. 55352/12, rozsudek ze dne 23. července 2013

[Adesina proti Francii](#), č. 31398/96, rozhodnutí Komise ze dne 13. září 1996

[Adžigitova a ostatní proti Rusku*](#), č. 40165/07 a 2593/08, rozsudek ze dne 22. června 2021

[Agbovi proti Německu](#), č. 71759/01, rozhodnutí ze dne 25. září 2006

[Agrotexim a ostatní proti Řecku](#), 24. října 1995, řada A č. 330-A

[Ahmet Sadik proti Řecku](#), 15. listopadu 1996, zprávy 1996-V

[Ahmet Tunç a ostatní proti Turecku](#), č. 4133/16 a 31542/16, rozhodnutí ze dne 29. ledna 2019

Ahtinen proti Finsku, č. 48907/99, rozhodnutí ze dne 31. května 2005
Ahunbay a ostatní proti Turecku, č. 6080/06, rozhodnutí ze dne 29. ledna 2019,
Aizpurua Ortiz a ostatní proti Španělsku, č. 42430/05, rozsudek ze dne 2. února 2010,
Akarsubaşı a Alçiçek proti Turecku, č. 19620/12, rozsudek ze dne 23. ledna 2018
Akbay a ostatní proti Německu, č. 40495/15 a 2 další, rozsudek ze dne 15. října 2020
Akdivar a ostatní proti Turecku, 16. září 1996, zprávy 1996-IV
Akif Hasanov proti Ázerbájdžánu, č. 7268/10, rozsudek ze dne 19. září 2019
Aksoy proti Turecku, 18. prosince 1996, zprávy 1996-VI
Aksu proti Turecku [velký senát], č. 4149/04 a 41029/04, ESLP 2012
Al Husin proti Bosně a Hercegovině (č. 2), č. 10112/16, rozsudek ze dne 25. června 2019
Al Nashiri proti Polsku, č. 28761/11, rozsudek ze dne 24. července 2014
Al Nashiri proti Rumunsku, č. 33234/12, rozsudek ze dne 31. května 2018
Al-Dulimi a společnost Montana Management Inc. proti Švýcarsku, č. 5809/08, rozsudek velkého senátu ze dne 21. června 2016
Al-Jedda proti Spojenému království [velký senát], č. 27021/08, ESLP 2011
Al-Moayad proti Německu, č. 35865/03, rozhodnutí ze dne 20. února 2007
Al-Nashif proti Bulharsku, č. 50963/99, rozsudek ze dne 20. června 2002
Al-Saadoon a Mufdhi proti Spojenému království, č. 61498/08, ESLP 2010
Al-Skeini a ostatní proti Spojenému království [velký senát], č. 55721/07, ESLP 2011
Albayrak proti Turecku, č. 38406/97, rozsudek ze dne 31. ledna 2008
Albert a ostatní proti Maďarsku, č. 5294/14, rozsudek velkého senátu ze dne 7. července 2020
Aleksanjan [Aleksanyan] proti Rusku, č. 46468/06, rozsudek ze dne 22. prosince 2008
Aleksejev [Alekseyev] a ostatní proti Rusku, č. 14988/09 a 50 dalších, rozsudek ze dne 27. listopadu 2018
Aliiev proti Gruzii, č. 522/04, rozsudek ze dne 13. ledna 2009
Alijeva a Alijev [Aliyeva a Aliyev] proti Ázerbájdžánu, č. 35587/08, rozsudek ze dne 31. července 2014
Allan proti Spojenému království (rozh.), č. 48539/99, rozsudek ze dne 28. srpna 2001
Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão a ostatní proti Portugalsku, č. 29813/96 a 30229/96, ESLP 2000-I
Amarandei a ostatní proti Rumunsku, č. 1443/10, rozsudek ze dne 26. dubna 2016
An a ostatní proti Kypru, č. 18270/91, rozhodnutí Komise ze dne 8. října 1991
Ančugov [Anchugov] a Gladkov proti Rusku, č. 11157/04 a 15162/05, rozsudek ze dne 4. července 2013
Andrášik a ostatní proti Slovensku (rozh.), č. 57984/00 a 6 dalších, ESLP 2002-IX
Andreasen proti Spojenému království a 26 dalším členským státům Evropské unie, č. 28827/11, rozhodnutí ze dne 31. března 2015
Andronicou a Constantinou proti Kypru, 9. října 1997, zprávy 1997-VI
Ankarcrona proti Švédsku (rozh.), č. 35178/97, ESLP 2000-VI
Apinis proti Lotyšsku, č. 46549/06, rozhodnutí ze dne 20. září 2011
Aquilina proti Maltě [velký senát], č. 25642/94, ESLP 1999-III
Arat proti Turecku, č. 10309/03, rozsudek ze dne 10. listopadu 2009
Arlewin proti Švédsku, č. 22302/10, rozsudek ze dne 1. března 2016
Armonienė proti Litvě, č. 36919/02, rozsudek ze dne 25. listopadu 2008
AsDAC proti Moldavsku, č. 47384/07, rozsudek ze dne 8. prosince 2020

Assanidze proti Gruzii [velký senát], č. 71503/01, ESLP 2004-II

Sdružení pro obranu lidských práv v Rumunsku – Helsinský výbor [Association for the Defence of Human Rights in Romania – Helsinki Committee] jménem Ionela Garcey proti Rumunsku, č. 2959/11, rozsudek ze dne 24. března 2015

Association Innocence en Danger a Association Enfance et Partage proti Francii, č. 15343/15 a 16806/15, rozsudek ze dne 4. června 2020

Sdružení svědků Jehovových [Association Les témoins de Jéhovah] proti Francii, č. 8916/05, rozhodnutí ze dne 21. září 2010

Ataykaya proti Turecku, č. 50275/08, rozsudek ze dne 22. července 2014

Ajdarov [Aydarov] a ostatní proti Bulharsku (rozh.), č. 33586/15, 2. října 2018 *Ayuntamiento de Mula proti Španělsku* (rozh.), č. 55346/00, ESLP 2001-I *Azemi proti Srbsku*, č. 11209/09, rozhodnutí ze dne 5. listopadu 2013

Azinas proti Kypru [velký senát], č. 56679/00, ESLP 2004-III

—B—

Bagdonavicius a ostatní proti Rusku, č. 19841/06, rozsudek ze dne 11. října 2016

Bagheri a Maliki proti Nizozemsku, č. 30164/06, rozhodnutí ze dne 15. května 2007

Baillard proti Francii, č. 6032/04, rozhodnutí ze dne 25. září 2008

Bakanova proti Litvě, č. 11167/12, rozsudek ze dne 31. května 2016

Balan proti Moldavsku, č. 44746/08, rozhodnutí ze dne 24. ledna 2012

Banković a ostatní proti Belgii a dalším státům (rozh.) [velký senát], č. 52207/99, ESLP 2001-XII

Bannikov proti Lotyšsku, č. 19279/03, rozsudek ze dne 11. června 2013

Barberà, Messegué a Jabardo proti Španělsku, 6. prosince 1988, řada A č. 146

*Barovov proti Rusku**, č. 9183/09, rozsudek ze dne 15. června 2021

Baumann proti Francii, č. 33592/96, ESLP 2001-V

Bazeljuk [Bazelyu] proti Ukrajině, č. 49275/08, rozhodnutí ze dne 27. března 2012

Bazorkina proti Rusku, č. 69481/01, rozsudek ze dne 27. července 2006

Beer a Regan proti Německu, č. 28934/95, rozsudek velkého senátu ze dne 18. února 1999

*Beg S.p.a. proti Itálii**, č. 5312/11, rozsudek ze dne 20. května 2021

Beganović proti Chorvatsku, č. 46423/06, rozsudek ze dne 25. června 2009

Behrami proti Francii a Saramati proti Francii, Německu a Norsku, č. 71412/01 a 78166/01, rozhodnutí velkého senátu ze dne 2. května 2007

Beizaras a Levickas proti Litvě, č. 41288/15, rozsudek ze dne 14. ledna 2020

Bekauri proti Gruzii (předběžné námitky), č. 14102/02, rozsudek ze dne 10. dubna 2012

Bekirski proti Bulharsku, č. 71420/01, rozsudek ze dne 2. září 2010

Belilos proti Švýcarsku, 29. dubna 1988, řada A č. 132

Belli a Arquier-Martinez proti Švýcarsku, č. 65550/13, rozsudek ze dne 11. prosince 2018

Belošević proti Chorvatsku, č. 57242/13, rozhodnutí ze dne 3. prosince 2019

Belozorov proti Rusku a Ukrajině, č. 43611/02, rozsudek ze dne 15. října 2015

Ben Salah Adraqui a Dhaime proti Španělsku (rozh.), č. 45023/98, ESLP 2000-IV

Benavent Díaz proti Španělsku (rozh.), č. 46479/10, rozsudek ze dne 31. ledna 2017

Bencheref proti Švédsku, č. 9602/15, rozhodnutí ze dne 5. prosince 2017

BENet Praha, spol. s r.o., proti České republice, č. 38354/06, rozhodnutí ze dne 28. září 2010

BENet Praha, spol. s r.o., proti České republice, č. 33908/04, rozsudek ze dne 24. února 2011

Berdzenišvili [Berdzenishvili] proti Rusku (rozh.), č. 31697/03, ESLP 2004-II

Berić a ostatní proti Bosně a Hercegovině, č. 36357/04 a 25 dalších, rozhodnutí ze dne 16. října 2007

Berladir a ostatní proti Rusku, č. 34202/06, rozsudek ze dne 10. července 2012

Bernardet proti Francii, č. 31406/96, rozhodnutí Komise ze dne 27. listopadu 1996

Bestry proti Polsku, č. 57675/10, rozsudek ze dne 3. listopadu 2015

Beygo proti 46 členským státům Rady Evropy, č. 36099/06, rozhodnutí ze dne 16. června 2009

Biç a ostatní proti Turecku, č. 55955/00, rozhodnutí ze dne 2. února 2006

Bijelić proti Černé Hoře a Srbsku, č. 11890/05, rozsudek ze dne 28. dubna 2009

Biržietis proti Litvě, č. 49304/09, rozsudek ze dne 14. června 2016

Bivolaru proti Rumunsku (č. 2), č. 66580/12, rozsudek ze dne 2. října 2018

Bivolaru proti Rumunsku, č. 28796/04, rozsudek ze dne 28. února 2017

Blagojević proti Nizozemsku (rozh.), č. 49032/07, 9. června 2009

Blečić proti Chorvatsku [velký senát], č. 59532/00, ESLP 2006-III

Blochín [Blokhin] proti Rusku, č. 47152/06, rozsudek velkého senátu ze dne 23. března 2016

„Blondje“ proti Nizozemsku (rozh.), č. 7245/09, ESLP 2009

Bljudik [Blyudik] proti Rusku, č. 46401/08, rozsudek ze dne 25. června 2019

Boacă a ostatní proti Rumunsku, č. 40355/11, rozsudek ze dne 12. ledna 2016

Bočan [Bochan] proti Ukrajině (č. 2) [velký senát], č. 22251/08, ESLP 2015

Bock proti Německu, č. 22051/07, rozhodnutí ze dne 19. ledna 2010

Boelens a ostatní. proti Belgii, č. 20007/09, rozhodnutí ze dne 11. září 2012

Boicenco proti Moldavsku, č. 41088/05, rozsudek ze dne 11. července 2006

Boivin proti 34 členským státům Rady Evropy (rozh.), č. 73250/01, ESLP 2008

Borg a Vella proti Maltě, č. 14501/12, rozhodnutí ze dne 3. února 2015

Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irsku [velký senát], č. 45036/98, ESLP 2005-VI

Bottaro proti Itálii, č. 56298/00, rozhodnutí ze dne 23. května 2002

Bouglame proti Belgii, č. 16147/08, rozhodnutí ze dne 2. března 2010

Bouhamla proti Francii, č. 31798/16, rozhodnutí ze dne 25. června 2019

Božinovski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 68368/01, rozhodnutí ze dne 1. února 2005

Brandão Freitas Lobato proti Portugalsku, č. 14296/14, rozhodnutí ze dne 11. března 2021

Bratři Zátkové, A.S., proti České republice, č. 20862/06, rozhodnutí ze dne 8. února 2011

Brazzi proti Itálii, č. 57278/11, rozsudek ze dne 27. září 2018

Brežec proti Chorvatsku, č. 7177/10, rozsudek ze dne 18. července 2013

Brincat a ostatní proti Maltě, č. 60908/11 a 4 další, rozsudek ze dne 24. července 2014

Broca a Texier-Micault proti Francii, č. 27928/02 a 31694/02, rozsudek ze dne 21. října 2003

Broniowski proti Polsku (rozh.) [velký senát], č. 31443/96, ESLP 2002-X

Brudnicka a ostatní proti Polsku, č. 54723/00, ESLP 2005-II

Brumărescu proti Rumunsku [velký senát], č. 28342/95, ESLP 1999-VII

Brusco proti Itálii (rozh.), č. 69789/01, ESLP 2001-IX

Bui Van Thanh a ostatní proti Spojenému království, č. 16137/90, rozhodnutí Komise ze dne 12. března 1990, DR 65

Buldakov proti Rusku, č. 23294/05, rozsudek ze dne 19. července 2011

Bulharský helsinský výbor [Bulgarian Helsinki Committee] proti Bulharsku, č. 35653/12 a 66172/12, rozhodnutí ze dne 28. června 2016

Bulinwar OOD a Hrusanov proti Bulharsku, č. 66455/01, rozsudek ze dne 12. dubna 2007

Burden proti Spojenému království [velký senát], č. 13378/05, ESLP 2008

Burdov proti Rusku, č. 59498/00, ESLP 2002-III

Burdov proti Rusku (č. 2), č. 33509/04, ESLP 2009

Burlja [Burlya] a ostatní proti Ukrajině, č. 3289/10, rozsudek ze dne 6. listopadu 2018

Burov proti Moldavsku, č. 38875/03, rozhodnutí ze dne 14. června 2011

Bursa Barosu Başkanlığı a ostatní proti Turecku, č. 25680/05, rozsudek ze dne 19. června 2018

Buzadji proti Moldavsku, č. 23755/07, rozsudek velkého senátu ze dne 5. července 2016

—C—

C. P. proti Spojenému království, č. 300/11, rozhodnutí ze dne 6. září 2016

Çakıcı proti Turecku [velký senát], č. 23657/94, ESLP 1999-IV

Çakir a ostatní proti Kypru, č. 7864/06, rozhodnutí ze dne 29. dubna 2010

Călin a ostatní proti Rumunsku, č. 25057/11 a 2 další, rozsudek ze dne 19. července 2016

Čamans a Timofejeva proti Lotyšsku, č. 42906/12, rozsudek ze dne 28. dubna 2016

Cankoçak proti Turecku, č. 25182/94 a 26956/95, rozsudek ze dne 20. února 2001

Cantoni proti Francii, 15. listopadu 1996, zprávy 1996-V

Carson a ostatní proti Spojenému království [velký senát], č. 42184/05, ESLP 2010

Castells proti Španělsku, 23. dubna 1992, řada A č. 236

Catan a ostatní proti Moldavsku a Rusku [velký senát], č. 43370/04 a 2 další, ESLP 2012

Čavajda proti České republice, č. 17696/07, rozhodnutí ze dne 29. března 2011

Çelik proti Nizozemsku, č. 12810/13, rozhodnutí ze dne 27. srpna 2013

Çelik proti Turecku (rozh.), č. 52991/99, ESLP 2004-X

Celniku proti Řecku, č. 21449/04, rozsudek ze dne 5. července 2007

Centrum pro právní prostředky [Centre for Legal Resources] jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku [velký senát], č. 47848/08, ESLP 2014

Centro Europa 7 S.r.l. a Di Stefano proti Itálii [velký senát], č. 38433/09, ESLP 2012

Centrum för rättvisa proti Švédsku, č. 35252/08, rozsudek velkého senátu ze dne 25. května 2021

Červenka proti České republice, č. 62507/12, rozsudek ze dne 13. října 2016

Cestaro proti Itálii, č. 6884/11, rozsudek ze dne 7. dubna 2015

Chagos Islanders proti Spojenému království, č. 35622/04, rozhodnutí ze dne 11. prosince 2012

Čaldajev [Chaldajev] proti Rusku, č. 33172/16, rozsudek ze dne 28. května 2019

Chapman proti Belgii, č. 39619/06, rozhodnutí ze dne 5. března 2013

Chappex proti Švýcarsku, č. 20338/92, rozhodnutí Komise ze dne 12. října 1994

Charzyński proti Polsku (rozh.), č. 15212/03, ESLP 2005-V

Černenko [Chernenko] a ostatní proti Rusku, č. 4246/14 a 4 další, rozhodnutí ze dne 24. ledna 2019

Černicyn [Chernitsyn] proti Rusku, č. 5964/02, rozsudek ze dne 6. dubna 2006

Chevrol proti Francii, č. 49636/99, ESLP 2003-III

Chiarello proti Německu, č. 497/17, rozsudek ze dne 20. června 2019

Čiragov [Chiragov] a ostatní proti Arménii, č. 13216/05, rozhodnutí velkého senátu ze dne 14. prosince 2011

Čiragov [Chiragov] a ostatní proti Arménii [velký senát], č. 13216/05, ESLP 2015

Chong a ostatní proti Spojenému království, č. 29753/16, rozhodnutí ze dne 11. září 2018

Církev X. [Church of X.] proti Spojenému království, č. 3798/68, rozhodnutí Komise ze dne 17. prosince 1968, sbírka 29

Çınar proti Turecku, č. 28602/95, rozhodnutí ze dne 13. listopadu 2003

Ciobanu proti Rumunsku, č. 52414/99, rozhodnutí ze dne 16. prosince 2003

Ciupercescu proti Rumunsku, č. 35555/03, rozsudek ze dne 15. června 2010

Cocchiarella proti Itálii [velký senát], č. 64886/01, ESLP 2006-V

Çölgeçen a ostatní proti Turecku, č. 50124/07 a 7 dalších, rozsudek ze dne 12. prosince 2017

Colibaba proti Moldavsku, č. 29089/06, rozsudek ze dne 23. října 2007

Collins a Akaziebie proti Švédsku, č. 23944/05, rozhodnutí ze dne 8. března 2007

Confédération française démocratique du travail proti Evropským společenstvím, č. 8030/77, rozhodnutí Komise ze dne 10. července 1978, DR 13

Connolly proti 15 členským státům Evropské unie, č. 73274/01, rozhodnutí ze dne 9. prosince 2008

Constantinescu proti Rumunsku, č. 28871/95, ESLP 2000-VIII

Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. proti Nizozemsku (rozh.), č. 13645/05, ESLP 2009

Cooperativa Agricola Slobozia-Hanesei proti Moldavsku, č. 39745/02, rozsudek ze dne 3. dubna 2007

Cordella a ostatní proti Itálii, č. 54414/13 a 54264/15, rozsudek ze dne 24. ledna 2019

Cotleş proti Rumunsku, č. 38565/97, rozsudek ze dne 3. června 2003

Croatian Golf Federation proti Chorvatsku, č. 66994/14, rozsudek ze dne 17. prosince 2020

Cudak proti Litvě [velký senát], č. 15869/02, ESLP 2010

Cvetković proti Srbsku, č. 17271/04, rozsudek ze dne 10. června 2008

Kypr proti Turecku [velký senát], č. 25781/94, ESLP 2001-IV

—D—

*D. A. a ostatní proti Polsku**, č. 51246/17, rozsudek ze dne 8. července 2021

D. B. proti Turecku, č. 33526/08, rozsudek ze dne 13. července 2010

D. H. a ostatní proti České republice [velký senát], č. 57325/00, ESLP 2007-IV

D. J. a A.-K. R. proti Rumunsku, č. 34175/05, rozhodnutí ze dne 20. října 2009

Dalban proti Rumunsku [velký senát], č. 28114/95, ESLP 1999-VI

Dalia proti Francii, 19. února 1998, zprávy 1998-I

Daniel Faulkner proti Spojenému království, č. 68909/13, rozsudek ze dne 6. října 2016

De Becker proti Belgii, č. 214/56, rozhodnutí Komise ze dne 9. června 1958

De Ieso proti Itálii, č. 34383/02, rozsudek ze dne 24. dubna 2012

De Pace proti Itálii, č. 22728/03, 17. července 2008

De Saedeleer proti Belgii, č. 27535/04, rozsudek ze dne 24. července 2007

De Tommaso proti Itálii, č. 43395/09, rozsudek velkého senátu ze dne 23. února 2017

De Wilde, Ooms a Versyp proti Belgii, 18. června 1971, řada A č. 12

Delecolle proti Francii, č. 37646/13, rozsudek ze dne 25. října 2018

Demir a Baykara proti Turecku [velký senát], č. 34503/97, ESLP 2008
Demirbaş a ostatní proti Turecku, č. 1093/08 a 18 dalších, rozhodnutí ze dne 9. listopadu 2010
Demokratická republika Kongo proti Belgii, č. 16554/19, rozhodnutí ze dne 6. října 2020
Demopoulos a ostatní proti Turecku (rozh.) [velký senát], č. 46113/99 a 7 dalších, ESLP 2010
Denisov proti Ukrajině, č. 76639/11, rozsudek velkého senátu ze dne 25. září 2018
Dennis a ostatní proti Spojenému království, č. 76573/01, rozhodnutí ze dne 2. července 2002
Depauw proti Belgii, č. 2115/04, rozhodnutí ze dne 15. května 2007
Di Salvo proti Itálii, č. 16098/05, rozhodnutí ze dne 11. ledna 2007
Di Sante proti Itálii, č. 56079/00, rozhodnutí ze dne 24. června 2004
Diacenco proti Rumunsku, č. 124/04, rozsudek ze dne 7. února 2012
Dimitar Janakiev [Yanakiev] proti Bulharsku (č. 2), č. 50346/07, rozsudek ze dne 31. března 2016
Dimitras a ostatní proti Řecku, č. 59573/09 a 65211/09, rozhodnutí ze dne 4. července 2017
Dimitrescu proti Rumunsku, č. 5629/03 a 3028/04, rozsudek ze dne 3. června 2008
Dimo Dimov a ostatní proti Bulharsku, č. 30044/10, rozsudek ze dne 7. července 2020
Dinčev [Dincev] proti Bulharsku, č. 17220/09, rozhodnutí ze dne 21. listopadu 2017
Dink proti Turecku, č. 2668/07 a 4 dalších, rozsudek ze dne 14. září 2010
Dîrjan a Ștefan proti Rumunsku, č. 14224/15 a 50977/15, rozhodnutí ze dne 15. dubna 2020
Djakaba Lambi Longa proti Nizozemsku (rozh.), č. 33917/12, ESLP 2012
Doğan a Çakmak proti Turecku, č. 28484/10 a 58223/10, rozhodnutí ze dne 14. května 2019
Döner a ostatní proti Turecku, č. 29994/02, rozsudek ze dne 7. března 2017
Dos Santos Calado a ostatní proti Portugalsku, č. 55997/14 a 3 další, rozsudek ze dne 31. března 2020
Döşemealtı Belediyesi proti Turecku, č. 50108/06, rozhodnutí ze dne 23. března 2010
Došujeva [Doshuyeva] a Jusupov [Yusupov] proti Rusku, č. 58055/10, rozhodnutí ze dne 31. května 2016
Drijfhout proti Nizozemsku, č. 51721/09, rozhodnutí ze dne 22. února 2011
Drozd a Janousek proti Francii a Španělsku, 26. června 1992, řada A č. 240
Društvo za varstvo upnikov proti Slovinsku, č. 66433/13, rozhodnutí ze dne 21. listopadu 2017
Dubovcev [Dubovtsev] a ostatní proti Ukrajině, č. 21429/14 a 9 dalších, rozsudek ze dne 21. ledna 2021
Dubská a Krejzová proti České republice, č. 28859/11 a 28473/12, rozsudek velkého senátu ze dne 15. listopadu 2016
Dudgeon proti Spojenému království, 22. října 1981, řada A č. 45
Dukmedjian proti Francii, č. 60495/00, rozsudek ze dne 31. ledna 2006
Dumpe proti Lotyšsku, č. 71506/13, rozhodnutí ze dne 16. října 2018
Duringer a ostatní proti Francii (rozh.), č. 61164/00 a 18589/02, ESLP 2003-II
Durini proti Itálii, č. 19217/91, rozhodnutí Komise ze dne 12. ledna 1994, DR 76
Dvořáček a Dvořáčková proti Slovensku, č. 30754/04, rozsudek ze dne 28. července 2009
Dzidzava proti Rusku, č. 16363/07, rozsudek ze dne 20. prosince 2016

—E—

E. G. proti Moldavsku, č. 37882/13, rozsudek ze dne 13. dubna 2021
Eberhard a M. proti Slovinsku, č. 8673/05 a 9733/05, rozsudek ze dne 1. prosince 2009

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası proti Turecku, č. 20641/05, ESLP 2012
Egmez proti Kypru, č. 12214/07, rozhodnutí ze dne 18. září 2012
Egmez proti Kypru, č. 30873/96, ESLP 2000-XII
El Majjaoui a Stichting Toubá Moskee proti Nizozemsku (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], č. 25525/03, 20. prosince 2007
El-Masri proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii [velký senát], č. 39630/09, ESLP 2012
Enukidze a Girgvliani proti Gruzii, č. 25091/07, rozsudek ze dne 26. dubna 2011
Eon proti Francii, č. 26118/10, rozsudek ze dne 14. března 2013
Epözdemir proti Turecku, č. 57039/00, rozhodnutí ze dne 31. ledna 2002
Er a ostatní proti Turecku, č. 23016/04, rozsudek ze dne 31. července 2012
Ergezen proti Turecku, č. 73359/10, rozsudek ze dne 8. dubna 2014
Eskerchanov a ostatní proti Rusku, č. 18496/16 a 2 další, rozsudek ze dne 25. července 2017
Euromak Metal Doo proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 68039/14, rozsudek ze dne 14. června 2018
Eyoum-Priso proti Francii, č. 24352/94, zpráva Komise ze dne 9. dubna 1997

—F—

*F. O. proti Chorvatsku**, č. 29555/13, rozsudek ze dne 22. dubna 2021
Fábián proti Maďarsku, č. 78117/13, rozsudek velkého senátu ze dne 5. září 2017
Fabris a Parziale proti Itálii, č. 41603/13, rozsudek ze dne 19. března 2020
Fairfield proti Spojenému království (rozh.), č. 24790/04, ESLP 2005-VI
Fachretdinov [Fakhretdinov] a ostatní proti Rusku, č. 26716/09 a 2 další, rozhodnutí ze dne 23. září 2010
Farcaş proti Rumunsku, č. 32596/04, rozhodnutí ze dne 14. září 2010
Křesťanské sdružení svědků Jehovových ve Francii [Fédération chrétienne des témoins de Jéhovah de France] proti Francii (rozh.), č. 53430/99, ESLP 2001-XI
Federace francouzských lékařských odborů a národní federace sester [Federation of French Medical Trade Unions and National Federation of Nurses] proti Francii, č. 10983/84, rozhodnutí Komise ze dne 12. května 1986, DR 47
Fedotov proti Moldavsku, č. 51838/07, rozhodnutí ze dne 24. května 2011
Fedotova proti Rusku, č. 73225/01, rozsudek ze dne 13. dubna 2006
Feilazoo proti Maltě, č. 6865/19, rozsudek ze dne 11. března 2021
Fener Rum Patrikliği (Ekumenický patriarchát [Ecumenical Patriarchy]) proti Turecku, č. 14340/05, rozhodnutí ze dne 12. června 2007
Fernandez proti Francii, č. 65421/10, rozhodnutí ze dne 17. ledna 2012
Fernie proti Spojenému království, č. 14881/04, rozhodnutí ze dne 5. ledna 2006
Ferreira Alves proti Portugalsku (č. 6), č. 46436/06 a 55676/08, rozsudek ze dne 13. dubna 2010
Fetisov a ostatní proti Rusku, č. 43710/07 a 3 další, rozsudek ze dne 17. ledna 2012
Filipović proti Srbsku, č. 27935/05, rozsudek ze dne 20. listopadu 2007
Financial Times Ltd a ostatní proti Spojenému království, č. 821/03, rozsudek ze dne 15. prosince 2009
Finger proti Bulharsku, č. 37346/05, rozsudek ze dne 10. května 2011
Folgerø a ostatní proti Norsku, č. 15472/02, rozhodnutí ze dne 14. února 2006

Forcadell i Lluís a ostatní proti Španělsku, č. 75147/17, rozhodnutí ze dne 7. května 2019

Foti a ostatní proti Itálii, 10. prosince 1982, řada A č. 56

Fressoz a Roire proti Francii [velký senát], č. 29183/95, ESLP 1999-I

—G—

G. J. proti Lucembursku, č. 21156/93, rozsudek ze dne 26. října 2000

Gäfgen proti Německu [velký senát], č. 22978/05, ESLP 2010

Gaftoniuc proti Rumunsku, č. 30934/05, rozhodnutí ze dne 22. února 2011

Gagiu proti Rumunsku, č. 63258/00, rozsudek ze dne 24. února 2009

Gagliano Giorgi proti Itálii, č. 23563/07, ESLP 2012

Gaglione a ostatní proti Itálii, č. 45867/07 a 69 dalších, rozsudek ze dne 21. prosince 2010

Galev a ostatní proti Bulharsku, č. 18324/04, rozhodnutí ze dne 29. září 2009

Galić proti Nizozemsku, č. 22617/07, rozhodnutí ze dne 9. června 2009

Galović proti Chorvatsku, č. 54388/09, rozhodnutí ze dne 5. března 2013

García Ruiz proti Španělsku [velký senát], č. 30544/96, ESLP 1999-I

Gard a ostatní proti Spojenému království, č. 39793/17, rozhodnutí ze dne 27. června 2017

Gardean a S.C. Grup 95 SA proti Rumunsku (obnova řízení), č. 25787/04, rozsudek ze dne 30. dubna 2013

Gas a Dubois proti Francii, č. 25951/07, rozhodnutí ze dne 31. srpna 2010

Gasparini proti Itálii a Belgii, č. 10750/03, rozhodnutí ze dne 12. května 2009

Gazijev [Gaziyev] proti Ázerbájdžánu, č. 2758/05, rozhodnutí ze dne 8. února 2007

Gennari proti Itálii, č. 46956/99, rozhodnutí ze dne 5. října 2000

Genovese proti Maltě, č. 53124/09, rozsudek ze dne 11. října 2011

Gentilhomme, Schaff-Benhadi a Zerouki proti Francii, č. 48205/99 a 2 další, rozsudek ze dne 14. května 2002

Gruzie proti Rusku (I) [velký senát], č. 13255/07, ESLP 2014

Gruzie proti Rusku (II), č. 38263/08, rozsudek velkého senátu (odůvodněnost) ze dne 21. ledna 2021

Gruzínská strana práce [Georgian Labour Party] proti Gruzii, č. 9103/04, ESLP 2008

Gevorgjan [Gevorgyan] a ostatní proti Arménii, č. 66535/10, rozhodnutí ze dne 14. ledna 2020

Gherghina proti Rumunsku, č. 42219/07, rozhodnutí velkého senátu ze dne 8. července 2015

Ghoumid a ostatní proti Francii, č. 52273/16 a 4 další, rozsudek ze dne 25. června 2020

Gillow proti Spojenému království, 24. listopadu 1986, řada A č. 109

Giuliani a Gaggio proti Itálii [velký senát], č. 23458/02, ESLP 2011

Giummarra a ostatní proti Francii, č. 61166/00, rozhodnutí ze dne 12. června 2001

Giuran proti Rumunsku, č. 24360/04, ESLP 2011

Giusti proti Itálii, č. 13175/03, rozsudek ze dne 18. října 2011

Gogitidze a ostatní proti Gruzii, č. 36862/05, rozsudek ze dne 12. května 2015

Göktan proti Francii, č. 33402/96, ESLP 2002-V

Gorraiz Lizarraga a ostatní proti Španělsku, č. 62543/00, ESLP 2004-III

Gough proti Spojenému království, č. 49327/11, rozsudek ze dne 28. října 2014

Grădinar proti Moldavsku, č. 7170/02, rozsudek ze dne 8. dubna 2008

Grande Stevens a ostatní proti Itálii, č. 18640/10 a 4 další, rozsudek ze dne 4. března 2014

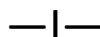
Grässer proti Německu, č. 66491/01, rozhodnutí ze dne 16. září 2004
Gratzinger a Gratzingerová proti České republice (rozh.) [velký senát], č. 39794/98, ESLP 2002-VII
Řecká federace odborů bankovních zaměstnanců [Greek Federation of Bank Employee Unions] proti Řecku, č. 72808/10, rozhodnutí ze dne 6. prosince 2011
Griřankova a Griřankovs proti Lotyšsku (rozh.), č. 36117/02, ESLP 2003-II
Groni proti Albánii, č. 25336/04, rozsudek ze dne 7. července 2009
Gross proti Švýcarsku [velký senát], č. 67810/10, ESLP 2014
Grossi a ostatní proti Itálii (obnova řízení), č. 18791/03, 30. října 2012
Grozđanić a Gršković-Grozđanić proti Chorvatsku, č. 43326/13, rozsudek ze dne 28. ledna 2021
Grzinčič proti Slovinsku, č. 26867/02, rozsudek ze dne 3. května 2007
Guisset proti Francii, č. 33933/96, ESLP 2000-IX
Gülen proti Turecku, č. 28226/02, rozsudek ze dne 14. října 2008
Güneş proti Turecku č. 53916/00, rozhodnutí ze dne 13. května 2004
Gürdeniz proti Turecku, č. 59715/10, rozhodnutí ze dne 18. března 2014
Gurujan [Guruyan] proti Arménii, č. 11456/05, rozhodnutí ze dne 24. ledna 2012
Güzelyurtlu a ostatní proti Kypru a Turecku, č. 36925/07, rozsudek velkého senátu ze dne 29. ledna 2019

—H—

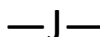
H. F. K-F proti Německu, č. 25629/94, zpráva Komise ze dne 10. září 1996
Haas proti Švýcarsku, č. 31322/07, rozhodnutí ze dne 20. května 2010
Haász a Szabó proti Maďarsku, č. 11327/14 a 11613/14, rozsudek ze dne 13. října 2015
Hadrabová a ostatní proti České republice, č. 42165/02 a 466/03, rozhodnutí ze dne 25. září 2007
Hambardzumjan proti Arménii, č. 43478/11, rozsudek ze dne 5. prosince 2019
Hamidovic proti Itálii, č. 31956/05, rozhodnutí ze dne 13. září 2011
Hanan proti Německu, č. 4871/16, rozsudek velkého senátu ze dne 16. února 2021
Hanzl a Špadrna proti České republice, č. 30073/06, rozhodnutí ze dne 15. ledna 2013
Harkins proti Spojenému království, č. 71537/14, rozhodnutí velkého senátu ze dne 15. června 2017
Hartman proti České republice, č. 53341/99, ESLP 2003-VIII
Hartung proti Francii, č. 10231/07, rozhodnutí ze dne 3. listopadu 2009

Harutjunjan [Harutyunyan] proti Arménii, č. 36549/03, ESLP 2007-III
Hasan Tunç a ostatní proti Turecku, č. 19074/05, rozsudek ze dne 31. ledna 2017
Hassan proti Spojenému království [velký senát], č. 29750/09, ESLP 2014
Havelka proti České republice, č. 7332/10, rozhodnutí ze dne 20. září 2011
Hebat Aslan a Firas Aslan proti Turecku, č. 15048/09, rozsudek ze dne 28. října 2014
Hingitaq 53 a ostatní proti Dánsku (rozh.), č. 18584/04, ESLP 2006-I
Hirsi Jamaa a ostatní proti Itálii [velký senát], č. 27765/09, ESLP 2012
Hokkanen proti Finsku, č. 25159/94, rozhodnutí Komise ze dne 15. května 1996
Holland proti Švédsku, č. 27700/08, rozhodnutí ze dne 9. února 2010
Holub proti České republice, č. 24880/05, rozhodnutí ze dne 14. prosince 2010
Horsham proti Spojenému království, č. 23390/94, rozhodnutí Komise ze dne 4. září 1995

Horvat proti Chorvatsku, č. 51585/99, ESLP 2001-VIII
Hoti proti Chorvatsku, č. 63311/14, rozsudek ze dne 26. dubna 2018
Hristozov a ostatní proti Bulharsku, č. 47039/11 a 358/12, ESLP 2012
Hudecová a ostatní proti Slovensku, č. 53807/09, rozhodnutí ze dne 18. prosince 2012
Humen proti Polsku, č. 26614/95, rozsudek velkého senátu ze dne 15. října 1999
Husayn (Abu Zubaydah) proti Polsku, č. 7511/13, rozsudek ze dne 24. července 2014
Hussein proti Albánii a 20 dalších smluvních států, č. 23276/04, rozhodnutí ze dne 14. března 2006
Hutten-Czapska proti Polsku [velký senát], č. 35014/97, ESLP 2006-VIII

I. J. L. proti Spojenému království, č. 39029/97, rozhodnutí ze dne 6. července 1999
Iambor proti Rumunsku (č. 1), č. 64536/01, rozsudek ze dne 24. června 2008
İçyer proti Turecku (rozh.), č. 18888/02, ESLP 2006-I
Idalov proti Rusku, č. 5826/03, rozsudek velkého senátu ze dne 22. května 2012
Ignats proti Lotyšsku, č. 38494/05, rozhodnutí ze dne 24. září 2013
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi proti Turecku, č. 40355/14, rozhodnutí ze dne 28. ledna 2020
Ilaşcu a ostatní proti Moldavsku a Rusku [velký senát], č. 48787/99, ESLP 2004-VII
İlhan proti Turecku [velký senát], č. 22277/93, ESLP 2000-VII
Ilias a Ahmed proti Maďarsku, č. 47287/15, rozsudek velkého senátu ze dne 21. listopadu 2019
Illiu a ostatní proti Belgii, č. 14301/08, rozhodnutí ze dne 19. května 2009
Imakajeva [Imakayeva] proti Rusku, č. 7615/02, ESLP 2006-XIII
Ionescu proti Rumunsku, č. 36659/04, rozhodnutí ze dne 1. června 2010
Iordache proti Rumunsku, č. 6817/02, rozsudek ze dne 14. října 2008
İpek proti Turecku, č. 39706/98, rozhodnutí ze dne 7. listopadu 2000
Irsko proti Spojenému království, 18. ledna 1978, řada A č. 25
Isaak a ostatní proti Turecku, č. 44587/98, rozhodnutí ze dne 28. září 2006
Íránská přepravní společnost [Islamic Republic of Iran Shipping Lines] proti Turecku, č. 40998/98, ESLP 2007-V
Issa a ostatní proti Turecku, č. 31821/96, rozsudek ze dne 16. listopadu 2004
Ivanțoc a ostatní proti Moldavsku a Rusku, č. 23687/05, rozsudek ze dne 15. listopadu 2011
Ivko proti Rusku, č. 30575/08, rozsudek ze dne 15. prosince 2015

J.B. a ostatní proti Maďarsku, č. 45434/12 a 2 další, rozhodnutí ze dne 27. listopadu 2018
*J.L. proti Itálii**, č. 5671/16, rozsudek ze dne 27. května 2021
J.M.B. a ostatní proti Francii, č. 9671/15 a 31 dalších, rozsudek ze dne 30. ledna 2020
Jakovljević proti Srbsku, č. 5158/12, rozhodnutí ze dne 13. října 2020
Jalloh proti Německu [velký senát], č. 54810/00, ESLP 2006-IX
Jaloud proti Nizozemsku [velký senát], č. 47708/08, ESLP 2014
Jančev proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 18716/09, rozhodnutí ze dne 4. října 2011

Jankovskis proti Litvě, č. 21575/08, rozsudek ze dne 17. ledna 2017
Janowiec a ostatní proti Rusku [velký senát], č. 55508/07 a 29520/09, ESLP 2013
Januškevičienė proti Litvě, č. 69717/14, rozsudek ze dne 3. září 2019
Jasinskis proti Lotyšsku, č. 45744/08, rozsudek ze dne 21. prosince 2010
Jelić proti Chorvatsku, č. 57856/11, rozsudek ze dne 12. června 2014
Jeličić proti Bosně a Hercegovině (rozh.), č. 41183/02, ESLP 2005-XII
Jensen a Rasmussen proti Dánsku, č. 52620/99, rozhodnutí ze dne 20. března 2003
Jensen proti Dánsku (rozh.), č. 48470/99, ESLP 2001-X
Jeronovičs proti Lotyšsku, č. 44898/10, rozsudek velkého senátu ze dne 5. července 2016
Jian proti Rumunsku, č. 46640/99, rozhodnutí ze dne 30. března 2004
JKP Vodovod Kraljevo proti Srbsku, č. 57691/09 a 19719/10, rozhodnutí ze dne 16. října 2018
Joannou proti Turecku, č. 53240/14, rozsudek ze dne 12. prosince 2017
Johtti Sappmelaccat Ry a ostatní proti Finsku, č. 42969/98, rozhodnutí ze dne 18. ledna 2005
Joos proti Švýcarsku, č. 43245/07, rozsudek ze dne 15. listopadu 2012
Jørgensen a ostatní proti Dánsku, č. 30173/12, rozhodnutí ze dne 28. června 2016
Jovanović proti Chorvatsku (rozh.), č. 59109/00, ESLP 2002-III
Juhas Đurić proti Srbsku (obnova řízení), č. 48155/06, 10. dubna 2012
Jurica proti Chorvatsku, č. 30376/13, rozsudek ze dne 2. května 2017

—K—

K2 proti Spojenému království, č. 42387/13, rozhodnutí ze dne 7. února 2017
K. S. a K. S. AG proti Švýcarsku, č. 19117/91, rozhodnutí Komise ze dne 12. ledna 1994, DR 76
K2 proti Spojenému království, č. 42387/13, rozhodnutí ze dne 7. února 2017
Kaburov proti Bulharsku, č. 9035/06, rozhodnutí ze dne 19. června 2012
Kadiķis proti Lotyšsku, č. 47634/99, rozhodnutí ze dne 29. června 2000
Kafkaris proti Kypru, č. 9644/09, rozhodnutí ze dne 21. června 2011
Kalašnikov [Kalashnikov] proti Rusku, č. 47095/99, ESLP 2002-VI
Kalfagiannis a Pospert proti Řecku, č. 74435/14, rozhodnutí ze dne 9. června 2020
Kamalijevy [Kamaliyevy] proti Rusku, č. 52812/07, rozsudek ze dne 3. června 2010
Karácsony a ostatní proti Maďarsku, č. 42461/13 a 44357/13, rozsudek velkého senátu ze dne 17. května 2016
Karakó proti Maďarsku, č. 39311/05, rozsudek ze dne 28. dubna 2009
Karapanagiotou a ostatní proti Řecku, č. 1571/08, rozsudek ze dne 28. října 2010
Karastelev a ostatní proti Rusku, č. 16435/10, rozsudek ze dne 6. října 2020
Karelin proti Rusku, č. 926/08, rozsudek ze dne 20. září 2016
Karner proti Rakousku, č. 40016/98, ESLP 2003-IX
Karoussiotis proti Portugalsku, č. 23205/08, ESLP 2011
Karpylenko proti Ukrajině, č. 15509/12, rozsudek ze dne 11. února 2016
Kašlan [Kashlan] proti Rusku, č. 60189/15, rozhodnutí ze dne 19. dubna 2016
Kátai proti Maďarsku, č. 939/12, rozhodnutí ze dne 18. března 2014
Kavala proti Turecku, č. 28749/18, rozsudek ze dne 10. prosince 2019
Kaya a Polat proti Turecku, č. 2794/05 a 40345/05, rozsudek ze dne 21. října 2008

Kefalas a ostatní proti Řecku, 8. června 1995, řada A č. 318-A
Kemal Çetin proti Turecku, č. 3704/13, rozsudek ze dne 26. května 2020
Kemmache proti Francii (č. 3), 24. listopadu 1994, řada A č. 296-C
Kerečašvili [Kerechaschvili] proti Gruzii (rozh.), č. 5667/02, ESLP 2006-V
Kerimov proti Ázerbájdžánu, č. 151/03, rozhodnutí ze dne 28. září 2006
Kerman proti Turecku, č. 35132/05, rozsudek ze dne 22. listopadu 2016
Kerojärvi proti Finsku, 19. července 1995, řada A č. 322
Kezer a ostatní proti Turecku, č. 58058/00, rozhodnutí ze dne 5. října 2004
*Chačaturov [Khachaturov] proti Arménii**, č. 59687/17, rozsudek ze dne 24. června 2021
Chadžialijev [Khadzhialiyev] a ostatní proti Rusku, č. 3013/04, rozsudek ze dne 6. listopadu 2008
Chadžimuradov [Khadzhimuradov] a ostatní proti Rusku, č. 21194/09 a 16 dalších, rozsudek ze dne 10. října 2017
Khan proti Spojenému království, č. 35394/97, ESLP 2000-V
Chašijev [Khashiyev] a Akajeva [Akayeva] proti Rusku, č. 57942/00 a 57945/00, rozsudek ze dne 24. února 2005
Chajrullina [Khayrullina] proti Rusku, č. 29729/09, rozsudek ze dne 19. prosince 2017
Khlaifia a ostatní proti Itálii, č. 16483/12, rozsudek velkého senátu ze dne 15. prosince 2016
Chodorkovskij [Khodorkovskiy] a Lebedev proti Rusku, č. 11082/06 a 13772/05, rozsudek ze dne 25. července 2013
Kiiskinen a Kovalainen proti Finsku (rozh.), č. 26323/95, ESLP 1999-V
Kikots a Kikota proti Lotyšsku, č. 54715/00, rozhodnutí ze dne 6. června 2002
Kiousi proti Řecku, č. 52036/09, rozhodnutí ze dne 20. září 2011
Kiril Zlatkov Nikolov proti Francii, č. 70474/11 a 68038/12, rozsudek ze dne 10. listopadu 2016
Klass a ostatní proti Německu, 6. září 1978, řada A č. 28
Klausecker proti Německu, č. 415/07, rozhodnutí ze dne 6. ledna 2015
Kljachin [Klyakhin] proti Rusku, č. 46082/99, rozsudek ze dne 30. listopadu 2004
Koç a Tambaş proti Turecku, č. 46947/99, rozhodnutí ze dne 24. února 2005
Koç a Tosun proti Turecku, č. 23852/04, rozhodnutí ze dne 13. listopadu 2008
Koch proti Polsku, č. 15005/11, rozhodnutí ze dne 7. března 2017
Kondrulin proti Rusku, č. 12987/15, rozsudek ze dne 20. září 2016
Kongresna Narodna Stranka a ostatní proti Bosně a Hercegovině, č. 414/11, rozhodnutí ze dne 26. dubna 2016
Konstantin Stefanov proti Bulharsku, č. 35399/05, rozsudek ze dne 27. října 2015
Konstantinidis proti Řecku, č. 58809/09, rozsudek ze dne 3. dubna 2014
Kopecký proti Slovensku [velký senát], č. 44912/98, ESLP 2004-IX
Korenjak proti Slovinsku, č. 463/03, rozhodnutí ze dne 15. května 2007
Korizno proti Lotyšsku, č. 68163/01, rozhodnutí ze dne 28. září 2006
Kornakovs proti Lotyšsku, č. 61005/00, rozsudek ze dne 15. června 2006
Korolev proti Rusku (rozh.), č. 25551/05, ESLP 2010
Kósa proti Maďarsku, č. 53461/15, rozhodnutí ze dne 21. listopadu 2017
Kotilainen a ostatní proti Finsku, č. 62439/12, rozsudek ze dne 17. září 2020
Kotov proti Rusku, č. 54522/00, rozsudek velkého senátu ze dne 3. dubna 2012
Koumoutsea a ostatní proti Řecku, č. 56625/00, rozhodnutí ze dne 13. prosince 2001
Kozacioğlu proti Turecku, č. 2334/03, rozsudek velkého senátu ze dne 19. února 2009

Kozlova a Smirnova proti Lotyšsku (rozh.), č. 57381/00, ESLP 2001-XI
Krstić proti Srbsku, č. 45394/06, rozsudek ze dne 10. prosince 2013
Kudła proti Polsku [velký senát], č. 30210/96, ESLP 2000-XI
Kurić a ostatní proti Slovinsku [velký senát], č. 26828/06, ESLP 2012
Kurşun proti Turecku, č. 22677/10, rozsudek ze dne 30. října 2018
Kurt proti Turecku, 25. května 1998, zprávy 1998-III
Kušić a ostatní proti Chorvatsku, č. 71667/17, rozhodnutí ze dne 10. prosince 2019
Kuzhelev a ostatní proti Rusku, č. 64098/09 a 6 dalších, rozsudek ze dne 15. října 2019

— L —

L. R. proti Severní Makedonii, č. 38067/15, rozsudek ze dne 23. ledna 2020
Labsi proti Slovensku, č. 33809/08, rozsudek ze dne 15. května 2012
Ladygin proti Rusku, č. 35365/05, rozhodnutí ze dne 30. srpna 2011
Lagutin a ostatní proti Rusku, č. 6228/09 a 4 další, rozsudek ze dne 24. dubna 2014
Lambert a ostatní proti Francii [velký senát], č. 46043/14, ESLP 2015
Laska a Lika proti Albánii, č. 12315/04 a 17605/04, rozsudek ze dne 20. dubna 2010
Łatak proti Polsku, č. 52070/08, rozhodnutí ze dne 12. října 2010
Laurus Invest Hungary KFT a ostatní proti Maďarsku (rozh.), č. 23265/13 a 5 dalších, ESLP 2015
Leandro Da Silva proti Lucembursku, č. 30273/07, rozsudek ze dne 11. února 2010
Lechesne proti Francii, č. 20264/92, zpráva Komise ze dne 21. května 1997
Léger proti Francii (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], č. 19324/02, 30. března 2009
Lehtinen proti Finsku (rozh.), č. 39076/97, ESLP 1999-VII
Lekić proti Slovinsku, č. 36480/07, rozsudek velkého senátu ze dne 11. prosince 2018
Lenzing AG proti Německu, č. 39025/97, rozhodnutí Komise ze dne 9. září 1998
Lepojić proti Srbsku, č. 13909/05, rozsudek ze dne 6. listopadu 2007
*Leśław Wójcik proti Polsku**, č. 66424/09, rozsudek ze dne 1. července 2021
Lewit proti Rakousku, č. 4782/18, rozsudek ze dne 10. října 2019
Liblik a ostatní proti Estonsku, č. 173/15 a 5 dalších, rozsudek ze dne 28. května 2019
Lienhardt proti Francii, č. 12139/10, rozhodnutí ze dne 13. září 2011
Liepājnīeks proti Lotyšsku, č. 37586/06, rozhodnutí ze dne 2. listopadu 2010
Liga Portuguesa de Futebol Profissional proti Portugalsku, č. 49639/09, rozhodnutí ze dne 3. dubna 2012
Loizidou proti Turecku, rozsudek (odůvodněnost) ze dne 18. prosince 1996, zprávy 1996-VI
Loizidou proti Turecku (předběžné námitky), 23. března 1995, řada A č. 310
Lopata proti Rusku, č. 72250/01, rozsudek ze dne 13. července 2010
Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku, č. 56080/13, rozsudek velkého senátu ze dne 19. prosince 2017
Lopez Cifuentes proti Španělsku, č. 18754/06, rozhodnutí ze dne 7. července 2009
Lowe proti Spojenému království, č. 12486/07, rozhodnutí ze dne 8. září 2009
Lučaninova [Luchaninova] proti Ukrajině, č. 16347/02, rozsudek ze dne 9. června 2011
Lukenda proti Slovinsku, č. 23032/02, ESLP 2005-X
Lyons a ostatní proti Spojenému království (rozh.), č. 15227/03, ESLP 2003-IX

—M—

M. proti Dánsku, č. 17392/90, rozhodnutí Komise ze dne 14. října 1992, DR 73
M. proti Spojenému království, č. 13284/87, rozhodnutí Komise ze dne 15. října 1987, DR 54
M. A. a ostatní proti Litvě, č. 59793/17, rozsudek ze dne 11. prosince 2018
M. A. proti Francii, č. 9373/15, rozsudek ze dne 1. února 2018
M. K. a ostatní proti Polsku, č. 40503/17 a 2 další, rozsudek ze dne 23. července 2020
M. N. a ostatní proti Belgii, č. 3599/18, rozhodnutí velkého senátu ze dne 5. května 2020
M. N. a ostatní proti San Marinu, č. 28005/12, rozsudek ze dne 7. července 2015
M. S. proti Chorvatsku (č. 2), č. 75450/12, rozsudek ze dne 19. února 2015
M. S. S. proti Belgii a Řecku [velký senát], č. 30696/09, ESLP 2011
Magnickij [Magnitskiy] a ostatní proti Rusku, č. 32631/09 a 53799/12, rozsudek ze dne 27. srpna 2019
Magomedov a ostatní proti Rusku, č. r33636/09 a 9 dalších, rozsudek ze dne 28. března 2017
Magyar Keresztény Mennonita Egyház a ostatní proti Maďarsku, č. 70945/11 a 8 dalších, ESLP 2014
Magyar Kétfarkú Kutya Párt proti Maďarsku, č. 201/17, rozsudek velkého senátu ze dne 20. ledna 2020
Macharadze a Sicharulidze proti Gruzii, č. 35254/07, rozsudek ze dne 22. listopadu 2011
Makučjan [Makuchyan] a Minasjan [Minasyan] proti Ázerbájdžánu a Maďarsku, č. 17247/13, rozsudek ze dne 26. května 2020
Malhous proti České republice (rozh.) [velký senát], č. 33071/96, ESLP 2000-XII
Malkov proti Estonsku, č. 31407/07, rozsudek ze dne 4. února 2010
Malyš [Malysh] a Ivanin proti Ukrajině, č. r40139/14 a 41418/14, rozhodnutí ze dne 9. září 2014
Mamatkulov a Askarov proti Turecku [velký senát], č. 46827/99 a 46951/99, ESLP 2005-I
Mann proti Spojenému království a Portugalsku, č. 360/10, rozhodnutí ze dne 1. února 2011
Mannai proti Itálii, č. 9961/10, 27. března 2012
Manoilescu a Dobrescu proti Rumunsku a Rusku (rozh.), č. 60861/00, ESLP 2005-VI
Manuel proti Portugalsku, č. 62341/00, rozhodnutí ze dne 31. ledna 2002
Maravić Markeš proti Chorvatsku, č. 70923/11, rozsudek ze dne 9. ledna 2014
Margaretić proti Chorvatsku, č. 16115/13, rozsudek ze dne 5. června 2014
Margulev proti Rusku, č. 15449/09, rozsudek ze dne 8. října 2019
Marguš proti Chorvatsku [velký senát], č. 4455/10, ESLP 2014
Marić proti Chorvatsku, č. 50132/12, rozsudek ze dne 12. června 2014
Marion proti Francii, č. 30408/02, rozsudek ze dne 20. prosince 2005
Markovic a ostatní proti Itálii [velký senát], č. 1398/03, ESLP 2006-XIV
Marshall a ostatní proti Maltě, č. 79177/16, rozsudek ze dne 11. února 2020
Martins Alves proti Portugalsku, č. 56297/11, rozhodnutí ze dne 21. ledna 2014
Maslova a Nalbandov proti Rusku, č. 839/02, rozsudek ze dne 24. ledna 2008
Mătăsaru proti Moldavsku, č. 44743/08, rozhodnutí ze dne 21. ledna 2020
Matoušek proti České republice, č. 9965/08, rozhodnutí ze dne 29. března 2011
Matthews proti Spojenému království [velký senát], č. 24833/94, ESLP 1999-I
Matvejev [Matveyev] proti Rusku, č. 26601/02, rozsudek ze dne 3. července 2008
McCann a ostatní proti Spojenému království, 27. září 1995, řada A č. 324

McElhinney proti Irsku a Spojenému království, č. 31253/96, rozhodnutí velkého senátu ze dne 9. února 2000

McFarlane proti Irsku, č. 31333/06, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2010

McFeeley a ostatní proti Spojenému království, č. 8317/78, rozhodnutí Komise ze dne 15. května 1980, DR 20

McKerr proti Spojenému království, č. 28883/95, ESLP 2001-III

McShane proti Spojenému království, č. 43290/98, rozsudek ze dne 28. května 2002

Medveděv [Medvedev] a další proti Francii [velký senát], č. 3394/03, ESLP 2010

Mehmet Ali Ayhan a ostatní proti Turecku, č. 4536/06 a 53282/07, rozsudek ze dne 4. června 2019

Mehmet Ali Eser proti Turecku, č. 1399/07, rozsudek ze dne 15. října 2019

Melničuk [Melnichuk] a ostatní proti Rumunsku, č. 35279/10 a 34782/10, rozsudek ze dne 5. května 2015

Melnik proti Ukrajině, č. 72286/01, rozsudek ze dne 28. března 2006

Meltex Ltd proti Arménii, č. 37780/02, rozhodnutí ze dne 27. května 2008

Mentzen proti Lotyšsku (rozh.), č. 71074/01, ESLP 2004-XII

Merabišvili [Merabishvili] proti Gruzii, č. 72508/13, rozsudek velkého senátu ze dne 28. listopadu 2017

Merger a Cros proti Francii, č. 68864/01, rozhodnutí ze dne 11. března 2004

Merit proti Ukrajině, č. 66561/01, rozsudek ze dne 30. března 2004

Micallef proti Maltě [velký senát], č. 17056/06, ESLP 2009

Michalak proti Polsku, č. 24549/03, rozhodnutí ze dne 1. března 2005

Michaud proti Francii, č. 12323/11, ESLP 2012

Migliore a ostatní proti Itálii, č. 58511/13 a 2 další, rozhodnutí ze dne 12. listopadu 2013

Mikolajová proti Slovensku, č. 4479/03, rozsudek ze dne 18. ledna 2011

Mile Novaković proti Chorvatsku, č. 73544/14, rozsudek ze dne 17. prosince 2020

Milošević proti Nizozemsku, č. 77631/01, rozhodnutí ze dne 19. března 2002

Milovanović proti Srbsku, č. 56065/10, §..., 8. října 2019

Miroļubovs a ostatní proti Lotyšsku, č. 798/05, rozsudek ze dne 15. září 2009

Miszczyński proti Polsku, č. 23672/07, rozhodnutí ze dne 8. února 2011

Mitrović proti Srbsku, č. 52142/12, rozsudek ze dne 21. března 2017

Mocanu a ostatní proti Rumunsku [velký senát], č. 10865/09 a 2 další, ESLP 2014

Moldovan a ostatní proti Rumunsku, č. 8229/04 a 29 dalších, rozhodnutí ze dne 15. února 2011

Monnat proti Švýcarsku, č. 73604/01, ESLP 2006-X

Moon proti Francii, č. 39973/03, rozsudek ze dne 9. července 2009

Mooren proti Německu, č. 11364/03, rozsudek velkého senátu ze dne 9. července 2009

Moreira Barbosa proti Portugalsku (rozh.), č. 65681/01, ESLP 2004-V

Moreira Ferreira proti Portugalsku (č. 2), č. 19867/12, rozsudek velkého senátu ze dne 11. července 2017

Moretti a Benedetti proti Itálii, č. 16318/07, rozsudek ze dne 27. dubna 2010

Moskovec proti Rusku, č. 14370/03, rozsudek ze dne 23. dubna 2009

Mouvement raëlien suisse proti Švýcarsku [velký senát], č. 16354/06, ESLP 2012

Mozer proti Moldavsku a Rusku, č. 11138/10, rozsudek velkého senátu ze dne 23. února 2016

MPP Golub proti Ukrajině (rozh.), č. 6778/05, ESLP 2005-XI

Mrkić proti Chorvatsku, č. 7118/03, rozhodnutí ze dne 8. června 2006

Městská část Antilly [Municipal Section of Antilly] proti Francii (rozh.), č. 45129/98, ESLP 1999-VIII
Muratović proti Srbsku, č. 41698/06, rozhodnutí ze dne 21. března 2017
Muršić proti Chorvatsku, č. 7334/13, rozsudek velkého senátu ze dne 20. října 2016
Mutu a Pechstein proti Švýcarsku, č. 40575/10 a 67474/10, rozsudek ze dne 2. října 2018
Mychajlenkovi [Myljaylenky] a ostatní proti Ukrajině, č. 35091/02 a 9 dalších, ESLP 2004-XII

—N—

N. A. proti Finsku, č. 25244/18, rozsudek (obnova řízení) ze dne 13. července 2021
NA proti Spojenému království, č. 25904/07, 17. července 2008
N. D. a N. T. proti Španělsku, č. 8675/15 a 8697/15, rozsudek velkého senátu ze dne 13. února 2020
Nada proti Švýcarsku [velký senát], č. 10593/08, ESLP 2012
Nagovicyn a Nalgijev proti Rusku, č. 27451/09 a 60650/09, rozhodnutí ze dne 23. září 2010
Nasr a Ghali proti Itálii, č. 44883/09, rozsudek ze dne 23. února 2016
Nassau Verzekering Maatschappij N.V. proti Nizozemsku, č. 57602/09, rozhodnutí ze dne 4. října 2011
Národní federace asociací a svazů sportovců [National federation of Sportspersons' Associations and unions] (FNASS) a ostatní proti Francii, č. 48151/11 a 77769/13, rozsudek ze dne 18. ledna 2018
Navalnyj [Navalnyy] proti Rusku, č. 29580/12 a 4 další, rozsudek velkého senátu ze dne 15. listopadu 2018
Najdjon [Naydyon] proti Ukrajině, č. 16474/03, rozsudek ze dne 14. října 2010
Nenčeva [Nencheva] a ostatní proti Bulharsku, č. 48609/06, rozsudek ze dne 18. června 2013
Neškov [Neshkov] a ostatní proti Bulharsku, č. 36925/10 a 5 dalších, rozsudek ze dne 27. ledna 2015
Nešić proti Černé Hoře, č. 12131/18, rozsudek ze dne 9. června 2020
Nicholas proti Kypru, č. 63246/10, rozsudek ze dne 9. ledna 2018
Nicklinson a Lamb proti Spojenému království, č. 2478/15 a 1787/15, rozhodnutí ze dne 23. června 2015
Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku, č. 41720/13, rozsudek velkého senátu ze dne 25. června 2019
Nicoleta Gheorghe proti Rumunsku, č. 23470/05, rozsudek ze dne 3. dubna 2012
Nikula proti Finsku, č. 31611/96, rozhodnutí ze dne 30. listopadu 2000
Nizomchon Džurajev proti Rusku, č. 31890/11, rozsudek ze dne 3. října 2013
Nobili Massuero proti Itálii, č. 58587/00, rozhodnutí ze dne 1. dubna 2004
Nogolica proti Chorvatsku (rozh.), č. 77784/01, ESLP 2002-VIII
Nolan a K. proti Rusku, č. 2512/04, rozsudek ze dne 12. února 2009
Nold proti Německu, č. 27250/02, rozsudek ze dne 29. června 2006
Nölkenbockhoff proti Německu, 25. srpna 1987, řada A č. 123
Norbert Sikorski proti Polsku, č. 17599/05, rozsudek ze dne 22. října 2009
Normann proti Dánsku (rozh.), č. 44704/98, rozsudek ze dne 14. června 2001
Novinskij [Novinskiy] proti Rusku, č. 11982/02, rozsudek ze dne 10. února 2009
Nurmagomedov proti Rusku, č. 30138/02, rozsudek ze dne 7. června 2007

—O—

O'Halloran a Francis proti Spojenému království [velký senát], č. 15809/02 a 25624/02, ESLP 2007-III
O'Keefe proti Irsku [velký senát], č. 35810/09, ESLP 2014
OAo Neftjanaja Kompanija Jukos proti Rusku, č. 14902/04, rozsudek ze dne 20. září 2011
Obote proti Rusku, č. 58954/09, 19. rozsudek ze dne listopadu 2019
Öcalan proti Turecku [velký senát], č. 46221/99, ESLP 2005-IV
Oferta Plus SRL proti Moldavsku, č. 14385/04, rozsudek ze dne 19. prosince 2006
Öğrü a ostatní proti Turecku, č. 60087/10 a 2 další, rozsudek ze dne 19. prosince 2017
Ohlen proti Dánsku (vyškrtnutí ze seznamu stížností), č. 63214/00, rozsudek ze dne 24. února 2005
Olaechea Cahuas proti Španělsku, č. 24668/03, ESLP 2006-X
Olczak proti Polsku (rozh.), č. 30417/96, ESLP 2002-X (výtahy)
Oleksy proti Polsku, č. 1379/06, rozhodnutí ze dne 16. června 2009
Oliari a ostatní proti Itálii, č. 18766/11 a 36030/11, 63214/00, rozsudek ze dne 21. července 2015
Olijevskij [Oliyevskyy] proti Ukrajině, č. 65117/11, rozhodnutí ze dne 14. ledna 2020
Ölmez proti Turecku, č. 39464/98, rozhodnutí ze dne 1. února 2005
Omkananda a Divine Light Zentrum proti Švýcarsku, č. 8118/77, rozhodnutí Komise ze dne 19. března 1981, DR 25
Oruk proti Turecku, č. 33647/04, 63214/00, rozsudek ze dne 4. února 2014
Osmanov a Husseinov proti Bulharsku, č. 54178/00 a 59901/00, rozhodnutí ze dne 4. září 2003
Rakouský rozhlas [Österreichischer Rundfunk] proti Rakousku, č. 57597/00, rozhodnutí ze dne 25. května 2004
Otto proti Německu, č. 21425/06, rozhodnutí ze dne 10. listopadu 2009

—P—

P. proti Ukrajině, č. 40296/16, rozhodnutí ze dne 11. června 2019
Pais Pires de Lima proti Portugalsku, č. 70465/12, rozsudek ze dne 12. února 2019
Paksas proti Litvě [velký senát], č. 34932/04, ESLP 2011
Paladi proti Moldavsku, č. 39806/05, rozsudek velkého senátu ze dne 10. března 2009
Palić proti Bosně a Hercegovině, č. 4704/04, rozsudek ze dne 15. února 2011
Panioglu proti Rumunsku, č. 33794/14, rozsudek ze dne 8. prosince 2020
Papachela a Amazon S.A. proti Řecku, č. 12929/18, rozsudek ze dne 3. prosince 2020
Papachelas proti Řecku [velký senát], č. 31423/96, ESLP 1999-II
Papamichalopoulos a ostatní proti Řecku, 24. června 1993, řada A č. 260-B
Paradiso a Campanelli proti Itálii, č. 25358/12, rozsudek velkého senátu ze dne 24. ledna 2017
Parizov proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 14258/03, rozsudek ze dne 7. února 2008
Parrillo proti Itálii [velký senát], č. 46470/11, ESLP 2015
Paşa a Erkan Erol proti Turecku, č. 51358/99, rozsudek ze dne 12. prosince 2006
Patera proti České republice, č. 25326/03, rozhodnutí ze dne 10. ledna 2006
Pauger proti Rakousku, č. 24872/94, rozhodnutí Komise ze dne 9. ledna 1995
Paul a Audrey Edwards proti Spojenému království, č. 46477/99, rozhodnutí ze dne 7. června 2001
Paulino Tomás proti Portugalsku (rozh.), č. 58698/00, ESLP 2003-VIII

Peacock proti Spojenému království, č. 28057/02, rozhodnutí ze dne 5. ledna 2016
Peers proti Řecku, č. 28524/95, ESLP 2001-III
Pellegriti proti Itálii, č. 77363/01, rozhodnutí ze dne 26. května 2005
Peñafiel Salgado proti Španělsku (rozh.), č. 65964/01, 16. dubna 2002
*Penati proti Itálii**, č. 44166/15, 11. května 2021
Pentagiotis proti Řecku, č. 14582/09, rozhodnutí ze dne 10. května 2011
Peraldi proti Francii, č. 2096/05, rozhodnutí ze dne 7. dubna 2009
Perlala proti Řecku, č. 17721/04, rozsudek ze dne 22. února 2007
Petithory Lanzmann proti Francii, č. 23038/19, rozhodnutí ze dne 12. listopadu 2019
Petra proti Rumunsku, 23. září 1998, zprávy 1998-VII
Petrescu proti Portugalsku, č. 23190/17, rozsudek ze dne 3. prosince 2019
Petroiu proti Rumunsku, č. 33055/09, rozsudek (obnova řízení) ze dne 7. února 2017
Petropavlovskis proti Lotyšsku, č. 44230/06, ESLP 2015
Petrova proti Lotyšsku, č. 4605/05, rozsudek ze dne 24. června 2014
Petrović proti Srbsku, č. 40485/08, rozsudek ze dne 15. července 2014
Philis proti Řecku, č. 28970/95, rozhodnutí Komise ze dne 17. října 1996
Piętka proti Polsku, č. 34216/07, rozsudek ze dne 16. října 2012
Platini proti Švýcarsku, č. 526/18, rozhodnutí ze dne 11. února 2020
Pisano proti Itálii (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], č. 36732/97, 24. října 2002
Picajeva a ostatní proti Rusku, č. 53036/08 a 19 dalších, rozsudek ze dne 9. ledna 2014
POA a ostatní proti Spojenému království, č. 59253/11, rozhodnutí ze dne 21. května 2013
Pocasovschi a Mihaila proti Moldavsku a Rusku, č. 1089/09, rozsudek ze dne 29. května 2018
Podeschi v. San Marino, č. 66357/14, rozsudek ze dne 13. dubna 2017
Polanco Torres a Movilla Polanco proti Španělsku, č. 34147/06, rozsudek ze dne 21. září 2010
Poljach [Polyakh] a ostatní proti Ukrajině, č. 58812/15 a 4 další, rozsudek ze dne 17. října 2019
Pop-Ilić a ostatní proti Srbsku, č. 63398/13 a 4 další, rozsudek ze dne 14. října 2014
Popov proti Moldavsku (č. 1), č. 74153/01, rozsudek ze dne 18. ledna 2005
Popovyč [Popovych] proti Ukrajině, č. 44704/11, rozsudek ze dne 22. dubna 2021
Porchet proti Švýcarsku, č. 36391/16, rozhodnutí ze dne 8. října 2019
Portu Juanenea a Sarasola Yarzabal proti Španělsku, č. 1653/13, rozsudek ze dne 13. února 2018
Poslu a ostatní proti Turecku, č. 6162/04 a 6 dalších, rozsudek ze dne 8. června 2010
Post proti Nizozemsku, č. 21727/08, rozhodnutí ze dne 20. ledna 2009
Poznanski a ostatní proti Německu, č. 25101/05, rozhodnutí ze dne 3. července 2007
Preda a ostatní proti Rumunsku, č. 9584/02 a 7 dalších, rozsudek ze dne 29. dubna 2014
Predescu proti Rumunsku, č. 21447/03, rozsudek ze dne 2. prosince 2008
Predil Anstalt proti Itálii, č. 31993/96, rozhodnutí ze dne 14. března 2002
Prencipe proti Monaku, č. 43376/06, rozsudek ze dne 16. července 2009
Pressos Compania Naviera S.A. a ostatní proti Belgii, 20. listopadu 1995, řada A č. 332
Preussische Treuhand GmbH & Co. KG a.A. proti Polsku, č. 47550/06, rozhodnutí ze dne 7. října 2008
Project-Trade d.o.o. proti Chorvatsku, č. 1920/14, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020
Prystavska proti Ukrajině (rozh.), č. 21287/02, ESLP 2002-X
Puchstein proti Rakousku, č. 20089/06, rozsudek ze dne 28. ledna 2010

—Q—

Quark Fishing Limited proti Spojenému království (rozh.), č. 15305/06, ESLP 2006-XIV

—R—

Radio France a ostatní proti Francii (rozh.), č. 53984/00, ESLP 2003-X

Radomilja a ostatní proti Chorvatsku, č. 37685/10 a 22768/12, rozsudek velkého senátu ze dne 20. března 2018

Raimondo proti Itálii, 22. února 1994, řada A č. 281-A

Ramadan proti Maltě, č. 76136/12, rozsudek ze dne 21. června 2016

Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalsku, č. 55391/13 a 2 další, rozsudek velkého senátu ze dne 6. listopadu 2018

Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku [velký senát], č. 52391/99, ESLP 2007-II

Randelović a ostatní proti Černé Hoře, č. 66641/10, rozsudek ze dne 19. září 2017

Rancev proti Kypru a Rusku, č. 25965/04, ESLP 2010

Řehák proti České republice, č. 67208/01, rozhodnutí ze dne 18. května 2004

Rezgui proti Francii (rozh.), č. 49859/99, ESLP 2000-XI

Rhazali a ostatní proti Francii, č. 37568/09, rozhodnutí ze dne 10. dubna 2012

Rjabov [Ryabov] proti Rusku, č. 3896/04, rozsudek ze dne 31. ledna 2008

Riad a Idiab proti Belgii, č. 29787/03 a 29810/03, rozsudek ze dne 24. ledna 2008

Ridić a ostatní proti Srbsku, č. 53736/08 a 5 dalších, rozsudek ze dne 1. července 2014

Riener proti Bulharsku, č. 46343/99, rozsudek ze dne 23. května 2006

Rinck proti Francii, č. 18774/09, rozhodnutí ze dne 19. října 2010

Ringeisen proti Rakousku, 16. července 1971, řada A č. 13

Robert Lesjak proti Slovinsku, č. 33946/03, rozsudek ze dne 21. července 2009

Rodina proti Lotyšsku, č. 48534/10 a 19532/15, rozsudek ze dne 14. května 2020

Rõigas proti Estonsku, č. 49045/13, rozsudek ze dne 12. září 2017

Roman Zacharov proti Rusku [velký senát], č. 47143/06, ESLP 2015

Rooman proti Belgii, č. 18052/11, rozsudek velkého senátu ze dne 31. ledna 2019

Rossi a ostatní proti Itálii, č. 55185/08 a 7 dalších, rozhodnutí ze dne 16. prosince 2008

Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd a ostatní proti Gruzii, č. 16812/17, rozsudek ze dne 18. července 2019

Rutkowski a ostatní proti Polsku, č. 72287/10 a 2 další, rozsudek ze dne 7. července 2015

—S—

S. A. S. proti Francii [velký senát], č. 43835/11, ESLP 2014

S. L. a J. L. proti Chorvatsku, č. 13712/11, rozsudek ze dne 7. května 2015

S.L. a J.L. proti Chorvatsku (spravedlivé zadostiučinění), č. 13712/11, 6. října 2016

S.P., D.P. a A.T. proti Spojenému království, č. 23715/94, rozhodnutí Komise ze dne 20. května 1996

Sabri Güneş proti Turecku [velký senát], č. 27396/06, 29. června 2012

Sadak proti Turecku, č. 25142/94 a 27099/95, 8. dubna 2004

Safarjan [Safaryan] proti Arménii (rozh.), č. 16346/10, 14. ledna 2020

Sagajeva [Sagayeva] a ostatní proti Rusku, č. 22698/09 a 31189/11, 8. prosince 2015

Saghinadze a ostatní proti Gruzii, č. 18768/05, 27. května 2010

Şahmo proti Turecku (rozh.), č. 37415/97, 1. dubna 2003

Sachnovskij [Sakhnovskiy] proti Rusku [velký senát], č. 21272/03, 2. listopadu 2010

Şakir Kaçmaz proti Turecku, č. 8077/08, 10. listopadu 2015

Sakvarelidze proti Gruzii, č. 40394/10, 6. února 2020

Salman proti Turecku [velký senát], č. 21986/93, ESLP 2000-VII

Řeckokatolická farnost Sâmbata Bihor [Greco-Catholic Parish] proti Rumunsku (rozh.), č. 48107/99, 25. května 2004

Sánchez Ramirez proti Francii, č. 48787/99, rozhodnutí Komise ze dne 24. června 1996, DR 86

Sancho Cruz a další případy „agrární reformy“ proti Portugalsku, č. 8851/07 a 14 dalších, 18. ledna 2011

*Sándor Varga a ostatní proti Maďarsku**, č. 39734/15 a 2 další, 15. června 2021

Şandru a ostatní proti Rumunsku, č. 22465/03, 8. prosince 2009

Sanles Sanles proti Španělsku (rozh.), č. 48335/99, ESLP 2000-XI

Sapejan [Sapeyan] proti Arménii, č. 35738/03, 13. ledna 2009

Sargsjan [Sargsyan] proti Ázerbájdžánu (rozh.) [velký senát], č. 40167/06, 14. prosince 2011

Sargsjan [Sargsyan] proti Ázerbájdžánu [velký senát], č. 40167/06, ESLP 2015

společnosti Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku [velký senát], č. 931/13, 27. června 2017

Savcı Çengel proti Turecku (rozh.), č. 30697/19, 18. května 2021

Saveljev [Savelyev] proti Rusku (rozh.), č. 42982/08, 21. května 2019

Savriddin Džurajev proti Rusku, č. 71386/10, ESLP 2013

Savu proti Rumunsku (rozh.), č. 29218/05, 11. října 2011

Scavuzzo-Hager a ostatní proti Švýcarsku (rozh.), č. 41773/98, 30. listopadu 2004

Ščensnovičius proti Litvě, č. 62663/13, 10. července 2018

Schipani a ostatní proti Itálii, č. 38369/09, 21. července 2015

Schmidt proti Lotyšsku, č. 22493/05, 27. dubna 2017

Švýcarská rozhlasová a televizní společnost [Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft and publisuisse SA] proti Švýcarsku, č. 41723/14, 22. prosince 2020

Scoppola proti Itálii (č. 2) [velký senát], č. 10249/03, 17. září 2009

Scordino proti Itálii (rozh.), č. 36813/97, ESLP 2003-IV

Scordino proti Itálii (č. 1) [velký senát], č. 36813/97, ESLP 2006-V

Scozzari a Giunta proti Itálii [velký senát], č. 39221/98 a 41963/98, ESLP 2000-VIII

Segame SA proti Francii, č. 4837/06, ESLP 2012

Sejdić a Finci proti Bosně a Hercegovině [velký senát], č. 27996/06 a 34836/06, ESLP 2009

Sejdovic proti Itálii [velký senát], č. 56581/00, ESLP 2006-II

Selahattin Demirtaş proti Turecku (č. 2) [velký senát], č. 14305/17, 22. prosince 2020

Selami a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 78241/13, 1. března 2018

Selami a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 67259/14, 9. února 2017

Selmouni proti Francii [velký senát], č. 25803/94, ESLP 1999-V

Senator Lines GmbH proti 15 členským státům Evropské unie (rozh.) [velký senát], č. 56672/00, ESLP 2004-IV

Sergej Zolotuchin [Sergey Zolotukhin] proti Rusku [velký senát], č. 14939/03, ESLP 2009

Šaljovski [Shalyavski] a ostatní proti Bulharsku, č. 67608/11, 15. června 2017, č. 52142/12, 21. března 2017

Šamajev [Shamayev] a ostatní proti Gruzii a Rusku (rozh.), č. 36378/02, 16. září 2003

Šamajev [Shamayev] a ostatní proti Gruzii a Rusku, č. 36378/02, ESLP 2005-III

Ščukin [Shchukin] a ostatní proti Ukrajině [výbor], č. 59834/09 a 249 dalších, 13. února 2014

Šefer [Shefer] proti Rusku (rozh.), č. 45175/04, 13. března 2012

Ševanova [Shevanova] proti Lotyšsku (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], č. 58822/00, 7. prosince 2007

Shibendra Dev proti Švédsku (rozh.), č. 7362/10, 21. října 2014

Šiošvili [Shioshvili] a ostatní proti Rusku, č. 19356/07, 20. prosince 2016

Šišanov [Shishanov] proti Moldavsku, č. 11353/06, 15. září 2015

Šlykov [Shlykov] a ostatní proti Rusku, č. 78638/11 a 3 další, 19. ledna 2021

Šmelev [Shmelev] a ostatní proti Rusku (rozh.), č. 41743/17 a 16 dalších, 17. března 2020

Šmorgunov [Shmorgunov] a ostatní proti Ukrajině, č. 15367/14 a 13 dalších, 21. ledna 2021

Štefan [Shtefan] a ostatní proti Ukrajině [výbor], č. 36762/06 a 249 dalších, 31. července 2014

Štukaturov [Sktukaturov] proti Rusku, č. 44009/05, ESLP 2008

Siemaszko a Olszyński proti Polsku, č. 60975/08 a 35410/09, 13. září 2016

Siliadin proti Francii, č. 73316/01, ESLP 2005-VII

Šilih proti Slovinsku [velký senát], č. 71463/01, 9. dubna 2009

Simitzi-Papachristou a ostatní proti Řecku (rozh.), č. 50634/11 a 18 dalších, 5. listopadu 2013

Şimşek, Andiç a Boğatekin proti Turecku (rozh.), č. 75845/12 a 2 další, 17. března 2020

Sindicatul Păstorul cel Bun proti Rumunsku [velký senát], č. 2330/09, ESLP 2013

Sine Tsaggarakis A.E.E. proti Řecku, č. 17257/13, 23. května 2019

Sisojeva a ostatní proti Lotyšsku (vyškrtnutí ze seznamu stížností) [velký senát], č. 60654/00, ESLP 2007-I

Škorjanec proti Chorvatsku, č. 25536/14, 28. března 2017

Škrlić proti Chorvatsku, č. 32953/13, 11. července 2019

Slavgorodski proti Estonsku (rozh.), č. 37043/97, ESLP 1999-II

Slaviček proti Chorvatsku (rozh.), č. 20862/02, ESLP 2002-VII

Slivenko a ostatní proti Lotyšsku (rozh.) [velký senát], č. 48321/99, ESLP 2002-II

Slovinsko proti Chorvatsku [velký senát] (rozh.), č. 54155/16, 18. listopadu 2020

Smirnov proti Rusku (rozh.), č. 14085/04, 6. července 2006

Sociedad Anónima del Ucieza proti Španělsku, č. 38963/08, 4. listopadu 2014

Söderman proti Švédsku [velký senát], č. 5786/08, ESLP 2013

Soering proti Spojenému království, 7. července 1989, řada A č. 161

Sokolov a ostatní proti Srbsku (rozh.), č. 30859/10 a 6 dalších, 14. ledna 2014

Solmaz proti Turecku, č. 27561/02, 16. ledna 2007

Solonskij [Solonskiy] a Petrova proti Rusku (rozh.), č. 3752/08 a 22723/09, 17. března 2020

Spycher proti Švýcarsku (rozh.), č. 26275/12, 17. listopadu 2015

Stamoulakatos proti Řecku (č. 1), 26. října 1993, řada A č. 271

Stamoulakatos proti Spojenému království, č. 27567/95, rozhodnutí Komise ze dne 9. dubna 1997

Star Cate – Epilekta Gevmata a ostatní proti Řecku (rozh.), č. 54111/07, 6. července 2010

Státní holdingová společnost Luganskvugillya proti Ukrajině (rozh.), č. 23938/05, 27. ledna 2009

Statileo proti Chorvatsku, č. 12027/10, 10. července 2014

Stavropoulos a ostatní proti Řecku, č. 52484/18, 25. června 2020

Ștefănescu proti Rumunsku (rozh.), č. 11774/04, 12. dubna 2011
Stella a ostatní proti Itálii (rozh.), č. 49169/09 a 10 dalších, 16. září 2014
Stepanian proti Rumunsku, č. 60103/11, 14. června 2016
Stephens proti Kypru, Turecku a OSN (rozh.), č. 45267/06, 11. prosince 2008
Stephens proti Maltě (č. 1), č. 11956/07, 21. dubna 2009
Stojkovic proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 14818/02, 8. listopadu 2007
Story a ostatní proti Maltě, č. 56854/13 a 2 další, 29. října 2015
Strazimiri proti Albánii, č. 34602/16, 21. ledna 2020
Strezovski a ostatní proti Severní Makedonii, č. 14460/16 a 7 dalších, 27. února 2020
Studio Monitori a ostatní proti Gruzii, č. 44920/09 a 8942/10, 30. ledna 2020
Stukus a ostatní proti Polsku, č. 12534/03, 1. dubna 2008
Sultygov a ostatní proti Rusku, č. 42575/07 a 11 dalších, 9. října 2014
Šumbera proti České republice (rozh.), č. 48228/08, 21. února 2012
Sürmeli proti Německu (rozh.), č. 75529/01, 29. dubna 2004
Sürmeli proti Německu [velký senát], č. 75529/01, ESLP 2006-VII
Svinarenko a Slydanev proti Rusku [velký senát], č. 32541/08 a 43441/08, ESLP 2014
Sylka proti Polsku (rozh.), č. 19219/07, 3. června 2014
Szott-Medyńska a ostatní proti Polsku (rozh.), č. 47414/99, 9. října 2003

—T—

Tagijev a Husejnov [Tagiyev a Huseynov] proti Ázerbájdžánu, č. 13274/08, 5. prosince 2019
Tahsin Acar proti Turecku [velký senát], č. 26307/95, ESLP 2004-III
Tănase proti Moldavsku [velký senát], č. 7/08, ESLP 2010
Tanrikulu proti Turecku [velký senát], č. 23763/94, ESLP 1999-IV
Tarakhel proti Švýcarsku [velký senát], č. 29217/12, ESLP 2014
Techniki Olympiaki A.E. proti Řecku (rozh.), č. 40547/10, 1. října 2013
Tempel proti České republice, č. 21429/14 a 9 dalších, 21. ledna 2021
Svaté kláštery [The Holy Monasteries] proti Řecku, 9. prosince 1994, řada A č. 301-A
Thévenon proti Francii (rozh.), č. 2476/02, ESLP 2006-III
*Titan Total Group S.R.L. proti Moldavsku**, č. 61458/08, 6. července 2021
Tokel proti Turecku, č. 23662/08, 9. února 2021
Tomaszewscy proti Polsku, č. 8933/05, 15. dubna 2014
Torreggiani a ostatní proti Itálii, č. 43517/09 a 6 dalších, 8. ledna 2013
Transpetrol, a.s., proti Slovensku (rozh.), č. 28502/08, 15. listopadu 2011
Treska proti Albánii a Itálii (rozh.), č. 26937/04, ESLP 2006-XI
Trivkanović proti Chorvatsku, č. 12986/13, 6. července 2017
Trofimčuk [Trofimchuk] proti Ukrajině (rozh.), č. 4241/03, 31. května 2005
Trubnikov proti Rusku, č. 49790/99, 5. července 2005
Tsalikidis a ostatní proti Řecku, č. 73974/14, 16. listopadu 2017
Tucka proti Spojenému království (č. 1) (rozh.), č. 34586/10, 18. ledna 2011
Tuna proti Turecku, č. 22339/03, 19. ledna 2010
Turgut a ostatní proti Turecku, č. 1411/03, 8. července 2008

Turturica a Casian proti Moldavsku a Rusku, č. 28648/06 a 18832/07, 30. srpna 2016

Tyrer proti Spojenému království, 25. dubna 1978, řada A č. 26

—U—

Ukrajina proti Rusku (ohledně Krymu) (rozh.) [velký senát], č. 20958/14 a 38334/18, 16. prosince 2020

Ukrajina-Tjumen proti Ukrajině, č. 22603/02, 22. listopadu 2007

Ulemek proti Chorvatsku, č. 21613/16, 31. října 2019

Ülke proti Turecku (rozh.), č. 39437/98, 1. června 2004

Unédic proti Francii, č. 20153/04, 18. prosince 2008

Unifaun Theatre Productions Limited a ostatní proti Maltě, č. 37326/13, 15. května 2018

Uzun proti Turecku (rozh.), č. 10755/13, 30. dubna 2013

—V—

V.D. proti Chorvatsku (č. 2), č. 19421/15, 15. listopadu 2018

V.D. a ostatní proti Rusku, č. 72931/10, 9. dubna 2019

V.P. proti Estonsku (rozh.), č. 14185/14, 10. října 2017

Vallianatos a ostatní proti Řecku [velký senát], č. 29381/09 a 32684/09, ESLP 2013

Van Colle proti Spojenému království, č. 73974/14, 16. listopadu 2017

Van der Putten proti Nizozemsku (rozh.), č. 15909/13, 27. srpna 2013

Van der Tang proti Španělsku, 13. července 1995, řada A č. 321

Van Oosterwijck proti Belgii, 6. listopadu 1980, řada A č. 40

Van Velden proti Nizozemsku, č. 30666/08, 19. července 2011

Varadinov proti Bulharsku, č. 15347/08, 5. října 2017

Varbanov proti Bulharsku, č. 31365/96, ESLP 2000-X

Varnava a ostatní proti Turecku [velký senát], č. 16064/90 a další, ESLP 2009

Vartic proti Rumunsku (č. 2), č. 14150/08, 17. prosince 2013

Vasilčenko [Vasilchenko] proti Rusku, č. 34784/02, 23. září 2010

Vasilescu proti Belgii, č. 64682/12, 25. listopadu 2014

Vasiliauskas proti Litvě [velký senát], č. 35343/05, ESLP 2015

Vasiliciuc proti Moldavsku, č. 15944/11, 2. května 2017

Vasilij Ivaščenko [Vasilij Ivashchenko] proti Ukrajině, č. 760/03, 26. července 2012

Vasilkoski a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii, č. 28169/08, 28. října 2010

Vassilios Athanasiou a ostatní proti Řecku, č. 50973/08, 21. prosince 2010

Vasjanovič [Vasyanovich] proti Rusku (rozh.), č. 9791/05, 27. září 2016

Vatandaş proti Turecku, č. 37869/08, 15. května 2018

Vavříčka a ostatní proti České republice [velký senát], č. 47621/13 a 5 dalších, 8. dubna 2021

Veeber proti Estonsku (č. 1), č. 37571/97, 7. listopadu 2002

Velev proti Bulharsku, č. 43531/08, 16. dubna 2013

Velikova proti Bulharsku (rozh.), č. 41488/98, ESLP 1999-V

Velikova proti Bulharsku, č. 41488/98, ESLP 2000-VI
Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) proti Švýcarsku (č. 2) [velký senát], č. 32772/02, ESLP 2009
Veriter proti Francii, č. 31508/07, 14. října 2010
Vernillo proti Francii, 20. února 1991, řada A č. 198
Veronica Ciobanu proti Moldavsku, č. 69829/11, 9. února 2021
Vidu a ostatní proti Rumunsku (revize), č. 9835/02, 17. ledna 2017
Vijayanathan a Pusparajah proti Francii, 27. srpna 1992, řada A č. 241-B
Vistiņš a Perepjolkins proti Lotyšsku [velký senát], č. 71243/01, 25. října 2012
Vladimir Romanov proti Rusku, č. 41461/02, 24. července 2008
Voggenreiter proti Německu, č. 47169/99, ESLP 2004-I
Vojnović proti Chorvatsku (rozh.), č. 4819/10, 26. června 2012
Vovk a Bogdanov proti Rusku, č. 15613/10, 11. února 2020
Vučković a ostatní proti Srbsku (předběžná námitka) [velký senát], č. 17153/11 a 29 dalších, 25. března 2014

—W—

Waite a Kennedy proti Německu [velký senát], č. 26083/94, ESLP 1999-I
Weber a Saravia proti Německu (rozh.), č. 54934/00, ESLP 2006-XI
Williams proti Spojenému království (rozh.), č. 32567/06, 17. února 2009
Worm proti Rakousku, 29. srpna 1997, zprávy 1997-V

—X—

X proti Francii, 31. března 1992, řada A č. 234-C
X a Y proti Rumunsku, č. 2145/16, 19. ledna 2021
X. proti Francii, č. 9587/81, rozhodnutí Komise ze dne 13. prosince 1982, DR 29
X. proti Německu, č. 1611/62, rozhodnutí Komise ze dne 25. září 1965
X. proti Německu, č. 7462/76, rozhodnutí Komise ze dne 7. března 1977, DR 9
X. proti Itálii, č. 6323/73, rozhodnutí Komise ze dne 4. března 1976, DR 3
X. proti Nizozemsku, č. 7230/75, rozhodnutí Komise ze dne 4. října 1976, DR 7
X. proti Spojenému království, č. 6956/75, rozhodnutí Komise ze dne 10. prosince 1976, DR 8
X. proti Spojenému království, č. 8206/78, rozhodnutí Komise ze dne 10. července 1981, DR 25
Xenides-Arestis proti Turecku, č. 46347/99, 22. prosince 2005
Xynos proti Řecku, č. 30226/09, 9. října 2014

—Y—

Y proti Lotyšsku, č. 61183/08, 21. října 2014
Y.F. proti Turecku, č. 24209/94, ESLP 2003-IX
Yam proti Spojenému království, č. 31295/11, 16. ledna 2020

Yaşa proti Turecku, 2. září 1998, zprávy 1998-VI
Jacenko [Yatsenko] proti Ukrajině, č. 75345/01, 16. února 2012
Yavuz Selim Güler proti Turecku, č. 76476/12, 15. prosince 2015
Jepišin [Yepishin] proti Rusku, č. 591/07, 27. června 2013
Jevgenij Dmitrijev [Yevgeniy Dmitriyev] proti Rusku, č. 17840/06, 1. prosince 2020
Jočeva [Yocheva] a Ganeva proti Bulharsku, č. 18592/15 a 43863/15, 11. května 2021
Yonghong proti Portugalsku (rozh.), č. 50887/99, ESLP 1999-IX
Jordanovi [Yordanovi] proti Bulharsku, č. 11157/11, 3. září 2020
Yorgiyadis proti Turecku, č. 48057/99, 19. října 2004
Yurttas proti Turecku, č. 25143/94 a 27098/95, 27. května 2004

—Z—

Zacharkin proti Rusku, č. 1555/04, 10. června 2010
Žáková proti České republice (spravedlivé zadostiučinění), č. 2000/09, 6. dubna 2017
Zana proti Turecku, 25. listopadu 1997, zprávy 1997-VII
Zastava It Turs proti Srbsku (rozh.), č. 24922/12, 9. dubna 2013
Zehentner proti Rakousku, č. 20082/02, 16. července 2009
Zelčs proti Lotyšsku, č. 65367/16, 20. února 2020
Ždanov a ostatní proti Rusku, č. 12200/08 a 2 další, 16. července 2019
Židov proti Rusku, č. 54490/10 a 3 další, 16. října 2018
Ziętal proti Polsku, č. 64972/01, 12. května 2009
Zihni proti Turecku (rozh.), č. 59061/16, 29. listopadu 2016
Živić proti Srbsku, č. 37204/08, 13. září 2011
Zličić proti Srbsku, č. 73313/17 a 20143/19, 26. ledna 2021
Zubkov a ostatní proti Rusku, č. 29431/05 a 2 další, 7. listopadu 2017
Zwinkels proti Nizozemsku (rozh.), č. 16593/10, 9. října 2012